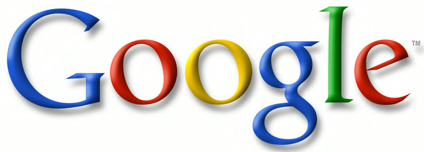
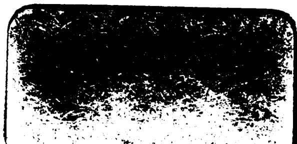

HARVARD
COLLEGE
LIBRARY.

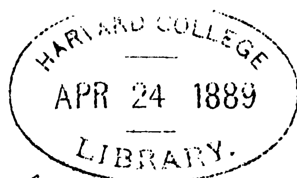
ANDOCIDIS
ORATIONES

EDIDIT

IVSTVS HERMANNVS LIPSIVS.

EDITIO STEREOTYPA.

EX OFFICINA BERNHARDI TAVCHNITZ.
LIPSIAE MDCCCLXXXVIII.

HARVARD COLLEGE
APR 24 1889
LIBRARY.

RICARDO ADELBERTO

FRATRI CARISSIMO

D. D.

D. XXV. M. MAII A. MDCCCLXXXVIII.

DE ANDOCIDIS VITA ET SCRIPTIS.

I.

Andocidis de rebus quae comperta habemus, pleraque ex tribus quas ipse habuit orationibus didicimus: accedit oratio in eum scripta quae in Lysiacis fertur, quam in iudicio id quod plerique nunc existimant dici potuisse ut ego nego, ita a rhetore inferioris aetatis compositam esse improbabile duco[1]. Pauca aliorum testium fide nituntur: in quibus quae apud unum Plutarchum qui fertur narrantur, cuius inter uitas decem oratorum etiam Andocidis exstat orationibus eius a me subiecta, cautissime sunt usurpanda. Eam uero totam transcripsit Photius in bibliothecae codicem CCLXI: paucissima de Andocide sunt Suidae. Nostra memoria de eius uita et scriptis post Ruhnkenii historiam criticam oratorum Graecorum primus diligenter quaesiuit I. O. Sluiter in Lectionibus Andocideis a. 1804 editis et C. Schilleri cura a. 1834 repetitis, cui plane se addixit A. G. Becker in libro a. 1832 emisso *Andokides übersetzt und erläutert:* deinde M. H. E. Meier in commentationibus de Andocidis quae uulgo fertur contra Alcibiadem oratione (I. III. IIII. V 1—12. VI 1—13.) indicibus scholarum Halensium a. 1836—1843 praemissis et in opusculis I p. 74—343. II p. 1—170 conlectis, F. Vater in Rerum Andocidearum capitibus quattuor, quorum I a. 1840, reliqua ann. philol. suppl. VIIII p. 165—223. XI p. 426—446 edita sunt, denique F. Blass eloq. Attic. I² p. 280—339.

Ex gente inter Atticas nobilissima oriundum se esse Andocides gloriatur ipse (I 147), unde factum est ut a Clisthene Cydathenaeensium ea pago adscriberetur[2]. Ab ipso Mercurio genus eum repetiuisse auctor est Hellanicus, non quod Cerycum gentem cognatione attigerit, qui Pseudoplutarchi fuit error[3], sed quod a Telemachi et Nausicaae prole genus deduxit[4]: nam Autolycus, Anticliae pater Vlixis auus, a Mercurio genitus esse fabula satis celebri ferebatur[5]. Maiores autem quam insigniter de populo Atheniensi meruerint, identidem orator praedicat. Et proauum quidem Leogoram[6] refert cum Pisistratidae Athenas obtinerent,

---

1 Hanc sententiam olim defenderunt Ruhnkenius hist. crit. p. 50. Sluiterus lect. Andoc. p. 166 sqq. Franckenius comment. Lysiac. p. 43 sqq.: contrariam tuentur Hoelscherus de uita et scriptis Lysiae p. 56 sqq. Kirchhoffius Herm. I p. 7 sqq. Blassius eloq. Att. I² p. 566 sq. Bergkius hist. litt. Gr. IIII p. 356 sq. Mei iudicii rationes alibi me expositurum esse spero: interim cf. n. 35. 18. 22.

2 *Κυδαθηναιεύς* dicitur in titulo C. I. A. II n. 553 (n. 30) et ab Androtione (n. 8): quod Pseudoplutarchus addit *ἢ Θορεύς* u. n. 9.

3 Dittenberger Herm. XX p. 32 quod hanc cognationem tuetur And. I 132 cum lege Eleusinia C. I. A. I n. 1 C u. 23 sq. contendens, non potuisse eam si uere exstitisset in oratione de mysteriis omitti neglexit, quod idem nunc Blassium p. 281 n. 2 indicasse uideo.

4 Plenius quam apud Plut. Alc. 21 et Pseudoplut. Hellanici testimonium seruatum habes apud Suid. u. *Ἀνδοκίδης· ἀπόγονος Τηλεμάχου τοῦ Ὀδυσσέως καὶ Ναυσικάας ὥς φησιν Ἑλλάνικος.*

5 Antiquissimus nobis testis est Pherecydes schol. *τ* 432 (fr. 63 M.): praeter hunc u. Apollod. I 9, 16, 8. Ouid. met. X 314. XIII 146. Hygin. 200. Artificiosior est ratio Vateri p. 4 sqq. per Arcesium Laertae patrem Cephali filium Vlixis originem ad Mercurium referentis.

6 Huius nescio an pater oratoris abauus fuerit Andocides, quem *ταμίαν* fuisse medio fere sexto saeculo didicimus ex lapide in arce Athenarum nuperrime effosso. Dubia res est de Andocide C. I. A. IIII n. 373 [215].

cum popularibus maluisse exulare, quam in dominationis societatem uenire (II 26), eodem autem duce postea reuersos uicisse tyrannos patriamque in libertatem uindicasse (I 106)[7]. Auum autem Andocidem in numero legatorum fuisse narrat (III 6), quorum opera cum Lacedaemoniis a. 446 pax tricennalis quae dicitur conuenit: atque eundem strategi munere in bello Samio una cum Pericle et Sophocle functum esse Androtionis testimonio constat[8]. Idem igitur, non orator quod uoluit falsus Plutarchus, intellegendus esset Andocides, quem uiginti nauium classi Corcyraeis a. 433 subsidio missae cum Glaucone praefectum fuisse Thucydides (I 51, 4) tradit, nisi apud hunc Andocidis nomen potius scribarum errore natum et Dracontidis in eius locum substituendum esse marmore nuper inuento probaretur[9]. At Leogoras pater comicorum maxime ludibriis innotuit, qui nimium ei phasianorum studium et alia luxuriae genera exprobrabant[10]. Huic igitur a Tisandri filia (I 117. II 29) praeter unam filiam, quae postea Calliae Teleclis filio nupsit (I 42. 50. 148), natus est Andocides. Quem quod ementito Plutarcho olim crediderunt archonte Theogenide ol. 78 a. 1 (468/7) in lucem editum esse, falsissimum est, licet qua ratione is annus computatus sit, pro certo dici iam nequeat[11]. At ol. 95 a. 2 uel 3 (399/8), quo iudicium de mysteriis uiolatis eum subiisse infra uidebimus, quadraginta amplius annos eum natum fuisse adfirmat is, qui orationem falso Lysiae adscriptam composuit[12]. Quod testimonium si cui per se ipsum minus ualere uideatur, optime tamen cum eo conuenit quod Andocides ipse illius iudicii tempore liberos sibi nondum esse natos dicit (I 148) et alibi quae in Hermocopidarum causa ol. 91 a. 2 (415/4) deliquerit, inuentute atque imprudentia (*νεότητί τε καὶ ἀνοίᾳ*) facta esse excusat (II 7). Itaque non licet dubitare, quin paullo ante a. 440 natus fuerit[13], ut Lysiae fere aequalis esset, Antiphonte autem quadraginta fere annis minor. Hoc autem ipso quod artis oratoriae magistro usus esse non nullis uidetur, credi propterea non potest, quod longe diuersum uterque dicendi genus secutus est. Sed non caruisse eum Thrasymachi aliusue rhetoris disciplina ipsa eloquentiae exempla fidem faciunt, quae iuuenis admodum edere aggressus est. Nam quam *πρὸς τοὺς ἑταίρους* ab eo scriptam esse hoc consilio orationem testatur Plutarchus, ut paucorum potentiae amicos in plebem concitaret, eam a. 415 non esse recentiorem cum satis ipsum sit pro-

7 Eundem utrobique dici Leogoram, non quod Meierus I p. 100 corruptam librorum memoriam amplexus fieri posse existimabat, in oratione prima de proauo, in secunda de abauo loqui Andocidem Sluitero p. 6 et Vatero p. 18 sq. assentior: neque uero quod idem Meierus dubitanter proposuit, primae orationis locus ex altera sed huius ex prima non unam ob causam corrigendus fuit.

8 In schol. Aristid. p. 182 Fr. (p. 485 D.).

9 C. I. A. I n. 179 u. 18 sq. de eiusdem expeditionis ducibus *παρ]έδοσαν στρατηγοῖς ἐς Κόρ[κυραν τοῖς δευτέρ]οις ἐκπλέουσιν Γλαύκωνι [ἐκ Κεραμέων . . . .]γένει Κοιλεῖ Δρακοντί[δῃ Θοραιεῖ]*. Sic enim probabilius Stahlius nou. mus. Rhen. XXXX p. 439 sq. Dracontidis demoticon suppleuit, quam Mueller-Struebingius Aristoph. p. 600 *Βατῆθεν*, quoniam si fuit Leogoras Thoraeus, facilius intellegitur quomodo eidem pago Andocides adscribi potuerit (n. 2).

10 Aristoph. nub. 109. uesp. 1261 et quae in schol. nub. adferuntur ex Eupolidis Autolyco altero et Platonis Perialge (Mein. II p. 444. 652).

11 Veri tamen similior est ratio Fuhrii Animaduersionum in orat. Att. p. 18 sq. a falsi Plutarchi uerbis his profecti *καὶ ἤκμακε κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἅμα Σωκράτει τῷ φιλοσόφῳ* quam Blassii p. 283 ex aui praetura Samia ad oratorem male relata annum esse computatum existimantis: qua ratione tamen ol. 77 a. 2 uel prior etiam efficeretur.

12 § 46 *οὐδεπώποτ᾽ ἐκ τῆς πόλεως ἐστρατεύσατο — πλέον ἢ τετταράκοντα ἔτη γεγονώς*.

13 Meierus qui primus Pseudo-Plutarchi errorem patefecit p. 98 sqq. eo tamen falsus est, quod certum annum Andocidis natalem statuere posse sibi uidebatur ol. 84, 2 (443/2), quem fere sequitur Vaterus p. 41. Grauius autem in contrariam partem peccauit Voelcker in commentatione de anno quo natus sit Andocides a. 1872 edita, quod non ante ol. 87 a. 3 (430/29) lucem uidisse oratorem sibi persuasit, ut scilicet puer duodecim fere annorum *πρὸς τοὺς ἑταίρους* scripsisse putandus sit (u. n. 14).

babile tum plane certum habebitur, si quidem recte putantur ex hoc libello petiti esse duo loci, quorum altero in Hyperbolum lychnopolam inuehitur Andocides, altero ne iterum uideant Athenienses exoptat, quae belli Archidamii tempore experti sint[14]. Qualia autem in hoc libello commendauit consilia, talia etiam in hetaeria sectatum eum esse consentaneum est, cui cum Euphileto ipse interfuit. Qua re factum est ut famosae Hermocopidarum quae dicitur causae implicaretur, quae in omne tempus fatalis ei exstitit. Constat Thucydide[15] maxime teste paullo ante classis Atheniensis in Siciliam discessum Hermas qui urbis in foro et per uias dispositi erant praeter paucissimos omnes una nocte medii ut uidetur mensis Thargelionis uel extremi fere mensis Maii[16] mutilatos esse: cuius sceleris auctores cum nullo uestigio proderentur, tanto grauius ciuium animi consternati sunt, quanto magis ad popularis status euertendi consilia illud pertinere suspicarentur. Itaque creati sunt ζητηταί, qui in rem inquirerent, et praemiis publice propositis prouocabantur si qui indicia de ea facere possent: mox etiam iis qui aliud quid contra religionem factum indicassent impunitas decreta est. Iam exstiterunt cum alii serui et inquilini qui de aliis simulacris truncatis deferrent, tum Andromachus a Pythonico in contionem productus Alcibiadem cum aliis in Pulytionis domo mysteria facere denuntiauit. Et ceteri quidem praeter unum ex urbe aufugerunt: Alcibiades autem quamuis omnem operam impenderet, ut statim de se fieret iudicium, tamen popularium partium duces, qui dudum illum statu mouere contenderant idque facilius absente eo perfecturos se esse intellegebant, rem eo deduxerunt, ut tum quidem indicta causa in Siciliam dimitteretur. Sed profecta classe cum alia[17] et de profanatis mysteriis et de Hermis mutilatis secuta sunt indicia, tum Dioclides funesta illa nocte trecentos homines in orchestra congregatos se uidisse et quadraginta duorum ora agnouisse professus est, quorum nomina detulit, in his Andocidis, Leogorae, qui iam antea de mysteriis accusatus erat, aliorum illius propinquorum complurium: qui omnes in uincula coniecti sunt. Hoc in summo uitae discrimine Charmidis consobrini precibus sibi persuasum esse Andocides narrat,

---

14 Hos locos et Plutarchi testimonium infra legis p. 58. Illos ad libellum *πρὸς τοὺς ἑταίρους* rettulit indeque huius argumentum et tempus definiuit Kirchhoffius Hermae I p. 2 sq. eundem a *συμβουλευτικῷ* non diuersum esse suspicatus.

15 VI 27—29. 53. 60. 61. Cum huius et Andocidis etiam Plutarchi conferenda est narratio Alcib. 18—22. Nostra aetate primi res tum gestas in clariore luce posuere I. G. Droysen commentatione museo Rhen. III 161—208. IIII 27—62 inserta et Grotius hist. Gr. IIII p. 129 sqq. int. Meissn., quos alii secuti sunt multi: Schönbeck *der Hermokopidenprocess* (1864). Anonymus *Dr. Schönbecks Verdienste um Aufhellung des Hermokopidenprocesses gewürdigt* (1865). W. Goetz *der Hermokopidenprocess* (1876). G. Gilbert *Beiträge zur innern Geschichte Athens* (1877) p. 250 sqq. Weisweiler de causa Hermocopidarum (1878). Fellner *zur Chronologie und Pragmatik des Hermokopidenprocesses, Wiener Stud.* I p. 169 sqq. I. Hartman de Hermocopidarum mysteriorumque profanatorum iudiciis (1880). R. de Tascher *le procès des Hermocopides, Annuaire des études Gr.* XX p. 172 sqq.

16 Plutarchus c. 20 itemque Diodorus XIII 2 rem non plena luna, ad cuius lucem Dioclides noxiorum ora se agnouisse dixit, sed noua luna accidisse tradunt: quo factum est ut Droysenus p. 162 sq. cum Dodwello ad extremam Munichionis mensis noctem, Schoenbeckius p. 7 et Goetzius p. 578 sq. ad Thargelionis finem facinus referrent. Sed illud si uerum esset, neque mendacium Dioclidis tam diu latere neque grauissimum hoc argumentum ab Andocide I 65 praetermitti potuisse Grotius p. 154 sq. perspexit. Itaque optio datur, utrum medio Thargelione an Scirophorione mense Hermas truncatos esse statuamus. Hunc posuit Weisweiler p. 71: ego ut illum praeferam, eo adducor, quod aliter uix satis temporis relinquitur iis, quae ante classis discessum acta sunt, quam non extremis demum Scirophorionis diebus profectam esse probabile uidetur. Et confirmatur haec sententia iis quae apud Andocidem I 42 Dioclides narrat.

17 Etiam Teucri indicia (And. I 34 sq. 15) post discessum demum exercitus facta esse ex Thucydidis uerbis c. 28 in. apparet, quibus mirum in modum abusus est Droysenus p. 195. Verum rerum ordinem iam Dukerus indicauerat.

ut omnem ueritatem aperiret[18], ab Euphileto eiusque sodalibus perpetratum esse facinus, cum ipse equo lapsus aegrotaret. Diligenti quaestione rem omni ex parte esse confirmatam, Dioclidem fraudem confessum et capitis supplicio adfectum, innoxios multos periculo exemptos, omnem denique ciuitatem summa animorum perturbatione ilico liberatam. Haec fere in orationis de mysteriis narratione exponit Andocides: quae utrum uere an secus sint relata, eo magis a uiris doctis disceptatum est, quod Thucydides iam illo tempore utramque in partem coniecturas esse factas, sed certi nihil cuiquam neque tum neque postea compertum fuisse testatur[19]. Et illud quidem dubitari nequit quin turpiter ementitus sit orator, inuito se et inscio a sodalibus suis scelus esse factum. Nam plane contrarium est non modo Thucydidis[20], sed ipsius etiam Andocidis in oratione ea quam octo fere annis ante *περὶ τῆς ἑαυτοῦ καθόδου* habuit testimonium. Ni mirum in hac partem aliquam illius culpae se contraxisse perspicue confitetur (§ 8. 25) siue iuuenili imprudentia siue aliorum auctoritate inductum (§ 7) et Menippo rogante impunitatem sibi esse concessam (§ 23), cuius non indiguisse eum manifestum est, nisi ipse culpam in se admisisset[21]. Quo beneficio quod postea altero decreto se priuatum esse conqueritur (§ 24), Isotimidis psephisma intellegendum esse apparet, quod eos fori templorumque aditu prohibuisse qui contra religionem fecissent factumque confessi essent, ipse in oratione de mysteriis adfirmat (§ 71)[22]: ubi quamquam id quidquam ad se pertinuisse infitiatur, mendacii tamen ipse se conuincit oratione illa prius habita, quae tota id agit, ut iura decreto isto adempta sibi restituantur. Ni mirum sedecim annis post facinus commissum cum summa facta esset rerum Atheniensium commutatio, quae antea ipse confessus erat, iam eo facilius negare posse uidebatur, quo pauciores tum ex eorum numero superfuisse consentaneum est, quibuscum olim deliquerat[23]. Hoc autem ipsum quo certius nobis persuasimus, eo magis non alios nisi quos indicauit Andocides sceleris auctores fuisse ueri est simillimum, modo ne iuuenum ebriorum insolentia illud effectum esse arbitremur[24]. Thucydidis certe dubitatione ea quam posui sententia haudquaquam infringitur, quippe quem cum res illae gererentur Athenis abfuisse constet et scripsisse eas probabile sit, antequam Andocidis causa in iudicio ageretur. Quare ne illud quidem tam pro certo quam plerique faciunt adfirmandum uidetur, quod Thucy-

---

18 Sequente statim die factum esse indicium Andocides significat nec longius temporis spatium intercessisse Plutarcho c. 21 potest credi. Omnem uero fidem excedit, quod integrum per annum illum in uinculis fuisse falsus Lysias dicit (§ 21): nam quamquam aliam uinciendi causam statuere uidetur (*ἐξ ἐπιβολῆς εἰσαχθεὶς*), tamen post Hermas truncatos in custodiam datum esse ipse quoque prodit (*ἐπεὶ ἥμαρτεν*). De superiore quadam lite, qua etiam de Hermis in suspicionem adductus sit Andocides, apud Pseudoplutarchum quoque quaedam leguntur loco postea inserto.

19 60, 2 *ἐνταῦθα ἀναπείθεται εἷς τῶν δεδεμένων ὅςπερ ἐδόκει αἰτιώτατος εἶναι, ὑπὸ τῶν ξυνδεσμωτῶν τινος εἴτε ἄρα καὶ τὰ ὄντα μηνῦσαι εἴτε καὶ οὔ· ἐπ᾽ ἀμφότερα γὰρ εἰκάζεται, τὸ δὲ σαφὲς οὐδεὶς οὔτε τότε οὔτε ὕστερον ἔχει εἰπεῖν περὶ τῶν δρασάντων τὸ ἔργον.*

20 60, 4 *καὶ ὁ μὲν αὐτός τε καθ᾽ ἑαυτοῦ καὶ κατ᾽ ἄλλων μηνύει τὸ τῶν Ἑρμῶν.*

21 Weisweiler quod consilii non facinoris partem habuisse Andocidem contendit p. 57 sqq. neque argumentis utitur ad persuadendum idoneis neque mendacii culpa illum absoluit.

22 Cf. [Lys.] § 52. 9. 29, ubi *νόμος* dicitur praeter fori Attici consuetudinem.

23 Cf. Philippi n. ann. philol. CXVIIII p. 685.

24 Eam quam in dubium uocaui rei causam post Droysenum p. 39 sqq. statuerunt plerique, in his etiam Gilbertus p. 252 sqq., cui tamen de Euphileti sodalibus facinoris auctoribus non magis persuasum est p. 274 quam Grotio p. 133, qui de uniuersa re unus omnium optime existimauit. Contrariam illis opinionem nescio an ipse Thucydides commendet quod Hermarum mutilationi opponit *ἄλλων ἀγαλμάτων περικοπάς τινας πρότερον ὑπὸ νεωτέρων μετὰ παιδιᾶς καὶ οἴνου γεγενημένας* c. 28.

dides complures ex iis quorum nomina detulisset Andocides morte multatos esse refert: nam quod hic quattuor tantum a se indicatos esse contendit, qui salui tum euaserint et postea in patriam reuerterint, reliquos autem noxios iam ex Teucri indicio aut supplicio adfectos aut in fugam coniectos esse (§ 49. 52 sq. 59), tali testimonio comprobat, quali fidem non habere uix liceat. Ea uero (I 55. 34) aduersariorum crimina, quibus etiam mysteria uel ipse profanasse uel indicia de iis fecisse arguebatur, plane ab eo esse confutata ne ii quidem infitiantur, qui plurimum de eius fide detrahunt[25]. Ceterum Isotimidis illud psephisma a paucorum potentiae amicis profectum esse perspicue ipse (II 27 sq.) testatur, quos pro suorum proditione ulturos eum fuisse consentaneum est. Perlato autem illo Andocides cum uitam in patria non iam uitalem duceret (II 10), Athenis discessit et ut rei familiari publicis calamitatibus attritae consuleret (I 144) mercaturam exercuit, qua factum est ut multas terras adiret et cum multis tum regibus et ciuitatibus tum priuatis hominibus hospitium iungeret (I 137. 145. II 11)[26]: plurimum quidem temporis Cypri uersatus uidetur esse, qua in insula multum agri dono se accepisse commemorat (I 4). Quamquam is, qui inuectiuam in eum conscripsit, et Citiensium regulo et Euagorae flagitia quaedam eum intulisse iisque in summa pericula adductum esse criminatur (§ 26. 28), quorum illa etiam in maius auget falsus Plutarchus. Sed patriae desiderio commotus reditum a. 411 primum impetrare conatus est: qua de re in oratione *περὶ τῆς ἑαυτοῦ καϑόδου* (§ 10 sqq.) copiose exponit. Beneficio enim aliquo ciues deuincturus exercitui qui tum Sami erat frumentum aes contos apportauit. Sed inde cum Athenas appulisset, quadringentorum imperium iam constitutum eorumque cum exercitu qui ueterem ciuitatis formam tuebatur discidium ortum erat[27]: quare statim correptus et a Pisandro coram senatu accusatus est, quod hostibus opem tulisset. Quin ipsam mortem uix euitaturum se fuisse adfirmat, nisi ad aram curiae confugisset: sed in uincula coniectus et quod a falso Plutarcho additum satis uidetur probabile, non prius iis liberatus est quam euerso quadringentorum dominatu. Paucis tamen annis post noua ei oblata est restitutionis petendae opportunitas. Cum enim sua opera effecisset, ut naues frumentariae, quarum de aduentu iam desperatum esset, Cypro Athenas ueherentur, ipse illuc reuersus prytanibus persuasit, si falso Lysiae (§ 29) credimus argento, ut primum in senatum se admitterent, quocum etiam de aliis beneficiis in rempublicam a se conferendis arcana quaedam communicavit, deinde in contionem producerent, in qua orationem habuit quae seruata est *περὶ τῆς ἑαυτοῦ καϑόδου* siue ut apud Harpocrationem melius inscribitur *περὶ τῆς ἀδείας*[28]. Sed cum ne hac quidem ciues commouisset, ut atimia se liberarent, iterum patria discedere coactus est[29] nec prius rediit,

---

25 Omnium iniquissime de Andocidis fide indicauit Hartmanus, sed quae ad sententiam probandam attulit p. 25 sqq., pleraque concidunt, si oratoris uerba recte interpretaberis.

26 Cf. etiam [Lys.] § 48. 6 sq.

27 Sluiterus p. 43 ipso paucorum dominatu constituto adductum esse Andocidem quippe optimatium amicum statuit, ut redeundi periculum faceret, idemque existimauit Sauppius diar. ant. stud. a. 1835 p. 325. or. Att. II p. 166 priuato odio Pisandrum satisfacturum fuisse suspicatus. At optimatium quorum partes olim secutus fuit, iam tantum in odium se peruenisse Isotimidis decreto cognouerat, ut ueniam eorum sperare nullo modo posset.

28 Harp. s. *ὀρρωδεῖν*. Hanc esse orationis causam primus ostendit Sluiterus p. 127 sq.: ante annum uero 407 non potuisse eam haberi Philippi l. d. p. 686 eo probauit, quod post uictoriam ad Cyzicum reportatam complures annos abiisse § 12 fidem facit.

29 Non exsilio eum adfectum esse, quod ex Pseudo-Lysiae uerbis his *ὑμεῖς αὐτὸν ἐξηλάσατε ἐκ τῆς πόλεως* fuerunt qui concluderent, quae proxima subiunguntur demonstrant *τοῖς ϑεοῖς βεβαιοῦντες τοὺς νόμους οὓς ἐψηφίσασϑε*.

quam amnestia a. 403 et psephismate a Patroclida paullo ante lato plena ciuitatis iura recuperauit. Tum uero etiam rempublicam capessiuit, id quod aduersarius eius conqueritur (§ 33) et liturgiis compluribus functus est, quae florentem eius fortunam testificantur: gymnasiarchiam suscepisse se Hephaestiis (ol. 94 a. 3 u. 4), archetheoriam Isthmiis (ol. 94 a. 4) et Olympiis (ol. 95 a. 1) ipse praedicat in oratione de mysteriis (§ 133) et paullo post Dionysiis puerorum choro cyclio ab eo exornato Pandionidem uicisse monumenti publice positi fide constat[30]. Sed ne tunc quidem aduersariorum odia persequi eum desierunt: praeter aliarum litium uestigia obscuriora[31] Eleusiniis ol. 95 a. 2 (399) uel 3 (398)[32] a Cephisio per *ἔνδειξιν*[33] reus factus est, quod mysteriis interfuisset, cum propter profanata sacra Isotimidis decreto templis ei interdictum esset: quam accusationem propulsare studuit oratione nobilissima quae *περὶ τῶν μυστηρίων* inscripta ad nostram memoriam propagata est (§ 10. 33. 71. 111. 121). Subscripserunt accusationi Meletus[34] et Epichares, quare in hos non minus acerbe quam in Cephisium inuehitur (§ 92 sqq.): totius autem litis auctorem sibi exstitisse Calliam Hipponici filium criminatur (§ 121 sq. 132), cuius inimicitiae quae fuerint causae copiose exponit (§ 117 sqq.)[35].

---

30 C. I. A. II n. 553. Ex tripode hanc ab uictoriam ab Andocide dedicato rem cognouit is, quo auctore nituntur quae apud falsum Plutarchum leguntur. Ceterum oratione de mysteriis habita posteriorem esse uictoriam iam Sauppius intellexit l. n. 27 d. p. 326.

31 Praeter And. I 1 cf. [Lys.] § 30 *τὸ δὲ τελευταῖον νῦν ἀφικόμενος εἰς τὴν πόλιν δὶς ἐν τῷ αὐτῷ ⟨ἐνιαυτῷ⟩ ἐνδέδεικται*: quibus praesentem causam opponit § 32. Ad alterutram illarum litium Sluiterus p. 156 Meierus II p. 3 Sauppius or. Att. II p. 165 rettulerunt orationem *περὶ ἐνδείξεως*, quam Andocidi tribuunt Harpocr. u. *ζητητής* et falsus Plutarchus. At cum tali indicio neque condemnatum esse Andocidem appareat neque si absolutus fuisset, silentio id eum praetermissurum fuisse credibile sit, cum Tayloro lect. Lys. c. 6 p. 259 R. et Blassio eloq. Att. I² p. 296 illam orationem ab ea quae est *περὶ τῶν μυστηρίων* non diuersam iudico, in qua *ζητηταί* identidem commemorantur. Vitae certe locus uariis ex fontibus conflatus contrariae sententiae eo minus patrocinatur, quod *σῴζεσθαι — ὁ περὶ τῆς ἐνδείξεως λόγος* perhibetur. Phileam uero quod Sluiterus p. 115 Hoelscherus p. 67 *ἱεροσυλίας* reum Andocidem fecisse perhibent, Synesii uerba perperam intellexerunt qui rei quae fieri non possit exemplum hoc adfert encom. calu. p. 83 A *ὅμοιον εἰ καὶ Φιλέας Ἀνδοκίδην ἱεροσυλίας ἐγράψατο ὥσπερ οὐκ αὐτὸς ὢν ὁ τῆς θεοῦ τὸ Γοργόνειον ἐκ τῆς ἀκροπόλεως ὑφελόμενος*: quae nimirum ipse ab Isocrate XVIII 57 sumpsit, ubi tamen *Φιλουργός* nomen editur.

32 Tres per annos cum in urbe se adesse testetur (I 132), ab Euclidis anno eos computantes plerique litem ad ol. 95 a. 1 (400) rettulerunt. Sed cum in enumerandis publicis muneribus omnibus temporum ordinem eum sequi consentaneum sit, quaestorem aerarii sacri Mineruae *προβληθῆναι* eum colligitur post archetheoriam Olympiam, in annum igitur ol. 95 secundum. Quod si functus est munere, anni sequentis demum mense Boedromione in ius uocatus est et paullo post causam orauit. Nam post pacem reconciliatam statim reuertisse eum nihil est quod nos statuere cogat.

33 Cf. de lite Att. ² p. 286 sqq.

34 Meletum hunc neque ab Euphileti sodali (§ 61. 35) neque ab eo qui paullo ante Socratem accusauit diuersum esse iudicauit Droysenus: sed illi sententiae obstant § 61 et 94, huic quam etiam Frohberger Ind. philol. II p. 328 amplexus est, § 94 cum Platon. apol. p. 32 C conlata. Contra nihil est, cur Meletum ab Andromacho indicatum (§ 12) Euphileti sodalem fuisse cum Hartmano p. 28 sq. negemus.

35 A Callia orationem quae Lysiae fertur habitam esse existimauit Perrot *l'éloquence polit. et judic.* I p. 194, qui idem de litis causa permire iudicauit: at is si in iudicio uerba fecisset, longe aliter de eo Andocidem dicturum fuisse apparet. Cephisio cum tribui illa propter § 42 non possit, de Meleto Hoelscherus cum aliis cogitauit propterea quod crimen illud quod ab Epichare sibi illatum esse Andocides testatur (§ 100) in ea nunc non legitur. Sed cum in magna lacuna post § 49 intercidere illud potuerit, Bergkius ab Epichare orationem habitam credere, Blassius p. 562 optionem inter Meletum et Epicharem relinquere maluit. At ipsi accusatori conueniunt uerba *ἵνα ἐπὶ τῇ ἐμῇ προφάσει δῴη δίκην* (§ 19) neque subscriptorem Cephisio talia in iudicio exprobraturum fuisse credi potest, qualia § 42 leguntur. Quare Blassius nunc p. 570 orationem aliquantum mutatam in publicum editam esse suspicatur, ego cum alia accedant, a rhetore suppari iudicialis orationis speciem imitato conscriptam arbitror, sicut Polycrates in accusatione Socratis Anytum loquentem induxit: cf. Hirzel n. mus. Rhen. XXXXII p. 239 sq. Quare quominus Theodori Byzantii quam Suidas memorat *κατ' Ἀνδοκίδου* orationem cum Bergkio hanc esse putes, nihil obstat nisi

Ipsi praeter syndicos a tribulibus electos in iudicio aderant Anytus et Cephalus popularium partium tum fere principes (§ 150): quorum nomina satis demonstrant, quae ratio huic causae cum factionum quae tum in republica Atheniensi erant studiis intercesserit. Iudicum munere quoniam etiam mysteria uiolasse Andocides arguebatur, non potuerunt nisi his initiati fungi (§ 29. 31). Exitus causae quin fuerit is qui ipso iure postulabatur dubitari nequit: immo ne quintam quidem suffragiorum partem Cephisius tulisse uidetur[36], quo factum est ut iam ipsi templi Eleusinii aditu interdiceretur (§ 32). Andocidis uero in republica auctoritatem etiam creuisse eo probatur, quod paucis annis post cum aliis legatis Spartam missus est, ubi de bello Corinthio quod dicitur componendo ageret. Ad commendandas pacis condiciones de quibus cum Lacedaemoniis conuenerat Andocides in contione orationem habuit quae *περὶ τῆς πρὸς Λακεδαιμονίους εἰρήνης* inscribitur. Nam quamquam *αὐτοκράτορες* missi erant legati (§ 33)[37], tamen cum pactum quod Lacedaemone reportauerunt, aliqua in re ab iis quae a populo Atheniensi mandata erant recederet, hoc illi cauerant, ut ciuitati intra quadraginta dies pacis uel sanciendae uel antiquandae esset potestas. . Et quamuis ea cautio nimia uideri potuerit, ut timiditatis crimen Andocides sibi repellendum putaret (§ 33 sqq.), euentu tamen ipso probata est, si quidem pacem a populo Atheniensi repudiatam esse et legatos Lacedaemoniorum, qui et ipsi *αὐτοκράτορες* ad eam sanciendam aduenerant, infecta re reuertisse Philochorus in orationis hypothesi testatur. Quamquam condiciones, quas Andocides pactus erat, eaedem fere fuerunt, quibus quinque annis post pax quae Antalcidae solet dici conuenit, ut Atheniensibus moenia et naues quotquot uellent habere liceret, ut Lemnus Imbrus Scyrus ipsorum essent, reliquae autem Graeciae ciuitates suo iure uterentur (§ 12. 14). Sed non modo Corinthiorum et Argiuorum aderant legati, qui pacem dissuaderent (§ 41. 24 sqq.), sed etiam Atheniensibus causa exstitisse uidetur, cur iam ulteriora sperare se posse putarent, qualia orator ipse significat (§ 15). Causa tamen illa quae fuerit nescimus, si quidem initio anni 391 habitam esse orationem § 20 ostendit, qua quattuor annos Boeoti bellum gessisse dicuntur, quod medio anno 395 incepisse eos constat, conlata cum § 27, qua Argiui sacra pace agros suos a uastatione defendere narrantur, quos tamen Agesilaum duplici inuasione et priore quidem iam uere anni 391 ut uidetur facta populatum esse scimus[38]. Ceterum ipsi Andocidi fatalis legatio illa exstitit, si quidem uerum est quod falsus Plutarchus tradit *δόξας ἀδικεῖν ἔφυγε*. Et potuit ei propensus in Lacedaemonios animus, qualem § 17 sqq. prae se ferre uidentur,

---

quod illi a Dionysio Hal. *π. Ἰσαίου* 19 *ποιητικὴ κατασκευὴ καὶ τὸ μετέωρον δὴ τοῦτο καὶ ποιητικῶς εἰρημένον* tribuitur.

36 Hanc enim spem in edita oratione non professurum fuisse Andocidem, si euentu caruisset recte Blassius existimat p. XVIII.

37 *Αὐτοκράτορες* legati quinam dicti sint F. Poland exponit de legationibus Graecorum publicis p. 36 sqq.

38 Falsus igitur est C. G. Krueger, qui in commentatione *über das Historische in der Rede des And. v. Fr.* Andocidi Beckeriano p. 250 sqq. inserta propter § 12 et 14 orationem ad a. 393 rettulit. Veriora post Clintonum docuerunt Grotius V p. 247 M. et F. Kirchner de Andocidea quae fertur tertia oratione (Berol. 1861) p. 6 sqq. nisi quod neglecta § 27 autumno demum a. 391 orationem habitam esse statuerunt, quia Lechaei capti mentionem (§ 18) ad Agesilai et Teleutiae expeditionem illo anno susceptam (Xenoph. Hell. IIII 4, 19) spectare sibi persuaserunt. Sed de priore potius portus expugnatione (Hell. IIII 4, 12) intellegendum esse locum et ego in scholis docui (C. A. Brueckler de chronologia belli q. d. Corinthii p. 33 quod me dixisse narrat ipse somniauit) et C. Fuhr perspexit animadversionum in oratores Atticos (Bonn. 1877) cap. primo, cui nunc etiam Blassius adstipulatur I² p. 294. A quibus ego id unum dissentio, quod illi hiemi a. 392/1 orationem tribuunt, ego a. 391 initium praefero, quo minimum de quattuor illis annis subtrahatur.

παραπρεσβείας causam concitare, quamquam testis ipsius exigua est fides. Illud certum est nihil postea de Andocide memoriae prodi.

II.

Scripta Andocidis praeter orationem *πρὸς τοὺς ἑταίρους* et *συμβουλευτικόν*, si quidem hic ab illa diuersus fuit (n. 14), nulla ueteres cognouerunt, quae nobis seruata non sint[39]. Nam quod in tabula decem oratorum aliquot codicibus tradita quadraginta quattuor orationes illi tribuuntur[40], eius numeri non maior est fides quam in ceteris oratoribus plerisque: nam aliis illum orationes scripsisse propter omnem eloquentiae eius indolem credi nullo modo potest. Sed ex orationibus quattuor, quae Andocidis nomine inscriptae ad nos peruenerunt, ut quartam *κατ' Ἀλκιβιάδου* eius non esse infra probabimus, ita ceterarum quas ut genuinas usurpauimus tertia quae est de pace iam antiquitus a Dionysio Halicarnasensi[41] et Harpocratione[42] in dubitationem uocata est, quorum iudicium recentiores complures[43] secuti sunt: primam et alteram post temerariam A. Heckeri[44] censuram S. A. Naber[45] ab Andocide abiudicauit. Et huius quidem sententiae nemo accessit, quoniam et argumentis ad eam probandam usus est ad persuadendum nequaquam appositis neque falsarius quem olim finxit quo pacto tam insignem temporum illorum notitiam comparauerit, explicari unquam poterit: in Isocratis uero discipulos, cuius in schola orationes esse ortas postea sibi persuasit, quae in dicendi genere pauca iure notauit ab Atticorum usu alieniora, cur potius conueniant quam in Andocidem non magis perspicitur. Tertiam autem orationem iam ab Aeschine lectam esse dubitare nequit, qui quae in huius *περὶ παραπρεσβείας* oratione § 173—176 leguntur cum Andocideis § 5—9 diligenter contulerit: qua opera haec ab illo esse exscripta, non illius locum a posterioris aetatis rhetore compilatum patescit[46]. Atque in rerum gestarum memoria quae grauiter sane ab oratore peccata reperiuntur, ad remotiora tempora spectant, quorum parum se peritum Andocides etiam in prima oratione praebet: at condicioni rerum qualis anno 391 fuit, tam egregie omnia congruunt, ut ab aequali scriptore compositam esse orationem eluceat[47]. Neque minus usus eius dicendi cum primae et alterius sermone concordat[48]. At orationem in Alcibiadem quamquam sero in dubium uocarunt, tamen certissimum est ab Andocide scribi non potuisse. Qui eam composuit, testarum suffragiis sibi cum Nicia et Alcibiade contendendum esse dicit (§ 2): quare postquam legem de ostracismo latam uituperauit (§ 3—6) seque de *μισοδημίας* et *στασιωτείας*

39 Apud Pseudoplutarchum quae adferuntur *περὶ τῆς ἐνδείξεως* et *πρὸς Φαίακα* orationes, earum illa eadem est atque de mysteriis, haec eadem atque contra Alcibiadem quae exstant: cf. n. 31 et 57.

40 Cf. Herm. I p. 444.

41 Halicarnasensem enim esse Dionysium cuius in hypothesi memoratur suspicio dubitari uix potest.

42 S. *Ἑλληνοταμίαι, νεώρια, Πηγαί.*

43 Taylorus lect. Lys. p. 260 R. Marklandus ad Lys. c. Nicom. p. 851. Manso Spart. II p. 823 sqq.

44 De oratione in Eratosthenem trigintauirum Lysiae falso tributa p. 13.

45 De fide Andocidis orationis de mysteriis (Lugd. Bat. 1850). Andocidis oratio de reditu, Mnem. III p. 66 sqq.

46 Cf. Krueger et Kirchner ll. n. 38 dd. p. 255 sqq. et p. 47 sqq.: quibus frustra oblocuti sunt M. Heyse de legat. Att. p. 17 et C. Sittl hist. litt. Graec. II p. 84 sq.

47 Cf. Kirchneri maxime commentationem, cui nihil noui addidit W. Frenzel de Andocidis de pace oratione (Regiom. 1866): meliore cum fruge quaestionem nuper retractauit W. Francke *die Echtheit der Friedensrede des Andocides* (Gryph. 1888). Ad legationem a Lacedaemoniis tum Athenas missam Isocratis locos VII 65. VIIII 67 et schol. Arist. eccl. 356 haud improbabiliter rettulit Bergkius h. l. G. IIII p. 348.

48 V. W. Francke de Andocidis oratione quae est de pace (Hal. 1876).

criminibus breuiter ita purgauit, ut quater iam eo nomine se in iudicium uocatum sed absolutum esse adfirmet (§ 8. 9), in Alcibiadis cum publicam tum priuatam uitam inuehitur, quo illum potius quam se relegandum esse persuadeat (§ 10—40): de Nicia nullum unum uerbum facit. Iam ol. 90 a. 3 (a. Ch. n. 417)[49] Alcibiadem et Niciam testarum periculum subiisse accepimus, sed ita uitasse, ut sociata sectatorum opera Hyperbolum expellerent. Quo in certamine Andocidi nullas potuisse esse partes apparet, sed Phaeacem, non Niciam cum Alcibiade concertasse apud Plutarchum[50] auctor est Theophrastus: utramque famam coniunxit alio loco Plutarchus[50], ut de Alcibiade Nicia Phaeace ostracismum actum esse narraret. Quam famam quamquam ex Andocidis quae ferebatur oratione originem duxisse certum est[51], ad huius tamen fidem tuendam illa sic usi sunt, ut a Phaeace ipso orationem et scriptam et habitam esse putarent[52], praesertim cum in duas certe earum terrarum, quas legatum se obiisse orator narrat (§ 41), Phaeacem missum esse Thucydidis (V 4 sq.) testimonio constet: nam Andocidis opera uirum in republica principem in componenda oratione indiguisse eo minus credi potest, quod et ipse aliqua eloquentiae laude floruit[53] neque ille logographi artem professus est. At enim ut Phaeacem in testularum discrimen anno quo diximus uocatum esse non dubitemus, quod sunt quae suadere uideantur, certe non potuit tum omnino oratio haberi, qua Meli insulae ab Atheniensibus excisae mentio iniciatur. Eam enim rem cum hieme anni 416 accidisse Thucydides (V 116) testetur, ostracismum uere anni 415 factum esse oporteret. Quo tempore ut fieri eum non potuisse manifestum est, ita ne huic quidem anno conuenit, quod Alcibiades ex muliere Melia bello capta filium suscepisse arguitur (§ 22). Itaque cum tempus nullum sit, quo oratio haberi potuerit, tum ipsius quod agitur instituti parum se gnarum orator praestat. Dicere enim se fingit paulo ante quam suffragia ciues inituri sint (§ 3. 5), quo tamen in concilio nullum orationibus locum fuisse res ipsa docet[54], et certum uni ex tribus illis imminere exsilium (§ 2), cum fieri facile posset, ut aut alius quidam aut nemo eiceretur. Ni mirum rem omnem ad iudiciorum normam agi sibi persuasit (§ 39. 9), quamquam semel (§ 3) ipse sibi repugnans neque accusandi neque defendendi copiam esse datam conqueritur. Accedunt alia, quae ab illius aetatis scriptore peccari non potuerint, uelut quod Alcibiades sociorum tributa duplicasse (§ 11) et Hipponicus exercitui Atheniensium apud Delium praefuisse dicitur (§ 13)[55]. Itaque quin a posterioris aetatis rhetore ita conscriptam esse orationem arbitremur ut Phaeacem eam dicere uideri uellet, dubitatio nulla

---

49 Hic enim potius annus quam is qui praecedit efficitur coniunctis Thucydidis VIII 73 et Theopompi schol. ad Arist. uesp. 1001 indiciis, quorum ille Hyperbolum eodem fere tempore Sami occisum esse tradit, quo quadringenti uiri Athenis constituti sunt, h. e. uere a. 411, hic sex annos relegatum fuisse.

50 Nic. 11. Alcib. 13.

51 Plutarchus quae Alc. 16 narrat ex oratione petita esse patet: quare ne illius quidem famae auctor haberi potest.

52 Taylorus lect. Lysiac. p. 261 sqq. Vater diss. qua Andocidea oratio de ostracismo Phaeaci uindicatur (Rer. Andoc. cap. quartum).

53 Aristoph. eq. 1374 sqq. Dionys. ch. ap. Athen. XV p. 669 D. Plut. Alcib. 13.

54 Cf. Philoch. in lex. Cant. p. 675, 12. Ne in ea quidem contione, in qua utrum testarum suffragia omnino ineunda essent populus quotannis decernebat, disceptatum esse orationibus I. Valenton Mnemos. n. s. XV p. 357 sqq. non magis mihi persuasit quam de epichirotonia legum et magistratuum p. 397 sqq.

55 Quaecunque in oratione offendunt, Meierus diligenter persecutus est in comm. quinta nimio ille quidem interdum acumine usus: cuius censuram in breue coegerunt Fr. Seitz de Andocidis quae fertur quarta oratione (Onold. 1862) et H. Gravenhorst in quaestionibus Andocideis (Helmst. 1878): nam Gurnikii de Andocide orationis contra Alcibiadem auctore dissertatio (Rost. 1873) nullius plane pretii est.

iam relinqui uidetur, quamquam cur quarto saeculo inferiorem eum fuisse credamus causam non uideo[56]. Illud certum est a Plutarchi Athenaei Harpocrationis auctoribus eam usurpatam esse[57].

Orationis genere Andocides usus est tali, quale in eo tum expectares, qui non artem dicendi factitaret, sed egregia indole praeditus et idonea institutione adiutus uerba non faceret nisi in sua causa. Qua re nemo illi inter ceteros oratores Atticos similior exstitit quam Aeschines, qui tamen cum adulta iam eloquentia causas oraret, arte magis quam ingenio illum superauit. At mirum quantum ab Antiphontis elocutione distat Andocides, quamquam inter ultimam illius et huius primam orationem paucissimi intersunt anni. Ni mirum spreto grandiloquo illo et Gorgiae maxime artificiis exornato genere Andocides dictionem praeoptauit simplicem et ad uitae usum magis accommodatam, qualis iam in Xenophontis qui falso ferebatur de republica Atheniensium libello comparet. Vnde fieri non potuit quin Andocidi a ueteribus pariter atque Lysiae tribueretur *ὁ ἰσχνὸς χαρακτήρ*[58]. Sed Lysiae simplicitas cum magis arti quam naturae debeatur, illum potius quam Andocidem tenuis dicendi generis auctorem praedicabant. Huius quid in dicendo fuerit proprium, paucis comprehensum habes in extremis Pseudoplutarchi uerbis, quae Caecilio deberi probabiliter suspicati sunt[59]. Copiosius sed non omni ex parte uere de eiusdem arte existimauit Hermogenes[60]: obiter mentionem eius inicit Dionysius Halicarnasensis, ut quam diuerso tum sermone a Thucydidio sint usi scriptores ostendat[61]. Scilicet neminem ex decem oratorum numero quos ceteris praestare Pergameni iudicauerant minoris faciebant posteriores, ut Herodes amicis dignum eum, qui in decadem adscisceretur praedicantibus Andocide certe se superiorem esse responderet[62], et Quintilianus hunc Cocco ignobili Isocratis discipulo aequiperaret[63]. Qua re ne illud quidem mirum uidetur unum qui commentarios in Andocidem scripserit memorari Valerium Theonem[64].

Sed ut singula iam breuiter persequamur, in inuentione non desideres aptam sententiarum copiam et eorum maxime locorum ubertatem, quibus uel sibi misericordiam uel aduersariis odium audientium orator concitet. Argumenta iudicialis eius oratio ea potius requirebat quae *ἄτεχνα* ab artis scriptoribus uocantur quam *ἔντεχνα*: quamquam etiam his non imperite bis usus esse reperitur (§ 20 sqq. 137 sqq.), sed Antiphontis in inueniendis et refellendis probabilibus acu-

56 De Phaeace in testarum discrimen uocato quod nobis non est ante Theophrastum testis, inde hoc esse posteriorem orationem non euincitur. Futtile autem est argumentum, quo Meierus I p. 300 primo demum a Ch. n. saeculo eam conscriptam esse probatum iuit.

57 Cf. Athen. VIIII p. 408 C (qui memoria lapsus Lysiam pro Andocide orationis auctorem dicit). Harpocr. s. *ἐμποδών* et *εὐανδρία*. Plutarcho autem qui est *λόγος τις κατ᾽ Ἀλκιβιάδου καὶ Φαίακος γεγραμμένος* Alcib. 13, non esse diuersum a nostra oratione quae ex illo narrantur demonstrant: errorem qui est in *καὶ Φαίακος* uerbis ut Plutarcho tribuere malim quam cum Valckenaerio et Blassio I p. 337 *τῷ Φαίακι* corrigere, illud me mouet quod erroris consortem reperio falsum Plutarchum, apud quem *ἀπολογία πρὸς Φαίακα* memoratur.

58 Trypho *π. τρόπ.* VIII p. 750. *προλ. στάσ.* VII p. 26 W.

59 Burckhardt Caecili fragm. p. 29.

60 *Π. ἰδεῶν* II 11, 12 p. 389 sq. W. *ὁ δὲ Ἀνδοκίδης πολιτικὸς μὲν εἶναι προαιρεῖται, οὐ μὴν πάνυ γε ἐπιτυγχάνει τούτου. ἀδιάρθρωτος γάρ ἐστιν ἐν τοῖς σχήμασι καὶ ἀδιευκρίνητος καὶ τὰ πολλὰ ἐπισυνάπτει τε καὶ περιβάλλει ἀτάκτως διὰ τὸ ταῖς ἐπεμβολαῖς χωρὶς εὐκρινείας χρῆσθαι, ὅθεν ἔδοξέ τισι φλύαρος καὶ ἄλλως ἀσαφὴς εἶναι. ἐπιμελείας δὲ αὐτῷ καὶ κόσμου πάνυ βραχὺ μέτεστι γοργότητός τε ὡσαύτως, καὶ μέντοι καὶ τῆς κατὰ μέθοδον δεινότητος ὀλίγον, ἀλλὰ καὶ σφόδρα ὀλίγον ἔχει, τῆς δ᾽ ἄλλης σχεδὸν οὐδ᾽ ὅλως.*

61 *Π. Λυσίου* 2 p. 454. *π. τ. Θουκυδίδου χαρ.* 51 p. 841: sed u. n. 41.

62 Philostr. u. s. II 1 p. 564 *Ἀνδοκίδου μὲν βελτίων εἰμί*: quae perperam ad morum praestantiam rettulerunt Olearius et Sluiterus p. 3.

63 I. O. XII 10, 21.

64 Suidas u. *Θέων*.

men haudquaquam aequat. Etiam in tertia oratione (nam ea quae de reditu est non tam in docendis quam in mouendis ciuium animis uersatur) pacem cum Lacedaemoniis ineundam satis accommodatis ad rem argumentis commendat: quod enim in prima parte non metuendum esse exponit, ne pace facta ciuitatis status periclitetur, non est cur mirum sane hunc timorem pacis aduersarios causatos esse negemus. Sed oeconomia orationum artis ita est expers, ut neque certa in partibus disponendis ratio ubique appareat neque singula quorsum spectent satis declaretur[65]. Neque uero aliunde in hoc quidem oratore explicandum uidetur, quod narrationem et probationem parum dignoscit[66]. Ipsae quidem narrationes uigore et perspicuitate ea excellunt, quae a Lysiae uirtute prope absit[67], ut Hermogenes quo iure *γοργότητα* ab eo abiudicauerit, plane non intellegas. Idem tamen aliud uitium suo iure notauit, quo omnis Andocidis compositio laborat neque narrationes immunes sunt, quod a proposito saepe digreditur et nimia uerborum copia orationem impedit magis quam illustrat. Eaedem enim sententiae breui interuallo redeunt uix mutatae, ut subinde delendo uiri docti non tam librariorum quam oratoris uitio mederi conati sint[68]: nec minorem in uerbis iisdem repetendis praestat neglegentiam[69]. In componendis autem enuntiatis membrorum aequabilitatem et concinnitatem, cui Gorgias et Antipho maxime studuerant, ita non curat, ut etiam consulto euitasse eam arguatur[70]. Neque ea qua Lysias arte periodos apte concludere didicit, sed alia aliis cumulat, ut conglobata potius quam conexa inter se uideantur: accedit quod parentheses saepe interponit et anacoluthis structurisque *κατὰ σύνεσιν* quae dicuntur pluribus utitur quam ceterorum oratorum quisquam. Figuras eas maxime usurpauit, quibus maior uis orationi accedit, inprimis interrogationes, quarum ne artificiosior quidem subiectionis forma deest (I 148. III 14)[71]. In deligendis denique uerbis propria quaeque et trita optat, raris et quaesitis abstinet: quod si tamen pauca quaedam poetica inicit, ex tragicorum maxime sermone ea delibata esse consentaneum est[72].

65 Velut I 73—79 quid agatur, Naberum p. 34 ita latuit, ut episodium hoc esse opinaretur, quo facile careri posset.

66 De rerum dispositione apud Antiphontem et Andocidem scripsit exiguo fructu C. G. Linder (Vpsal. 1859): cuius libelli censuram egit L. Kayser n. mus. Rhen. XVI p. 62 sqq.

67 Ceteris praestat narratio de rebus in carcere actis I 48 sqq.

68 Velut I 6 *εἰκὸς οὖν — τοῖς κατηγόροις* delebat Naberus, III 5 uel 7 *ταῦτα ἐκ τῆς εἰρήνης — ἐγένετο* Dobraeus.

69 E. g. adfero III 13 ubi quinquies repetitur *ἀδικεῖσθαι* uerbum et I 113 - 117 ubi decies legitur *τιθέναι τὴν ἱκετηρίαν*. Minutiora conlegit I. A. Eriksson de syntaxi Andocidea quaestionum (Holm. 1877) p. 4 sq.

70 Hac de re u. qui de omni Andocidis oratione post Blassium diligenter egit Franckius l. n. 48 d. p. 4 sqq.

71 Cf. P. Polack de enuntiatorum interrogatiuorum apud Antiphontem et Andocidem usu (Hal. 1886).

72 Velut *ἐπίτριπτον κίναδος* (I 99) *οἴχεται πᾶν πρόρριζον* (I 146) alia apud Blassium p. 301 sq.

III.

Quattuor Andocidis orationes duorum codicum beneficio nobis seruatae sunt, alterius Crippsiani qui inter musei Britannici Burneianos est 95 plut. CLX, D (A), membranacei saeculi ut aiunt tertii decimi, alterius Ambrosiani D 42 sup. (Q) bombycini saeculi ut uidetur quarti decimi. Et huic quidem, quem in Andocide nemo dum editorum usurpauit, tertia tantum et quarta eius oratio praeter Isaei primam et alteram insunt, Crippsianus Andocideas omnes continet, praeterea Isaeum Dinarchum Antiphontem Lycurgum Gorgiam Alci-

damantis Vlixem Lesbonactem Herodem: quos omnes ad huius potissimum codicis fidem recensuit Immanuel Bekker, quem secutus G. St. Dobson aliquanto etiam diligentius Crippsiani memoriam explorauit. Ex eodem autem libro ceteros quotquot innotuerunt Andocidis et Isaei codices originem duxisse dubitari iam nequit: in Dinarcho Antiphonte Lycurgo unus praeter Crippsianum sui iuris est Oxoniensis bibliothecae Bodleianae (N). Illius generis a Bekkero conlati sunt tres Laurentianus plut. IIII 11 (B), Vratislauiensis gymnasii Magdalenaei (Z) et in oratione prima Marcianus app. cl. 8, 6 (L), duo paucis locis inspecti Burneianus 96 musei Britannici (M), quem totum deinde excussit Dobsonus, et Ambrosianus A 99 (P), cuius in tertia et quarta oratione lectiones exscripsit Adolphus Cinquini in libello Mediolani a. 1886 edito 'Andocidis de codicibus qui in bibliotheca Ambrosiana exstant.' Sed Laurentianum, quem proxime ad Crippsiani laudem accedere iam Bekkerus iudicauerat, ex ipso hoc esse descriptum cum propter rarum utriusque in Lycurgo et Antiphonte dissensum Th. Thalheim nou. ann. philol. CXV p. 674 et V. Iernstedt in Antiphontis editione a. 1880 facta p. XIIII sqq. existimassent, mox Blassius in iterata Antiphontis editione p. VII sqq. et Buermannus Herm. XVII p. 385 sqq. atque Laurentiano denuo explorato nou. mus. Rhen. XXXX p. 387 sqq. idem certis errorum indiciis confirmauerunt, qui in hoc commissi facilem ex Crippsiani scriptura habent explicatum: ex quibus tres infra adnotatos uidebis ad I 22. 42. II 17. Ex Laurentiano autem ceteros quos dixi libros LMPZ originem duxisse primus de Antiphonte probauit H. Reutzel exercitationum criticarum in Ant. orat. p. 8 sqq., deinde de Lycurgo Thalheimius qui antea ex alio Crippsiani apographo eos ortos esse statuerat, Lycurgi ab ipso editi p. VI, denique Buermannus mus. Rhen. l. d. rem eo confecit, quod magnam illam in Isaeo (I 22—II 47) lacunam omnium communem quinionum, quibus Laurentiani folia constant, ratione natam esse ostendit. Neque aliter iudicandum esse de codicibus Neapolitano et Chisiano, quorum Montfaucon mentionem iniecit, idem Buermannus indicauit: editionem autem principem Aldinam ex Marciano L fluxisse de Antiphonte Iernstedtius p. XIIII sq. docuit nec minus perspicuum est in Andocide[73]. Itaque quo minus iam auctoritatis septem his codicibus relinqui apparet, eo diligentius Crippsiani memoria tota excutienda fuit. Quod negotium in Antiphontis Dinarchi et plerisque Isaei orationibus eo impeditur, quod non unius eae manus correcturas expertae esse dicuntur, in Andocide quaecunque correcta sunt, uterque uir doctus cuius opera in cognoscenda codicis indole usus sum, et I. H. Ieayes et H. Mueller-Struebing et hic quidem etiam Valentini Rose iudicio nixus eadem uel certe simillima litterarum forma scripta esse adfirmauerunt[74] qua ipse codicis scriba usus sit, soloque atramenti colore nigriore non nulla differre: quae ego Muelleri-Struebingii maxime indicia secutus nota hac 'm. sec.' distinxi, cetera quae librarius inter scribendum statim correxisse uidetur 'm. pr.' notaui. Quod cum in leuioribus potissimum correcturis aegre saepe dispiciatur, utri sint generi adscribendae, minoris tamen momenti hoc incommodum uidebitur, si modo iure utrumque ad eundem librarium refertur: id quod de Andocide etiam Blassius alterius editionis p. IIII, uniuerse Iernstedtius p. XXX sq. existimauerunt, hic quidem ita ut multa illum statim mutasse, alia paullo post correxisse statueret,

---

73 Quae ex uno L notata sunt, redeunt in Aldina I 7 ἐξηλέχθησαν 15 ἐπαγγέλλετο 17 κάλει om. al.

74 Bis tantum Ieayes alterius manus uestigia detegere sibi uidebatur I 3 γινώσκετε et 75 παρέδρων.

qua ratione etiam incertiora Siggii apud Hugium de arte critica in Antiphontis orationibus factitanda p. 5 et Buermanni Herm. p. 393 iudicia facile explicantur. Atque in Andocidis orationibus nihil mutatum esse nisi eius exemplaris fide, ex quo transscriptae sunt, non minus ipsa mutationum indole quam eo probatur, quod cum plerisque utriusque atramenti in tertia et quarta oratione concordat alterius codicis Q. memoria, quem non magno interuallo distare certum est. Raro admodum in Q deprehenduntur ea quae in A ab initio scripta, sed postea correcta sunt[75]: quos tamen locos eo minus mireris, quo magis in A codicis archetypo uarias lectiones appositas fuisse probabile est. Quae res hoc quoque nomine memorabilis est, quod eo facilius accidere potuisse intellegitur, ut in A in locum uerae scripturae altera minus proba substitueretur, quod I 23. 39 factum uideri olim indicaui. At longe plurimis locis dubitari plane nequit, quin meros errores primum commissos librarius sustulerit: quod cum etiam in litteras haud raro erasas cadere manifestum sit, cauendum est ne eiusmodi rasuris pro lacunarum indiciis abutaris, qua in re Blassius aliquoties peccauit. Vniuersa autem auctoritate A codice multo inferiorem esse Q in Isaeo dudum compertum est et omissa maxime in hoc neglegenter esse uocabula satis multa ex adnotatione mea critica facili negotio perspicitur. Quamquam non desunt exempla contraria, quibus idem uitium in A commissum Ambrosiani ope nunc sanatum sit. Pauciores uero etiam sunt loci, quibus uocabulum in altero codice male additum cum altero tollendum fuerit[76]. A quibus ipso genere distant antiquioris interpolationis uestigia, de quibus quae olim exposui nou. annal. philol. CI p. 737 sq. etiam nunc teneo praeter I 64 omnia: Blassium certe praef. p. X sq. hoc corruptelae genus iusto angustioribus finibus circumscripsisse eo magis persuasum habeo, quo certiora ipse glossematum exempla agnouit I 133. IIII 2. I 59. 61. Crebra uero inter A et Q est in collocandis uerbis discrepantia: de qua illud animaduertendum in ea orationis de pace parte quam Aeschines in suum usum conuertit bis in Q eodem modo atque ab Aeschine collocata uerba reperiri, quo minus etiam iis locis quibus Q ordo iustior uidebatur eum sequi dubitaui[77], sed alterius codicis collocationem non solum ubi aptiorem sed etiam ubi non minus aptam putabam propter maiorem huius testis fidem praeferendam duxi.

Sed de meae operae rationibus priusquam explicatius dicam, superiores editores quid Andocidi praestiterint, paucis exponendum est. Et principem quidem oratorum Graecorum editorem Aldum Manutium a. 1513 codicem Marcianum L uel ipsum uel eius apographon typis exprimendum curasse iam supra memoratum est: cuius uitia leuiora de suo haud pauca correxit (nam grauiora raro attigit, uelut I 37. IIII 13) sed aliis operarum inscitia ortis uix paucioribus ipse auxit. Plus etiam profecit Henricus Stephanus a. 1575, qui alias emendationes in textum ipsum recepit, alias in margine adnotauit: quas omnes repetiuit A. Miniatus qui Andocidem cum Antiphonte et Isaeo a. 1619 edidit, ipse nihil addidit praeter interpretationem Latinam parum elegantem. Sed librorum manu scriptorum subsidiis neque Stephanus usus est neque alius quisquam ante Bekkerum, nisi quod I. O. Sluiterus in lectionibus Andocideis quasdam Marciani scri-

75 Certa res est IIII 5 ubi A ab initio ἐνϑάδε habuit, dubia III 12. 14 ubi σκίρρον potius quam σκύρον et III 23 ubi αὐτῶν potius quam αὐτὸν in eo fuisse uidentur.

76 In Q male addita leguntur III 24 ἡ IIII 22 τε 30 τὴν ante Ὀλυμπίαν, in A III 5 τότε 34 τι, unde etiam IIII 31 καὶ cum Q omittere quam ἄρχων inserere malui.

77 Buermannus quae hac de re scripsit mus. Rhen. p. 393 parum mihi probantur neque satis sibi ipsa constant.

pturas uulgauit, quas Murctus suis coniecturis permixtas margini Aldinae in bibliotheca Leidensi seruatae adscripserat[78], et F. Osann in Friedemanni et Seebodii miscellaneis I p. 702 sqq. nonnullos locos ex Vratislauiensi Z emendauit, quem nimio paulo ante praeconio ornauerat F. Passow in symbolis criticis (opusc. p. 263). At suopte ingenio confisus I. I. Reiske tam salutarem Andocidi operam adhibuit, ut nullius nomen saepius in eorum numero laudandum fuerit, qui corruptam codicum memoriam emendauerunt, neque cuiusquam tot quot illius inuenta codicibus postea usurpatis comprobata sint. Etenim tanta Crippsianus bonitate praestat Marciano, ut Bekkero centum sexaginta fere locos illius beneficio in integrum restituere licuerit: ipsius paucae sunt sed utiles symbolae, Dobsonus nihil de suo attulit. Post utrumque qui Andocidem ediderunt, codicum paratis tantum copiis utebantur, nisi quod Blassius Crippsianum iis locis inspexit quibus correctus esse uidebatur (cf. praef. p. III sq. et Antiph. praef. p. X sq.). Et Schilleri quidem cura, qui primus Andocidem a ceterorum oratorum communione seiunctum edidit, nihil fere ei profuit: I. G. Baiter autem et H. Sauppe, quos Turicensium nomine coniungere consueuimus, et F. Blass, qui bis a. 1871 et 1880 Andocidem edidit, quod aliquanto etiam sui similiorem eum reddiderunt, cum ipsorum debetur acumini tum aliorum uirorum sagacitati, qui proximo saeculo bona cum fruge in hoc quoque oratore emendando uersati sunt. Ex quibus principem locum meruerunt P. P. Dobree, cuius aduersaria pariter atque I. Marklandi notulas primus Dobsonus publicauit, et A. Emperius, cuius emendationes collectae exstant in opusculis a. 1847 emissis. Inter Batauos praestant L. C. Valckenaerii notae, quas una cum I. Luzacii animaduersionibus Sluiterus publici iuris fecit in lectionibus Andocideis, et G. A. Hirschigii emendationes, quae philol. V p. 318 sqq. insertae leguntur. Qui autem nouissimus orationem quae est de mysteriis cum notis tironum usui destinatis edidit W. I. Hickie (Lond. 1885), Blassii exemplum alterum tam fideliter secutus est, ut uel ea quae in hoc operarum neglegentia exciderant ipse quoque omitteret, neque quidquam praeter uerborum quasdam formas satis plerasque dubias nouaret: denique G. M. Ydén in oratione de pace quam latine redditam et annotationibus instructam emisit (Vpsal. 1872) unum locum emendauit. Ceterorum, qui aliquam Andocidi operam nauarunt, singulis locis mentionem inicere praestat.

Ego uero illud maxime agendum esse putaui, ut de librorum manu scriptorum memoria quam certissime constaret. Itaque A codicem a duobus illis uiris doctis quos supra nominaui meum in usum explorari uolui: quorum testimonia sicubi uel inter se uel cum superiorum notitia discreparent, iterum codex meo rogatu inspiciebatur, ut uix quidquam dubitationis iam relictum esse uideatur, nisi quod locis correctis de quibus supra exposui non ubique certo distingui potuit, utro atramento essent correcti. Ambrosianum ipse a. 1885 cum Blassii exemplo contuli et cum Cinquinius qui in libello supra commemorato etiam huius codicis lectiones satis neglegenter exscriptas edidit[79], de non nullis tamen locis scrupulum mihi iniecisset, iterum a. 1887 inspexi, ut meo testimonio iam confidi posse adfirmare liceat. Vtriusque

78 His cum notis plane congruere eas quas ex Aldina bibliothecae Hamburgensis petitas edidit E. Rosenberg nou. ann. philol. CVIIII p. 338 sqq., ut has ex Leidensi illo exemplari manasse dubium non sit, Iernstedtius uidit p. VII. Auctorem earum Muretum esse ante Iernstedtium docuit Thalheimius ann. philol. CXV p. 678 sqq. Marciano autem usum esse Muretum fidem faciunt, quae ad I 12. 17. 71. 118 adnotauit: qua in re Rosenbergium opinio fefellit.

79 Specimen earum proposuit et codicem descripsit Buermannus mus. Rhen. l. d. p. 390 sqq.

codicis uarietatem plenam infra apposui praeter accentus et spiritus et ι subscriptum, quod in A rarissime, in Q parum constanter additur: in quo illud tamen memorabile quod Q in articulo multo minus quam in ceteris ι omittit (ταύτη τῇ ἡμέρα, τῇ συμφορᾶ ταύτη sim.). De accentibus duo memorasse satis habeo utrumque in encliticis non easdem quas nos leges sed eas parum constanter sequi et διά μετά κατά παρά saepe cum suo nomine uel pronomine uno accentu iungere. Spiritum asperum adamarunt in ὀμνύναι uerbi aoristo et perfecto: contra pro reflexiui pronominis formis αὑτοῦ κτλ. plerumque αὐτοῦ κτλ. scripserunt. Litteras in rasura scriptas punctis suppositis notaui additis 'm. pr.' uel 'm. sec.' prout statim inter scribendum aut postea correctura facta uidetur: item erasas litteras punctis insertis significaui. Corruptae alicuius lectionis medela si iam in apographis inuenta est, illa simpliciter adnotanda erat, quoniam cuinam horum uerum debeatur non potest nunc ubique pro certo dici neque scire multum interest. Ceterum unius cuiusque emendationis auctorem cum cura indicaui eum qui primus eam publici iuris fecit, alios si qui postea idem proposuerunt, non nominaui nisi nouis id argumentis firmarunt: at Muretum et Valckenaerium suorum inuentorum laude priuare iniquius uidebatur, quibus haud paucos locos iam ante Reiskium sanauerunt, quamquam postea demum Sluiteri opera lucem uiderunt. Cum autem saepe factum esse uiderem, ut quae nunc codicum auctoritate nituntur, iam ante hos collatos uirorum doctorum acumine reperirentur, horum nomina singulis quidem locis apponere nolui, sed breui omnia conspectu complecti ad artis nostrae commendationem operae pretium uisum est[80]. Quae ipse correxi, sedulo indicaui atque iis etiam locis, ubi formas uerborum restitui quas Andocidis aetate in usu fuisse certa nunc fide constat, codicum memoriam adnotaui stellula apposita, nisi quod γίγνομαι et γιγνώσκω formas tacitus ubique reposui, quae in A singulis locis II 15 nec multo saepius in Q seruatae sunt. Et haec quidem iam Schillerus praeiuit, qui etiam nominum propriorum in -άνθης -γένης -κράτης -σθένης -χάρης exeuntium accusatiuos in η non

80 Quae a Bekkero ex A emendata sunt, a Stephano occupata erant his locis: I 89 (ante eum fuit δοκιμάσαντες). 96 (ἐάν τις pro Αἰαντίς). 105 (ἢ χρή pro εἰ χρή). 111 (προστάξειν). 116 (δὴ νόμον et Ἀνδοκίδας). 120 (ταύτῃ). 141 (ἀναμνησθέντες). II 5 (ἐπὶ τὸ εὖ). III 13 (ἄν om.). IIII 2 (δὲ καί pro μὲν καί). 10 (βιότητος). 17 (ἀπηνάγκασε). 33 (Κόνωνα): a Mureto I 81 (δ' om.): a Mureto et Reiskio I 86 (ἄνω γεγραμμένους). 126 (οἱ om.): a Meursio (Att. lect. V 9) IIII 41 (ἐν ἀνδρίᾳ): a Petito I 91 (ἄλλο): ab Heraldo II 6 (εὐδαιμονέστεροι): a Valckenaerio et Reiskio I 23 (οὐδὲ νῦν τοῖς). 40 (καταλαμβάνει). 61 (ὑμῶν). 65 (Ἀμίαν τοῦτον ἐξ). 113 (μέν τοι). 125 (ἣν μὲν εἰ.). II 5 (ἡμῖν et τούτῳ). 7 (αὐτὸ μέν). 8 (πᾶν λαθῆναι): a Valckenaerio I 101 (ἀπό). 122 (Ἐπιχάρην). 134 (γνῶναι): a Reiskio I 1 (ὑμῖν γε). 5 (οἱ om.). 7 (ψευδομαρτυριῶντες). 9 (ἔχει). 19 (αὐτῶν et καταλαμβανόμενος). 30 (γὰρ εἴη). 34 (δέ post ἐπειδή om.). 47 (ἔγραψεν). 56 (μοι δοκεῖν et οὐ μὴν κακίας). 61 (ὁ μονήν). 62 (ἥκοιμι. τήν post παρά om.). 79 (τά τε ἄ.). 88 (δέ om. et ὅπ. αἱ γραφαί). 90 (τοῖς post αὐτοῖς om.). 105 (εἰ αὐτούς). 116 (τιθείς). 119 (ἀξιοῦμεν). 133 (ἀργύριος et ὀλίγον). 134 (ἀπ. καὶ τούτους). 144 (δέ post ἔτι om.). 146 (αὖ pro ἦν). II 7 (ἀνάγκη μοι et ἀφέντα). 8 (ἐπεφόβησεν). 11 (ὅσον). 12 (μὴ δι' αὐτούς). 14 (τότε οἱ τά). III 6 (τί δαί). 12 (τά om.). 14 (ναυπηγῆσαι). 17 (δ' αὕτως ἐκ). 18 (οὐχ post καί om.). 23 (εὑρομένοις). 26 (καί pro ναί). 27 (συνοικοῦντας). 30 (ἣν βουλώμεθα). IIII 6 (καί post δέ om.). 12 (ἡγῆσθε). 14 (ὑπεδείξατο). 19 (συμβούλοις). 27 (ἀφαιρουμένους). 35 (οὐδέν): a Sluitero I 33 (ἀπολογεῖσθαι). 107 (προτάξαντας). II 17 (δαπανᾶν). III 10 (ἄλλο ὅ τι). IIII 30 (προσέταξαν): a Schoemanno I 36 (καθέλῃ): a Dobraeo I 36 (ἔτι ζητεῖν). Nunc denuo explorato A et collato Q confirmatae sunt uirorum doctorum emendationes his locis: Stephani III 6 (erat εὑρέθησαν). 41 (ποιήσεσθαι): Mureti IIII 7 (ποιήσωμεν): Reiskii III 12 (γάρ om.). 15 (δοκεῖ). 41 (δι' ὑμᾶς). IIII 11 (διπλάσειεν): Sluiteri III 40 (διὸ ἡμᾶς): Dobraei I 128 (παιδίῳ). III 1 (ἄν om.): Bekkeri III 29 (τῷ βασιλέως): Emperii I 9 (ἡμᾶς ἡγ.): Turicensium I 87 (μήτε ante βουλῆς om.): Baiteri III 21 (περὶ ὑμῶν). 26 (οὖν ὑμῶν): Sauppii IIII 41 (εἰς ante Μακεδονίαν om.): Blassii III 32 (τήν ante Ἀργείων om.). IIII 21 (τοσαῦτα μέν).

ην terminandos esse intellexit idemque *κάειν* et *κλάειν* restituit. Bekkero debetur *πρῴ*, Sauppio *ψευδοκλητείας* et *συνεκέκλητο*: ad cuius exemplum etiam *κατεκλήσαμεν* scribendum erat. Plura Blassius in altera potissimum editione occupauit (praef. p. VIII sq.), quocum reposui *Ἀλκμέων* et *Ἀλκμεωνίδης*, *λητουργεῖν*, *ἐλήσω Αἰγῆς*, *ἀποτεῖσαι ἔκτεισις Τεισαμενός Τείσανδρος Τείσαρχος*, *νηποινεί*, *σῴζω*, *Μουνιχία*, et *ἕνεκα* pro *ἕνεκεν*, cuius praepositionis tamen non magis ferendam duxi *εἵνεκα* formam: Weidnero monente idem *φιλονικεῖν* et *ἀπῇτε* edidit, quare ne *ἐξῄειτε* quidem relinquendum erat. Praeter ea ipse nouaui haec: *ἁθρόος*, *Λαύρειον δωρειά*, *θνήσκειν μιμνήσκειν*, *ὑός*, *ἀρχεθέωρος*, *Τροζήν*, *Συρακόσιοι*, *Κλειγένης*, *Πειραιῶς* (id quod iam Wolfius ad Dem. Lept. p. 229 frustra poposcerat), *ἑόρακα ἀντεωνούμην*, *ηὕρισκον ηὐδαιμόνουν*, *ἠμφεσβήτουν*, *ᾔειν* ante uocalem, *εἶτε εἰδεῖτε βουληθεῖτε*: singulis locis *σώσαιεν μείζονες ἱππεῖς* corrigenda erant. Sed *ἄν* hypotheticum non magis mutaui quam *εὐθαρσεῖν* et seruandum erat *ἑταιρεία*. In quarta autem oratione etiam ea tenenda putaui, quae apud Andocidem ipsum non tulissem, uelut *Μολοσσία*, *Διομήδην*, *ἦν* pro *ᾖ* alia. Illorum autem pleraque lapidum testimoniis nituntur, ad quae ut facilis nunc uni cuique pateat aditus utilissima Meisterhansii opera prouisum est: etiam in ceteris iudicii mei rationes peritos non latere arbitror. Nam Andocidem ne quis propter sedecim annorum absentiam aliis atque Atticis formis adsueuisse in scribendo sibi persuadeat, illud cauet, quod ne in delectu quidem uerborum neque in syntaxi ab illorum consuetudine ualde desciuisse reperitur. Ceterum quoniam hoc consilio ueteres scriptores edimus, commode ut legi possint, deprauatis locis non cruces infixi sed remedia adhibui, quae si non certa at probabilia uiderentur, paulo parcior in admittendis iis futurus si per harum editionum institutum singulis paginis adnotationem subicere licuisset. Ne tamen lateret eos quorum interest quidquid a codicum memoria discreparet, ea quae addenda putaui uncis incuruis, quae delenda uncis quadratis inclusi, cetera quae correxi diductis literis distinxi. In adnotatione quae sequitur recentiorum coniecturas largiore manu apposuisse erunt quibus uidear: sicubi tamen ne eas quidem procul habui quas falsas putarem, certis id causis factum esse prudentes facile animaduertent.

ADNOTATIO CRITICA.

Orationis de mysteriis § 1—9 quae his signis « » distinxi, eadem uel simillima apud Lysiam de bon. Aristoph. § 2—5. 11, prima *τὴν μὲν — ἐχθρῶν* etiam fr. 190 leguntur, unde ex prooemiorum quadam sylloga utrumque oratorem sua petiuisse Spengelius *τεχν. συναγ.* p. 106 sq. iure collegit: cfr. Blass. eloq. Att. I² p. 312 sq. — § 1 *ὥστ᾽ ἐμὲ* | *σχεδόν τι* m. pr. ut uidetur | *τούτων* m. pr. ? ‖ § 2 *καὶ* ante *πρῶτον* abesse mau. Bait. *ἐνθυμήθητε* Hirsch. Mox *ὑπομεῖναι* idem: at u. Antiph. V 13 ‖ § 3 *ἐθελόντων* | *ἧπερ*: corr. Ald. | *αὐτῶν ἀδικεῖν* Blass. praeter necessitatem: cf. Demosth. XXXI 12 | *γινώσκετε* corr. m. sec. pro *γινώσκητε* ut uidetur | *ὅσαπερ*: corr. Markl. ad Lys. p. 158, 21 ‖ § 4 *ὑπομείνει*, *ἐν ᾧ*: corr. Valck. et Reisk. | post *ἔστι δὲ* tres u. quattuor litterae erasae, unde Bl. cum Weidnero *καὶ* inseruit (*ἀποπλεύσαντι*

idem praef. Antiph. p. X) | ἧ: γῆ Valck. et Reisk. | διδομένη καὶ δωρεᾶ: correxi cum Koepkio emend. Andoc. (qui δ. ἐ. δωρεᾷ), nisi potius quaedam exciderunt: nam δωρεάν pecunias cum Dobr. interpretari non licet (δωρεὰν ci. Reisk. διδ. καὶ del. Saupp.) || § 5 τῆς πόλεως—πολὺ δ' ἂν: corr. Schill. (τῆς τε πόλεως et cum Valck. πολύ γ' ἂν Sluit.) | μοι secl. Bl. | εὐτυχεῖν m. sec. | γινώσκω corr. alio atram. || § 7 ἐξειλέχθησαν | καὶ ex Lysia add. Bl. | ἔτι om. Lysias Hirsch. | γεγένηνται: corr. ex Lysia Dobr. || § 8 ἀπορῶ pro σκοπῶ Hirsch. | παραλ. ἴπειν || § 9 αὐτοὺς pro λόγους Emperii emendatio est longe probabilior quam quae uel ante eum uel postea tentarunt alii, neque recte Blassio ante οἷςπερ excidisse aliqua uidebantur, quibus iuris iurandi mentio contineretur, quod ni mirum in proximis iusto loco memoratur | μήτ' ἐμοὶ: corr. Bl. | τι ἂν ὑμῖν m. sec. || § 10 δὲ pro τόνδε | οὔτε μοι Bl. | οὐδὲ μεμήνυται οὐδ' ὡμολόγηται Bk. | οὔτ' οἶδα: corr. Bl. cl. § 29 || § 11 λα. μάχω et λα. μάχου | αἱρεῖσθαι: corr. Bk. Praeterea adiectiuum ad κίνδ. appositum intercidisse susp. Blass., sed cf. III 5. 7 | ὦ inser. Bekk. | ἑνὸς τῶν ἐνθάδε ἀνδρῶν: transpos. Bl. | ἐμοὶ: corr. Hick. | ἂν ὑμῖν δοκῇ || § 12 ἀλκιβιάδου πολέμαρχον: correxi dubitanter: edd. post Rs. Πολεμάρχου quod stare non posse si nominum catalogus § 13 ab ipso oratore adiectus est intellexit Helbigius nou. ann. philol. LXXXV p. 279 sq., sed quod ipse Ἀρχεβιάδου πρὸς τὸν πολέμαρχον proposuit (Ἀλκιβιάδου πρ. τ. πολ. iam Reisk.), polemarchi mentio prorsus aliena est ab hoc loco, Blassii autem Πολυστράτου nimis recedit a litteris traditis | πολυτίωνος m. sec. | μὲν οὖν | καὶ ante Ἱκέσιον del. Valck., καὶ ante τὸν Μελήτου Iernstedtius obseru. Antiph. p. 29 || § 13 πρῶτον an πρῶτος incertum | μὲν οὗτος m. pr. | ὀνόματα rubro colore in marg. add. itemque § 15 et 35 | διογένην* | ἰωνίαν: corr. Kirchhoffius nou. ann. LXXXI p. 246 ex C.I.A. I n. 275. Ceterum si genuinus est catalogus, Pulytionis nomen excidisse ueri est simillimum, nisi hoc pro Panaetii propter § 52. 67 suspecto substituere malis || § 15 καὶ quod erat ante τοὺς ἄλλους, ante περὶ transposui n. ann. philol. CI p. 738 (τε post περὶ inserere maluit Bl.) | ἄδειαν εὑρόμενος seclusi l. d.: cui quae opposuit Blass. p. XI futtilia esse iam Franckius p. 19 monuit | φιλοκράτην* | τίσαρχον* | ὅτι m. sec. ? | προσωμολόγηται Muret. et Reisk. inuita sententia || § 16 ἀλκμαιονίδου* | Ὀλυμπιεῖον Reisk. | ἀδίμαντον: corr. Ald. | ἔφευγον: corr. Bl. || § 17 τετάρτῃ pro μίᾳ Kaibelius Herm. XVII p. 414 | θημακ·ῶ m. pr. | ἀπογράφει corr. atram. recentiore | βασιλεύων pro βουλεύων Sluit. (Bk.), quem contra u. Bergkius ep. ad Schill. p. 112 sq. | καὶ δεόμενος del. Hirsch. || § 18 ἀκουμένου et mox ἀκούμενος | ἔφευγον bis: correxi cum Bl. propter εἰσὶν et ἐστὶν praesentia | μαρτυρεῖτε m. pr. | μάρτυρες om. sed in lacuna punctum rubrum || § 19 γινόμενα: corr. Sluit. | ἡμῖν | οὐ: οὕτω Reisk.: nam quominus οὐ γὰρ — ἐξελέγχειν cum Luzacio al. pro interrogatione accipias, infinitiuus hic impedit | ἀναμιμνήσκοντας: corr. Reisk. | παρόντα del. Hirsch. | τε add. supra uers. m. pr. || § 20 δυεῖν (οι supra uers.) utrumque m. pr.: ne κακῶν cum Nab. delendum uel post illud θατέρου cum Bekk. inserendum putes, de illo cf. II 7, de hoc Demosth. XVIIII 151 (quo etiam γὰρ defenditur) et alia apud Schill. | ἢ γὰρ m. pr. | τὰ ante ψευδῆ supra uers. add. m. sec. || § 21 ἂν del. Dobr. | αὐτὸς add. m. pr.: αὐτός τε Blass. || § 22 οὐδεπώπο (τε supra uers.) m. pr. | ἔλθη | μὴ τοὺς μὲν m. pr. | 'θέλοντας Bait. | λεω (γρ supra uers.) unde λέω cum lacuna B | μεμύνηκε || § 23 ἐ. ἡ ἀπογραφή: corr.

Reisk. | ἀνοσιώτατον καὶ ἀπιστότατον: corr. Reisk. | εἰπόντ^ας (ς m. sec. οὐδένας — εἰπόντας Reisk.) || § 24 ἅ μέ: corr. Dobr. | τάγα: τά γε Bekk. || § 25 ἔφευγον et φευγόντων: corr. Bl. | ἐν τοῖς: corr. Reisk. | ἥκουσι edd. || § 26 ἐξελέγξαι m. sec. | κατ' αὐτοῦ: corr. Sluit. | βούληται: corr. Bk. | in fine §i Saupp. ΔΙΑΝΑΠΑΥΣΙΣ uel simile quid addi uult: quod idem etiam post § 33 faciendum esset || § 27 κατὰ μὲν τὸ Κλ. Blass.: sed u. Franckius p. 14 | περὶ δὲ: correxi post Reisk. || § 28 μυνήσεις m. pr. μυνήσεις m. sec. | παναθηναίων m. pr. | μάρτυρες in marg. add. rubro col. itemque § 46 || § 29 εἵνεκα* | μεμύηκα m. pr. μεμύνηκα m. alt. | οὐδὲν | οἳ inserto Bl. locum sanasse uidetur: multo certe minus probabilia eorum conamina qui οἱ λόγοι correctum iuerunt (οἱ λόγιοι Sluit., οἱ πολλοὶ u. οἱ μυθολόγοι Wyttenbachius biblioth. crit. III 3 p. 91, οὐκ ὀλίγοι Iacobsius ad Achill. Tat. p. 901, οἱ ἀξιόλογοι Scheibius obseru. crit. in orat. Att. p. 43, οἱ λόγοι Bait., οἱ λέγοντες Koepk., οἱ μυθολόγοι Frohberger ind. philol. II p. 328) nec satis est eicere uel cum Kaysero n. mus. Rhen. XVI p. 80 οἱ λόγοι τῶν κατηγόρων uel cum Helbigio καὶ λόγους εἶπον || § 30 (ταῦτα) κατηγορῶ Bl. quo sententia corrumpitur | ἡγήσεσθε: corr. Reisk. | δεινὴ (ἡ) παρὰ Blass. | ὑμῶν ante οὐδὲν legitur: transposui, nam nihil est simile in exemplis a Franckio p. 7 sqq. collectis | ante τοιαύτη rasura duarum uel trium litterarum, unde Bl. cum Weidn. τῇ inseruit | ἀναμιμνήσκω: corr. Reisk. || § 31 ἀράμενοι pr. sed corr. eadem m. | ὑμετεροι m. pr. | ἤμην . . . . ψηφιεῖσθαι | ἑωράκατε* || § 32 τοὺς μ. ἠδικηκότας: correxi | ἕνεκεν* | ἐμήνυσα: corr. Bait. || § 33 κηφήσιος: corr. Steph. | ἐξεστὶν: corr. Bl. || § 34 ἐκ τῶν περιχ. τὰ ἀναθ. καὶ: transpos. Rosenbergius nou. ann. philol. CVIIII p. 341 (καὶ ante ἃ ᾔδει inser. Bl. soloece) | εἴκοσι lineola nigriore atram. add. || § 35 ἀλκισθένην* et τιμάνθην* | εὐρυξίμαχον: corr. Steph. | εὐρυμάδαντα: correxi (εὐρυδάμαντα apographa) || § 36 ἔτι ζητεῖν corr. | ἀνείπη: corr. Schoemannus de com. Ath. p. 151 | ἔφυγον: corr. Bait. || § 37 εἰσαγγέλλει διὸ καὶ δις: corr. Ald. | τ^υ^ος corr. || § 38 λαυρίω* | πρωὶ* | πρ. τοῦ διονύσου | σκιὰν m. sec. | μεταξὺ τοῦ: correxi cum Blass. | μὲν et μάλιστα suppleta ex Galeno XVIII 1 p. 450 K., qui idem pro ὁρᾶν habet ἄδην, unde Sluit. ἰδεῖν | ἀνὰ πεντεκαίδεκα ἄνδρας, κύκλους δὲ εἶναι εἴκοσι Leo quaest. Aristoph. p. 46 (quod frustra commendat Loeschcke *Enneakrunosepisode bei Paus.* p. 3 sqq.: cf. eiusdem *Vermuthungen z. griech. Kunstgesch.* p. 24) | τῶν πλείστων m. poster. || § 39 ἐπ' ἐκείνῳ mau. Blass.: at u. Lys. I 34. XXV 28 | λαυρίαν: correxi (Λαύριον Bk.) || § 40 ἐν τῶ: corr. Valck. | ἴδοι ὑμᾶς: corr. Ald. | καὶ νῦν ἥκειν: correxi post Emper. | τὴν et οἰκίαν del. Hirsch. | ἵν' edd. | συγγενη cum rasura supra η || § 41 αὐτὸν: correxi ind. philol. IIII p. 341 (ubi αὐτῷ est operarum errore) | βουλώμεθα | αὐτῶν: corr. Reisk. || § 42 παρήει ut uidetur pr. m., παρειη u. παροίη corr. nigriore atram. (παροίη B) | ἀπώλλυε pr. sed ν add. ead. m. | εἰσιόντα: corr. Emper. || § 43 αὐτῶν: correxi (αὐτῷ edd. post Reisk.) | ἀψεφίωνα et § 44 ἀψεφίων: correxi | λέγοι Naber || § 44 ἱκετεύοντες m. sec. | ἐξεγγυηθέντας: corr. Sluit. | ἐγκαταλιπόντες Saupp. | ἐν ante τοῖς inser. Hertlinus Herm. XII p. 183 || § 45 εἴστε θησεῖον: corr. Reisk. | ἱπποδαμίαν: corr. Lobeckius ad Soph. Ai. u. 108 | πρὸ inser. Bl. | Ἀνακεῖον Schill. sed u. Lobeck. ad Phryn. p. 369 | ἐξεστρατευμένοι m. sec. | τῶν supra uers. m. pr. | ζευγ^υ^ος m. pr. | στεφανώσοντες non corr. || § 46 διδάσκετε post alterum τοὺς ἄλλους repetitum: del. Muret. et Reisk. || § 47 ὑμῖν in marg. add. m. pr. | post ἀναγίνωσκε

sex fere litterae erasae | *'ONOMATA* add. Markl. ad Lys. p. 133 | *ἡ ἐκείνου* edd. post Bk. | *ἀλκμαίονος** | *τοῦ πατρὸς* (ante *Εὔφημος*) del. Blass., sed *ἀνεψιοί* § 68 nescio an latiore sensu etiam sobrinos complectantur | *φρίνικος*: corr. Ald. | in *ὀρχησάμενος* patris uel demotici nomen latere suspicati sunt Reisk. Koepkius alii sed u. Meineke hist. crit. com. Gr. p. 148 sq. | ante *καὶ οὗτος* repetita *εὐκρατίας ὁ νικίου ἀδελφὸς*: del. Reisk. | *τετταράκοντα* | *ἐπέγραψεν*: corr. Steph. || § 48 *συνεκέκλειστο** | *κλαιόντων** || § 50 *φέρε δὴ τοίνυν* in lacuna (non rasura) duodecim litterarum suppl. Lind. cll. § 21. 90. 117. 128 (*τούτων τοίνυν* Saupp.) | *δέοι*: corr. Bekk. || § 51 *ἀπολλυμένους*: correxi cll. § 2. 53. 58 (*ἀπολλ. καὶ* del. Usenerus n. mus. Rhen. XXV p. 589) | *ἀλιτρίους* (*ἀλειτηρίους* Blass. itemque § 130. 131: at cf. Arist. eq. 445) | *ἀπολέσθαι*: corr. St. | post *ἔχοντας* Dobr. add. *ἅπαντας* || § 52 *τῶν πεποιηκότων* del. Naber || § 53 *φίλους γ'* Hirsch. | *ὁ* inser. Reisk. || § 54 *ὑμῶν* | *ἢ* inser. Sluit. || § 55 *δεῖ* inser. Reisk. || § 56 *σωθέντι*: *πρῶτον μὲν ὑμῖν* Emper. (Bl. post *εἶναι* inser. *ἀλλὰ πρῶτον μὲν ὑμᾶς*, in quibus tamen nimia inesse uidetur hyperbole) | *εἶτα . . καί*: unde Bl. cum Reisk. *δὲ* inser. quo non opus, u. R. Schulze proleg. in Dem. q. f. or. adu. Apaturium p. 64 sqq. | *δὲ* post *εἶπον* del. Reisk. || § 57 *γαρ* (post *μὲν*) statim m. pr. | *δυσί*: corr. Bekk. (*δυεῖν* Ald.) | *ἔχει* pr. m. ut uidetur | *τὰ λεγόμενα*: corr. Reisk. || § 58 *ἄλλους* inser. Blass. qui etiam *ἀνεψιούς* in *ἀναγκαίους* mutat et *ὄντας* post *τοσούτους* desiderat cll. § 50 | *ἄλλος* om. edd. | *μὲν* in extremo paginae uersu sub *γὰρ* add. m. pr. | post *ἐγίνετο* rasura quattuor litterarum uidetur esse || § 59 *ἄλλων οἱ λοιποί*: corr. Dobr. qui etiam de toto membro *οἱ — ἐμηνύθησαν* delendo cogitauit | *πρότερον* in marg. add. m. pr. || § 60 *εὕρισκον** | post *ψευσάμενον* Bl. inuita sententia inseruit *καὶ σῶσαί τε ἡμᾶς* || § 61 post *βουλὴν* add. *γενέσθαι*: del. Bk. | *τότε* | *πωλεῖον*: corr. Muret. et Reisk. || § 62 *αὐτῶν μ.* | *φορβάντιον*: corr. Valesius ad Harpocr. s. u. | *αἰγηὶς** | *ποιήσαντος*: corr. Valck. et Reisk. || § 63 *ὑμῖν*: corr. Ald. ut uidetur | ante *φίλοι* excidisse *ὠφέλιμοι* Dobr. suspicatus est, sed u. Wyttenb. p. 107 || § 64 inter *δὲ* et *οὐκ* nulla nec lacuna nec rasura | *οὖν* | *ταῦθ'* | *τῆς οἰκίας* inserui duce Dobr. nisi quod olim suasi *ὅθεν — ἐκεῖνοι* delenda sunt || § 65 ante *ἀλκιβιάδην* tres uel duae litterae erasae | *'Αμίαντον τὸν Αἰγιλιᾶ* Nab. (*τὸν ἐξ Αἰγιλίας* Koepk.) at u. Thuc. II 27, 1. VII 57, 2. || § 66 *τοὺς ἐμοὺς συγγενεῖς* seclusi cum Nab. | *ἀπίητε*: correxi cum Weidn. (*ἀπῄειτε* Ald.) || § 67 pro *γινομένων* malui scribere *πεποιημένων* quam *ὑπ' ἐμοῦ γενομένων* (*δι' ἐμὲ γενομένων* Bl. *γεν.* iam Bait.) | *ἕνεκεν** | *ἂν* ante *ἀνὴρ* inser. Reisk. | *ἐκείνων* pr. *ἐκείνῳ* corr.: correxi (deleuit cum Weidn. Bl.) | *οἱ μὲν — ἔφυγον* seclusi ann. p. 737 quippe ex § 34. 49. 59 male huc inlata | *Παναίτιον — Χαιρέδημον* del. Naber || § 68 *ἑπτὰ*: corr. Sluit. | *ἐξηλέγχη* || § 69 inter *καὶ* et *ἰδόντες* litteris minutis *οἱ* insertum m. sec. ut uidetur: corr. Reisk. | mox *ἰδόντες* m. pr. corr. m. sec. | *οὑτωσὶ δὲ ἔχει*: correxi | *MAPTTPEΣ* add. Markl. et Reisk. || § 70 *δ' ἔτι* pro *δὲ* Saupp. | *τι* om. m. pr. || § 71 *εἶπεν εἰς ὅτι μηδ' ἴσον*: corr. Reisk. (*εἶπεν 'Ισοτιμίδης* iam Canterus nou. lect. VIII 10 || § 73 *ἐβουλεύσασθε.* | *ὤφειλον*: corr. Reisk. | *ἄρξαντας*: corr. Ald. | *ἐξούλης* Blass. | *ἐπιβουλὰς*: corr. St. | *ἐγγυήσαντο*: corr. St. | *ἔκτισις** | *ἐν · άτης* || § 74 *ὧν τὰ μὲν* edd. praeter Tur. | *ἔσχον*: corr. Bekk. | *τούτους δ' ἔδει* Tur. sec. Suidam u. *ἀναυμαχίου*, qui *οὕτω δ' ἔδει* habet | *ναυμαχίου*: emendate Suidas | *ψευδοκλητίας** | male post h. u. *ἢ τρὶς παρανόμων* add. Dobr. || § 75 *αὐτῶν*: correxi cll. Demosth. LI 12 | *ἐπὶ τῶν τετρακοσίων* Dobr. | *πολίταις* eraso accentu | *δὲ τῶ*: corr. Ald. ||

§ 76 post *ἐνδεῖξαι* commate, post *Ἰωνίαν* colo interpunxerunt edd.: correxi ind. philol. l. d. ‖ § 77 *ψήφισμα* rubro colore in marg. | *τῶν ἀτίμων καὶ* add. Saupp. epist. crit. p. 139 | *ταῦτα*: corr. Boeckhius op. IIII p. 319 | *ἐπιγεγραμμένων*: corr. Emper. | *ἢ τοὺς τῶν ἄλλων ϑ.* I. Droysenus de Demophanti Patroclidis Tisameni populiscitis (Berol. 1873) | *ἐξεγράφη*: corr. Droys. (*ἐπεγράφη* Saupp.) | comma ante *μέχρι* posuit Bl. ‖ § 78 *ἢ* secl. Reisk. (*ἢ ὀφείλοντες* del. Droys.) | *ὅσον* | *εὐϑύνων ἢ*: corr. Boeckhius cll. C. I. A. II n. 809 b u. 7 | *προέδρων* m. pr. *παρέδρων* m. sec. | *προστάξεις* corruptum (*προσκαταβλήματα* Blass., sed u. Lelyveld de infamia p. 199: lacunam subesse putat Wachsmuthius ant. Gr. II p. 199) | *τινὸς* secl. Reisk. | *εἰ* ego inserui | *ἐστὶ* edd. | *οἷς* inserui de lite Att. p. 25 (lacunam post *μεινάντων* statuit Droys.) | *ἢ Δελφινίου* duce Plutarcho Sol. 19 deleui cum Droys. | *ἐδικάσϑη*: correxi (*καταδικασϑεῖσι* Droys.) | *ἢ ὑπὸ*: corr. Luzac | *ἢ ἐπὶ*: corr. Wecklinus act. acad. Bauar. 1873 p. 28 | *ἢ ϑάνατος κατεγνώσϑη* secl. Scheibius diar. antiq. stud. 1842 p. 107 | *ἢ σφαγεῦσιν ἢ τυράννοις*: corr. Sluit. et Kirchhoffius apud Droys. (*ἢ ἐξ Ἀρείου πάγου ἢ ἐκ τῶν ἐφετῶν ἐκ πρυτανείου ἢ Δελφινίου ἐδικάσϑη ἢ ὑπὸ τῶν βασιλέων ἐπὶ φόνῳ τίς ἐστι φυγὴ ἢ ϑάνατος κατεγνώσϑη ἢ σφαγεῦσιν ἢ τυράννοις* Sauppius symb. ad emend. orat. Att. p. 7) ‖ § 79 *καὶ τὰ εἰρημένα*: corr. Sluit. (*καὶ τὰ εἰρημένα* Reisk.) | ante *πανταχόϑεν* Droys. inser. *ζητήσαντας* et *αὐτὰ* post *δημοσίῳ* | *τι* inserui cum Bl. (*εἴ τί που ἀντ.* Droys.) | *ἀντίγραφ* *όν* supra scr. nigriore atram. | post *μηδέποτε* talia fere excidisse uidentur: *τούτων δὲ πίστιν δοῦναι Ἀϑηναίους ἅπαντας ἐν πόλει* (post *ἐξεῖναι* Droys. lacunam statuit sic fere explendam: *τοὺς δὲ Ἀϑηναίους ὀμόσαι καϑ' ἱερῶν τελείων ἐν πόλει ἦ μὴν ὁμονοήσειν* mutato *μνησικακῆσαι* in *μνησικακήσειν*) | *ἔχει*: correxi cum Bl.[2] (*ἔχοι* edd.) ‖ § 80 *ἐπεὶ δ' αἱ* m. sec. (*ἐπειδὴ δὲ* Bl.[2]) | *μουνυχίαν*: corr. L | *Φυλή — κατέλαβον* deleui n. ann. p. 738 (post *ἐγένετο* Reisk. inser. *ϑ'* quo recepto Bl.[2] § 80 solam potasin contineri putat quae § 81 in. repetatur, inuita ni mirum sententia, Sauppius antem quaest. crit. p. 7 mea ignorans *μετὰ ταῦτα — κατέλαβον* et traiectam post haec *καὶ* part. § 81 ante *ἐπανήλϑετε* inseruit, in quibus *κατέλαβον* maxime ferri nequit) ‖ § 81 *πειραιέως** | *τιμωρεῖσϑαι* m. sec. | *ἂν* del. Dobr. (*αὖ* cum Weidn. Bl.) ‖ § 82 *εὕρισκον*: corr. Reisk. | *κ. τοῦ δράκοντος* | *γινομένων*: corr. Reisk. | *δοκιμάσαντες*: corr. Dobr. coll. § 89 | *ἀνόμους* (*ἀρχαίους νόμους* ci. Blass.) ‖ § 83 *ΨΗΦΙΣΜΑ* om.: add. Ald. | *τισάμενος** | ante *ὁπόσων* lacunam esse indicaui ind. phil. p. 341 | *προσδέοι*: corr. Bk. | *οἵδε ἡρημένοι*: corr. Dobr. (*οἱ δέκα ἡρημένοι* Sluit. quem plerique secuti sunt, Blass. *οἱ δὲ ἡρ.* lacunam ante haec statuens) | *ἀναγράφοντας*: corr. Bk. | *πρὸς τοὺς ἐπωνύμους*: correxi cll. Isocr. XVIII 61. Aesch. III 39. Dem. XX 94. XXIIII 18. 23. Isae. V 38. (*πρὸ τῶν ἐπωνύμων* cl. Dem. XXI 103 uel *πρὸς τοῖς ἐπωνύμοις* Reisk.) ‖ § 84 *οἱ πεντακόσιοι* post *ἡ βουλὴ* transpos. Petitus leg. Att. p. 174, quem multi secuti sunt: at u. C. I. A. I n. 266 | *δημῶται* | *ἐπειδὰν ὀμωμόκωσιν* Dobr. | post *ἵνα περ* Droys. *οἱ ἄλλοι νόμοι* inser. ‖ § 85 *δ'* add. Sp. | *πάντως* m. pr. (prob. Blass. praef. Ant. p. XI): corr. m. sec. | *νόμος* rubro col. in marg. ‖ § 86 *αρα γέ ἐστι τοῦτο ὅ τι*: corr. Dobr. (qui tamen *ἐνταυϑὶ*) et Nab. | *περιέλειπτο*: corr. Reisk. | *τινὶ*: corr. Sluit. (*ἀρχῇ* Dobr.) | *ἂν ἀγράφῳ* bis (*ἀναναγράφῳ* caue ne scribas quippe nimis *κακόφωνον*) | *γε χρήσασϑαι* secl. cum Bl.[1] (solum *γε* del. cum Gebauero de argum. ex contr. form. p. 56 sq. Bl.[2], *δεῖ γε χρήσ.* Hirsch.) | *τὰ πρότερον*: corr. Nab. ‖ § 87 *νόμος* rubro col. in marg. | *μήτε* prius non deest | *ἐὰν μὴ — ψηφιζομένοις* seclusi quippe quae in lege sic scripta

fuisse credi non possit (ἐὰν prius del. Wilamowitius Cydathen. p. 51 contra oratorum testimonia) | ΝΟΜΟΣ om.: add. Ald. | τὰς μὲν δίκας mau. Saupp., sed ut duo haec praecepta eadem lege comprehensa fuisse improbabile, ita omnia quae in legum formulis § 85 et 87 leguntur a grammaticis inserta esse ueri est simillimum || § 88 τῇ om. | κύριαι post αἱ πράξεις inser. Bl.[1] βέβαιαι ante αἱ πράξεις cum Weidn. Blass.[2] | ἐφ' inseruit Bl. || § 89 ὁπότ': correxi ind. phil. p. 341 cll. § 58. 86. 90. II 1. 27. III 2 (nam I 7 aliunde sumptum) | μηδὲν add. Bl. | νόμον add. Reisk. | ἐξεῖναι add. Saupp. | πᾶσι | γινομένων: corr. Tur. | ὦ inserui cum Blass. || § 90 πλὴν m. sec. | καὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ δέκα inserui (καὶ τῶν δέκα add. Valesius emend. I 33 p. 41 alii) | ὅποι | ὤμνυται: corr. Ald. | μεγίστοις: corr. Rs. || § 91 αὕτη: αὖ ἡ Reisk. | προτέρων: corr. St. | φευγόντων: corr. Sp. | ὅτι: corr. Ald. | an τοὺς ⟨ἀπ' Εὐκλείδου ἄρχοντος⟩ κειμένους? | ἡμῶν || § 92 καὶ τοὺς νόμους post ὦ ἄνδρες habet: correxi (κατὰ τοὺς νόμους iam Luzac. μετὰ τοὺς νόμους Luebbertus de amnestia p. 94, del. Reisk.) | ὑπαρχόντων: corr. Emper. (ὑπάρχον τῶν Bekk. τίνων αὐ. ὑπαρχόντων Reisk.) | ἑτέρων m. sec. | ἐν τῇ γῇ del. Reisk.: sed latere nomen terrae Atheniensibus subiectae Sluit. uidit, cui iniuria oblocutum esse Boeckhium oec. ciu. Ath. I[2] p. 415 ἦλθεν demonstrat | ἐννενήκοντα || § 93 τήν τε βουλὴν: corr. Steph. | καταλάβῃ m. pr.: corr. m. sec. | ἐν τῷ ξύλῳ Naber | ἀπεψηφίσασθε: corr. Reisk. | χρῆσθε m. sec. || § 94 καὶ οὗτος: corr. Sluit. | καὶ inser. Bait. (καὶ πρ. ἦν καλ. ἔχ. καὶ νῦν ἔτι χρῆ. αὐ. Sluit. idemque ὡς tamen seruans Philippius Areop. et eph. p. 118) || § 95 οὗτος: corr. Blass. | νηποινί* | ἀλλ' ὅτι: corr. Canter synt. p. 53 (233 St.) | ἐπιχάρης: corr. Valck. | εἰ νῦν: corr. Ald. || § 96 νόμος rubro col. in textu | κλεογένης hic et infra* | τάδε del. Droys.: at u. C. I. A. IIII n. 27 b u. 3 | οἱ add. Bekk. | ὅτε Κλ.: corr. Droys. | καταλύει et ἄρχει: corr. Ald. | καταλελυ·μένης | ἔσται: corr. St. | νηποινί* || § 97 ἀποκτείνειν: corr. Droys. | καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ ψήφῳ in fine §i leguntur post τῷ ἀποκτείναντι: traiecit et καὶ add. Sp. cl. Lyc. c. Leocr. § 127 | τὴν: τινὰ Reisk. | ἐπὶ τῷ add. Dobr. | συγκαταστήσει | ἀποκτεινῃ m. sec. | lacunam sic expleuit R. Schoellius diar. litt. Ien. 1874 p. 186 αἰσθανόμενος ἢ συμβουλεύσῃ ἀποκτεῖναι: similia ante § 98 excidisse coniecerat Droys. | τῶν Ἀθ.: corr. ex Z Bl. || § 98 ἀποθάνοι: corr. Ald. | τῶν Ἀθ.: corr. Spengelius comm. acad. Bau. 1841 p. 202 et Fuhrius p. 33 sqq. | διονύσων m. pr.: corr. m. sec. || § 99 ὅδ' edd. | κατὰ ante τὴν πόλιν inser. Frankius ad Aesch. III 213 || § 100 οὕτω edd. | ἑταιρῶν: corr. Valck. Reisk. | ἐτόλμα: correxi cum Blass.[1] || § 101 ἐπετείχισες: corr. St. | ἐλήισω* | τοὺς ἑαυτοῦ | οὐδὲν τούτων: corr. Muret. | ἢ οὐκ: corr. Dobr. || § 102 ἂν add. Dobr. | ἡμᾶς: corr. Reisk. | ἡμῖν | an ἂν ἄλλος? || § 103 τὸν inserui cll. § 70 | προσήκῃ Steph. Bernhardy synt. Gr. p. 402 | μαχεσάμενοι: corr. Reisk. | ὁμόσατε | ἀτίμως | εἵνεκα* | τὰ ante ψηφίσματα supra uers. add. m. pr. || § 104 προτέρων: corr. St. | ἀγῶνας edd. | προτέρων: corr. St. || § 105 ἀκροασόμενοι m. sec. ut uidetur | ὁμόσατε | τοὺς μὲν ante συκοφαντεῖν inser. Steph.: at u. § 38 al. | ὑμετέρᾳ δημοσίᾳ litteris minoribus m. pr. | κρίνει: corr. Steph. || § 106 βραχεῖα | ἔφυγε: corr. Saupp. | τοὺς δὲ φυγὴν | Καλλίου pro Χαρίου Sluit. cll. Herod VI 121 || § 107 τοῦ βασιλέως: corr. Bekk. | φυγόντας: corr. Tur. | πράξαντας | διδόντες | προ·τάξαντες || § 108 μετὰ pro διὰ Bakius schol. hypomn. I p. 223 || § 109 οὐκ ἐλ. m. pr. | ἐπίλοιπον Dobr. | καὶ inser. Bl.[2] (ἢ νῦν Saupp.) || § 110 νόμος δὲ ἦν: corr. Bekk. | ἃ αὐτοὶ κατεσκεύασαν post ἀδικοῦντος trans-

ponit Sluit. || § 111 *ἐστὶν οἱ δὲ πρυτάνεις*: correxi (*τοῖς πρυτάνεσιν* iam Koepk. add.) | *ἀπαγγεῖλαι*: corr. Bekk. | *κηφησιω* || § 112 *προηρημένα* | *καθὰ ὁ*: corr. Bekk. | *παρέστημεν*: corr. Bekk. | *ἐπεξελθὼν* post *εἰσιὼν* legitur: transposui ego | *καὶ* ante *ᾤχετο* add. m. sec. (*καὶ ᾤχετο εἰσιὼν ἐπεξελθὼν Εὐκλῆς οὑτοσὶ* — Kirchhoffius Herm. I p. 15 sq. quem sequitur Bl.[2] nisi quod *ὁ* ant. *ἐπεξ.* inserit, sed eloq. Att. I[2] p. 318 praeconem et Euclem discernit) | *ΜΑΡΤΥΡΕΣ* om.: suppleui (*ΜΑΡΤΥΡΙΑ* Ald.) || § 113 *ἔλεξαν* habet et ipse | *περιαγάγοιεν*: corr. Dobr. | *μὲν φημὶ*: corr. Reisk. || § 114 *εἰ γὰρ — τὼ θεὼ* litteris minoribus in marg. suppleta sed m. pr. || § 115 *στὰς*: corr. Bait. | *ἐξηγήσατο*: corr. Dobr. | *ἐνταῦθα* Bekk. || § 116 *ὧν*: corr. Reisk. | *ὃν* cum Frohbergero philol. XXVIIII p. 630 addidi | *ἤκουσε* edd. | in fine §i Fuhr. *καὶ μοι κάλει τούτων τοὺς μάρτυρας. ΜΑΡΤΥΡΕΣ* uel similia excidisse putat: sed u. Weidner ind. philol. VIIII p. 101 || § 117 *βούλεσθε*: corr. Dobr. | *τισάνδρου** || § 119 *ἑτέρου* ego inserui | *ἠξιοῦμεν* m. pr. ut uidetur || § 121 *ἐξελὼν*: corr. Valck. | *πείσων*: corr. Scaliger (illud tuetur Saupp. *καὶ* ante *συνοικήσων* inserto) || § 122 *οὕτως*: *οὐδ' ὡς* Bekk. | *ἡγεμόνα*: corr. Valck. | *ἐπιχάρην* (non *ἐπεχάρην*)*. Ceterum accusatiuos mutare nolui quamquam nullis nisi poetarum locis defenduntur | *μοι* ex *με* corr. m. pr. || § 123 *ἀποφεύξαιμι*: corr. Valck. et Reisk. | *ΜΑΡΤΥΡΕΣ* rubro col. in textu || § 124 *γέγονεν* edd. || § 125 *κατεκλίθη*: corr. Bait. (*κατεκωλύθη* Sluit. *κατελήφθη* Dobr.) | *ἀποδράσασα*: corr. Bekk. | *κύειν*: corr. Klotzius || § 126 *ἧκον*: corr. Steph. cf. Sauppius de phratr. Att. p. 12 | *ἱερεῖον* m. pr. sed *ο* atram. nigriore | *οἱ* add. Muret. et Reisk. || § 127 *μὲν* | *καλλίδης*: corr. Valck. et Reisk. | *ὅ ἐστιν αὐτὸς*: corr. Bekk. | *εἰσάγειν* | *βωμοῦ* | *χρυσιάδης*: corr. Iernstedtius Ant. p. XXI (*Χρυσίδος* Reisk.) | *ΜΑΡΤΥΡΕΣ* om.: add. Ald. || § 128 *καὶ ἐξήλασεν ἡ μήτηρ τὴν θυγατέρα* litteris minoribus in marg. suppl. m. pr. | *παιδί* m. pr. *ω* add. m. sec. || § 129 *εἴη οὗτος* m. pr. || § 130 *εν γὰρ μέμνησθε* Cobetus nou. lect. p. 134 | *εὐδαιμόνει** | *ἅπασι* | *κατέσχεν*: corr. Bl. || § 132 *μὲν ἀδελφὸν*: corr. Bekk. | *λειτουργεῖν** | *Ἡφαιστείοις* edd. post St. | *ἀρχιθέωρον** | *εἶτα δὲ* || § 133 *ἀγύρριος* | *ἄρχων, εἷς*: corr. Reisk. | *δ' αὐτοὶ*: corr. Reisk. | *λεύκην τὸ πόσους*: corr. Reisk. | *ὑπερβάλλωσι*: corr. Steph. | *π · ραθείσης* || § 134 *τρία*: *ἓξ* Reisk.: cf. Boeckhius oec. ciu. Ath. I[2] p. 424 sq. | *πάλιν* pro *πάντες* Blass. | *ἀλλήλοις* pro *τοῖς ἄλλοις* Bakius schol. hypom. I p. 225 | *ἀντωνεῖτο** | *βουλὴν ὑπερέβαλον ἕως* m. pr.: *ὑπερέβαλλον* Ald. | *ἀλλὰ ἀ* supra uers. scr. m. sec. | *καὶ βραχε· α* | *ἀπεκερδάναμεν* Blass. || § 135 *ἄνθρωπος*: corr. Bl. | *καὶ* initio uers. add. m. sec. | *τῶν ἀθηναίων*: corr. Fuhrius (del. Usener) | *ὑμῖν*: corr. Reisk. || § 136 *τὸ* inser. Valck. | *τοὺς γὰρ πλείστους*: corr. Bl. | *ἡμῖν*: corr. Reisk. | *· ἂν · τοιουσδὲ* m. pr. | *μὲν* add. Reisk. | *ποιεν ·* | *ἐγὼ μὲν* Reisk. || § 137 *σώσαιεν** || § 138 *οὐ πεζὴν*: corr. Tur. (*οὗπερ ἐξῆν* Dobr. *ὅτ' ἐξῆν* Muret. *οὐκ ἐξῆν* St.) | *τριηρῶν*: corr. Bk. | *ἀτυχίαις ταῖς μεγίσταις* Sluit. *συμφοραῖς τ. μ.* Dobr. | *αἰκισθέντας*: corr. St. || § 139 *πάνυ* pro *πολὺ* Reisk. | *ὑπ' ἄλλων*: corr. Hertlinus || § 140 *ὑμῖν* | *τάθ' ὑμῖν*: corr. St. | *βουλεύεσθε*: corr. Reisk. || § 141 *ὑμῶν* add. Reisk. | *ἕνεκεν** | *ὑμᾶς* | post *εὐνοίας* non rasura est, sed spatium usitatum in fine sententiae: *εἶτα* inser. Bl. | *γένηται*: correxi cum Maduigio adu. crit. I p. 452 (*γένοιτο* Dobr.) || § 142 *μεμνῆσθαι*: corr. Bekk. | *ἡμετέρων*: corr. Reisk. | *τῇ πόλει* m. pr.: corr. m. sec. || § 143 *ἡμετέρων*: corr. Reisk. | *καί μοι*: corr. Ald. || § 144 *μὲν* pr. om. sed add. ead. man. | *καὶ βίον*: corr. Emper. || § 145 *γεγένηνται*

habet A | ἔστιν: corr. Steph. | τι del. Cobetus nou. lect. p. 387 || § 146 ἡμετέρου m. sec. | ἡμῖν | τὴν ἡμετέραν m. sec. || § 147 οὐδὲν ἂν: corr. Sluit. (οὐδένα Bl.) | ἡμάρτηται m. sec. || § 148 περὶ abesse mal. Tur. | σῶσαι del. Fuhr. cll. § 149 | ἀναβιβάσομαι m. sec.: correxi cum Blass. | εἰσὶν edd. || § 149 ἐμοὶ litteris minoribus in fine uers. add. m. pr. ut uidetur | ὑμῖν (pro ὑμῶν) | μὲν post Θετταλοὺς add. Cobet. | ἀνδρ · ίους | ὥστ': corr. Dobr. | ἀποστερεῖσθαι || § 150 εἰρημένοι: corr. Reisk.

Orationis ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΑΥΤΟΥ ΚΑΘΟΔΟΥ titulo litteris minutis sed item rubro colore subi. ἀνδοκίδου. — § 1 ποιῆσαι m. sec. ut uidetur | ἑτέρως: corr. Reisk. | πολιτευομένων | κοινῇ del. Fuhr. || § 2 περέστηκε: corr. Reisk. | περικαίονται* (περικναίονται Emper.) | τὰ σφῶν Blass. | ἀμεθέστατοι || § 3 περὶ πραγμάτων Dobr. περὶ τοιούτων πρ. Blass. | μείζονες* | ἐλέγξοντες: corr. Emper. (ἐλέγξαντες Taylorus) || § 4 οὖν pr. om. sed add. ead. m. | ἀπὸ ἀνδρῶν | τῶν supra uers. add. m. sec. ut uidetur || § 5 τὸ ante τὰς add. Reisk. | καὶ ante τῷ πρ. del. Emper. || § 6 μεταγινώσκουσι: corr. Ald. | καὶ ante κακῶς litteris minoribus supra uers. add. m. sec. | εἴητε* || § 7 ἦλθον δυσδαιμονίας — ἀνοίᾳ τῇ ἐμαυτοῦ Frohberg. p. 631 quod uerum uidetur: cf. Dessoulavy *über eine Redensart und die Absichtsätze bei den attischen Rednern* (Wirceb. 1881) p. 3 sqq. | βουληθέντα: corr. Ald. | ἔδει: correxi || § 8 ἐξῄειτε* | εὑρέθην* || § 9 ηὔχετο Emper. || § 10 ὕστερον litteris minimis in marg. add. m. sec.: del. Fuhr. | τε τῆς u. τῆς τότε Reisk. | ἐκείνης καὶ διαίτης: καὶ τῆς ἐκεῖ διαίτης κόρος praeeunte Reiskio scripsi cum Kaysero p. 80 | ἔγνω: corr. Ald. || § 11 malim τὴν στρατιὰν | γενέσθαι: τέμνεσθαι Dobr. | οὖν post τε add. Reisk. | ὅσον an ὅσον habeat, incertum || § 12 πελοποννησίους | ἄξια: αἴτια scripsi cum Bl. | ὁ κίνδυνος del. Saupp. symb. ad emend. or. Att. p. 6 || § 13 εὑρέθη* | εἵνεκα* || § 14 μοι iam m. pr. | καὶ χαλκὸν inser. Meier op. I p. 107 | ἦσαν ἤδη οἱ m. pr. || § 15 καὶ del. Reisk. | ἐγίνετο: corr. Emper. | εἶχον τὰ ὀνείδη οὗτοι οἵ με: corr. Sp. || § 16 τούτῳ μὲν | εὖ add. Ald. | ἀπολοίμην: corr. Bekk. (εἰ ante πάλιν inserere mau. Blass.) | ὅπου: corr. Reisk. | ἕτερον supr. ἔργον add. m. sec.: utramque u. del. Saupp. l. d. || § 17 pro πράγματα exspectabam χρήματα | δαπαν addito supra ν compendio, unde B δαπαν^οις, ceteri δαπανᾶν || § 18 τι γινώσκειν m. sec.: τι del. Reisk. | πολὺ m. pr. | τοῖς m. pr.: corr. m. sec. | πολίτας m. sec. || § 19 εἰδείητε* | ἡ βουλὴ del. Valck. | εἰς pro εἰκὸς: corr. Ald. | τι post ἀκούσαντας abesse mal. Reisk. | ἂν post αἰτίαν inser. Dobr. || § 20 οἷόν γε: corr. Steph. | ἡμῖν: corr. Valck. | malim ὁ ἐκ Κύπρου σ. || § 21 τάδε δὲ Gebauer de praeteritionis formis ap. or. Att. p. 10 | μὲν ante μέλλουσαι inser. Bl. | ἀθρόαι* | ἂν inser. Dobr. (pro ἀντὶ ci. Reisk.) | προειδῆτε: corr. Bekk. || § 22 βουληθείητε* | αἰτῶ — ἀπαιτῶ: transpos. Dobr. (μὴ del. Reisk.) || § 23 παντοδαπῆς: corr. Steph. | πολιτείας: corr. Reisk. | δωρεὰς* | ἀναγέγραπται Sluit. | ψήφισμα rubro col. in textu || § 24 ante γνώμη duarum litterarum rasura: τῇ inser. Bl. | ὁμοῦ: ἐμοῦ Reisk. | τοῦτ' ἂν αἴτιον: ταὐτὸν ἔτι ὂν Bekk. (ταὐτὸν ὂν Reisk.) | διαβεβλῆσθαι: corr. Bk. (διαβεβλῆσθε Ald.) || § 25 ἡγεῖσθε: corr. Ald. | ζητῆτε || § 26 πατρὸς πρόπαππος: corr. Valck. cll. I 106 | προδότης αὐτῶν: correxi cum Rosenbergio nou. ann. CVIIII p. 342, nam I 45. 51. 112. III 26 diuersa | ἄλλο: corr. Bekk. || § 27 θαυμάζει: corr. Ald.

Orationis de pace titulum post hypothesin rubro colore habet A Ἀνδοκίδου π. τ. π. Λ. ε. Q alia m. | ὑπόθεσις τοῦ ἑξῆς A rubro col. hypothesin om. Q | βουλεύσασθαι Saupp. | διόνυσος A: corr. apographa.

§ 1 ὧν ἡ εἰρήνη A ὧν ἂν εἰρήνη Q | ἐναντιοοῦνται A ‖ § 2 τῶν ἀθηναίων idemque § 4. 10 AQ: corr. Spengelius et Fuhrius | ἐφοβώμεθα Q | ἤδη om. Q | ἐποιήσατε AQ: corr. Reisk. | γεγενημένοις Fuhrius, sed aoristum tuetur Clem. Alex. strom. VI p. 747 ‖ § 3 ἐν Βοιωτίᾳ Dobr. ὁ ἐν Εὐβοίᾳ Blass. | παγασὰς Q | τροιζῆνα* | Κίμωνα τὸν Μιλτιάδου Mitfordius hist. Graec. 12, 4 n. 14 et Kirchnerus p. 50 | πέμψαιεν A πέμψωμεν Q | ἐς A | τῶν pro περὶ Q ‖ § 4 πεντήκοντα sec. Aeschin. II 172 Meursius Ath. Attic. III 11: at u. Thuc. I 112 | καὶ ἐνεμείναμεν — τριακαίδεκα in § 6 post τριάκοντα transposuerunt Dobr. et Kruegerus p. 257. 261, ille quidem deletis § 7 ἐν τούτοις — λαβόντες | πρῶτον ὦ ἀθηναῖοι Q | ὁ posterius om. Q | ἐγένετο post εἰρήνην transponit Q | ἡμῖν A et ante ἐγὼ traiectum Q ‖ § 5 μὲν γὰρ Hirsch. | τότε ἐτειχίσαμεν A (edd. post Bk.) | βόρειον A m. pr. | τριηρῶν AQ | τοὺς ante βαρβάρους om. A | ἐλευθερώσαμεν A | ἱππεῖς* | κατεστήσαμεν Fuhrius p. 32 cll. § 7 (non A pr.) | τοξότας sec. Aeschinem abesse maullt Saupp. | καὶ ante ταῦτα secl. Bl. | τότε post ταῦτα inserit Weidnerus | δήμω τῶν ἀθη- A m. pr. τῶν Q: corr. Spengelius ‖ § 6 αἰγηνίτας A | κατέστη . . μεν A | μὲν κακὰ Reisk. | εὑρέθησαν A | ὑμῖν A | ἐποιήσαντο AQ: corr. Bekk. | εἰς ἔτη Reisk. ‖ § 7 ἡ om. Q | δ. τῶν ἀθηναίων AQ: corr. Bk. | ἦρεν Q | εἰρήνην λαβόντες AQ: corr. Reisk. (δι' εἰρήνην Linder) | ἀνηνέγκαμεν χίλια τάλαντα A | κατακλείσαμεν AQ* | τῷ δήμῳ del. Dobr. | τοσούτους ἑτέρους A | ταύτης om. A | δ. τῶν ἀθηναίων AQ: corr. Spengelius ‖ § 8 uel αὖθις uel τὴν del. Ydén | ἐστερησάμεθα pro ἐποιησάμεθα Q | εἰς τὴν ἀκρόπολιν νομίσματος Q ‖ § 9 τριακοσίας sec. Aeschinem Markl. | ἀποικίας Q | δὲ ἔχοντες Q ‖ § 10 ἐξελέγχει AQ: corr. Tayl. | ταῦτα A ‖ § 11 κρατήσωσι Q | καὶ τείχη AQ: corr. Reisk. | § 12 ἐφ' οἷς — γέγραπται in marg. minutis litteris suppleuit A m. pr. | γὰρ om. Q | σκί·ρον A σκύρον Q eademque § 14 | τοὺς ἐξ ἀρχῆς ἔχοντας Bl. | ἐκεῖνος AQ: corr. Ald. | δὲ om. Q | δήπου AQ: δήμου Canterus synt. p. 23 (200 St.) ‖ § 13 ὦ om. A | γὰρ A m. pr. | πάντας ἀνους A m. pr. ? | ἀδικουμένους A m. sec. ? ἀδικοῦντας Q | β. ἀδικουμένοις Q | ἀφήσειν AQ: corr. Rs. ‖ § 14 ἡμῖν om. Q ‖ § 15 ἐγκλήματα AQ: corr. Valckenaerius ad Herod. V 23 | ἀπολαύωμεν A | δὶς pro δεῖ Q, corr. in marg. | δὲ pro δεῖ Q, corr. in marg. | δοκεῖ A | παρεσκευάσθαι A m. pr. | δὲ ἄρα A corr. Q ‖ § 16 ὑπῆρχε μὲν ἰκ. Q | ὅτοισ Q | πολεμήσωμεν AQ: corr. Steph. ‖ § 17 δὲ ὦ A | τῶν om. Q | τούτω Q erasa ut uidetur aliqua littera supra ω ‖ § 18 ὑφ' ὑμῶν A | ἀφίασι Q text. ἀφίασιν marg. | τῆς om. Q | τότε μὲν AQ: correxi cum Bl. | ἀλλ' ἐν τῷ AQ: correxi (ἀλλ' ἢ τὸ Luzac. ἀλλὰ τῷ Dobr.) | δὲ βοιωτοῖς AQ: corr. Sp. | καὶ ὅτε τὴν AQ: corr. Sluit. ‖ § 19 τρίτον δὲ Q | τοῖς Ἕλλησι om. A | εἰσὶν om. Q | οἳ ἐνίκων μαχόμενοι del. Dobr. | μίαν μόνον A ‖ § 20 μὲν post τὸν om. Q. | τετμημένης A m. sec. | ὧν στέρονται del. Dobr. | ταῦτα om. Q | τῷ om. AQ ‖ § 21 τὰ om. AQ.: corr. Ald. | τὰς ἐν Ἑλλ. Blass. cll. Isocr. VII 64 | γεγέσθαι A ‖ § 22 παρ' om. AQ: suppl. Ald. | ἀγαγόντες om. in fine uersus Q | τὴν πρότερον φιλίαν Osannus in Friedemanni misc. crit. I p. 705 | ἑαυτοῖς πολέμιον Q (β α) | ναυαρχίαν Emper. ναυκρατίαν Linder cll. Phot. p. 288, 23 ‖ § 23 ταῦτα bis AQ: corr. Osannus | πρεσβεύοντες Q, corr. in marg. | πόλει ταῦτα AQ: corr. Saupp. | ὑπαρχόντων A |

αὐτᾶν A m. pr. αὐτὸν Q text. αὐτὰ A m. sec. Q marg. ‖ § 24 περὶ Κορίνθου om. A | ὧν ἂν AQ: corr. Dobr. (ὧν αὖ Hermannus op. IIII p. 39) | προσκαλοῦνται AQ | ἡ Κόρινθος Q ‖ § 25 βουλευώμεθα A | πολεμεῖν ἐσμὲν Λακεδαιμονίοις Q ‖ § 26 ὄντων AQ: corr. Ald. | βοηθήσωμεν Q | τοῦτον Q | ὑμῶν A | ἀργείους καὶ ποιεῖν AQ (καὶ ποιεῖν ὁποῖα ἂν οὗτοι βούλωνται δικαίως Q marg.): transpos. Sluit. et ἂν add. Bl. | ἀπωλέσομεν A | ποιήσομεν AQ | πολεμήσωμεν AQ: corr. Ald. ‖ § 27 ἐμπολεμεῖν A m. sec. ἐν, πολεμεῖν Q | ποιουμένοις AQ: corr. Rs. | Λακεδαιμονίους Q pr. | ταῦτ᾽ οὐδεπώποτ᾽ A | φησὶ A | πατρίαν τε Q | δὲ post τοῖς del. Reisk. | συνικῶντας Q | ἀποστήσεσθαι AQ: corr. Reisk. ‖ § 28 μάλιστα om. Q | ἡρούμεθα Q corr. ‖ § 29 γὰρ bis scripsit Q | ante καλῶς Blass. add. περὶ τῶν παρόντων | ὁ inser. Bait. | τισάνδρου AQ* | μετὰ add. Reisk. | τοῦ βασιλέως A | ἀπεβαλλόμμεθα Q | οὐδὲν AQ: corr. Reisk. | οἷς κατέλυσαν Sluit. (κατέλυσαν etiam Reisk.) ‖ § 30 συ·ρακούσιοι A συρακούσιοι Q itemque bis infra | τῶν pro τῆς AQ: corr. Fuhrius (τῆς τῶν Reisk.) | ἐγεστέων A pr. m. | τῶν καταναίων AQ: corr. Fuhrius | βουλόμεθα AQ: corr. Reisk. | μὲν om. Q | supra ἐγεσταίους repetiuit εἱλόμεθα itemque post στρα| in marg. Q m. post. | μένοντας AQ: correxi cum Bl. ‖ § 31 δὲ Q | καὶ νῦν Emper. | ἥκοντες πείθουσι Q | οὔσης ἡμῖν Q | ἐκτεῖναι AQ: correxi adiuncto pronomine, nam diuersa sunt quae comparant Herod. VII 10, 7. Xen. Cyrop. V 4, 5 (ἐκείνων κινεῖν Reisk. κινεῖν αὐτῶν Sluit. ἐκφῆναι u. ἐκθεῖναι Emper. ἐκκαλεῖν αὐτῶν Blass.) | πείσαντες A m. sec. | ὑμᾶς A (non corr.) | τῶν ἀθηναίων AQ: corr. Pertzius quaest. Lys. I p. 7 ‖ § 32 ἡμῖν et μὲν om. Q | τὴν ante Ἀργείων om. A | πείσει A ‖ § 33 ἡμῶν Q | τετταράκονθ᾽ itemqne § 40 τεσσαράκονθ᾽ A | ἡμῖν AQ: corr. Bekk. | βουλεύσασθαι Q | ταύτην AQ: correxi (ταῦθ᾽ Reisk.) | τοῦ δήμου Q | δ. τῶν ἀθηναίων AQ: corr. Spengelius | καὶ ἐξαπατήσαντας Hirsch. cll. § 34 ‖ § 34 ὅ, ττι Q | πράττοι AQ: corr. Ydén | παρὰ pro ἐπὶ Q | τοὺς add. A m. sec. | πρεσβεύοντα Q | δεῖ A m. pr. | τι post αὐτοκράτορες add. A (ἔτι Reisk.) | ἀποδώσομεν AQ: correxi (ἀπεδώκαμεν Bl.) | ἡμῖν AQ | τῶν αὐτῶν Q | ἀσφαλῶς om. Q ‖ § 35 ἡμετέρους et ἡμεῖς Q | μὲν om. Q | ἔστιν ἡμῖν Q | τις ἡμῖν A | τὴν ante εἰρήνην del. Dobr. | λογίζεσθαι AQ m. pr. | ἡμῖν A ‖ § 36 εἰστειχη Q ‖ § 37 οὐκεκτήμεθα AQ: corr. Hirsch. | δὲ ταύτην ἀρχ. Hirsch. | κατεργάσασθαι Q pr. ‖ § 38 μὲν κέκτηνται Q | λαθόντες A m. pr. | πελοποννησίους A m. pr. | ἐτειχίσαμεν AQ: corr. Emper. | ἐναντιουμένους Blass. | ἐγένοντο Q ‖ § 39 πάντα om. A | παραλαβόντες et καθελόντες inuerso ordine A | τὰ (δὲ) AQ: corr. Rs. | ταῦτ᾽ ἔχοντες: corr. Hirsch. | νῦν Q ‖ § 40 διδ. ἡμᾶς A | γεγραμένων A | ἔτι AQ: εἴ τι Ald. | τι post τις addidi cum Bl. (ante βούλεται Sluit.) | ἡμᾶς A ‖ § 41 ἡμῖν A | βούλοισθε Q | ποιήσεσθαι A | δι᾽ ὑμᾶς A | ἡμᾶς οἱμεῖς Q | ἡμῶν Q | οὕτως Q | ἔσται Dobr. | δοκεῖ A | ἡμῖν Q.

Orationis contra Alcibiadem titulum post hypothesin rubro colore habet A om. Q | ὑπόθεσις τοῦ ἑξῆς rubro col. A om. Q | ἀλκιβιάδην Q | βουλομένου Q | εἴρηκε μὲν AQ: εἰρήκαμεν Reisk. | ἀνέχεσθαι Q | ἠκριβωμένως Q.

§ 1 νομίζω om. Q ‖ § 2 ὧν τῶν ἀγαθῶν AQ: corr. Reisk. | περιπίπτω Q | δι᾽ ὧνπερ Markl. | καὶ (ante δειν.) A pr. om. sed suppl. ead. m. ‖ § 3 ὡς ἐναντία Dobr. | ἀποκτείνειν AQ: corr. Steph. | ἀποδοθείσης A m. sec. ut uidetur δοθείσης Sluit. | οὔτε διαψηφισαμένων AQ: corr. Schleiermacher apud Bk. (ἀλλὰ μόνον διαψ. Blass.) ‖ § 4 τοὺς uel del. uel cum πολλοὺς mutat Meier | μοι om. Q | ζημίαν ἡγοῦμαι Q ‖ § 5 πονηρὸς add. Emper. (κακὸς add. Reisk. πολίταις ἐστὶν

ἐπίβουλος Meier τῇ πόλει ἐπιβουλευτής ἐστιν u. ἐπεβούλευσεν Kayserus p. 81 προδότης ἐστὶ Haasius in Meieri op. I p. 164 πολιτοφθόρος Gravenhorstius p. 22) | ἐνθένδε A ἐνθάδε Q | τε add. Bl. | διαφθείρῃ A διαφθείρει Q: corr. Ald. | καὶ ante δικαιότερον add. Reisk. | ἡμῶν AQ: corr. Steph. | συνειδότας A m. sec. | ἀπὸ τούτου AQ: corr. Bk. ‖ § 7 οὐδὲν γὰρ AQ: transpos. Reisk. | πλεῖον AQ* | καὶ μήτι τοῖς Q | θέλοντι A | περὶ ἑκάστου Reisk. | βουλεύσασθαι Q ‖ § 8 τῆς στασιωτίας A ἀσωτίας Q: corr. Ald. | post λόγος in A quinque u. quattuor litterae erasae | ἂν om. Q | τῶν τε Bl. | περὶ αὐτῶν ^{ων} Q | περὶ τούτου γενέσθαι Q | ἣν secl. Bl. | ψευδὴς οὔτ' εἰ ἀληθὴς εἰσὶν Q | ἀποφευγόντος AQ: corr. Ald. ‖ § 9 ὡς AQ: corr. Steph. | ὑμᾶς add. Reisk. (δημεύεσθαι Muret. δημόσι' εἶναι Cobetus nou. lect. p. 353) | τοὺς δὲ νικήσαντας Muret. | περὶ τῶν αὐτῶν Q | post μὴ in A tres litterae erasae | ἡμῶν Q | χρῆσθαι AQ: corr. Hirsch. ‖ § 10 ἄρξομαι AQ: corr. Blass. | δεήσει AQ: corr. Bait. | πολλῆς Q ‖ § 11 ἡμᾶς Q | τῶν ὑπ' A | post τούτω ^{ων} in A una littera erasa | αὐτὸν Q | ἑκάστω AQ: corr. Bl. | προσόδους A m. sec. προδοὺς Q | τούτων om. Q | κατασκευάσειεν A | ἢ inseruit Meier | ἑκάστης AQ: corr. Tur. | διπλάσειεν A (ἐδίπλασεν Bl.) ‖ § 12 ἀριστείδην πολίτην ἀγαθὸν Q | περὶ τῶν πόλεων om. Q | πολλοὶ διὰ ταῦτα Q | τὴν ἑαυτῶν καταλιπόντες Q | ἀπέρχονται οἰκήσοντες Q | πρῶτον ὅταν AQ: transpos. Reisk. | μόνον ante χρόνον inser. Hertlinus Herm. XII p. 183 post χρόνον Bl. ‖ § 13 ἀλκιβιάδη Q | τοιαύτης πολιτείας A m. pr. τοιαύτας π. Q | ἢ μάλλιστα Q | εὑρῆσθαι AQ: corr. Valcken. (προῃρῆσθαι Bl. διὰ κοιν. εὑρ. Reisk.) | οἷαν οὐδ' ἐπὶ τῶν ἰδίων αὐτὸν ἔχειν θεῶνται Ald. οἳ οὐδ' ἀ. τ. ἰ. θεῶνται θηρῶντα πλὴν τὴν πλ. Meier οἳ ο. ἀ. τ. ἰ. αὐτοῦ τεκμαίρονται τὴν πλ. Gravenhorstius p. 24 | αὐτοῦ om. A ‖ § 14 λαβὼν A | παρεκαλέσας Q | ᾤχετο τὴν γυναῖκα Q ‖ § 15 αὐτῷ post ταῦτα add. Hirsch. | καλλίᾳ ἐπεβούλευσεν Q | οἱ. τοῦ ἱπ. Q | ὃς pro ὡς Bait. | ἐναντίων A | κατηγορεῖ Q | ἀπουσίαν Q | προδοκᾶν Q | ἐπιτυχόντας Hertl.: at u. § 10 | ἐκεῖνος post ἔρημος inser. Bl. ‖ § 16 τοὺς δ' add. Sp. post Dobr. qui etiam καὶ τοὺς om. αὐτός (τοὺς λόγους ποιεῖται ὡς αὐτὸς εὔνους τῷ δήμῳ, τοὺς δ' ἄ. Meier) | δεῖ Q et una littera ante h. u. erasa A: corr. Dobr. | ἡμῶν AQ: corr. Emper. | ἔχει Q | ὥστε διατετέλεκεν A | ἀθρόους* ‖ § 17 τὸν γραφέα om. Q | οἴκαδε del. Hirsch. | ἐπηνάγκαζε Bl. | παρ' ἑτέρων ἔχειν Q | γράφοι A m. sec. | ὡς παρὰ Q | ἐστιν ὥστε A | προελθὼν Q | οὐδὲν prius om. Q | ἐδεδοίκει AQ: corr. Emper. qui scr. ἐδεδήκει | ὁμολογουμένως Reisk. ‖ § 18 μὲν om. Q in A inser. m. sec. | εἰς τὸ δεσμωτήριον ὂν A | χιλλίας Q | ἀποτίσαι AQ* | συμβούλοις Q ‖ § 19 δὲ ταύτην εἶναι σωτηρίαν ἅπασι πείθεσθαι in A artiore spatio suppleuit m. pr. | τῆς πόλεως ἀνῄρηκεν Q | φανερὸς A | νόμοις τοῖς π. A ‖ § 20 ἀλκιβιάδου Q | uulgo post ἀγωνιζόμενον interpunctum: corr. Meier sed idem grauiorem latere corruptelam suspicatur | ἐν τῇ πόλει παρόντων Q | συμφιλονεικούντων AQ: corr. B | τοῖν χοροῖν Bekk. | πλεῖον AQ* ‖ § 21 τοσαῦτα μὲν A | ἡμεῖς Q ‖ § 22 περί τε Q | ἐξανδραποδίσασθαι Q | παρανομώτερος Q παρανομώτατος A: corr. Reisk. ‖ § 23 δὲ pro γὰρ Q | ἧς τὴν A m. pr. | μὲν post ἐν A supra scr. m. sec. | πεπραγμένα παρανόμως A ‖ § 24 κἀγὼ δὲ νομίζω Blass. | κατασκευασάμενον A | ποιήσασθαι AQ: corr. Bait. (ἂν ποιήσασθαι Sluit.) ‖ § 25 τοῦτο AQ: corr. Meier | ν. τοῖς Ὀ. Q | ἀπολογήσασθαι AQ: corr. Ald. | ἐπιτηδειότερον om. Q ‖ § 26 τέχνῃ Schill. et Cobet. nou. lect. p. 74 | τὸ πλεῖστον Blass. | οὐ add. Steph. | τὸ ζεῦγος ante ἀφελόμενος add.

Reisk., τοὺς ἵππους post ἀφ. Hirsch. | ὑμετέρων A || § 27 ταχέως γε Hirsch. | ἂν ἐπέστρεψεν Q ἐπέτρεψεν ἂν A | ἀθηναίων A | ἵπποις ἐτόλμησεν Q | post ἐπεὶ in A duae litterae erasae | ἀποφαίνων AQ: corr. Reisk. | τοὺς μὲν ὀν. — τοὺς δὲ πρ. Q || § 28 τοσούτω Q | ἀγωνιζομένων Q | προσείρηκεν Bl. | οὐκ ἐπιτρέψειν om. Q || § 29 Διομήδη Schill. | ὑβρίζειν Q | ἐπιδόξειε AQ: corr. Emper. (ἐπιδείξαιτο Reisk.) | τὰ πινάκια AQ: corr. Meursius Panath. 23 p. 38. Graec. fer. 3 p. 111 | τῇ προτέρα AQ: corr. Piersonus ad Moer. p. 332 | τῆς οὐσίας: corr. Scaliger | ἐξηπάτησε om. Q | χερν·ίβοις A χερνίβοις Q: χερνιβίοις Athen. VIIII 75 p. 408 C | τοῖς ἀλκιβιάδου A | πομπίοις A | ^υ ἡμᾶς Q | ἐπεγίγν. οὐκ ὄντα τούτου Blass. | μείζονα πάσης AQ: corr. Sluit. || § 30 εἰς τὴν ὀλυμπίαν Q | διετίθετο Q | τοῦτο. AQ: corr. Steph. et interpunctionem Rs. || § 31 καὶ post συμμάχων add. A unde ἄρχων inser. Emper. (ἐπάρχων Sluit.) | πολλὰ τῶν τούτω πεπρ. AQ: correxi post Bl. qui τῶν τούτῳ πολλάκις scr. (πολλάκις τῶν τούτῳ π. Dobr. τῶν τούτῳ πάλαι πεπρ. Iernstedtius p. 8) | πολιτελέστατα A || § 32 ἡμεῖς Q | ἡμετέρων Q | κατεργασμένον Q | πάντας ἀγῶνας στεφανηφόρους A pr. m. τοὺς post ἀγ. supra scr. m. sec. | τοῦτον AQ: corr. Steph. (τούτων Reisk.) | ὅς pro ὡς AQ || § 33 μὴ μόνος Q | ὑπολογίζοντο Q | ἔκριναν Q || § 34 τοῦδε τοῦ πρ. Q | ἀλκιβιάδης A ἀλκιβιάδην Q: corr. Valcken. diatr. Eur. p. 124 | δὶς add. Marklandus ad Lys. XIIII 39 | καὶ μηδὲν οὐδ' Q | καὶ δικαιότεροι om. Q || § 35 κρείττονας Q | post ἰδία in A una littera erasa | κατασκευάσαι A | μὲν add. Bekk. | εἰργασμένος Q | ἐτόλμησε Q || § 36 αὐτὸν A | διαπράξηται ^ις AQ: corr. Bekk. | ὁ δὲ τοσαυτάκ A | δικαίως καὶ νικήσας AQ: transpos. Reisk. ἂν add. Tur. καὶ del. Bl. (ἀγ. νικ. δίκαιός εἰμι πά. δι' ἐκ. ἐκ. Cobetus nou. lect. p. 309) || § 37 ὑπὸ φαύλων Reisk. || § 38 ἂν ante ἀνασχέσθαι add. Reisk. | ἐπιχειρούντων A m. sec | τὴν αὐτὴν γνώμην post δίκαιον habet Q || § 39 οὖν om. Q | αὐτῶν Q | φορτίζειν Q | γὰρ αὐτῶν Q | post πότερα in A quinque u. quattuor litterae erasae || § 40 post τούτους excidisse κολαζομένους susp. Reisk. | καταστήσητε Q | ἀσελγεστέρους AQ: corr. Emper. | νομιωτέρους Q || § 41 εἰς ante Μακεδονίαν om. A | Μολοττίαν Bl. | ἡμῖν inserui post Reisk. qui intellegi uult | κ. οἱ τῶν Q | πρωτευόντων AQ: corr. Luzac. | τὸ om. Q || § 42 τῶν ante ἰδίων om. Q | εὐανδρεία Q.

De oratione πρὸς τοὺς ἑταίρους et συμβουλευτικῷ u. p. VII. In fr. 4 εἰς τὸ ἄστυ καὶ γύναια uerba quae post τὰς ἁμάξας erant, cum Saupp. transposui (qui post γύναια addi praeterea uult καὶ παῖδας) et συγκομιζομένους cum Bernhardyo inserui (ἄγοντας susp. Saupp.): in fr. 5 αὐτὸς cum Sluit. scripsi pro ὡς. Quod Suid. habet ἀρετή Ἀνδοκίδης καὶ Θουκυδίδης ἀντὶ τοῦ εὐδοξία nolui cum Blass. inter fragmenta recipere cum possit ad I 109 referri.

In uita Plutarchea non omnem codicum discrepantiam apposui quam a Westermanni biographis Graecis minoribus (1845) petere licet, sed ea adnotasse satis habui, quae ab illorum memoria diuersa recepi. u. 1 τοῦ Ἀνδοκίδου inser. Ruhnkenius hist. crit. p. 49 | 3 Θουρεύς: corr. Taylor lect. Lys. p. 252 R. | 8 διὰ τὸ πρότερον — 16 Κράτιππός φησι ex margine in textum illata esse uidit West., quod ignorat ea Photius et post φησι in codicibus adduntur προσαμαρτὼν μυστήρια nata illa ex antecedentibus Δημητρὸς ἁμαρτὼν μυστήρια | 10 ἐζήτουν: corr. Duebner | 13 Λεοντίνους τε καὶ Αἰγεσταίους ἄνδρας ἰδίᾳ μελλ.: corr. Blass. (qui tamen Αἰγ. seruauit) | 15 οἳ inser. Bl. post Duebnerum | 17 ἐνεγκά-

μενος: e Photio corr. Reisk. | 22 *σφετεριομένους* u. *σφετεριζομένους*: corr. Reisk. | 23 *οὐκ* add. Duebner | 32 *ἕως* add. Westermannus quaest. Demosth. IIII p. 101 et Bergkius rel. com. Att. p. 82 | 39 *ὁ* inserui | *κατὰ τὸν αὐτὸν χρ.* West. | 42 *ἑκατὸν*: corr. West. (*ἐννέα* Meziriacus *ὀκτὼ* Taylor) | 46 *βάθρου* u. *ἰκρίου* post *ὑψηλοῦ* add. Reisk. | *σελίνου*: corr. Salmasius exerc. Plin. p. 129.

I.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ.

1 St.
«Τὴν μὲν παρασκευήν, ὦ ἄνδρες, καὶ τὴν προθυμίαν 1 R.
τῶν ἐχθρῶν τῶν ἐμῶν,» ὥςτε με κακῶς ποιεῖν ἐκ παντὸς
τρόπου καὶ δικαίως καὶ ἀδίκως, ἐξ ἀρχῆς ἐπειδὴ τάχιστα
ἀφικόμην εἰς τὴν πόλιν ταυτηνί, «σχεδόν τι πάντες ἐπί-
στασθε, καὶ οὐδὲν δεῖ περὶ τούτων πολλοὺς λόγους
ποιεῖσθαι· ἐγὼ δέ, ὦ ἄνδρες, δεήσομαι ὑμῶν δίκαια καὶ
ὑμῖν τε ῥᾴδια χαρίζεσθαι καὶ ἐμοὶ ἄξια πολλοῦ τυχεῖν
παρ' ὑμῶν.» καὶ πρῶτον μὲν ἐνθυμηθῆναι ὅτι νῦν ἐγὼ 2
ἥκω οὐδεμιᾶς μοι ἀνάγκης οὔσης παραμεῖναι, οὔτ' ἐγγυη-
τὰς καταστήσας οὔθ' ὑπὸ δεσμῶν ἀναγκασθείς, πιστεύ-
σας δὲ μάλιστα μὲν τῷ δικαίῳ, ἔπειτα δὲ καὶ ὑμῖν,
γνώσεσθαι τὰ δίκαια καὶ μὴ περιόψεσθαί με ἀδίκως
ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τῶν ἐμῶν διαφθαρέντα, ἀλλὰ πολὺ
μᾶλλον σώσειν δικαίως κατά τε τοὺς νόμους τοὺς ὑμετέ-
ρους καὶ τοὺς ὅρκους οὓς ὑμεῖς ὀμόσαντες μέλλετε τὴν
ψῆφον οἴσειν. εἰκότως δ' ἄν, | ὦ ἄνδρες, τὴν αὐτὴν γνώ- 3 2
μην ἔχοιτε περὶ τῶν ἐθελοντῶν εἰς τοὺς κινδύνους κα-
θισταμένων, ἥνπερ αὐτοὶ περὶ αὑτῶν ἔχουσιν. ὁπόσοι
μὲν γὰρ μὴ ἠθέλησαν ὑπομεῖναι καταγνόντες αὑτῶν ἀδι-
κίαν, εἰκότως τοι καὶ ὑμεῖς τοιαῦτα περὶ αὐτῶν γιγνώ-
σκετε οἷάπερ καὶ αὐτοὶ περὶ σφῶν αὐτῶν ἔγνωσαν·
ὁπόσοι δὲ πιστεύσαντες μηδὲν ἀδικεῖν ὑπέμειναν, δίκαιοί
ἐστε καὶ ὑμεῖς περὶ τούτων τοιαύτην ἔχειν τὴν γνώμην
οἵανπερ καὶ αὐτοὶ περὶ αὑτῶν ἔσχον, καὶ μὴ προκατα-
γιγνώσκειν ἀδικεῖν. αὐτίκα ἐγὼ πολλῶν μοι ἀπαγγελ- 4
λόντων ὅτι λέγοιεν οἱ ἐχθροὶ ὡς ἄρα ἐγὼ οὔτ' ἂν ὑπο-
μείναιμι οἰχήσομαί τε φεύγων, — 'τί γὰρ ἂν καὶ βουλό-
μενος Ἀνδοκίδης ἀγῶνα τοσοῦτον ὑπομείνειεν, ᾧ ἔξεστι
μὲν ἀπελθόντι ἐντεῦθεν ἔχειν πάντα τὰ ἐπιτήδεια, ἔστι
δὲ πλεύσαντι εἰς Κύπρον, ὅθενπερ ἥκει, γῆ πολλὴ καὶ
ἀγαθὴ δεδομένη ἐν δωρεᾷ ὑπάρχουσα; οὗτος ἄρα βου-
λήσεται περὶ τοῦ σώματος τοῦ ἑαυτοῦ κινδυνεῦσαι; εἰς

3 τί ἀποβλέψας; οὐχ | ὁρᾷ τὴν πόλιν ἡμῶν ὡς διάκειται;' ἐγὼ δέ, ὦ ἄνδρες, πολὺ τὴν ἐναντίαν τούτοις γνώμην
5 ἔχω. ἄλλοθί τε γὰρ ὢν πάντα τὰ ἀγαθὰ ἔχειν στερόμενος τῆς πατρίδος οὐκ ἂν δεξαίμην, τῆς δὲ πόλεως οὕτω διακειμένης ὥςπερ αὐτοὶ οἱ ἐχθροὶ λέγουσι, πολὺ ἂν αὐτῆς μᾶλλον ἐγὼ πολίτης δεξαίμην εἶναι ἢ ἑτέρων πόλεων, αἳ ἴσως πάνυ μοι δοκοῦσιν ἐν τῷ παρόντι εὐτυχεῖν. ἅπερ γιγνώσκων ἐπέτρεψα διαγνῶναι ὑμῖν περὶ τοῦ σώ-
6 ματος τοῦ ἐμαυτοῦ. αἰτοῦμαι οὖν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες, «εὔνοιαν πλείω παρασχέσθαι ἐμοὶ τῷ ἀπολογουμένῳ ἢ τοῖς κατηγόροις, εἰδότας ὅτι κἂν ἐξ ἴσου ἀκροᾶσθε, ἀνάγκη τὸν ἀπολογούμενον ἔλαττον ἔχειν. οἱ μὲν γὰρ ἐκ πολλοῦ χρόνου ἐπιβουλεύσαντες καὶ συνθέντες, αὐτοὶ ἄνευ κινδύνων ὄντες, τὴν κατηγορίαν ἐποιήσαντο· ἐγὼ δὲ μετὰ δέους καὶ κινδύνου καὶ διαβολῆς τῆς μεγίστης τὴν ἀπολογίαν ποιοῦμαι. εἰκὸς οὖν ὑμᾶς ἐστιν εὔνοιαν πλείω
7 παρασχέσθαι ἐμοὶ ἢ τοῖς κατηγόροις. ἔτι δὲ καὶ τόδε ἐνθυμητέον, ὅτι πολλοὶ ἤδη πολλὰ καὶ δεινὰ κατηγορή-
2 σαντες | παραχρῆμα ἐξηλέγχθησαν ψευδόμενοι οὕτω φανερῶς, ὥςτε ὑμᾶς πολὺ ἂν ἥδιον δίκην λαβεῖν παρὰ
4 τῶν κατηγόρων ἢ παρὰ | τῶν κατηγορουμένων· οἱ δὲ αὖ, μαρτυρήσαντες τὰ ψευδῆ ⟨καὶ⟩ ἀδίκως ἀνθρώπους ἀπολέσαντες, ἑάλωσαν παρ' ὑμῖν ψευδομαρτυριῶν, ἡνίκ' οὐδὲν ἦν ἔτι πλέον τοῖς πεπονθόσιν. ὁπότ' οὖν ἤδη πολλὰ τοιαῦτα γεγένηται, εἰκὸς ὑμᾶς ἐστι μήπω τοὺς τῶν κατηγόρων λόγους πιστοὺς ἡγεῖσθαι.» εἰ μὲν γὰρ δεινὰ κατηγόρηται ἢ μή, οἷόν τε γνῶναι ἐκ τῶν τοῦ κατηγόρου λόγων· εἰ δὲ ἀληθῆ ταῦτά ἐστιν ἢ ψευδῆ, οὐχ οἷόν τε ὑμᾶς πρότερον εἰδέναι πρὶν ἂν καὶ ἐμοῦ ἀκούσητε ἀπολογουμένου.

8 Σκοπῶ μὲν οὖν ἔγωγε, ὦ ἄνδρες, πόθεν χρὴ ἄρξασθαι τῆς ἀπολογίας, πότερον ἐκ τῶν τελευταίων λόγων, ὡς παρανόμως με ἐνέδειξαν, ἢ περὶ τοῦ ψηφίσματος τοῦ Ἰσοτιμίδου, ὡς ἄκυρόν ἐστιν, ἢ περὶ τῶν νόμων καὶ τῶν ὅρκων τῶν γεγενημένων, εἴτε καὶ ἐξ ἀρχῆς ὑμᾶς διδάξω τὰ γεγενημένα. ὃ δέ με ποιεῖ μάλιστ' ἀπορεῖν, ἐγὼ ὑμῖν ἐρῶ, ὅτι οὐ πάντες ἴσως ἐπὶ πᾶσι τοῖς κατηγορουμένοις ὁμοίως ὀργίζεσθε, ἀλλ' ἕκαστός τι ὑμῶν ἔχει πρὸς ὃ βούλοιτο ἂν με πρῶτον ἀπολογεῖσθαι· ἅμα δὲ περὶ πάντων εἰπεῖν ἀδύνατον. κράτιστον οὖν μοι εἶναι δοκεῖ

ἐξ ἀρχῆς ὑμᾶς διδάσκειν πάντα τὰ γενόμενα καὶ παραλιπεῖν μηδέν. ἂν γὰρ ὀρθῶς μάθητε τὰ πραχθέντα, ῥᾳδίως γνώσεσθ' ἅ μου κατεψεύσαντο οἱ κατήγοροι. | τὰ 9 5
μὲν οὖν δίκαια γιγνώσκειν ὑμᾶς ἡγοῦμαι καὶ αὐτοὺς παρεσκευάσθαι, οἵςπερ ἐγὼ πιστεύσας ὑπέμεινα, ὁρῶν ὑμᾶς καὶ ἐν τοῖς ἰδίοις καὶ ἐν τοῖς δημοσίοις περὶ πλείστου τοῦτο ποιουμένους, ψηφίζεσθαι κατὰ τοὺς ὅρκους· ὅπερ καὶ συνέχει μόνον τὴν πόλιν, ἀκόντων τῶν οὐ βουλομένων ταῦτα οὕτως ἔχειν· «τάδε δὲ ὑμῶν δέομαι, μετ' εὐνοίας μου τὴν ἀκρόασιν τῆς ἀπολογίας ποιήσασθαι,» καὶ μήτε μοι ἀντιδίκους καταστῆναι μήτε ὑπονοεῖν τὰ λεγόμενα μήτε ῥήματα θηρεύειν, «ἀκροασαμένους δὲ διὰ τέλους τῆς ἀπολογίας τότε ἤδη ψηφίζεσθαι τοῦτο ὅ τι ἂν ὑμῖν αὐτοῖς ἄριστον καὶ εὐορκότατον νομίζητε εἶναι.»
ὥςπερ δὲ καὶ προεῖπον ὑμῖν, ὦ ἄνδρες, ἐξ ἀρχῆς περὶ 10
πάντων ποιήσομαι τὴν ἀπολογίαν, πρῶτον μὲν περὶ αὐτῆς τῆς αἰτίας ὅθενπερ ἡ ἔνδειξις ἐγένετο, διόπερ εἰς τὸν ἀγῶνα τόνδε κατέστην, περὶ τῶν μυστηρίων ὡς οὔτ' ἐμοὶ ἠσέβηται οὐδὲν οὔτε μεμήνυται οὔθ' ὡμολόγηται, οὐδ' οἶδα τοὺς μηνύσαντας ὑμῖν περὶ αὐτῶν οὔτ' εἰ ψευδῆ οὔτ' εἰ ἀληθῆ ἐμήνυ|σαν· ταῦθ' ὑμᾶς διδάξω. 6

Ἦν μὲν γὰρ ἐκκλησία τοῖς στρατηγοῖς τοῖς εἰς Σικε- 11
λίαν, Νικίᾳ καὶ Λαμάχῳ καὶ Ἀλκιβιάδῃ, καὶ τριήρης ἡ στρατηγὶς ἤδη ἐξώρμει ἡ Λαμάχου· ἀναστὰς δὲ Πυθόνικος ἐν τῷ δήμῳ εἶπεν· 'ὦ Ἀθηναῖοι, ὑμεῖς μὲν στρατιὰν ἐκπέμπετε καὶ παρασκευὴν τοσαύτην, καὶ κίνδυνον ἀρεῖσθαι μέλλετε· Ἀλκιβιάδην δὲ τὸν στρατηγὸν ἀποδείξω ὑμῖν τὰ μυστήρια ποιοῦντα ἐν οἰκίᾳ μεθ' ἑτέρων, καὶ ἐὰν ψηφίσησθε ἄδειαν ⟨ᾧ⟩ ἐγὼ κελεύω, θεράπων ὑμῖν ἐνθάδε ἑνὸς τῶν ἀνδρῶν ἀμύητος ὢν ἐρεῖ τὰ μυστήρια· εἰ δὲ μή, χρῆσθέ μοι ὅ τι ἂν ὑμῖν δοκῇ, ἐὰν μὴ τἀληθῆ λέγω.' ἀντιλέγοντος δὲ Ἀλκιβιάδου πολλὰ 12
καὶ ἐξάρνου ὄντος ἔδοξε τοῖς πρυτάνεσι τοὺς μὲν ἀμυήτους μεταστήσασθαι, αὐτοὺς δ' ἰέναι ἐπὶ τὸ μειράκιον ὃ ὁ Πυθόνικος ἐκέλευε. καὶ ᾤχοντο, καὶ ἤγαγον θεράποντα Ἀρχεβιάδου ⟨τοῦ⟩ πολεμάρχου· Ἀνδρόμαχος αὐτῷ ὄνομα ἦν. ἐπεὶ δὲ ἐψηφίσαντο αὐτῷ τὴν ἄδειαν, ἔλεγεν ὅτι ἐν τῇ οἰ|κίᾳ τῇ Πουλυτίωνος γίγνοιτο μυστήρια· 7
Ἀλκιβιάδην μὲν οὖν καὶ Νικιάδην καὶ Μέλητον, τούτους μὲν αὐτοὺς εἶναι τοὺς ποιοῦντας, συμπαρεῖναι δὲ καὶ

*ὁρᾶν τὰ γιγνόμενα καὶ ἄλλους, παρεῖναι δὲ καὶ δούλους,
ἑαυτόν τε καὶ τὸν ἀδελφὸν καὶ Ἱκέσιον τὸν αὐλητὴν καὶ
13 τὸν Μελήτου δοῦλον. πρῶτος μὲν οὗτος ταῦτα ἐμήνυσε,
3 καὶ ἀπέγραψε τούτους· ὧν Πολύστρατος | μὲν συνελήφθη
καὶ ἀπέθανεν, οἱ δὲ ἄλλοι φεύγοντες ᾤχοντο καὶ αὐτῶν
ὑμεῖς θάνατον κατέγνωτε. Καί μοι λαβὲ καὶ ἀνάγνωθι
αὐτῶν τὰ ὀνόματα.*

ΟΝΟΜΑΤΑ. Τούσδε Ἀνδρόμαχος ἐμήνυσεν· Ἀλκιβιάδην, Νικιάδην, Μέλητον, Ἀρχεβιάδην, Ἄρχιππον, Διογένη, Πολύστρατον, Ἀριστομένη, Οἰωνίαν, Παναίτιον.

14 *Πρώτη μέν, ὦ ἄνδρες, μήνυσις ἐγένετο αὕτη ὑπὸ
Ἀνδρομάχου κατὰ τούτων τῶν ἀνδρῶν. Καί μοι κάλει
Διόγνητον.*

Ἦσθα ζητητής, ὦ Διόγνητε, ὅτε Πυθόνικος εἰσήγγειλεν ἐν τῷ δήμῳ περὶ Ἀλκιβιάδου; Ἦν. Οἶσθα οὖν μηνύσαντα Ἀνδρόμαχον τὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ τῇ Πουλυτίωνος γιγνόμενα; Οἶδα. Τὰ ὀνόματα οὖν τῶν ἀνδρῶν ἐστι ταῦτα, καθ' ὧν ἐκεῖνος ἐμήνυσεν; Ἔστι ταῦτα.

15 *Δευτέρα τοίνυν μήνυσις ἐγένετο. Τεῦκρος ἦν ἐνθάδε
8 μέτοικος, ὃς ᾤχετο Μέγαράδε ὑπεξ|ελθών, ἐκεῖθεν δὲ
ἐπαγγέλλεται τῇ βουλῇ, εἴ οἱ ἄδειαν δοῖεν, μηνύσειν καὶ
περὶ τῶν μυστηρίων συνεργὸς ὢν τοὺς ἄλλους τοὺς
ποιοῦντας μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ περὶ τῶν Ἑρμῶν τῆς περικοπῆς
ἃ ᾔδει. ψηφισαμένης δὲ τῆς βουλῆς, ἦν γὰρ
αὐτοκράτωρ, ᾤχοντο ἐπ' αὐτὸν Μέγαράδε· καὶ κομισθεὶς
[ἄδειαν εὑρόμενος] ἀπογράφει τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ. καὶ
οὗτοι κατὰ τὴν Τεύκρου μήνυσιν ᾤχοντο φεύγοντες. Καί
μοι λαβὲ καὶ ἀνάγνωθι τὰ ὀνόματα αὐτῶν.*

ΟΝΟΜΑΤΑ. Τούσδε Τεῦκρος ἐμήνυσε· Φαῖδρον, Γνιφωνίδην, Ἰσόνομον, Ἡφαιστόδωρον, Κηφισόδωρον, ἑαυτόν, Διόγνητον, Σμινδυρίδην, Φιλοκράτη, Ἀντιφῶντα, Τείσαρχον, Παντακλέα.

Μέμνησθε δέ, ὦ ἄνδρες, ὅτι καὶ ταῦθ' ὑμῖν προσομολογεῖται ἅπαντα.

16 *Τρίτη μήνυσις ἐγένετο. ἡ γυνὴ Ἀλκμεωνίδου, γενομένη
δὲ καὶ Δάμωνος — Ἀγαρίστη ὄνομα αὐτῇ — αὕτη
ἐμήνυσεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τῇ Χαρμίδου τῇ παρὰ τὸ Ὀλύμπιον*

μυστήρια ποιεῖν Ἀλκιβιάδην καὶ Ἀξίοχον καὶ Ἀδείμαντον·
καὶ ἔφυγον οὗτοι πάντες ἐπὶ ταύτῃ τῇ μηνύσει.
Ἔτι μήνυσις ἐγένετο μία. Λυδὸς ὁ Φερεκλέους τοῦ 17
Θημακέως ἐμήνυσε μυστήρια γίγνεσθαι ἐν τῇ οἰκίᾳ Φερε-
κλέους τοῦ δεσπότου τοῦ ἑαυτοῦ | ἐν Θημακῷ· καὶ ἀπο- 9
γράφει τούς τε ἄλλους καὶ τὸν πατέρα ἔφη τὸν ἐμὸν
παρεῖναι μέν, καθεύδειν δὲ ἐγκεκαλυμμένον. Σπεύσιππος
δὲ βουλεύων παραδίδωσιν αὐτοὺς τῷ δικαστηρίῳ. κἄ-
πειτα ὁ πατὴρ καταστήσας ἐγγυητὰς ἐγράψατο τὸν
Σπεύσιππον παρανόμων, καὶ ἠγωνίσατο ἐν ἑξακισχιλίοις
Ἀθηναίων, [καὶ μετέλαβε δικαστῶν τοσούτων οὐδὲ δια-
κοσίας ψήφους ὁ Σπεύσιππος. ὁ δὲ πείσας καὶ δεόμενος
μεῖναι τὸν πατέρα ἐγὼ ἦν μάλιστα, εἶτα δὲ καὶ οἱ ἄλλοι
συγγενεῖς. Καί μοι κάλει Καλλίαν καὶ Στέφανον, κάλει 18
δὲ καὶ Φίλιππον καὶ Ἀλέξιππον· οὗτοι γάρ εἰσιν Ἀκου-
μενοῦ καὶ Αὐτοκράτορος συγγενεῖς, οἳ ἔφυγον ἐπὶ τῇ
Λυδοῦ μηνύσει· τοῦ μὲν ἀδελφιδοῦς ἐστιν Αὐτοκράτωρ,
τοῦ δὲ θεῖος Ἀκουμενός· οἷς προσήκει μισεῖν μὲν τὸν
ἐξελάσαντα ἐκείνους, εἰδέναι δὲ μάλιστα δι' ὅντινα
ἔφυγον. Βλέπετε εἰς τούτους, καὶ μαρτυρεῖτε εἰ ἀληθῆ
λέγω. |

⟨ΜΑΡΤΥΡΕΣ.⟩ 10

Τὰ μὲν γενόμενα ἠκούσατε, ὦ ἄνδρες, καὶ ὑμῖν οἱ 19
μάρτυρες μεμαρτυρήκασιν· ἃ δὲ οἱ κατήγοροι ἐτόλμησαν
εἰπεῖν, ἀναμνήσθητε. οὕτω γὰρ καὶ δίκαιον ἀπολο-
γεῖσθαι, ἀναμιμνήσκοντα τοὺς τῶν κατηγόρων λόγους
ἐξελέγχειν. ἔλεξαν γὰρ ὡς ἐγὼ μηνύσαιμι περὶ τῶν
μυστηρίων, ἀπογράψαιμί τε τὸν πατέρα τὸν ἐμαυτοῦ
παρόντα, καὶ γενοίμην μηνυτὴς κατὰ τοῦ πατρὸς τοῦ
ἐμαυτοῦ, λόγον οἶμαι πάντων δεινότατόν τε καὶ ἀνοσιώ-
τατον λέγοντες. ὁ μὲν γὰρ ἀπογράψας αὐτὸν Λυδὸς ἦν
ὁ Φερεκλέους, ὁ δὲ πείσας ὑπομεῖναι καὶ μὴ οἴχεσθαι
φεύγοντα ἐγώ, πολλὰ ἱκετεύσας καὶ λαμβανόμενος τῶν
γονάτων. καίτοι τί ἐβου|λόμην, εἰ ἐμήνυσα μὲν κατὰ τοῦ 20 11
πατρός, ὡς οὗτοί φασιν, ἱκέτευον δὲ τὸν | πατέρα μεί- 4
ναντά τι παθεῖν ὑπ' ἐμοῦ; καὶ ὁ πατὴρ ἐπείσθη ἀγῶνα
τοιοῦτον ἀγωνίσασθαι, ἐν ᾧ δυοῖν τοῖν μεγίστοιν κακοῖν
οὐκ ἦν αὐτῷ ἁμαρτεῖν; ἢ γὰρ ἐμοῦ δόξαντος τὰ ὄντα
μηνῦσαι κατ' ἐκείνου ὑπ' ἐμοῦ ἀποθανεῖν, ἢ αὐτῷ

σωθέντι ἐμὲ ἀποκτεῖναι. ὁ γὰρ νόμος οὕτως εἶχεν· εἰ
μὲν τἀληθῆ μηνύσειέ τις, εἶναι τὴν ἄδειαν, εἰ δὲ τὰ
ψευδῆ, τεθνάναι. καὶ μὲν δὴ τοῦτό γε ἐπίστασθε πάντες,
ὅτι ἐσώθην καὶ ἐγὼ καὶ ὁ ἐμὸς πατήρ· οἷόν τε δ' οὐκ
ἦν, εἴπερ ἐγὼ μηνυτὴς ἐγενόμην περὶ τοῦ πατρός, ἀλλ'
21 ἢ ἐμὲ ἢ ἐκεῖνον ἔδει ἀποθανεῖν. φέρε δὴ τοίνυν, εἰ καὶ
ὁ πατὴρ ἐβούλετο ὑπομένειν, τοὺς φίλους ἂν οἴεσθε ἢ
ἐπιτρέπειν αὐτῷ μένειν ἢ ἐγγυήσασθαι, ἀλλ' οὐκ ἂν
παραιτεῖσθαι καὶ δεῖσθαι ἀπιέναι ὅπου [ἂν] ἔμελλεν
22 αὐτός ⟨τε⟩ σωθήσεσθαι ἐμέ τε οὐκ ἀπολεῖν; ἀλλὰ γὰρ
καὶ ὅτε Σπεύσιππον ἐδίωκεν ὁ πατὴρ τῶν παρανόμων,
αὐτὰ ταῦτα ἔλεγεν, ὡς οὐδεπώποτε ἔλθοι εἰς Θημακὸν
ὡς Φερεκλέα· ἐκέλευε δὲ βασανίσαι τὰ ἀνδράποδα, καὶ
12 μὴ τοὺς μὲν παραδιδόντας μὴ | ἐθέλειν ἐλέγχειν, τοὺς δὲ
μὴ θέλοντας ἀναγκάζειν. ταῦτα δὲ λέγοντος τοῦ πατρὸς
τοῦ ἐμοῦ, ὡς ἅπαντες ἴστε, τί ὑπελείπετο τῷ Σπευσίππῳ
λέγειν, εἰ ἀληθῆ οἵδε λέγουσιν, ἀλλ' ἢ 'Ὦ Λεωγόρα, τί
βούλει περὶ θεραπόντων λέγειν; οὐχ ὁ ὑὸς οὑτοσὶ
μεμήνυκε κατὰ σοῦ, καὶ φησί σε παρεῖναι ἐν Θημακῷ;
ἔλεγχε σὺ τὸν πατέρα, ἢ οὐκ ἔστι σοι ἄδεια.' ταυτὶ
ἔλεγεν ἂν ὁ Σπεύσιππος, ὦ ἄνδρες, ἢ οὔ; ἐγὼ μὲν οἶμαι.
23 εἰ τοίνυν ἀνέβην ἐπὶ δικαστήριον, ἢ λόγος τις περὶ ἐμοῦ
ἐγένετο, ἢ μήνυσίς τις ἐμή ἐστιν ἢ ἀπογραφή, μὴ ὅτι
13 ἐμὴ καθ' ἑτέρου, ἀλλ' εἰ καὶ | ἄλλου τινὸς κατ' ἐμοῦ,
ἐλεγχέτω με ὁ βουλόμενος ἐνταῦθα ἀναβάς. ἀλλὰ γὰρ
λόγον ἀνοσιώτερον καὶ ἀπιστότερον οὐδένα πώποτ'
ἐγὼ εἰπόντα οἶδα, οἳ τοῦτο μόνον ἡγήσαντο δεῖν, τολμῆσαι
κατηγορῆσαι· εἰ δ' ἐλεγχθήσονται ψευδόμενοι, οὐδὲν
24 αὐτοῖς ἐμέλησεν. ὥςπερ οὖν, εἰ ἀληθῆ ἦν ταῦτα ἅ μου
κατηγόρησαν, ἐμοὶ ἂν ὠργίζεσθε καὶ ἠξιοῦτε δίκην τὴν
μεγίστην ἐπιτιθέναι, οὕτως ἀξιῶ ὑμᾶς, γιγνώσκοντας ὅτι
ψεύδονται, πονηρούς τε αὐτοὺς νομίζειν, χρῆσθαί τε
τεκμηρίῳ ὅτι εἰ τὰ δεινότατα τῶν κατηγορηθέντων περι-
φανῶς ἐλέγχονται ψευδόμενοι, ἦ που τά γε πολλῷ φαυ-
λότερα ῥᾳδίως ὑμῖν ἀποδείξω ψευδομένους αὐτούς.
25 Αἱ μὲν μηνύσεις ὧδε περὶ τῶν μυστηρίων αὗται ἐγέ-
νοντο τέτταρες· οἳ δὲ ἔφυγον καθ' ἑκάστην μήνυσιν,
ἀνέγνων ὑμῖν τὰ ὀνόματα αὐτῶν, καὶ οἱ μάρτυρες με-
μαρτυρήκασιν. ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ἐγὼ πιστότητος ὑμῶν |
14 ἕνεκα, ὦ ἄνδρες, τάδε ποιήσω. τῶν γὰρ φυγόντων ἐπὶ

*τοῖς μυστηρίοις οἱ μέν τινες ἀπέθανον φεύγοντες, οἱ δ'
ἥκουσιν καὶ εἰσὶν ἐνθάδε καὶ πάρεισιν ὑπ' ἐμοῦ κεκλη-
μένοι. ἐγὼ οὖν ἐν τῷ ἐμῷ λόγῳ δίδωμι τῷ βουλομένῳ* 26
*ἐμὲ ἐλέγξαι ὅτι ἔφυγέ τις αὐτῶν δι' ἐμὲ ἢ ἐμήνυσα κατά
του, ἢ οὐχ ἕκαστοι ἔφυγον κατὰ τὰς μηνύσεις ταύτας
ἃς ἐγὼ ὑμῖν ἀπέδειξα. καὶ ἐάν τις ἐλέγξῃ με ὅτι ψεύ-
δομαι, χρήσασθέ μοι ὅ τι βούλεσθε. καὶ σιωπῶ, καὶ
παραχωρῶ, εἴ τις ἀναβαίνειν βούλεται.*

Φέρε δή, ὦ ἄνδρες, μετὰ ταῦτα τί ἐγένετο; ἐπειδὴ 27
*αἱ μηνύσεις ἐγένοντο, περὶ τῶν μηνύτρων, ἦσαν γὰρ κατὰ
τὸ Κλεωνύμου ψήφισμα χίλιαι δραχμαί, κατὰ δὲ τὸ Πει-
σάνδρου μύριαι, περὶ δὴ τούτων ἠμφεσβήτουν οὗτοί τε
οἱ μηνύσαντες καὶ Πυθόνικος, φάσκων πρῶτος εἰσαγ-
γεῖλαι, καὶ Ἀνδροκλῆς ὑπὲρ τῆς βουλῆς. ἔδοξεν οὖν τῷ* 28
*δήμῳ ἐν τῷ τῶν θεσμοθετῶν δικαστηρίῳ τοὺς μεμυη-
μένους, ἀκούσαντας τὰς μηνύσεις ἃς ἕκαστος ἐμήνυσε,
διαδικάσαι. καὶ ἐψηφίσαντο πρώτῳ μὲν Ἀνδρομάχῳ,
δευτέρῳ δὲ Τεύκρῳ, καὶ ἔλαβον Παναθηναίων τῷ ἀγῶνι
Ἀνδρόμαχος μὲν μυρίας δραχμάς, Τεῦκρος δὲ χιλίας. Καί
μοι κάλει τούτων τοὺς μάρτυρας.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ. |

Περὶ μὲν τῶν μυστηρίων, ὦ ἄνδρες, ὧν ἕνεκα ἡ ἔν- 29 5 15
*δειξις ἐγένετο καὶ περὶ ὧν ὑμεῖς οἱ μεμυημένοι εἰσελη-
λύθατε, ἀποδέδεικταί μοι ὡς οὔτε ἠσέβηκα οὔτε
μεμήνυκα περὶ οὐδενὸς οὔτε ὡμολόγηκα περὶ αὐτῶν,
οὐδὲ ἔστι μοι ἁμάρτημα περὶ τὼ θεὼ οὔτε μεῖζον οὔτ'
ἔλαττον οὐδὲ ἕν. ὅπερ ἐμοὶ περὶ πλείστου ἐστὶν ὑμᾶς
πεῖσαι. καὶ γὰρ οἱ λόγοι τῶν κατηγόρων, ⟨οἳ⟩ ταῦτα τὰ
δεινὰ καὶ φρικώδη ἀνωρθίαζον, καὶ λόγους εἶπον ὡς
πρότερον ἑτέρων ἁμαρτόντων καὶ ἀσεβησάντων περὶ τὼ
θεώ, οἷα ἕκαστος αὐτῶν ἔπαθε καὶ ἐτιμωρήθη — τούτων* 30
*οὖν ἐμοὶ τῶν λόγων ἢ τῶν ἔργων τί προσήκει; ἐγὼ γὰρ
πολὺ μᾶλλον ἐκείνων κατηγορῶ, καὶ δι' αὐτὸ τοῦτό φημι
δεῖν ἐκείνους μὲν ἀπολέσθαι, ὅτι ἠσέβησαν, ἐμὲ δὲ σῴ-
ζεσθαι, ὅτι οὐδὲν ἡμάρτηκα. ἢ δεινόν γ' ἂν εἴη, εἰ ἐμοὶ
ὀργίζοισθε ἐπὶ τοῖς ἑτέρων ἁμαρτήμασι, καὶ τὴν εἰς | ἐμὲ* 16
*διαβολὴν εἰδότες ὅτι ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τῶν ἐμῶν λέγεται,
κρείττω τῆς ἀληθείας ἡγήσαισθε. δῆλον ὅτι γὰρ τοῖς
μὲν ἡμαρτηκόσι τὰ τοιαῦτα ἁμαρτήματα οὐκ ἔστιν*

ἀπολογία ὡς οὐκ ἐποίησαν· ἡ γὰρ βάσανος δεινὴ παρὰ
τοῖς εἰδόσιν· ἐμοὶ δὲ ὁ ἔλεγχος ἥδιστος, ἐν οἷς οὐδέν με
δεῖ ὑμῶν δεόμενον οὐδὲ παραιτούμενον σωθῆναι ἐπὶ
τοιαύτῃ αἰτίᾳ, ἀλλ' ἐλέγχοντα τοὺς τῶν κατηγόρων λόγους
31 καὶ ὑμᾶς ἀναμιμνήσκοντα τὰ γεγενημένα, οἵτινες ὅρκους
μεγάλους ὀμόσαντες οἴσετε τὴν ψῆφον περὶ ἐμοῦ, καὶ
ἀρασάμενοι τὰς μεγίστας ἀρὰς ὑμῖν τε αὐτοῖς καὶ παισὶ
τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν, ἦ μὴν ψηφιεῖσθαι περὶ ἐμοῦ τὰ
δίκαια, πρὸς δὲ τούτοις μεμύησθε καὶ ἑοράκατε τοῖν
θεοῖν τὰ ἱερά, ἵνα τιμωρήσητε μὲν τοὺς ἀσεβοῦντας,
32 σῴζητε δὲ τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας. νομίσατε τοίνυν ἀσέ-
βημα οὐδὲν ἔλαττον εἶναι τῶν μηδὲν ἠδικηκότων ἀσε-
βεῖν καταγνῶναι ἢ τοὺς ἠσεβηκότας μὴ τιμωρεῖσθαι.
ὥστ' ἐγὼ ὑμῖν πολὺ μᾶλλον τῶν κατηγόρων πρὸς τοῖν
17 θεοῖν ἐπισκή|πτω, ὑπέρ τε τῶν ἱερῶν ἃ εἴδετε, καὶ ὑπὲρ
τῶν Ἑλλήνων οἳ τῆς ἑορτῆς ἕνεκα ἔρχονται δεῦρο· εἰ μέν
τι ἠσέβηκα ἢ ὡμολόγηκα ἢ μεμήνυκα κατά τινος ἀνθρώ-
πων, ἢ ἄλλος τις περὶ ἐμοῦ, ἀποκτείνατέ με· οὐ παραι-
33 τοῦμαι· εἰ δὲ οὐδὲν ἡμάρτηταί μοι, καὶ τοῦτο ὑμῖν ἀπο-
δείκνυμι σαφῶς, δέομαι ὑμῶν αὐτὸ φανερὸν τοῖς Ἕλλησι
πᾶσι ποιῆσαι, ὡς ἀδίκως εἰς τόνδε τὸν ἀγῶνα κατέστην.
ἐὰν γὰρ μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων καὶ
ἀτιμωθῇ ὁ ἐνδείξας ἐμὲ Κηφίσιος οὑτοσί, οὐκ ἐξέσται
αὐτῷ εἰς τὸ ἱερὸν τοῖν θεοῖν εἰσιέναι, ἢ ἀποθανεῖται.
εἰ οὖν ὑμῖν δοκῶ ἱκανῶς περὶ τούτων ἀπολελογῆσθαι,
δηλώσατέ μοι, ἵνα προθυμότερον περὶ τῶν ἄλλων ἀπολο-
γῶμαι.

34 Περὶ δὲ τῶν ἀναθημάτων τῆς περικοπῆς καὶ τῆς
μηνύσεως, ὥσπερ καὶ ὑπεσχόμην ὑμῖν, οὕτω καὶ ποιήσω·
ἐξ ἀρχῆς γὰρ ὑμᾶς διδάξω ἅπαντα τὰ γεγενημένα.
ἐπειδὴ Τεῦκρος ἦλθε Μεγαρόθεν ἄδειαν εὑρόμενος, μηνύει
περί τε τῶν μυστηρίων ἃ ᾔδει καὶ ἐκ τῶν περικοψάντων
18 τὰ ἀναθήματα | ἀπογράφει δυοῖν δέοντας εἴκοσιν ἄνδρας.
ἐπειδὴ δὲ οὗτοι ἀπεγράφησαν, οἱ μὲν αὐτῶν φεύγοντες
ᾤχοντο, οἱ δὲ συλληφθέντες ἀπέθανον κατὰ τὴν Τεύκρου
μήνυσιν. Καί μοι ἀνάγνωθι αὐτῶν τὰ ὀνόματα.

35 ΟΝΟΜΑΤΑ. Τεῦκρος ἐπὶ τοῖς Ἑρμαῖς ἐμήνυσεν
Εὐκτήμονα, Γλαύκιππον, Εὐρύμαχον, Πολύευκτον,
Πλάτωνα, Ἀντίδωρον, Χάριππον, Θεόδωρον, Ἀλκι-

σθένη, Μενέστρατον, Ἐρυξίμαχον, Εὐφίλητον, Εὐρυμέδοντα, Φερεκλέα, Μέλητον, Τιμάνθη, Ἀρχίδαμον, Τελένικον.

Τούτων τοίνυν τῶν ἀνδρῶν οἱ μὲν ἥκουσι καὶ εἰσὶν ἐνθάδε, τῶν δὲ ἀποθανόντων εἰσὶ πολλοὶ προσήκοντες· ὧν ὅςτις βούλεται, ἐν τῷ ἐμῷ λόγῳ ἀναβάς με ἐλεγξάτω ἢ ὡς ἔφυγέ τις δι᾽ ἐμὲ τούτων τῶν ἀνδρῶν ἢ ὡς ἀπέθανεν.

Ἐπειδὴ δὲ ταῦτα ἐγένετο, Πείσανδρος καὶ Χαρικλῆς, 36
ὄντες μὲν τῶν ζητητῶν, δοκοῦντες | δ᾽ ἐν ἐκείνῳ τῷ 6
χρόνῳ εὐνούστατοι εἶναι τῷ δήμῳ, ἔλεγον ὡς εἴη τὰ ἔργα τὰ γεγενημένα οὐκ ὀλίγων ἀνδρῶν ἀλλ᾽ ἐπὶ τῇ τοῦ δήμου καταλύσει, καὶ χρῆναι ἐπιζητεῖν καὶ μὴ παύσασθαι. καὶ ἡ πόλις οὕτως διέκειτο, ὥςτ᾽ ἐπειδὴ τὴν βουλὴν εἰς τὸ
βουλευτήριον ὁ κῆρυξ ἀνείποι ἰέναι καὶ τὸ σημεῖ|ον 19
καθέλοι, τῷ αὐτῷ σημείῳ ἡ μὲν βουλὴ εἰς τὸ βουλευτήριον ᾔει, οἱ δ᾽ ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἔφευγον, δεδιότες εἷς
ἕκαστος μὴ συλληφθείη. ἐπαρθεὶς οὖν τοῖς τῆς πόλεως 37
κακοῖς εἰσαγγέλλει Διοκλείδης εἰς τὴν βουλήν, φάσκων εἰδέναι τοὺς περικόψαντας τοὺς Ἑρμᾶς, καὶ εἶναι αὐτοὺς εἰς τριακοσίους· ὡς δ᾽ ἴδοι καὶ περιτύχοι τῷ πράγματι, ἔλεγε. καὶ τούτοις, ὦ ἄνδρες, δέομαι ὑμῶν προσέχοντας τὸν νοῦν ἀναμιμνῄσκεσθαι, ἐὰν ἀληθῆ λέγω, καὶ διδάσκειν ἀλλήλους· ἐν ὑμῖν γὰρ ἦσαν οἱ λόγοι, καί μοι ὑμεῖς τού-
των μάρτυρές ἐστε. ἔφη γὰρ εἶναι μὲν ἀνδράποδόν οἱ 38
ἐπὶ Λαυρείῳ, δεῖν δὲ κομίσασθαι ἀποφοράν. ἀναστὰς δὲ πρῴ ψευσθεὶς τῆς ὥρας βαδίζειν· εἶναι δὲ πανσέληνον. ἐπεὶ δὲ παρὰ τὸ προπύλαιον τὸ Διονύσου ἦν, ὁρᾶν ἀνθρώπους πολλοὺς ἀπὸ τοῦ ᾠδείου καταβαίνοντας εἰς τὴν ὀρχήστραν· δείσας δὲ αὐτούς, εἰσελθὼν ὑπὸ τὴν σκιὰν καθέζεσθαι μεταξύ του κίονος καὶ τῆς στήλης ἐφ᾽ ᾗ ὁ στρατηγός ἐστιν ὁ χαλκοῦς. ὁρᾶν δὲ ἀνθρώπους τὸν μὲν ἀριθμὸν μάλιστα τριακοσίους, ἑστάναι δὲ κύκλῳ ἀνὰ πέντε καὶ δέκα ἄνδρας, τοὺς δὲ ἀνὰ εἴκοσιν· ὁρῶν δὲ αὐτῶν πρὸς τὴν σελήνην τὰ πρόσωπα τὰ πλεῖστα γιγνώ-
σκειν. καὶ πρῶτον μέν, ὦ ἄνδρες, τοῦθ᾽ ὑπέθετο δεινό- 39
τατον πρᾶγ|μα, οἶμαι, ὅπως ἐν ἐκείνῳ εἴη ὅντινα βούλοιτο 20
Ἀθηναίων φάναι τῶν ἀνδρῶν τούτων εἶναι, ὅντινα δὲ μὴ βούλοιτο, λέγειν ὅτι οὐκ ἦν. ἰδὼν δὲ ταῦτ᾽ ἔφη ἐπὶ Λαύρειον ἰέναι, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ ἀκούειν ὅτι οἱ Ἑρμαῖ

εἶεν περικεκομμένοι· γνῶναι οὖν εὐθὺς ὅτι τούτων εἴη
40 τῶν ἀνδρῶν τὸ ἔργον. ἥκων δὲ εἰς ἄστυ ζητητάς τε ἤδη ᾑρημένους καταλαμβάνειν καὶ μήνυτρα κεκηρυγμένα ἑκατὸν μνᾶς. ἰδὼν δὲ Εὔφημον τὸν Καλλίου τοῦ Τηλεκλέους ἀδελφὸν ἐν τῳ χαλκείῳ καθήμενον, ἀναγαγὼν αὐτὸν εἰς τὸ Ἡφαιστεῖον λέγειν ἅπερ ὑμῖν ἐγὼ εἴρηκα, ὡς ἴδοι ἡμᾶς ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτί· οὔκουν δέοιτο παρὰ τῆς πόλεως χρήματα λαβεῖν μᾶλλον ἢ παρ᾽ ἡμῶν, ὥςθ᾽ ἡμᾶς ἔχειν φίλους. εἰπεῖν οὖν τὸν Εὔφημον ὅτι καλῶς ποιήσειεν εἰπών, καὶ συνήκειν κελεῦσαί οἱ εἰς τὴν Λεωγόρου οἰκίαν, 'ἵνα ἐκεῖ συγγένῃ μετ᾽ ἐμοῦ Ἀνδοκίδῃ καὶ ἑτέροις
41 οἷς δεῖ.' ἥκειν ἔφη τῇ ὑστεραίᾳ, καὶ δὴ κό|πτειν τὴν
21 θύραν· τὸν δὲ πατέρα τὸν ἐμὸν τυχεῖν ἐξιόντα, καὶ εἰπεῖν αὐτῷ· 'ἆρά γε σὲ οἵδε περιμένουσι; χρὴ μέντοι μὴ ἀπωθεῖσθαι τοιούτους φίλους.' εἰπόντα δὲ αὐτὸν ταῦτα οἴχεσθαι. καὶ τούτῳ μὲν τῷ τρόπῳ τὸν πατέρα μου ἀπώλλυε, συνειδότα ἀποφαίνων. εἰπεῖν δὲ ἡμᾶς ὅτι δεδογμένον ἡμῖν εἴη δύο μὲν τάλαντα ἀργυρίου διδόναι οἱ ἀντὶ τῶν ἑκατὸν μνῶν τῶν ἐκ τοῦ δημοσίου, ἐὰν δὲ κατάσχωμεν ἡμεῖς ἃ βουλόμεθα, ἕνα αὐτὸν ἡμῶν εἶναι,
42 πίστιν δὲ τούτων δοῦναί τε καὶ δέξασθαι. ἀποκρίνασθαι δὲ αὐτὸς πρὸς ταῦτα ὅτι βουλεύσοιτο· ἡμᾶς δὲ κελεύειν αὐτὸν ἥκειν εἰς Καλλίου τοῦ Τηλεκλέους, ἵνα κἀκεῖνος παρείη. τὸν δ᾽ αὖ κηδεστήν μου οὕτως ἀπώλλυεν. ἥκειν ἔφη εἰς Καλλίου, καὶ καθομολογήσας ἡμῖν πίστιν δοῦναι ἐν ἀκροπόλει, καὶ ἡμᾶς συνθεμένους οἱ τὸ ἀργύριον εἰς τὸν ἐπιόντα μῆνα δώσειν διαψεύδεσθαι καὶ οὐ διδόναι· ἥκειν οὖν μηνύσων τὰ γενόμενα.

43 Ἡ μὲν εἰσαγγελία αὐτοῦ, | ὦ ἄνδρες, τοιαύτη· ἀπο-
22 γράφει δὲ τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν ὧν ἔφη γνῶναι, δύο καὶ τετταράκοντα, πρώτους μὲν Μαντίθεον καὶ Ἀψηφίονα, βουλευτὰς ὄντας καὶ καθημένους ἔνδον, εἶτα δὲ καὶ τοὺς ἄλλους. ἀναστὰς δὲ Πείσανδρος ἔφη χρῆναι λύειν τὸ ἐπὶ Σκαμανδρίου ψήφισμα καὶ ἀναβιβάζειν ἐπὶ τὸν τροχὸν τοὺς ἀπογραφέντας, ὅπως μὴ πρότερον νὺξ ἔσται πρὶν πυθέσθαι τοὺς ἄνδρας ἅπαντας. ἀνέκραγεν
44 ἡ βουλὴ ὡς εὖ λέγει. | ἀκούσαντες δὲ ταῦτα Μαντίθεος
7 καὶ Ἀψηφίων ἐπὶ τὴν ἑστίαν ἐκαθέζοντο, ἱκετεύοντες μὴ στρεβλωθῆναι ἀλλ᾽ ἐξεγγυηθέντες κριθῆναι. μόλις δὲ τούτων τυχόντες, ἐπειδὴ τοὺς ἐγγυητὰς κατέστησαν, ἐπὶ

τοὺς ἵππους ἀναβάντες ᾤχοντο εἰς τοὺς πολεμίους αὐτομολήσαντες, καταλιπόντες τοὺς ἐγγυητάς, οὓς ἔδει ⟨ἐν⟩ τοῖς αὐτοῖς ἐνέχεσθαι ἐν οἷςπερ οὓς ἠγγυήσαντο. ἡ δὲ 45
βουλὴ ἐξελθοῦσα ἐν ἀπορρήτῳ συνέλαβεν ἡ|μᾶς καὶ ἔδη- 23
σεν ἐν τοῖς ξύλοις. ἀνακαλέσαντες δὲ τοὺς στρατηγοὺς ἀνειπεῖν ἐκέλευσαν Ἀθηναίων τοὺς μὲν ἐν ἄστει οἰκοῦντας ἰέναι εἰς τὴν ἀγορὰν τὰ ὅπλα λαβόντας, τοὺς δ' ἐν μακρῷ τείχει εἰς τὸ Θησεῖον, τοὺς δ' ἐν Πειραιεῖ εἰς τὴν Ἱπποδαμείαν ἀγοράν, τοὺς δὲ ἱππεῖς ἔτι ⟨πρὸ⟩ νυκτὸς σημῆναι τῇ σάλπιγγι ἥκειν εἰς τὸ Ἀνάκειον, τὴν δὲ βουλὴν εἰς ἀκρόπολιν ἰέναι κἀκεῖ καθεύδειν, τοὺς δὲ πρυτάνεις ἐν τῇ θόλῳ. Βοιωτοὶ δὲ πεπυσμένοι τὰ πράγματα ἐπὶ τοῖς ὁρίοις ἦσαν ἐξεστρατευμένοι. τὸν δὲ τῶν κακῶν τούτων αἴτιον Διοκλείδην ὡς σωτῆρα ὄντα τῆς πόλεως ἐπὶ ζεύγους ἦγον εἰς τὸ πρυτανεῖον στεφανώσαντες, καὶ ἐδείπνει ἐκεῖ.

Πρῶτον μὲν οὖν ταῦτα, ὦ ἄνδρες, ὁπόσοι ὑμῶν 46
παρῆσαν, ἀναμιμνῄσκεσθε καὶ τοὺς ἄλλους διδάσκετε· εἶτα δέ μοι τοὺς πρυτάνεις κάλει τοὺς τότε πρυτανεύσαντας, Φιλοκράτη καὶ τοὺς ἄλλους.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Φέρε δή, καὶ τὰ ὀνόματα ὑμῖν ἀναγνώσομαι τῶν 47
ἀνδρῶν ὧν ἀπέγραψεν, ἵν' εἰδῆτε ὅσους μοι | τῶν συγ- 24
γενῶν ἀπώλλυεν, πρῶτον μὲν τὸν πατέρα, εἶτα δὲ τὸν κηδεστήν, τὸν μὲν συνειδότα ἀποδεικνύς, τοῦ δ' ἐν τῇ οἰκίᾳ φάσκων τὴν σύνοδον γενέσθαι. τῶν δ' ἄλλων ἀκούσεσθε τὰ ὀνόματα. Καὶ αὐτοῖς ἀναγίγνωσκε

Χαρμίδης Ἀριστοτέλους·
οὗτος ἀνεψιὸς ἐμός· ἡ μήτηρ ἐκείνου καὶ ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς ἀδελφοί.

Ταυρέας·
οὑτοσὶ ἀνεψιὸς τοῦ πατρός.

Νισαῖος·
ὑὸς Ταυρέου.

Καλλίας ὁ Ἀλκμέωνος·
ἀνεψιὸς τοῦ πατρός.

Εὔφημος·
Καλλίου τοῦ Τηλεκλέους ἀδελφός.

Φρύνιχος ὁ ὀρχησάμενος·
ἀνεψιός.
Εὐκράτης ὁ Νικίου ἀδελφός·
κηδεστὴς οὗτος Καλλίου.
Κριτίας·
ἀνεψιὸς καὶ οὗτος τοῦ πατρός· αἱ μητέρες ἀδελφαί.
Τούτους πάντας ἐν τοῖς τετταράκοντα ἀνδράσιν ἀπέγραψεν.

48 Ἐπειδὴ δὲ ἐδεδέμεθα πάντες ἐν τῷ αὐτῷ καὶ νύξ τε
25 ἦν καὶ τὸ δεσμωτή|ριον συνεκέκλητο, ἧκον δὲ τῷ μὲν
μήτηρ τῷ δὲ ἀδελφὴ τῷ δὲ γυνὴ καὶ παῖδες, ἦν δὲ βοὴ
καὶ οἶκτος κλαόντων καὶ ὀδυρομένων τὰ παρόντα κακά,
λέγει πρός με Χαρμίδης, ὢν μὲν ἀνεψιός, ἡλικιώτης δὲ
49 καὶ συνεκτραφεὶς ἐν τῇ οἰκίᾳ τῇ ἡμετέρᾳ ἐκ παιδός, ὅτι
‘Ἀνδοκίδη, τῶν μὲν παρόντων κακῶν ὁρᾷς τὸ μέγεθος,
ἐγὼ δ᾽ ἐν μὲν τῷ παρελθόντι χρόνῳ οὐδὲν ἐδεόμην λέγειν
οὐδέ σε λυπεῖν, νῦν δὲ ἀναγκάζομαι διὰ τὴν παροῦσαν
ἡμῖν συμφοράν. οἷς γὰρ ἐχρῶ καὶ οἷς συνῆσθα ἄνευ
ἡμῶν τῶν συγγενῶν, οὗτοι ἐπὶ ταῖς αἰτίαις δι᾽ ἃς ἡμεῖς
ἀπολλύμεθα οἱ μὲν αὐτῶν τεθνᾶσιν, οἱ δὲ οἴχονται φεύ-
50 γοντες, σφῶν αὐτῶν καταγνόντες ἀδικεῖν. ⟨φέρε δὴ τοίνυν⟩
εἰ ἤκουσάς τι τούτου τοῦ πράγματος τοῦ γενομένου, εἰπέ,
καὶ πρῶτον μὲν σεαυτὸν σῶσον, εἶτα δὲ τὸν πατέρα, ὃν
εἰκός ἐστί σε μάλιστα φιλεῖν, εἶτα δὲ τὸν κηδεστήν, ὃς ἔχει
σου τὴν ἀδελφὴν ἥπερ σοι μόνη ἐστίν, ἔπειτα δὲ τοὺς ἄλ-
λους συγγενεῖς καὶ ἀναγκαίους τοσούτους ὄντας, ἔτι δὲ ἐμέ,
ὃς ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ ἠνίασα μέν σε οὐδὲν πώποτε, προ-
θυμότατος δὲ εἰς σὲ καὶ τὰ σὰ πράγματά εἰμι, ὅ τι ἂν
51 δέῃ ποιεῖν.’ λέγοντος δέ, ὦ ἄνδρες, Χαρμίδου ταῦτα,
ἀντιβολούντων δὲ τῶν ἄλλων καὶ ἱκετεύοντος ἑνὸς ἑκάστου,
ἐνεθυμήθην πρὸς ἐμαυτόν· ‘Ὦ πάντων ἐγὼ δεινοτάτῃ
συμφορᾷ περιπεσών, πότερα περιίδω τοὺς ἐμαυτοῦ συγ-
26 γενεῖς | ἀπολομένους ἀδίκως, καὶ αὐτούς τε ἀποθανόντας
καὶ τὰ χρήματα αὐτῶν δημευθέντα, πρὸς δὲ τούτοις
ἀναγραφέντας ἐν στήλαις ὡς ὄντας ἀλιτηρίους τῶν θεῶν
τοὺς οὐδενὸς αἰτίους τῶν γεγενημένων, ἔτι δὲ τριακοσίους
8 Ἀθηναίων μέλλοντας ἀδίκως | ἀπολεῖσθαι, τὴν δὲ πόλιν
ἐν κακοῖς οὖσαν τοῖς μεγίστοις καὶ ὑποψίαν εἰς ἀλλήλους
ἔχοντας, ἢ εἴπω Ἀθηναίοις ἅπερ ἤκουσα Εὐφιλήτου
52 αὐτοῦ τοῦ ποιήσαντος;’ ἔτι δὲ ἐπὶ τούτοις καὶ τόδε

*ἐνεθυμήθην, ὦ ἄνδρες, καὶ ἐλογιζόμην πρὸς ἐμαυτὸν
τοὺς ἐξημαρτηκότας καὶ τὸ ἔργον εἰργασμένους, ὅτι οἱ
μὲν αὐτῶν ἤδη ἐτεθνήκεσαν ὑπὸ Τεύκρου μηνυθέντες, οἱ
δὲ φεύγοντες ᾤχοντο καὶ αὐτῶν θάνατος κατέγνωστο,
τέτταρες δὲ ἦσαν ὑπόλοιποι οἳ οὐκ ἐμηνύθησαν ὑπὸ
Τεύκρου τῶν πεποιηκότων, Παναίτιος Χαιρέδημος Διά-
κριτος Λυσίστρατος· οὓς εἰκὸς ἦν ἁπάντων μάλιστα* 53
*δοκεῖν εἶναι τούτων τῶν ἀνδρῶν οὓς ἐμήνυσε Διοκλείδης,
φίλους ὄντας τῶν ἀπολωλότων ἤδη. καὶ τοῖς μὲν οὐδέπω
βέβαιος ἦν ἡ σωτηρία, τοῖς δὲ ἐμοῖς οἰκείοις φανερὸς ⟨ὁ⟩
ὄλεθρος, εἰ μή τις ἐρεῖ Ἀθηναίοις τὰ γενόμενα. ἐδόκει
οὖν μοι κρεῖττον εἶναι τέτταρας ἄνδρας ἀποστερῆσαι τῆς
πατρίδος δικαίως, οἳ νῦν ζῶσι καὶ κατεληλύθασι καὶ
ἔχουσι τὰ σφέτερα αὐτῶν, ἢ ἐκείνους ἀποθανόντας ἀδίκως
περιιδεῖν. εἰ οὖν τινι ὑμῶν, ὦ ἄνδρες, ⟨ἢ⟩ τῶν ἄλλων* 54
*πολιτῶν γνώμη τοιαύτη παρειστήκει πρότερον περὶ ἐμοῦ,
ὡς ἄρα ἐγὼ | ἐμήνυσα κατὰ τῶν ἑταίρων τῶν ἐμαυτοῦ,* 27
*ὅπως ἐκεῖνοι μὲν ἀπόλοιντο, ἐγὼ δὲ σωθείην — ἃ ἐλογο-
ποίουν οἱ ἐχθροὶ περὶ ἐμοῦ, βουλόμενοι διαβάλλειν με —
σκοπεῖσθε ἐξ αὐτῶν τῶν γεγενημένων. νῦν γὰρ ἐμὲ μὲν* 55
*λόγον ⟨δεῖ⟩ διδόναι τῶν ἐμοὶ πεπραγμένων μετὰ τῆς
ἀληθείας, αὐτῶν παρόντων οἵπερ ἥμαρτον καὶ ἔφυγον
ταῦτα ποιήσαντες, ἴσασι δὲ ἄριστα εἴτε ψεύδομαι εἴτε
ἀληθῆ λέγω, ἔξεστι δὲ αὐτοῖς ἐλέγχειν με ἐν τῷ ἐμῷ
λόγῳ· ἐγὼ γὰρ ἐφίημι· ὑμᾶς δὲ δεῖ μαθεῖν τὰ γενόμενα.
ἐμοὶ γάρ, ὦ ἄνδρες, τοῦδε τοῦ ἀγῶνος τοῦτ' ἔστι μέγι-* 56
*στον, πρῶτον μὲν ⟨ὑμῖν⟩ μὴ δοκεῖν κακῷ εἶναι, εἶτα δὲ
καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας μαθεῖν ὅτι οὔτε μετὰ κακίας
οὔτε μετ' ἀνανδρίας οὐδεμιᾶς τῶν γεγενημένων πέπρακται
ὑπ' ἐμοῦ οὐδέν, ἀλλὰ διὰ συμφορὰν γεγενημένην μάλιστα
μὲν τῇ πόλει, εἶτα καὶ ἡμῖν, εἶπον δὲ ἃ ἤκουσα Εὐφιλή-
του προνοίᾳ μὲν τῶν συγγενῶν καὶ τῶν φίλων, προνοίᾳ
δὲ τῆς πόλεως ἁπάσης, μετ' ἀρετῆς ἀλλ' οὐ μετὰ κακίας,
ὡς ἐγὼ νομίζω. εἰ οὖν οὕτως ἔχει ταῦτα, | σῴζεσθαί τε* 28
ἀξιῶ καὶ δοκεῖν ὑμῖν εἶναι μὴ κακός. φέρε δή — χρὴ 57
*γάρ, ὦ ἄνδρες, ἀνθρωπίνως περὶ τῶν πραγμάτων ἐκλογί-
ζεσθαι, ὥςπερ ἂν αὐτὸν ὄντα ἐν τῇ συμφορᾷ — τί ἂν
ὑμῶν ἕκαστος ἐποίησεν; εἰ μὲν γὰρ ἦν δυοῖν τὸ ἕτερον
ἑλέσθαι, ἢ καλῶς ἀπολέσθαι ἢ αἰσχρῶς σωθῆναι, ἔχοι
ἄν τις εἰπεῖν κακίαν εἶναι τὰ γενόμενα· καίτοι πολλοὶ*

ἂν καὶ τοῦτο εἵλοντο, τὸ ζῆν περὶ πλείονος ποιησάμενοι
58 τοῦ καλῶς ἀποθανεῖν· ὅπου δὲ τούτων τὸ ἐναντιώτατον
ἦν, σιωπήσαντι μὲν αὐτῷ τε αἴσχιστα ἀπολέσθαι μηδὲν
ἀσεβήσαντι, ἔτι δὲ τὸν πατέρα περιιδεῖν ἀπολόμενον
καὶ τὸν κηδεστὴν καὶ τοὺς ⟨ἄλλους⟩ συγγενεῖς καὶ ἀνεψιοὺς
τοσούτους, οὓς οὐδεὶς ἄλλος ἀπώλλυεν ἢ ἐγὼ μὴ εἰπὼν
ὡς ἕτεροι ἥμαρτον· Διοκλείδης μὲν γὰρ ψευσάμενος
ἔδησεν αὐτούς, σωτηρία δὲ αὐτῶν ἄλλη οὐδεμία ἦν ἢ
πυθέσθαι Ἀθηναίους πάντα τὰ πραχθέντα· φονεὺς οὖν
αὐτῶν ἐγιγνόμην ἐγὼ μὴ εἰπὼν ὑμῖν ἃ ἤκουσα. ἔτι δὲ
29 τριακοσίους Ἀθηναίων ἀ|πώλλυον, καὶ ἡ πόλις ἐν κακοῖς
59 τοῖς μεγίστοις ἐγίγνετο. ταῦτα μὲν οὖν ἦν ἐμοῦ μὴ
εἰπόντος· εἰπὼν δὲ τὰ ὄντα αὐτός τε ἐσῳζόμην καὶ τὸν
πατέρα ἔσῳζον καὶ τοὺς ἄλλους συγγενεῖς, καὶ τὴν πόλιν
ἐκ φόβου καὶ κακῶν τῶν μεγίστων ἀπήλλαττον. φυγάδες
δὲ δι' ἐμὲ τέτταρες ἄνδρες ἐγίγνοντο, οἵπερ καὶ ἥμαρτον·
τῶν δ' ἄλλων, οἳ πρότερον ὑπὸ Τεύκρου ἐμηνύθησαν,
οὔτε δήπου οἱ τεθνεῶτες δι' ἐμὲ μᾶλλον ἐτέθνασαν οὔτε
60 οἱ φεύγοντες μᾶλλον ἔφευγον. ταῦτα δὲ πάντα σκοπῶν
ηὕρισκον, ὦ ἄνδρες, τῶν παρόντων κακῶν ταῦτα ἐλάχιστα
εἶναι, εἰπεῖν τὰ γενόμενα ὡς τάχιστα καὶ ἐλέγξαι Διο-
κλείδην ψευσάμενον καὶ τιμωρήσασθαι ἐκεῖνον, ὃς ἡμᾶς
9 μὲν | ἀπώλλυεν ἀδίκως, τὴν δὲ πόλιν ἐξηπάτα, ταῦτα δὲ
ποιῶν μέγιστος εὐεργέτης ἐδόκει εἶναι καὶ χρήματα
61 ἐλάμβανε. διὰ ταῦτα εἶπον τῇ βουλῇ ὅτι εἰδείην τοὺς
ποιήσαντας, καὶ ἐξήλεγξα τὰ γενόμενα, ὅτι εἰσηγήσατο
μὲν πινόντων ἡμῶν ταύτην τὴν βουλὴν Εὐφίλητος, ἀντεῖ-
πον δὲ ἐγώ, καὶ τότε μὲν οὐ γένοιτο δι' ἐμέ, ὕστερον δ'
ἐγὼ μὲν ἐν Κυνοσάργει ἐπὶ πωλίον ὅ μοι ἦν ἀναβὰς |
30 ἔπεσον καὶ τὴν κλεῖν συνετρίβην καὶ τὴν κεφαλὴν κατεάγην,
62 φερόμενός τε ἐπὶ κλίνης ἀπεκομίσθην οἴκαδε· αἰσθόμενος
δ' Εὐφίλητος ὡς ἔχοιμι, λέγει πρὸς αὐτοὺς ὅτι πέπεισμαι
ταῦτα συμποιεῖν καὶ ὡμολόγηκα αὐτῷ μεθέξειν τοῦ ἔργου
καὶ περικόψειν τὸν Ἑρμῆν τὸν παρὰ τὸ Φορβαντεῖον.
ταῦτα δ' ἔλεγεν ἐξαπατῶν ἐκείνους· καὶ διὰ ταῦτα ὁ
Ἑρμῆς ὃν ὁρᾶτε πάντες, ὁ παρὰ τὴν πατρῴαν οἰκίαν τὴν
ἡμετέραν, ὃν ἡ Αἰγὴς ἀνέθηκεν, οὐ περιεκόπη μόνος τῶν
Ἑρμῶν τῶν Ἀθήνησιν, ὡς ἐμοῦ τοῦτο ποιήσοντος, ὡς
31 63 ἔφη πρὸς αὐτοὺς Εὐφίλητος. οἱ δ' αἰ|σθόμενοι δεινὰ
ἐποίουν, ὅτι εἰδείην μὲν τὸ πρᾶγμα, πεποιηκὼς δὲ οὐκ

*εἴην. προσελθόντες δέ μοι τῇ ὑστεραίᾳ Μέλητος καὶ
Εὐφίλητος ἔλεγον ὅτι 'γεγένηται, ὦ Ἀνδοκίδη, καὶ πέ-
πρακται ἡμῖν ταῦτα. σὺ μέντοι εἰ μὲν ἀξιοῖς ἡσυχίαν
ἔχειν καὶ σιωπᾶν, ἕξεις ἡμᾶς ἐπιτηδείους ὥςπερ καὶ
πρότερον· εἰ δὲ μή, χαλεπώτεροί σοι ἡμεῖς ἐχθροὶ ἐσό-
μεθα ἤ ἄλλοι τινὲς δι' ἡμᾶς φίλοι.' εἶπον αὐτοῖς ὅτι* 64
*νομίζοιμι μὲν διὰ τὸ πρᾶγμα Εὐφίλητον πονηρὸν εἶναι,
ἐκείνοις δὲ οὐκ ἐμὲ δεινὸν εἶναι, ὅτι οἶδα, ἀλλὰ μᾶλλον
αὐτὸ τὸ ἔργον πολλῷ, ὅτι πεποίηται. ὡς οὖν ἦν ταῦτ'
ἀληθῆ, τόν τε παῖδα τὸν ἐμὸν παρέδωκα βασανίσαι, ὅτι
ἔκαμνον καὶ οὐδ' ἀνιστάμην ἐκ τῆς κλίνης, καὶ τὰς θερα-
παίνας ἔλαβον | οἱ πρυτάνεις ⟨τῆς οἰκίας⟩, ὅθεν ὁρμώμενοι* 32
ταῦτ' ἐποίουν ἐκεῖνοι. ἐξελέγχοντες δὲ τὸ πρᾶγμα ἥ τε 65
*βουλὴ καὶ οἱ ζητηταί, ἐπειδὴ ἦν ἃ ἐγὼ ἔλεγον καὶ ὡμολο-
γεῖτο πανταχόθεν, τότε δὴ καλοῦσι τὸν Διοκλείδην· καὶ οὐ
πολλῶν λόγων ἐδέησεν, ἀλλ' εὐθὺς ὡμολόγει ψεύδεσθαι,
καὶ ἐδεῖτο σῴζεσθαι φράσας τοὺς πείσαντας αὐτὸν λέγειν
ταῦτα· εἶναι δὲ Ἀλκιβιάδην τὸν Φηγούσιον καὶ Ἀμίαντον
τὸν ἐξ Αἰγίνης. καὶ οὗτοι μὲν δείσαντες ᾤχοντο φεύ-* 66
*γοντες· ὑμεῖς δὲ ἀκούσαντες ταῦτα Διοκλείδην μὲν τῷ
δικαστηρίῳ παραδόντες ἀπεκτείνατε, τοὺς δὲ δεδεμένους
καὶ μέλλοντας ἀπολεῖσθαι ἐλύσατε [τοὺς ἐμοὺς συγγενεῖς]
δι' ἐμέ, καὶ τοὺς φεύγοντας κατεδέξασθε, αὐτοὶ δὲ λα-
βόντες τὰ ὅπλα ἀπῆτε, πολλῶν κακῶν καὶ κινδύνων
ἀπαλλαγέντες. ἐν οἷς ἐγώ, ὦ ἄνδρες, τῆς μὲν τύχης ᾗ* 67
*ἐχρησάμην δικαίως ἂν ὑπὸ πάντων ἐλεηθείην, τῶν δὲ
πεποιημένων ἕνεκα εἰκότως ἀνὴρ ἄριστος δοκοίην εἶναι,
ὅςτις εἰσηγησαμένῳ μὲν Εὐφιλήτῳ πίστιν τῶν ἐν ἀνθρώ-
ποις ἀπιστοτάτην ἠναν|τιώθην καὶ ἀντεῖπον καὶ ἐλοι-* 33
*δόρησα ἐκεῖνον ὧν ἦν ἄξιος, ἁμαρτόντων δ' ἐκείνων τὴν
ἁμαρτίαν αὐτοῖς συνέκρυψα καὶ μηνύσαντος κατ' αὐτῶν
Τεύκρου [οἱ μὲν αὐτῶν ἀπέθανον οἱ δὲ ἔφυγον], πρὶν
ἡμᾶς ὑπὸ Διοκλείδου δεθῆναι καὶ μέλλειν ἀπολεῖσθαι.
τότε δὲ ἀπέγραψα τέτταρας ἄνδρας, Παναίτιον Διάκρι-
τον Λυσίστρατον Χαιρέδημον· οὗτοι μὲν ἔφυγον δι' ἐμέ,* 68
*ὁμολογῶ· ἐσώθη δέ γε ὁ πατήρ, ὁ κηδεστής, ἀνεψιοὶ
τρεῖς, τῶν ἄλλων συγγενῶν πέντε, μέλλοντες ἀποθανεῖ-
σθαι ἀδίκως· οἳ νῦν ὁρῶσι τοῦ ἡλίου τὸ φῶς δι' ἐμέ,
καὶ αὐτοὶ ὁμολογοῦσιν· ὁ δὲ τὴν πόλιν ὅλην συνταράξας
καὶ εἰς τοὺς ἐσχάτους κινδύνους καταστήσας ἐξηλέγχθη,*

ὑμεῖς δὲ ἀπηλλάγητε μεγάλων φόβων καὶ τῶν εἰς ἀλ-
69 λήλους ὑποψιῶν. καὶ ταῦτ' εἰ ἀληθῆ λέγω, ὦ ἄνδρες, ἀναμιμνήσκεσθε, καὶ οἱ εἰδότες διδάσκετε τοὺς ἄλλους. Σὺ δέ μοι αὐτοὺς κάλει τοὺς λυθέντας δι' ἐμέ· ἄριστα γὰρ ἂν εἰδότες τὰ γενόμενα λέγοιεν εἰς τούτους. Οὑτωσὶ δὲ ἔστω, ὦ ἄνδρες· μέχρι τούτου ἀναβήσονται καὶ λέξουσιν ὑμῖν, ἕως ἂν ἀκροᾶσθαι βούλησθε, ἔπειτα δ' ἐγὼ περὶ τῶν ἄλλων | ἀπολογήσομαι.

⟨ΜΑΡΤΥΡΕΣ.⟩

34 70 Περὶ μὲν οὖν τῶν τότε γενομένων ἀκη|κόατε πάντα καὶ ἀπολελόγηταί μοι ἱκανῶς, ὥς γ' ἐμαυτὸν πείθω· εἰ δέ τίς τι ὑμῶν ποθεῖ ἢ νομίζει τι μὴ ἱκανῶς εἰρῆσθαι ἢ παραλέλοιπά τι, ἀναστὰς ὑπομνησάτω, καὶ ἀπολογήσομαι καὶ πρὸς τοῦτο. περὶ δὲ τῶν νόμων ἤδη ὑμᾶς δι-
71 δάξω. Κηφίσιος γὰρ οὑτοσὶ ἐνέδειξε μέν με κατὰ τὸν νόμον τὸν κείμενον, τὴν δὲ κατηγορίαν ποιεῖται κατὰ ψήφισμα πρότερον γενόμενον, ὃ εἶπεν Ἰσοτιμίδης, οὗ ἐμοὶ προσήκει οὐδέν. ὁ μὲν γὰρ εἶπεν εἴργεσθαι τῶν ἱερῶν τοὺς ἀσεβήσαντας καὶ ὁμολογήσαντας, ἐμοὶ δὲ τούτων οὐδέτερα πεποίηται· οὔτε ἠσέβηται οὔτε ὡμο-
72 λόγηται. ὡς δὲ καὶ τοῦτο τὸ ψήφισμα λέλυται καὶ
35 ἄκυρόν ἐστιν, ἐγὼ ὑμᾶς διδάξω. καίτοι|γε τοιαύτην ἀπολογίαν περὶ αὐτοῦ ποιήσομαι, ὅπου μὴ πείθων μὲν ὑμᾶς αὐτὸς ζημιώσομαι, πείσας δὲ ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν ἀπολε-
73 λογημένος ἔσομαι. ἀλλὰ γὰρ τἀληθῆ εἰρήσεται. ἐπεὶ γὰρ αἱ νῆες διεφθάρησαν καὶ ἡ πολιορκία ἐγένετο, ἐβουλεύσασθε περὶ ὁμονοίας, καὶ ἔδοξεν ὑμῖν τοὺς ἀτίμους ἐπιτίμους ποιῆσαι, καὶ εἶπε τὴν γνώμην Πατροκλείδης. οἱ δὲ ἄτιμοι τίνες ἦσαν, καὶ τίνα τρόπον ἕκαστοι; ἐγὼ ὑμᾶς διδάξω. οἱ μὲν ἀργύριον ὀφείλοντες τῷ δημοσίῳ, ὁπόσοι εὐθύνας ὦφλον ἄρξαντες ἀρχάς, ἢ ἐξούλας ἢ γραφὰς ἢ ἐπιβολὰς ὦφλον, ἢ ὠνὰς πριάμενοι ἐκ τοῦ δημοσίου μὴ κατέβαλον τὰ χρήματα, ἢ ἐγγύας ἠγγυήσαντο πρὸς τὸ δημόσιον, τούτοις ἡ μὲν ἔκτεισις ἦν ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανείας, εἰ δὲ μή, διπλάσιον ὀφείλειν καὶ
74 τὰ κτήματα αὐτῶν πεπρᾶσθαι. εἷς μὲν τρόπος οὗτος ἀτιμίας ἦν, ἕτερος δὲ ὧν μὲν τὰ σώματα ἄτιμα ἦν, τὴν δ' οὐσίαν εἶχον καὶ ἐκέκτηντο· οὗτοι δ' αὖ ἦσαν ὁπόσοι κλοπῆς ἢ δώρων ὄφλοιεν· τούτους ἔδει καὶ αὐτοὺς καὶ

τοὺς ἐκ τούτων ἀτίμους εἶναι· καὶ ὁπόσοι λίποιεν τὴν τάξιν ἢ ἀστρατείας ἢ δειλίας ἢ ἀναυμαχίου ὄφλοιεν ἢ τὴν ἀσπίδα ἀποβάλοιεν, ἢ τρὶς ψευδομαρτυριῶν ἢ τρὶς ψευδοκλητείας ὄφλοιεν, ἢ τοὺς γο|νέας κακῶς ποιοῖεν· 36
οὗτοι πάντες ἄτιμοι ἦσαν τὰ σώματα, τὰ δὲ χρήματα εἶχον. ἄλλοι αὖ κατὰ προστάξεις, οἵτινες οὐ παντάπασιν 75
ἄτιμοι ἦσαν, ἀλλὰ μέρος τι αὐτῶν, οἷον οἱ στρατιῶται, οἷς, ὅτι ἐπέμειναν ἐπὶ τῶν τυράννων ἐν τῇ πόλει, τὰ μὲν ἄλλα ἦν ἅπερ τοῖς ἄλλοις πολίταις, εἰπεῖν δ' ἐν τῷ δήμῳ οὐκ ἐξῆν αὐτοῖς οὐδὲ βουλεῦσαι. τούτων ἦσαν οὗτοι ἄτιμοι· αὕτη γὰρ ἦν τούτοις πρόσταξις. ἑτέροις 76
οὐκ ἦν γράψασθαι, τοῖς δὲ ἐνδεῖξαι· τοῖς δὲ μὴ ἀναπλεῦσαι εἰς Ἑλλήσποντον, ἄλλοις δ' εἰς Ἰωνίαν, τοῖς δ' εἰς τὴν ἀγορὰν μὴ εἰσιέναι πρόσταξις ἦν. ταῦτ' οὖν ἐψηφίσασθε ἐξαλεῖψαι πάντα τὰ ψηφίσματα, καὶ αὐτὰ καὶ εἴ πού τι ἀντίγραφον ἦν, καὶ πίστιν ἀλλήλοις περὶ ὁμονοίας δοῦναι ἐν ἀκροπόλει. Καί μοι ἀνάγνωθι τὸ ψήφισμα τὸ Πατροκλείδου, καθ' ὃ ταῦτα ἐγένετο.

ΨΗΦΙΣΜΑ. Πατροκλείδης εἶπεν. ἐπειδὴ ἐψηφίσαντο 77
Ἀθηναῖοι τὴν ἄδειαν περὶ ⟨τῶν ἀτίμων καὶ⟩ τῶν ὀφειλόντων, ὥςτε λέγειν ἐξεῖναι καὶ ἐπιψηφίζειν, ψηφίσασθαι τὸν δῆμον ταὐτὰ ἅπερ ὅτε ἦν τὰ Μηδικά, καὶ συνήνεγκεν Ἀθηναίοις ἐπὶ τὸ ἄμεινον. περὶ δὲ τῶν ἐγγεγραμμένων εἰς τοὺς πράκτορας ἢ τοὺς ταμίας τῆς θεοῦ καὶ τῶν ἄλλων | θεῶν ἢ τὸν βασιλέα, ἢ εἴ τις μὴ 37
ἐνεγράφη μέχρι τῆς ἐξελθούσης βουλῆς ἐφ' ἧς Καλλίας ἦρχεν, ὅσοι ἄτιμοι ἦσαν [ἢ] ὀφείλοντες, καὶ ὅσων 78
εὔθυναί τινές εἰσι κατεγνωσμέναι ἐν τοῖς λογιστηρίοις ὑπὸ τῶν εὐθύνων καὶ τῶν παρέδρων, ἢ μήπω εἰσηγμέναι εἰς τὸ δικαστήριον γραφαί τινές εἰσι περὶ τῶν εὐθυνῶν, ἢ προστάξεις ἢ ἐγγύαι τινές εἰσι κατεγνωσμέναι εἰς τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον· καὶ ὅσα ὀνόματα τῶν τετρακοσίων [τινὸς] ἐγγέγραπται, ἢ ⟨εἴ⟩ ἄλλο τι περὶ τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ πραχθέντων ἐστίν που γεγραμμένον· πλὴν ὁπόσα ἐν στήλαις γέγραπται τῶν μὴ ἐνθάδε μεινάντων, ἢ ⟨οἷς⟩ ἐξ Ἀρείου πάγου ἢ τῶν ἐφετῶν ἢ ἐκ πρυτανείου [ἢ Δελφινίου] δικασθεῖσιν [ἢ] ὑπὸ τῶν βασιλέων, [ἢ] ἐπὶ φόνῳ | τίς ἐστι φυγὴ 11
[ἢ θάνατος κατεγνώσθη] ἢ σφα|γαῖσιν ἢ τυραννίδι· 38

ὑμεῖς δὲ ἀπηλλάγητε μεγάλων φόβων καὶ τῶν εἰς ἀλ-
69 λήλους ὑποψιῶν. καὶ ταῦτ᾽ εἰ ἀληθῆ λέγω, ὦ ἄνδρες,
ἀναμιμνῄσκεσθε, καὶ οἱ εἰδότες διδάσκετε τοὺς ἄλλους.
Σὺ δέ μοι αὐτοὺς κάλει τοὺς λυθέντας δι᾽ ἐμέ· ἄριστα
γὰρ ἂν εἰδότες τὰ γενόμενα λέγοιεν εἰς τούτους. Οὑτωσὶ
δὲ ἔστω, ὦ ἄνδρες· μέχρι τούτου ἀναβήσονται καὶ λέξου-
σιν ὑμῖν, ἕως ἂν ἀκροᾶσθαι βούλησθε, ἔπειτα δ᾽ ἐγὼ
περὶ τῶν ἄλλων | ἀπολογήσομαι.

⟨ΜΑΡΤΥΡΕΣ.⟩

34 70 Περὶ μὲν οὖν τῶν τότε γενομένων ἀκη|κόατε πάντα
καὶ ἀπολελόγηταί μοι ἱκανῶς, ὥς γ᾽ ἐμαυτὸν πείθω· εἰ
δέ τίς τι ὑμῶν ποθεῖ ἢ νομίζει τι μὴ ἱκανῶς εἰρῆσθαι
ἢ παραλέλοιπά τι, ἀναστὰς ὑπομνησάτω, καὶ ἀπολογή-
σομαι καὶ πρὸς τοῦτο. περὶ δὲ τῶν νόμων ἤδη ὑμᾶς δι-
71 δάξω. Κηφίσιος γὰρ οὑτοσὶ ἐνέδειξε μέν με κατὰ τὸν
νόμον τὸν κείμενον, τὴν δὲ κατηγορίαν ποιεῖται κατὰ
ψήφισμα πρότερον γενόμενον, ὃ εἶπεν Ἰσοτιμίδης, οὗ
ἐμοὶ προσήκει οὐδέν. ὃ μὲν γὰρ εἶπεν εἴργεσθαι τῶν
ἱερῶν τοὺς ἀσεβήσαντας καὶ ὁμολογήσαντας, ἐμοὶ δὲ
τούτων οὐδέτερα πεποίηται· οὔτε ἠσέβηται οὔτε ὡμο-
72 λόγηται. ὡς δὲ καὶ τοῦτο τὸ ψήφισμα λέλυται καὶ
35 ἄκυρόν ἐστιν, ἐγὼ ὑμᾶς διδάξω. καίτοι|γε τοιαύτην ἀπο-
λογίαν περὶ αὐτοῦ ποιήσομαι, ὅπου μὴ πείθων μὲν ὑμᾶς
αὐτὸς ζημιώσομαι, πείσας δὲ ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν ἀπολε-
73 λογημένος ἔσομαι. ἀλλὰ γὰρ τἀληθῆ εἰρήσεται. ἐπεὶ
γὰρ αἱ νῆες διεφθάρησαν καὶ ἡ πολιορκία ἐγένετο, ἐβου-
λεύσασθε περὶ ὁμονοίας, καὶ ἔδοξεν ὑμῖν τοὺς ἀτίμους
ἐπιτίμους ποιῆσαι, καὶ εἶπε τὴν γνώμην Πατροκλείδης.
οἱ δὲ ἄτιμοι τίνες ἦσαν, καὶ τίνα τρόπον ἕκαστοι; ἐγὼ
ὑμᾶς διδάξω. οἱ μὲν ἀργύριον ὀφείλοντες τῷ δημοσίῳ,
ὁπόσοι εὐθύνας ὦφλον ἄρξαντες ἀρχάς, ἢ ἐξούλας ἢ
γραφὰς ἢ ἐπιβολὰς ὦφλον, ἢ ὠνὰς πριάμενοι ἐκ τοῦ
δημοσίου μὴ κατέβαλον τὰ χρήματα, ἢ ἐγγύας ἠγγυή-
σαντο πρὸς τὸ δημόσιον, τούτοις ἡ μὲν ἔκτεισις ἦν ἐπὶ
τῆς ἐνάτης πρυτανείας, εἰ δὲ μή, διπλάσιον ὀφείλειν καὶ
74 τὰ κτήματα αὐτῶν πεπρᾶσθαι. εἷς μὲν τρόπος οὗτος
ἀτιμίας ἦν, ἕτερος δὲ ὧν μὲν τὰ σώματα ἄτιμα ἦν, τὴν
δ᾽ οὐσίαν εἶχον καὶ ἐκέκτηντο· οὗτοι δ᾽ αὖ ἦσαν ὁπόσοι
κλοπῆς ἢ δώρων ὄφλοιεν· τούτους ἔδει καὶ αὐτοὺς καὶ

τοὺς ἐκ τούτων ἀτίμους εἶναι· καὶ ὁπόσοι λίποιεν τὴν τάξιν ἢ ἀστρατείας ἢ δειλίας ἢ ἀναυμαχίου ὄφλοιεν ἢ τὴν ἀσπίδα ἀποβάλοιεν, ἢ τρὶς ψευδομαρτυριῶν ἢ τρὶς ψευδοκλητείας ὄφλοιεν, ἢ τοὺς γο|νέας κακῶς ποιοῖεν· 36
οὗτοι πάντες ἄτιμοι ἦσαν τὰ σώματα, τὰ δὲ χρήματα εἶχον. ἄλλοι αὖ κατὰ προστάξεις, οἵτινες οὐ παντάπασιν 75
ἄτιμοι ἦσαν, ἀλλὰ μέρος τι αὐτῶν, οἷον οἱ στρατιῶται, οἷς, ὅτι ἐπέμειναν ἐπὶ τῶν τυράννων ἐν τῇ πόλει, τὰ μὲν ἄλλα ἦν ἅπερ τοῖς ἄλλοις πολίταις, εἰπεῖν δ' ἐν τῷ δήμῳ οὐκ ἐξῆν αὐτοῖς οὐδὲ βουλεῦσαι. τούτων ἦσαν οὗτοι ἄτιμοι· αὕτη γὰρ ἦν τούτοις πρόσταξις. ἑτέροις 76
οὐκ ἦν γράψασθαι, τοῖς δὲ ἐνδεῖξαι· τοῖς δὲ μὴ ἀναπλεῦσαι εἰς Ἑλλήσποντον, ἄλλοις δ' εἰς Ἰωνίαν, τοῖς δ' εἰς τὴν ἀγορὰν μὴ εἰσιέναι πρόσταξις ἦν. ταῦτ' οὖν ἐψηφίσασθε ἐξαλεῖψαι πάντα τὰ ψηφίσματα, καὶ αὐτὰ καὶ εἴ πού τι ἀντίγραφον ἦν, καὶ πίστιν ἀλλήλοις περὶ ὁμονοίας δοῦναι ἐν ἀκροπόλει. Καί μοι ἀνάγνωθι τὸ ψήφισμα τὸ Πατροκλείδου, καθ' ὃ ταῦτα ἐγένετο.

ΨΗΦΙΣΜΑ. Πατροκλείδης εἶπεν. ἐπειδὴ ἐψηφίσαντο 77
Ἀθηναῖοι τὴν ἄδειαν περὶ ⟨τῶν ἀτίμων καὶ⟩ τῶν ὀφειλόντων, ὥςτε λέγειν ἐξεῖναι καὶ ἐπιψηφίζειν, ψηφίσασθαι τὸν δῆμον ταὐτὰ ἅπερ ὅτε ἦν τὰ Μηδικά, καὶ συνήνεγκεν Ἀθηναίοις ἐπὶ τὸ ἄμεινον. περὶ δὲ τῶν ἐγγεγραμμένων εἰς τοὺς πράκτορας ἢ τοὺς ταμίας τῆς θεοῦ καὶ τῶν ἄλλων | θεῶν ἢ τὸν βασιλέα, ἢ εἴ τις μὴ 37
ἐνεγράφη μέχρι τῆς ἐξελθούσης βουλῆς ἐφ' ἧς Καλλίας ἦρχεν, ὅσοι ἄτιμοι ἦσαν [ἢ] ὀφείλοντες, καὶ ὅσων 78
εὔθυναί τινές εἰσι κατεγνωσμέναι ἐν τοῖς λογιστηρίοις ὑπὸ τῶν εὐθύνων καὶ τῶν παρέδρων, ἢ μήπω εἰσηγμέναι εἰς τὸ δικαστήριον γραφαί τινές εἰσι περὶ τῶν εὐθυνῶν, ἢ προστάξεις ἢ ἐγγύαι τινές εἰσι κατεγνωσμέναι εἰς τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον· καὶ ὅσα ὀνόματα τῶν τετρακοσίων [τινὸς] ἐγγέγραπται, ἢ ⟨εἴ⟩ ἄλλο τι περὶ τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ πραχθέντων ἐστίν που γεγραμμένον· πλὴν ὁπόσα ἐν στήλαις γέγραπται τῶν μὴ ἐνθάδε μεινάντων, ἢ ⟨οἷς⟩ ἐξ Ἀρείου πάγου ἢ τῶν ἐφετῶν ἢ ἐκ πρυτανείου [ἢ Δελφινίου] δικασθεῖσιν [ἢ] ὑπὸ τῶν βασιλέων, [ἢ] ἐπὶ φόνῳ | τίς ἐστι φυγὴ 11
[ἢ θάνατος κατεγνώσθη] ἢ σφα|γαῖσιν ἢ τυραννίδι· 38

79 τὰ δὲ ἄλλα πάντα ἐξαλεῖψαι τοὺς πράκτορας καὶ τὴν
βουλὴν κατὰ τὰ εἰρημένα πανταχόθεν, ὅπου τι ἔστιν
ἐν τῷ δημοσίῳ, καὶ εἴ ⟨τι⟩ ἀντίγραφόν που ἔστι, παρέ-
χειν τοὺς θεσμοθέτας καὶ τὰς ἄλλας ἀρχάς. ποιεῖν
δὲ ταῦτα τριῶν ἡμερῶν, ἐπειδὰν δόξῃ τῷ δήμῳ. ἃ
δ' εἴρηται ἐξαλεῖψαι, μὴ κεκτῆσθαι ἰδίᾳ μηδενὶ ἐξεῖναι
μηδὲ μνησικακῆσαι μηδέποτε ...... εἰ δὲ μή, ἔνοχον
εἶναι τὸν παραβαίνοντα ταῦτα ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐν οἷςπερ
οἱ ἐξ Ἀρείου πάγου φεύγοντες, ὅπως ἂν ὡς πιστότατα
ἔχῃ Ἀθηναίοις καὶ νῦν καὶ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον.

80 Κατὰ μὲν τὸ ψήφισμα τουτὶ τοὺς ἀτίμους ἐπιτίμους
ἐποιήσατε· τοὺς δὲ φεύγοντας οὔτε Πατροκλείδης εἶπε
κατιέναι οὔθ' ὑμεῖς ἐψηφίσασθε. ἐπεὶ δ' αἱ σπονδαὶ
πρὸς Λακεδαιμονίους ἐγένοντο, καὶ τὰ τείχη καθείλετε,
καὶ τοὺς φεύγοντας κατεδέξασθε, καὶ κατέστησαν οἱ τριά-
κοντα, καὶ μετὰ ταῦτα [Φυλή τε κατελήφθη Μουνιχίαν
τε κατέλαβον] ἐγένετο ὑμῖν ὧν ἐγὼ οὐδὲν δέομαι με-
μνῆσθαι οὐδ' ἀναμιμνήσκειν ὑμᾶς τῶν γεγενημένων κα-
81 κῶν. ἐπειδὴ δ' ἐπανήλθετε ἐκ Πειραιῶς, γενόμενον ἐφ'
39 ὑμῖν τιμωρεῖσθαι ἔγνωτε ἐᾶν τὰ γεγενη|μένα, καὶ περὶ
πλείονος ἐποιήσασθε σῴζειν τὴν πόλιν ἢ τὰς ἰδίας τι-
μωρίας, καὶ ἔδοξε μὴ μνησικακεῖν ἀλλήλοις τῶν γεγενη-
μένων. δόξαντα δὲ ὑμῖν ταῦτα εἵλεσθε ἄνδρας εἴκοσι·
τούτους δὲ ἐπιμελεῖσθαι τῆς πόλεως, ἕως [ἂν] οἱ νόμοι
τεθεῖεν· τέως δὲ χρῆσθαι τοῖς Σόλωνος νόμοις καὶ τοῖς
82 Δράκοντος θεσμοῖς. ἐπειδὴ δὲ βουλήν τε ἀπεκληρώσατε
νομοθέτας τε εἵλεσθε, εὑρίσκοντες τῶν νόμων τῶν τε
Σόλωνος καὶ τῶν Δράκοντος πολλοὺς ὄντας οἷς πολλοὶ
τῶν πολιτῶν ἔνοχοι ἦσαν τῶν πρότερον ἕνεκα γενομένων,
ἐκκλησίαν ποιήσαντες ἐβουλεύσασθε περὶ αὐτῶν, καὶ
ἐψηφίσασθε, δοκιμάσαντας πάντας τοὺς νόμους, εἶτ'
ἀναγράψαι ἐν τῇ στοᾷ τούτους τῶν νόμων οἳ ἂν δοκι-
μασθῶσι. Καί μοι ἀνάγνωθι τὸ ψήφισμα.

83 ⟨ΨΗΦΙΣΜΑ.⟩ Ἔδοξε τῷ δήμῳ, Τεισαμενὸς εἶπε. πολι-
τεύεσθαι Ἀθηναίους κατὰ τὰ πάτρια, νόμοις δὲ χρῆ-
σθαι τοῖς Σόλωνος καὶ μέτροις καὶ σταθμοῖς, χρῆσθαι
40 δὲ καὶ τοῖς Δράκοντος θεσμοῖς, οἷςπερ ἐχρώμεθα | ἐν
τῷ πρόσθεν χρόνῳ...... ὁπόσων δ' ἂν προσδέῃ, οἱ
ἤδη ᾑρημένοι νομοθέται ὑπὸ τῆς βουλῆς ἀναγρά-

φοντες ἐν σανίσιν ἐκτιθέντων πρόσθε τῶν ἐπωνύμων σκοπεῖν τῷ βουλομένῳ, καὶ παραδιδόντων ταῖς ἀρχαῖς ἐν τῷδε τῷ μηνί. τοὺς δὲ παραδιδομένους 84
νόμους δοκιμασάτω πρότερον ἡ βουλὴ καὶ οἱ νομοθέται οἱ πεντακόσιοι, οὓς οἱ δημόται εἵλοντο, ἐπειδὴ ὀμωμόκασιν. ἐξεῖναι δὲ καὶ ἰδιώτῃ τῷ βουλομένῳ εἰσιόντι εἰς τὴν βουλὴν συμβουλεύειν ὅ τι ἂν ἀγαθὸν ἔχῃ περὶ τῶν νόμων. ἐπειδὰν δὲ τεθῶσιν οἱ νόμοι, ἐπιμελείσθω ἡ βουλὴ ἡ ἐξ Ἀρείου πάγου τῶν νόμων, ὅπως ἂν αἱ ἀρχαὶ τοῖς κειμένοις νόμοις χρῶνται. τοὺς δὲ κυρουμένους τῶν νόμων ἀναγράφειν εἰς τὸν τοῖχον, ἵναπερ πρότερον ἀνεγράφησαν, σκοπεῖν | τῷ βουλομένῳ. 41

Ἐδοκιμάσθησαν μὲν οὖν οἱ νόμοι, ὦ ἄνδρες, κατὰ τὸ 85
ψήφισμα τουτί, τοὺς δὲ κυρωθέντας ἀνέγραψαν εἰς τὴν στοάν. ἐπειδὴ ⟨δ'⟩ ἀνεγράφησαν, ἐθέμεθα νόμον, ᾧ πάντες χρῆσθε. Καί μοι ἀνάγνωθι τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ. Ἀγράφῳ δὲ νόμῳ τὰς ἀρχὰς μὴ χρῆσθαι μηδὲ περὶ ἑνός.

Ἆρά γε ἔστιν ἐνταυθοῖ ὅ τι περιελείπετο περὶ 86
ὅτου οἷόν τε ἦ ἀρχὴν εἰσάγειν ἢ ὑμῶν πρᾶξαί τινα, ἀλλ' ἢ κατὰ τοὺς ἀναγεγραμμένους νόμους; ὅπου οὖν ἀγράφῳ νόμῳ οὐκ ἔξεστι χρήσασθαι, ἦ που ἀγράφῳ γε ψηφίσματι παντάπασιν οὐ δεῖ [γε χρήσασθαι]. ἐπειδὴ τοίνυν ἑωρῶμεν ὅτι πολλοῖς τῶν πολιτῶν εἶεν συμφοραί, τοῖς μὲν κατὰ νόμους, τοῖς δὲ κατὰ ψηφίσματα [τὰ] πρότερον γενόμενα, του|τουσὶ τοὺς νόμους ἐθέμεθα, αὐτῶν ἕνεκα τῶν 42
νυνὶ ποιουμένων, ἵνα τούτων μηδὲν γίγνηται μηδὲ ἐξῇ συκοφαντεῖν μηδενί. Καί μοι ἀνάγνωθι τοὺς νόμους.

ΝΟΜΟΙ. Ἀγράφῳ δὲ νόμῳ τὰς ἀρχὰς μὴ χρῆσθαι μηδὲ 87
περὶ ἑνός. ψήφισμα δὲ μηδὲν μήτε βουλῆς | μήτε 12
δήμου νόμου κυριώτερον εἶναι. μηδὲ ἐπ' ἀνδρὶ νόμον ἐξεῖναι θεῖναι ἐὰν μὴ τὸν αὐτὸν ἐπὶ πᾶσιν Ἀθηναίοις [ἐὰν μὴ ἑξακισχιλίοις δόξῃ κρύβδην ψηφιζομένοις].

Τί οὖν ἦν ἐπίλοιπον; οὑτοσὶ ὁ νόμος. Καί μοι ἀνάγνωθι τοῦτον.

⟨ΝΟΜΟΣ.⟩ Τὰς δὲ δίκας καὶ τὰς διαίτας κυρίας εἶναι,

ὁπόσαι ἐν δημοκρατουμένῃ τῇ πόλει ἐγένοντο. τοῖς δὲ
νόμοις χρῆσθαι ἀπ' Εὐκλείδου ἄρχοντος.

88 Τὰς μὲν δίκας, ὦ ἄνδρες, καὶ τὰς διαίτας ἐποιήσατε
κυρίας εἶναι, ὁπόσαι ἐν δημοκρατουμένῃ ⟨τῇ⟩ πόλει ἐγέ-
νοντο, ὅπως μήτε χρεῶν ἀποκοπαὶ εἶεν μήτε δίκαι ἀνά-
δικοι γίγνοιντο, ἀλλὰ τῶν ἰδίων συμβολαίων αἱ πράξεις
εἶεν· τῶν δὲ δημοσίων ⟨ἐφ'⟩ ὁπόσοις ἢ γραφαί εἰσιν ἢ |
43 φάσεις ἢ ἐνδείξεις ἢ ἀπαγωγαί, τούτων ἕνεκα τοῖς νόμοις
89 ἐψηφίσασθε χρῆσθαι ἀπ' Εὐκλείδου ἄρχοντος. ὅπου
οὖν ἔδοξεν ὑμῖν δοκιμάσαι μὲν τοὺς νόμους, δοκιμάσαντας
δὲ ἀναγράψαι, ἀγράφῳ δὲ νόμῳ τὰς ἀρχὰς μὴ χρῆσθαι
μηδὲ περὶ ἑνός, ψήφισμα δὲ ⟨μηδὲν⟩ μήτε βουλῆς μήτε
δήμου ⟨νόμου⟩ κυριώτερον εἶναι, μηδ' ἐπ' ἀνδρὶ νόμον
⟨ἐξεῖναι⟩ τιθέναι ἐὰν μὴ τὸν αὐτὸν ἐπὶ πᾶσιν Ἀθηναίοις,
τοῖς δὲ νόμοις τοῖς κειμένοις χρῆσθαι ἀπ' Εὐκλείδου
ἄρχοντος, ἐνταυθοῖ ἔστιν ὅ τι ὑπολείπεται ἢ μεῖζον ἢ
ἔλαττον τῶν γενομένων πρότερον ψηφισμάτων, πρὶν
Εὐκλείδην ἄρξαι, ὅπως κύριον ἔσται; οὐκ οἶμαι ἔγωγε,
⟨ὦ⟩ ἄνδρες. σκοπεῖτε δὲ καὶ αὐτοί.

90 Φέρε δὴ τοίνυν, οἱ ὅρκοι ὑμῖν πῶς ἔχουσιν; ὁ μὲν
κοινὸς τῇ πόλει ἁπάσῃ, ὃν ὀμωμόκατε πάντες μετὰ τὰς
διαλλαγάς· 'καὶ οὐ μνησικακήσω τῶν πολιτῶν οὐδενὶ
πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἕνδεκα ⟨καὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ
δέκα⟩· οὐδὲ τούτων ὃς ἂν ἐθέλῃ εὐθύνας διδόναι τῆς
ἀρχῆς ἧς ἦρξεν.' ὅπου τοίνυν αὐτοῖς τοῖς τριάκοντα
44 ὤμνυτε μὴ μνησικακή|σειν, τοῖς μεγίστων κακῶν αἰτίοις,
εἰ διδοῖεν εὐθύνας, ἦ που σχολῇ τῶν γε ἄλλων πολιτῶν
τινι ἠξιοῦτε μνησικακεῖν. ἡ δὲ βουλὴ αὖ ἡ ἀεὶ βου-
91 λεύουσα τί ὄμνυσι; 'καὶ οὐ δέξομαι ἔνδειξιν οὐδὲ ἀπα-
γωγὴν ἕνεκα τῶν πρότερον γεγενημένων, πλὴν τῶν
φυγόντων.' ὑμεῖς δ' αὖ, ὦ Ἀθηναῖοι, τί ὀμόσαντες
δικάζετε; 'καὶ οὐ μνησικακήσω, οὐδὲ ἄλλῳ πείσομαι, ψη-
φιοῦμαι δὲ κατὰ τοὺς κειμένους νόμους.' ἃ χρὴ σκοπεῖν,
εἰ δοκῶ ὀρθῶς ὑμῖν λέγειν ὡς ὑπὲρ ὑμῶν λέγω καὶ τῶν
νόμων.

92 Σκέψασθε τοίνυν, ὦ ἄνδρες, καὶ τοὺς κατηγόρους, τί
αὐτοῖς ὑπάρχον κατὰ τοὺς νόμους ἑτέρων κατηγο-
45 ροῦσι. | Κηφίσιος μὲν οὑτοσὶ πριάμενος ὠνὴν ἐκ τοῦ δη-
μοσίου, τὰς ἐκ ταύτης ἐπικαρπίας τῶν ἐν τῇ γῇ γεωρ-

γούντων ἐνενήκοντα μνᾶς ἐκλέξας, οὐ κατέβαλε τῇ πόλει καὶ ἔφυγεν· εἰ γὰρ ἦλθεν, ἐδέδετ᾽ ἂν ἐν τῷ ξύλῳ. ὁ γὰρ 93
νόμος οὕτως εἶχε, κυρίαν εἶναι τὴν βουλήν, ὃς ἂν πριάμενος τέλος μὴ καταβάλῃ, δεῖν εἰς τὸ ξύλον. οὗτος τοίνυν, ὅτι τοῖς νόμοις ἐψηφίσασθε ἀπ᾽ Εὐκλείδου ἄρχοντος χρῆσθαι, ἀξιοῖ ἃ ἔχει ὑμῶν ἐκλέξας μὴ ἀποδοῦναι, καὶ νῦν γεγένηται ἀντὶ μὲν φυγάδος πολίτης, ἀντὶ δὲ ἀτίμου συκοφάντης, ὅτι τοῖς νόμοις τοῖς νῦν κειμέ|νοις 46
χρῆσθε. Μέλητος δ᾽ αὖ οὑτοσὶ ἀπήγαγεν ἐπὶ τῶν τριά- 94
κοντα Λέοντα, ὡς ὑμεῖς ἅπαντες ἴστε, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖνος ἄκριτος· καίτοι οὗτος ὁ νόμος καὶ πρότερον ἦν ⟨καὶ⟩ ὡς καλῶς ἔχων καὶ νῦν ἔστι, καὶ χρῆσθε αὐτῷ, τὸν βουλεύσαντα ἐν τῷ αὐτῷ ἐνέχεσθαι καὶ τὸν τῇ χειρὶ ἐργασάμενον. Μέλητον τοίνυν τοῖς παισὶ τοῖς τοῦ Λέοντος οὐκ ἔστι φόνου διώκειν, ὅτι τοῖς νόμοις δεῖ χρῆσθαι ἀπ᾽ Εὐκλείδου ἄρχοντος, ἐπεὶ ὥς γε οὐκ ἀπήγαγεν, οὐδ᾽ αὐτὸς ἀντιλέγει. Ἐπιχάρης δ᾽ οὑτοσί, ὁ πάντων πονη- 95
ρότατος καὶ βουλόμενος εἶναι τοιοῦτος, ὁ μνησικακῶν αὐτὸς αὑτῷ — οὗτος γὰρ ἐβούλευεν ἐπὶ τῶν τριάκοντα· ὁ δὲ νόμος τί κελεύει, ὃς ἐν τῇ στήλῃ ἔμπροσθέν ἐστι τοῦ βουλευτηρίου; ‘ὃς ἂν ἄρξῃ ἐν τῇ πόλει τῆς δημοκρα-| τίας καταλυθείσης, νηποινεὶ τεθνάναι, καὶ τὸν ἀποκτεί- 47
ναντα ὅσιον εἶναι καὶ τὰ χρήματα ἔχειν τοῦ ἀποθανόντος.’ ἄλλο τι οὖν, ὦ Ἐπίχαρες, ἢ νῦν ὁ ἀποκτείνας σε καθαρὸς τὰς χεῖρας ἔσται, κατά | γε τὸν Σόλωνος νόμον; 13
Καί μοι ἀνάγνωθι τὸν νόμον τὸν ἐκ τῆς στήλης. 96

ΝΟΜΟΣ. Ἔδοξε τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ, Αἰαντὶς ἐπρυτάνευε, Κλειγένης ἐγραμμάτευε, Βοηθὸς ἐπεστάτει. τάδε Δημόφαντος συνέγραψεν. ἄρχει χρόνος τοῦδε τοῦ ψηφίσματος ἡ βουλὴ οἱ πεντακόσιοι ⟨οἱ⟩ λαχόντες| τῷ κυάμῳ, οἷς Κλειγένης πρῶτος ἐγραμμάτευεν. ἐὰν 48
τις δημοκρατίαν καταλύῃ τὴν Ἀθήνησιν, ἢ ἀρχήν τινα ἄρχῃ καταλελυμένης τῆς δημοκρατίας, πολέμιος ἔστω Ἀθηναίων καὶ νηποινεὶ τεθνάτω, καὶ τὰ χρήματα αὐτοῦ δημόσια ἔστω, καὶ τῆς θεοῦ τὸ ἐπιδέκατον· ὁ δὲ ἀποκτείνας τὸν ταῦτα ποιήσαντα καὶ ὁ συμβουλεύσας ὅσιος ἔστω καὶ εὐαγής. ὀμόσαι δ᾽ Ἀθηναίους 97
ἅπαντας καθ᾽ ἱερῶν τελείων, κατὰ φυλὰς καὶ κατὰ δήμους, ἀποκτενεῖν τὸν ταῦτα ποιήσαντα. ὁ δὲ ὅρκος

ἔστω ὅδε· 'κτενῶ καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ ψήφῳ
καὶ τῇ ἐμαυτοῦ χειρί, ἂν δυνατὸς ὦ, ὃς ἂν καταλύσῃ
τὴν δημοκρατίαν τὴν Ἀθήνησι, καὶ ἐάν τις ἄρξῃ τιν'
ἀρχὴν καταλελυμένης τῆς δημοκρατίας τὸ λοιπόν, καὶ
ἐάν τις ⟨ἐπὶ τῷ⟩ τυραννεῖν ἐπαναστῇ ἢ τὸν τύραννον
συγκαταστήσῃ. καὶ ἐάν τις ἄλλος ἀποκτείνῃ . . . . . .
ὅσιον αὐτὸν νομιῶ εἶναι καὶ πρὸς θεῶν καὶ δαιμόνων,
49 ὡς πολέμιον κτείναντα τὸν Ἀθηναίων, καὶ τὰ κτή|ματα
τοῦ ἀποθανόντος πάντα ἀποδόμενος ἀποδώσω τὰ
ἡμίσεα τῷ ἀποκτείναντι, καὶ οὐκ ἀποστερήσω οὐδέν.
98 ἐὰν δέ τις κτείνων τινὰ τούτων ἀποθάνῃ ἢ ἐπιχειρῶν,
εὖ ποιήσω αὐτόν τε καὶ τοὺς παῖδας τοὺς ἐκείνου
καθάπερ Ἁρμόδιόν τε καὶ Ἀριστογείτονα καὶ τοὺς ἀπο-
γόνους αὐτῶν. ὁπόσοι δὲ ὅρκοι ὀμώμονται Ἀθήνησιν
ἢ ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἢ ἄλλοθί που ἐναντίοι τῷ δήμῳ
τῷ Ἀθηναίων, λύω καὶ ἀφίημι.' ταῦτα δὲ ὀμοσάντων
Ἀθηναῖοι πάντες καθ' ἱερῶν τελείων, τὸν νόμιμον
ὅρκον, πρὸ Διονυσίων· καὶ ἐπεύχεσθαι εὐορκοῦντι μὲν
εἶναι πολλὰ καὶ ἀγαθά, ἐπιορκοῦντι δ' ἐξώλη αὐτὸν
εἶναι καὶ γένος.

99 Πότερον, ὦ συκοφάντα καὶ ἐπίτριπτον κίναδος, κύριος
ὁ νόμος ὅδε ἐστὶν ἢ οὐ κύριος; διὰ τοῦτο δ' οἶμαι γε-
γένηται ἄκυρος, ὅτι τοῖς νόμοις δεῖ χρῆσθαι ἀπ' Εὐκλεί-
δου ἄρχοντος. καὶ σὺ ζῇς καὶ περιέρχῃ τὴν πόλιν ταύ-
την, οὐκ ἄξιος ὤν· ὃς ἐν δημοκρατίᾳ μὲν συκοφαντῶν
ἔζης, ἐν ὀλιγαρχίᾳ δέ, ὡς μὴ ἀναγκασθείης τὰ χρήματα
ἀποδοῦναι ὅσα συκοφαντῶν ἔλαβες, ἐδούλευες τοῖς τριά-
100 κοντα. εἶτα σὺ περὶ ἑταιρείας ἐμοὶ μνείαν ποιῇ καὶ
κακῶς τινας λέγεις; ὃς ἑνὶ μὲν οὐχ ἡταίρησας — καλῶς
γὰρ ἄν σοι εἶχε — πραττόμενος δ' οὐ πολὺ ἀργύριον
50 τὸν βουλόμενον ἀνθρώ|πων, ὡς οὗτοι ἴσασιν, ἐπὶ τοῖς
αἰσχίστοις ἔργοις ἔζης, καὶ ταῦτα οὕτως μοχθηρὸς ὢν
τὴν ἰδέαν. ἀλλ' ὅμως οὗτος ἑτέρων τολμᾷ κατηγορεῖν,
ᾧ κατὰ τοὺς νόμους τοὺς ὑμετέρους οὐδ' αὑτῷ ὑπὲρ
101 αὑτοῦ ἔστιν ἀπολογεῖσθαι. ἀλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες, καθή-
μενος ἡνίκα μου κατηγόρει, βλέπων εἰς αὐτὸν οὐδὲν ἄλλο
ἢ ὑπὸ τῶν τριάκοντα συνειλημμένος ἔδοξα κρίνεσθαι. εἰ
γὰρ τότε ἠγωνιζόμην, τίς ἄν μου κατηγόρει; οὐχ οὗτος
ὑπῆρχεν, εἰ μὴ ἐδίδουν ἀργύριον; καὶ γὰρ νῦν. ἀνέκρινε

δ᾽ ἄν με τίς ἄλλος ἢ Χαρικλῆς, ἐρωτῶν· ‘εἰπέ μοι, ὦ Ἀνδοκίδη, ἦλθες εἰς Δεκέλειαν, καὶ ἐπετείχισας τῇ πατρίδι τῇ σεαυτοῦ;’ ‘οὐκ ἔγωγε.’ ‘τί δέ; ἔτεμες τὴν χώραν, καὶ ἐλῄσω ἢ κατὰ γῆν ἢ κατὰ θάλατταν τοὺς πολίτας τοὺς | σεαυτοῦ;’ ‘οὐ δῆτα.’ ‘οὐδ᾽ ἐναυμάχησας ἐναντία τῇ 51
πόλει, οὐδὲ συγκατέσκαψας τὰ τείχη, οὐδὲ συγκατέλυσας τὸν δῆμον, οὐδὲ βίᾳ κατῆλθες εἰς τὴν πόλιν;’ ‘οὐδὲ τούτων πεποίηκα οὐδέν.’ ‘δοκεῖς οὖν χαιρήσειν καὶ οὐκ ἀποθανεῖσθαι, ὡς ἕτεροι πολλοί;’ Ἆρ᾽ ⟨ἂν⟩ οἴεσθε, ὦ 102
ἄνδρες, ἄλλων τινῶν τυχεῖν με δι᾽ ὑμᾶς, εἰ ἐλήφθην ὑπ᾽ αὐτῶν; οὐκ οὖν δεινόν, εἰ ὑπὸ μὲν τούτων διὰ τοῦτ᾽ ἂν ἀπωλόμην, ὅτι εἰς τὴν πόλιν οὐδὲν ἥμαρτον, ὥςπερ καὶ ἑτέρους ἀπέκτειναν, ἐν ὑμῖν δὲ κρινόμενος, οὓς οὐδὲν κακὸν πεποίηκα, οὐ σωθήσομαι; πάντως δήπου· ἢ σχολῇ γέ τις ἄλλος ἀνθρώπων. Ἀλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες, τὴν μὲν 103
ἔνδειξιν ἐποιήσαντό | μου κατὰ νόμον ⟨τὸν⟩ κείμενον, τὴν 14
δὲ κατηγορίαν κατὰ τὸ ψήφισμα τὸ πρότερον γεγενημένον περὶ ἑτέρων. εἰ οὖν ἐμοῦ καταψηφιεῖσθε, ὁρᾶτε μὴ οὐκ ἐμοὶ μάλιστα τῶν πολιτῶν προσήκει λόγον δοῦναι τῶν γεγενημένων, ἀλλὰ πολλοῖς ἑτέροις μᾶλλον, τοῦτο μὲν οἷς ὑμεῖς ἐναντία μαχεσαμένοις διηλλάγητε καὶ ὅρκους ὠμόσατε, τοῦτο | δὲ οὓς φεύγοντας κατηγάγετε, 52
τοῦτο δὲ οὓς ἀτίμους ὄντας ἐπιτίμους ἐποιήσατε· ὧν ἕνεκα καὶ στήλας ἀνείλετε καὶ νόμους ἀκύρους ἐποιήσατε καὶ ψηφίσματα ἐξηλείψατε· οἳ νυνὶ μένουσιν ἐν τῇ πόλει πιστεύοντες ὑμῖν, ὦ ἄνδρες. εἰ οὖν γνώσονται ὑμᾶς 104
ἀποδεχομένους τὰς κατηγορίας τῶν πρότερον γεγενημένων, τίνα αὐτοὺς οἴεσθε γνώμην ἕξειν περὶ σφῶν αὐτῶν; ἢ τίνα αὐτῶν ἐθελήσειν εἰς ἀγῶνα καθίστασθαι ἕνεκα τῶν πρότερον γεγενημένων; φανήσονται γὰρ πολλοὶ μὲν ἐχθροὶ πολλοὶ δὲ συκοφάνται, οἳ καταστήσουσιν αὐτῶν ἕκαστον εἰς ἀγῶνα. ἥκουσι δὲ νυνὶ ἀκροασόμενοι 105
ἀμφότεροι, οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχοντες ἀλλήλοις, ἀλλ᾽ οἱ μὲν εἰσόμενοι εἰ χρὴ πιστεύειν τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις καὶ τοῖς ὅρκοις οὓς ὠμόσατε ἀλλήλοις, οἱ δὲ ἀποπειρώμενοι τῆς ὑμετέρας γνώμης, εἰ αὐτοῖς ἐξέσται ἀδεῶς συκοφαντεῖν καὶ γράφεσθαι, τοὺς δὲ ἐνδεικνύναι, τοὺς δὲ ἀπάγειν. οὕτως οὖν ἔχει, ὦ ἄνδρες· ὁ μὲν ἀγὼν ἐν τῷ σώματι τῷ ἐμῷ καθέστηκεν, ἡ δὲ ψῆφος ἡ ὑμετέρα δημοσίᾳ κρινεῖ, πότερον χρὴ τοῖς νόμοις τοῖς

ὑμετέροις πιστεύειν, ἢ τοὺς συκοφάντας παρασκευά-|
53 ζεσθαι, ἢ φεύγειν αὐτοὺς ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἀπιέναι ὡς τάχιστα.

106 Ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὦ ἄνδρες, ὅτι τὰ πεποιημένα ὑμῖν εἰς ὁμόνοιαν οὐ κακῶς ἔχει, ἀλλὰ τὰ προσήκοντα καὶ τὰ συμφέροντα ὑμῖν αὐτοῖς ἐποιήσατε, βραχέα βούλομαι καὶ περὶ τούτων εἰπεῖν. οἱ γὰρ πατέρες οἱ ὑμέτεροι γενομένων τῇ πόλει κακῶν μεγάλων, ὅτε οἱ τύραννοι μὲν εἶχον τὴν πόλιν, ὁ δὲ δῆμος ἔφευγε, νικήσαντες μαχόμενοι τοὺς τυράννους ἐπὶ Παλληνίῳ, στρατηγοῦντος Λεωγόρου τοῦ προπάππου τοῦ ἐμοῦ καὶ Χαρίου οὗ ἐκεῖνος τὴν θυγατέρα εἶχεν, ἐξ ἧς ὁ ἡμέτερος ἦν πάππος, κατελθόντες εἰς τὴν πατρίδα τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, τῶν δὲ φυγὴν κατέγνωσαν, τοὺς δὲ μένειν ἐν τῇ πόλει ἐάσαντες
107 ἠτίμωσαν. ὕστερον δὲ ἡνίκα βασιλεὺς ἐπεστράτευσεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, γνόντες τῶν συμφορῶν τῶν ἐπιουσῶν τὸ μέγεθος καὶ τὴν παρασκευὴν τὴν βασιλέως, ἔγνωσαν τούς τε φεύγοντας καταδέξασθαι καὶ τοὺς ἀτίμους ἐπιτίμους ποιῆσαι καὶ κοινήν τήν τε σωτηρίαν καὶ τοὺς
54 κινδύνους | ποιήσασθαι. πράξαντες δὲ ταῦτα, καὶ δόντες ἀλλήλοις πίστεις καὶ ὅρκους μεγάλους, ἠξίουν σφᾶς αὐτοὺς προτάξαντες πρὸ τῶν Ἑλλήνων ἁπάντων ἀπαντῆσαι τοῖς βαρβάροις Μαραθῶνάδε, νομίσαντες τὴν σφετέραν αὐτῶν ἀρετὴν ἱκανὴν εἶναι τῷ πλήθει τῷ ἐκείνων ἀντιτάξασθαι· μαχεσάμενοί τε ἐνίκων, καὶ τήν τε Ἑλλάδα
108 ἠλευθέρωσαν καὶ τὴν πατρίδα ἔσωσαν. ἔργον δὲ τοιοῦτον ἐργασάμενοι, οὐκ ἠξίωσάν τινι τῶν πρότερον γενομένων μνησικακῆσαι. τοιγάρτοι διὰ ταῦτα, τὴν πόλιν ἀνάστατον παραλαβόντες ἱερά τε κατακεκαυμένα τείχη τε καὶ οἰκίας καταπεπτωκυίας, ἀφορμήν τε οὐδεμίαν ἔχοντες, διὰ τὸ ἀλλήλοις ὁμονοεῖν τὴν ἀρχὴν τῶν Ἑλλήνων κατειργάσαντο καὶ τὴν πόλιν ὑμῖν τοιαύτην καὶ τοσαύτην παρέ-
109 δοσαν. ὑμεῖς οὖν καὶ αὐτοὶ ὕστερον, κακῶν οὐκ ἐλαττόνων ἢ ἐκείνοις γεγενημένων, ἀγαθοὶ ἐξ ἀγαθῶν ὄντες ἀπέδοτε τὴν ὑπάρχουσαν ἀρετήν· ἠξιώσατε γὰρ τούς τε φεύγοντας καταδέξασθαι καὶ τοὺς ἀτίμους ἐπιτίμους ποιῆσαι. τί οὖν ὑμῖν ὑπόλοιπόν ἐστι τῆς ἐκείνων ἀρετῆς; μὴ μνησικακῆσαι εἰδότας, ὦ ἄνδρες, ὅτι ἡ πόλις ἐκ πολὺ ἐλάττονος ἀφορμῆς ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ μεγάλη καὶ εὐδαίμων ἐγένετο· ἃ ⟨καὶ⟩ νῦν αὐτῇ ὑπάρχει, εἰ

*ἐθέλοιμεν οἱ πολῖται σωφρονεῖν τε καὶ ὁμονοεῖν ἀλ-
λήλοις.*

Κατηγόρησαν | δέ μου καὶ περὶ τῆς ἱκετηρίας, ὡς 110
καταθείην ἐγὼ ἐν τῷ Ἐλευσινίῳ, νόμος δ' εἴη πάτριος,
*ὃς ἂν θῇ ἱκετηρίαν μυστηρίοις, τεθνάναι. καὶ οὕτως
εἰσὶ τολμηροί, ὥςθ' ἃ αὐτοὶ | κατεσκεύασαν, οὐκ ἀρκεῖ* 55
*αὐτοῖς ὅτι οὐ κατέσχον ἃ ἐπεβούλευσαν, ἀλλὰ καὶ κατη-
γορίαν ἐμοῦ ποιοῦνται ὡς ἀδικοῦντος. ἐπειδὴ γὰρ ἤλθο-* 111
*μεν Ἐλευσινόθεν καὶ ἡ ἔνδειξις ἐγεγένητο, προσῄειν ὁ
βασιλεὺς περὶ τῶν γεγενημένων Ἐλευσῖνι κατὰ τὴν τελε-
τήν, ὥςπερ ἔθος ἐστίν, τοῖς πρυτάνεσι, οἱ δὲ προσ-
άξειν ἔφασαν αὐτὸν πρὸς τὴν βουλήν, ἐπαγγεῖλαί τ'
ἐκέλευον ἐμοί τε καὶ Κηφισίῳ παρεῖναι εἰς τὸ Ἐλευ-
σίνιον· ἡ γὰρ βουλὴ ἐκεῖ καθεδεῖσθαι ἔμελλε κατὰ τὸν
Σόλωνος νόμον, ὃς κελεύει τῇ ὑστεραίᾳ τῶν μυστηρίων
ἕδραν ποιεῖν ἐν τῷ Ἐλευσινίῳ. καὶ παρῆμεν κατὰ τὰ* 112
*προειρημένα. καὶ ἡ βουλὴ ἐπειδὴ ἦν πλήρης, ἀναστὰς
Καλλίας ὁ Ἱππονίκου τὴν σκευὴν | ἔχων λέγει ὅτι ἱκετηρία* 56
*κεῖται ἐπὶ τοῦ βωμοῦ, καὶ ἔδειξεν αὐτοῖς. κᾆθ' ὁ
κῆρυξ ἐκήρυττε τίς τὴν ἱκετηρίαν καταθείη, καὶ οὐδεὶς
ὑπήκουεν. ἡμεῖς δὲ παρέσταμεν, καὶ οὗτος ἐπεξελθὼν
ἡμᾶς ἑώρα. ἐπειδὴ δὲ οὐδεὶς ὑπήκουεν, ᾤχετο εἰσιὼν
Εὐκλῆς οὑτοσί. Καί μοι κάλει αὐτόν. πρῶτα μὲν οὖν
ταῦτα εἰ ἀληθῆ λέγω, μαρτύρησον, Εὔκλεις.*

⟨ΜΑΡΤΥΡΕΣ.⟩

Ὡς μὲν ἀληθῆ λέγω, μεμαρτύρηται· πολὺ δέ μοι 113
*δοκεῖ τὸ ἐναντίον εἶναι ἢ οἱ κατήγοροι εἶπον. ἔλεξαν |
γάρ, εἰ μέμνησθε, ὅτι αὐτώ με τὼ θεὼ παραγάγοιεν* 57
*ὥςτε θεῖναι τὴν ἱκετηρίαν μὴ εἰδότα τὸν νόμον, ἵνα δῶ
δίκην. ἐγὼ δέ, ὦ ἄνδρες, εἰ ὡς μάλιστα ἀληθῆ λέγουσιν
οἱ κατήγοροι, ὑπ' αὐτοῖν με φημὶ τοῖν θεοῖν σεσῶσθαι.
εἰ γὰρ ἔθηκα μὲν τὴν ἱκετηρίαν, ὑπήκουσα δὲ μή, ἄλλο* 114
*τι ἢ αὐτὸς μὲν αὑτὸν ἀπώλλυον τιθεὶς τὴν ἱκετηρίαν,
ἐσῳζόμην δὲ τῇ τύχῃ διὰ τὸ μὴ ὑπακοῦσαι, δῆλον ὅτι
διὰ τὼ θεώ; εἰ γὰρ ἐβουλέσθην με ἀπολλύναι τὼ θεώ,
ἐχρῆν δήπου καὶ μὴ θέντα με τὴν ἱκετηρίαν ὁμολογῆσαι.
ἀλλ' οὔτε ὑπήκουσα οὔτ' ἔθηκα. ἐπειδὴ δ' ἔλεγε τῇ* 115
*βουλῇ Εὐκλῆς ὅτι οὐδεὶς ὑπακούοι, πάλιν ὁ Καλλίας
⟨ἀνα⟩στὰς ἔλεγεν ὅτι εἴη νόμος πάτριος, εἴ τις ἱκετηρίαν*

θείη ἐν τῷ Ἐλευσινίῳ, ἄκριτον ἀποθανεῖν, καὶ ὁ πατὴρ
ποτ' αὐτοῦ Ἱππόνικος ἐξηγήσαιτο ταῦτα Ἀθηναίοις,
ἀκούσειε δὲ ὅτι ἐγὼ θείην τὴν ἱκετηρίαν. ἐντεῦθεν ἀνα-
116 πηδᾷ Κέφαλος οὑτοσὶ καὶ λέγει· 'ὦ Καλλία, πάντων ἀν-
θρώπων ἀνοσιώτατε, πρῶτον μὲν ἐξηγῇ Κηρύκων ὤν,
58 οὐχ ὅσιον ⟨ὂν⟩ σοι | ἐξηγεῖσθαι· ἔπειτα δὲ νόμον πάτριον
λέγεις, ἡ δὲ στήλη παρ' ᾗ ἕστηκας χιλίας δραχμὰς κε-
λεύει ὀφείλειν, ἐάν τις ἱκετηρίαν θῇ ἐν τῷ Ἐλευσινίῳ.
ἔπειτα δὲ τίνος ἤκουσας ὅτι Ἀνδοκίδης θείη τὴν ἱκετη-
ρίαν; κάλεσον αὐτὸν τῇ βουλῇ, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἀκούσωμεν.'
ἐπειδὴ δὲ ἀνεγνώσθη ἡ στήλη κἀκεῖνος οὐκ εἶχεν εἰπεῖν
ὅτου ἤκουσεν, καταφανὴς ἦν τῇ βουλῇ αὐτὸς θεὶς τὴν
ἱκετηρίαν.

117 Φέρε δὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες — τάχα γὰρ ἂν αὐτὸ βού-
λοισθε πυθέσθαι — ὁ δὲ Καλλίας τί βουλόμενος ἐτί-
θει τὴν ἱκετηρίαν; ἐγὼ δὲ ὑμῖν διηγήσομαι ὧν ὑπ' αὐτοῦ
ἕνεκα ἐπεβουλεύθην. Ἐπίλυκος ἦν ὁ Τεισάνδρου θεῖός
μοι, ἀδελφὸς τῆς μητρὸς τῆς ἐμῆς· ἀπέθανε δὲ ἐν Σικε-
λίᾳ ἄπαις ἀρρένων παίδων, θυγατέρας δὲ δύο καταλιπών,
118 αἳ ἐγίγνοντο εἴς τε ἐμὲ καὶ Λέαγρον. τὰ δὲ πράγματα
59 τὰ οἴκοι πονήρως εἶχε· | τὴν μὲν γὰρ φανερὰν οὐσίαν οὐδὲ
δυοῖν ταλάντοιν κατέλιπε, τὰ δὲ ὀφειλόμενα πλέον ἦν ἢ
πέντε τάλαντα. ὅμως δ' ἐγὼ καλέσας Λέαγρον ἐναντίον
τῶν φίλων ἔλεγον ὅτι ταῦτ' εἴη ἀνδρῶν ἀγαθῶν, ἐν τοῖς
119 τοιούτοις δεικνύναι τὰς οἰκειότητας ἀλλήλοις. 'ἡμᾶς
γὰρ οὐ δίκαιόν ἐστιν οὔτε χρήματα ἕτερα οὔτ' εὐτυχίαν
ἀνδρὸς ⟨ἑτέρου⟩ ἑλέσθαι, ὥςτε καταφρονῆσαι τῶν Ἐπι-
λύκου θυγατέρων. καὶ γὰρ εἰ ἔζη Ἐπίλυκος ἢ τεθνεὼς
πολλὰ κατέλιπε χρήματα, ἠξιοῦμεν ἂν γένει ὄντες ἐγγυ-
τάτω ἔχειν τὰς παῖδας. τοιγάρτοι ἐκεῖνα μὲν δι' Ἐπί-
λυκον ἂν ἦν ἢ διὰ τὰ χρήματα· νῦν δὲ διὰ τὴν ἡμετέραν
16 ἀρετὴν | τάδε ἔσται. τῆς μὲν οὖν σὺ ἐπιδικάζου, τῆς δὲ
120 ἐγώ.' ὡμολόγησέ μοι, ὦ ἄνδρες. ἐπεδικασάμεθα ἄμφω
κατὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς ὁμολογίαν. καὶ ἧς μὲν ἐγὼ ἐπεδι-
60 κασάμην, ἡ παῖς τύχῃ χρησαμένη καμοῦσα ἀπέθα|νεν· ἡ
δ' ἑτέρα ἔστιν ἔτι. ταύτην Καλλίας ἔπειθε Λέαγρον,
χρήματα ὑπισχνούμενος, ἐᾶν αὐτὸν λαβεῖν· αἰσθόμενος
δ' ἐγὼ εὐθὺς ἔθηκα παράστασιν, καὶ ἔλαχον προτέρῳ
μὲν Λεάγρῳ, ὅτι 'εἰ μὲν σὺ βούλει ἐπιδικάζεσθαι, ἔχε
121 τύχῃ ἀγαθῇ, εἰ δὲ μή, ἐγὼ ἐπιδικάσομαι.' γνοὺς ταῦτα

Καλλίας λαγχάνει τῷ ὑεῖ τῷ ἑαυτοῦ τῆς ἐπικλήρου, τῇ δεκάτῃ ἱσταμένου, ἵνα μὴ ἐπιδικάσωμαι ἐγώ. ταῖς δ' εἰκάσι, μυστηρίοις τούτοις, δοὺς Κηφισίῳ χιλίας δραχμὰς ἐνδείκνυσί με καὶ εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον καθίστησιν. ἐπειδὴ δ' ἑώρα με ὑπομένοντα, τίθησι τὴν ἱκετηρίαν, ὡς ἐμὲ μὲν ἀποκτενῶν ἄκριτον ἢ ἐξελῶν, αὐτὸς δὲ πείσας Λέαγρον χρήμασι συνοικήσων τῇ Ἐπιλύκου θυγατρί. ἐπειδὴ δ' οὐδ' ὣς ἄνευ ἀγῶνος ἑώρα ἐσόμενα 122
τὰ πράγματα, τότε δὴ προσιὼν Λυσίστρατον, Ἡγήμονα, Ἐπιχάρη, ὁρῶν φίλους ὄντας ἐμοὶ καὶ χρωμένους, εἰς τοῦτο βδελυρίας ἦλθε καὶ παρανομίας, | ὥστ' ἔλεγε πρὸς 61
τούτους ὡς εἰ ἔτι καὶ νῦν βουλοίμην ἀποστῆναι τῆς Ἐπιλύκου θυγατρός, ἕτοιμος εἴη παύσασθαί με κακῶς ποιῶν, ἀπαλλάξαι δὲ Κηφίσιον, δίκην δ' ἐν τοῖς φίλοις δοῦναί μοι τῶν πεποιημένων. εἶπον αὐτῷ καὶ κατη- 123
γορεῖν καὶ παρασκευάζειν ἄλλους· εἰ δ' ἐγὼ αὐτὸν ἀποφεύξομαι καὶ γνώσονται Ἀθηναῖοι περὶ ἐμοῦ τὰ δίκαια, ἐγὼ αὐτὸν οἴομαι περὶ τοῦ σώματος τοῦ ἑαυτοῦ ἐν τῷ μέρει κινδυνεύσειν. ἅπερ αὐτὸν οὐ ψεύσομαι, ἐὰν ὑμῖν, ὦ ἄνδρες, δοκῇ. Ὡς δ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ἀλλὰ γὰρ τὸν ὑὸν αὐτοῦ τοῦτον, ᾧ λαχεῖν ἠξίωσε 124
τῆς Ἐπιλύκου θυγατρός, σκέψασθε πῶς γέγονε, καὶ πῶς ἐποιήσατ' αὐτόν· ταῦτα γὰρ καὶ ἄξιον ἀκοῦσαι, ὦ ἄνδρες. γαμεῖ μὲν Ἰσχομάχου θυγατέρα· ταύτῃ | δὲ συνοικήσας 62
οὐδ' ἐνιαυτὸν τὴν μητέρα αὐτῆς ἔλαβε, καὶ συνῴκει ὁ πάντων σχετλιώτατος ἀνθρώπων τῇ μητρὶ καὶ τῇ θυγατρί, ἱερεὺς ὢν τῆς μητρὸς καὶ τῆς θυγατρός, καὶ εἶχεν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀμφοτέρας. καὶ οὗτος μὲν οὐκ ᾐσχύνθη 125
οὐδ' ἔδεισε τὼ θεώ· ἡ δὲ τοῦ Ἰσχομάχου θυγάτηρ τεθνάναι νομίσασα λυσιτελεῖν ἢ ζῆν ὁρῶσα τὰ γιγνόμενα, ἀπαγχομένη μεταξὺ κατελύθη, καὶ ἐπειδὴ ἀνεβίω, ἀποδρᾶσα ἐκ τῆς οἰκίας ᾤχετο, καὶ ἐξήλασεν ἡ μήτηρ τὴν θυγατέρα. ταύτης δ' αὖ διαπεπλησμένος ἐξέβαλε καὶ ταύτην. ἡ δ' ἔφη κυεῖν ἐξ αὐτοῦ· καὶ ἐπειδὴ ἔτεκεν ὑόν, ἔξαρνος ἦν μὴ εἶναι ἐξ αὐτοῦ τὸ παιδίον. λαβόντες 126
δὲ οἱ προσήκοντες τῇ γυναικὶ τὸ παιδίον ἦγον ἐπὶ τὸν βωμὸν Ἀπατουρίοις, ἔχοντες ἱερεῖον, καὶ ἐκέλευον κατάρ-

ξασθαι τὸν Καλλίαν. ὁ δ' ἠρώτα τίνος εἴη τὸ παιδίον· ἔλεγον 'Καλλίου τοῦ Ἱππονίκου.' 'ἐγώ εἰμι οὗτος.' 'καὶ ἔστι γε σὸν τὸ παιδίον.' λαβόμενος τοῦ βωμοῦ ὤμοσεν ἦ μὴν μὴ εἶναί ⟨οἱ⟩ ὑὸν ἄλλον μηδὲ γενέσθαι πώποτε, εἰ
63 μὴ Ἱπ|πόνικον ἐκ τῆς Γλαύκωνος θυγατρός· ἢ ἐξώλη εἶναι
127 καὶ αὐτὸν καὶ τὴν οἰκίαν, ὥςπερ ἔσται. μετὰ ταῦτα τοίνυν, ὦ ἄνδρες, ὑστέρῳ πάλιν χρόνῳ τῆς γραὸς τολμηροτάτης γυναικὸς ἀνηράσθη, καὶ κομίζεται αὐτὴν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ τὸν παῖδα ἤδη μέγαν ὄντα εἰσάγει εἰς Κήρυκας, φάσκων εἶναι ὑὸν αὑτοῦ. ἀντεῖπε μὲν Καλλιάδης μὴ εἰσδέξασθαι, ἐψηφίσαντο δὲ οἱ Κήρυκες κατὰ τὸν νόμον ὅς ἐστιν αὐτοῖς, τὸν πατέρα ὀμόσαντα εἰσάγειν ἦ μὴν ὑὸν ὄντα ἑαυτοῦ εἰσάγειν. λαβόμενος τοῦ βωμοῦ ὤμοσεν ἦ μὴν τὸν παῖδα ἑαυτοῦ εἶναι γνήσιον, ἐκ Χρυσίλλης γεγονότα· ὃν ἀπώμοσε. Καί μοι τούτων ἁπάντων τοὺς μάρτυρας κάλει.

⟨ΜΑΡΤΥΡΕΣ.⟩

128 Φέρε δὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες, σκεψώμεθα εἰ πώποτε ἐν τοῖς Ἕλλησι πρᾶγμα τοιοῦτον ἐγένετο, ὅπου γυναῖκά τις γήμας ἐπέγημε τῇ θυγατρὶ τὴν μητέρα καὶ ἐξήλασεν ἡ μήτηρ τὴν θυγατέρα· ταύτῃ δὲ συνοικῶν βούλεται τὴν
17 Ἐπιλύκου | θυγατέρα λαβεῖν, ἵν' ἐξελάσῃ τὴν τήθην ἡ θυγατριδῆ. ἀλλὰ γὰρ τῷ παιδὶ αὐτοῦ τί χρὴ τοὔνομα
129 θέσθαι; οἶμαι γὰρ ἔγωγε οὐδένα οὕτως ἀγαθὸν εἶναι λογίζεσθαι, ὅςτις ἐξευρήσει τοὔνομα αὐτοῦ. τριῶν γὰρ
64 οὐσῶν γυναικῶν | αἷς συνῳκηκὼς ἔσται ὁ πατὴρ αὐτοῦ, τῆς μὲν ὑός ἐστιν, ὥς φησι, τῆς δὲ ἀδελφός, τῆς δὲ θεῖος. τίς ἂν εἴη οὗτος; Οἰδίπους, ἢ Αἴγισθος; ἢ τί χρὴ αὐτὸν ὀνομάσαι;

130 Ἀλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες, βραχύ τι ὑμᾶς ἀναμνῆσαι περὶ Καλλίου βούλομαι. εἰ γὰρ μέμνησθε, ὅτε ἡ πόλις ἦρχε τῶν Ἑλλήνων καὶ ηὐδαιμόνει μάλιστα, Ἱππόνικος δὲ ἦν πλουσιώτατος τῶν Ἑλλήνων, τότε μέντοι πάντες ἴστε ὅτι παρὰ τοῖς παιδαρίοις τοῖς μικροτάτοις καὶ τοῖς γυναίοις κληδὼν ἐν ἁπάσῃ τῇ πόλει κατεῖχεν, ὅτι Ἱππόνικος ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀλιτήριον τρέφει, ὃς αὐτοῦ τὴν
131 τράπεζαν ἀνατρέπει. μέμνησθε ταῦτα, ὦ ἄνδρες. πῶς οὖν ἡ φήμη ἡ τότε οὖσα δοκεῖ ὑμῖν ἀποβῆναι; οἰόμενος γὰρ Ἱππόνικος ὑὸν τρέφειν ἀλιτήριον αὑτῷ ἔτρεφεν, ὃς

ἀνατέτροφεν ἐκείνου τὸν πλοῦτον, τὴν σωφροσύνην, τὸν
ἄλλον βίον ἅπαντα. οὕτως οὖν χρὴ περὶ τούτου γιγνώ-
σκειν, ὡς ὄντος Ἱππονίκου ἀλιτηρίου.
Ἀλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες, διὰ τί ποτε τοῖς ἐμοὶ νυνὶ ἐπι- 132
τιθεμένοις μετὰ Καλλίου καὶ συμπαρασκευάσασι τὸν
ἀγῶνα καὶ χρήματα εἰσενεγκοῦσιν ἐπ' ἐμοὶ τρία μὲν ἔτη
ἐπιδημῶν καὶ ἥκων ἐκ Κύπρου οὐκ ἀσεβεῖν ἐδόκουν
αὐτοῖς, μυῶν μὲν Ἀ . . . . Δελφόν, ἔτι δὲ ἄλλους ξένους
ἐμαυ|τοῦ, καὶ εἰσιὼν εἰς τὸ Ἐλευσίνιον καὶ θύων, ὥςπερ 65
ἐμαυτὸν ἄξιον νομίζω εἶναι· ἀλλὰ τοὐναντίον λῃτουργεῖν
οὗτοι προὐβάλλοντο, πρῶτον μὲν γυμνασίαρχον Ἡφαι-
στίοις, ἔπειτα ἀρχεθέωρον εἰς Ἰσθμὸν καὶ Ὀλυμπίαζε,
εἶτα δὲ ταμίαν ἐν πόλει τῶν ἱερῶν χρημάτων· νῦν δὲ
ἀσεβῶ καὶ ἀδικῶ εἰσιὼν εἰς τὰ ἱερά; ἐγὼ ὑμῖν ἐρῶ διότι 133
οὗτοι ταῦτα νῦν γιγνώσκουσιν. Ἀγύρριος γὰρ οὑτοσί, ὁ
καλὸς κἀγαθός, ἀρχώνης ἐγένετο τῆς πεντηκοστῆς τρίτον
ἔτος, καὶ ἐπρίατο τριάκοντα ταλάντων, μετέσχον δ' αὐτῷ
οὗτοι πάντες οἱ παρασυλλεγέντες ὑπὸ τὴν λεύκην, οὓς
ὑμεῖς ἴστε οἷοί εἰσιν· οἳ διὰ τοῦτο ἔμοιγε δοκοῦσι | συλ- 66
λεγῆναι ἐκεῖσε, ἵν' αὐτοῖς ἀμφότερα ᾖ, καὶ μὴ ὑπερ-
βάλλουσι λαβεῖν ἀργύριον καὶ ὀλίγου πραθείσης μετα-
σχεῖν. κερδάναντες δὲ ἓξ τάλαντα, γνόντες τὸ πρᾶγμα 134
οἷον εἴη, ὡς πολλοῦ ἄξιον, συνέστησαν πάντες, καὶ μετα-
δόντες τοῖς ἄλλοις ἐωνοῦντο πάλιν τριάκοντα ταλάντων.
ἐπεὶ δ' οὐκ ἀντεωνεῖτο οὐδείς, παρελθὼν ἐγὼ εἰς τὴν
βουλὴν ὑπερέβαλλον, ἕως ἐπριάμην ἓξ καὶ τριάκοντα
ταλάντων. ἀπελάσας δὲ τούτους καὶ κατα|στήσας ὑμῖν 67
ἐγγυητὰς ἐξέλεξα τὰ χρήματα καὶ κατέβαλον τῇ πόλει καὶ
αὐτὸς οὐκ ἐζημιώθην, ἀλλὰ καὶ βραχέα ἀπεκερδαίνομεν
οἱ μετασχόντες· τούτους δ' ἐποίησα τῶν ὑμετέρων μὴ
διανείμασθαι ἓξ τάλαντα ἀργυρίου. ἃ οὗτοι γνόντες 135
ἔδοσαν σφίσιν αὐτοῖς λόγον, ὅτι ‘ἄνθρωπος οὑτοσὶ οὔτε
αὐτὸς λήψεται τῶν κοινῶν χρημάτων οὔθ' ἡμᾶς ἐάσει,
φυλάξει δὲ καὶ ἐμποδὼν ἔσται διανείμασθαι τὰ κοινά·
πρὸς δὲ τούτοις, ὃν ἂν ἡμῶν ἀδικοῦντα λάβῃ, εἰσάξει εἰς
τὸ πλῆθος τὸ Ἀθηναίων καὶ ἀπολεῖ. δεῖ οὖν τοῦτον
ἐκποδὼν ἡμῖν εἶναι καὶ δικαίως καὶ ἀδίκως.' ταῦτα μὲν 136
οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τούτοις ποιητέα ἦν, ὑμῖν δέ γε
⟨τὸ⟩ ἐναντίον τούτων· ὡς γὰρ πλείστους εἶναι ὑμῖν
ἤθελον ἂν τοιούσδε οἷόσπερ ἐγώ, τούτους δὲ μάλιστα

⟨μὲν⟩ ἀπολωλέναι, εἰ δὲ μή, εἶναι τοὺς μὴ ἐπιτρέψοντας
αὐτοῖς, οἷς καὶ προσήκει ἀνδράσιν εἶναι καὶ ἀγαθοῖς καὶ
δικαίοις περὶ τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον, καὶ βουλόμενοι
68 δυνήσονται εὖ ποιεῖν ὑμᾶς. ἐγὼ οὖν ὑ|μῖν ὑπισχνοῦμαι
ἢ παύσειν τούτους ταῦτα ποιοῦντας καὶ βελτίους παρέ-
ξειν, ἢ εἰς ὑμᾶς εἰσαγαγὼν κολάσειν τοὺς ἀδικοῦντας
αὐτῶν.

137 *Κατηγόρησαν δέ μου καὶ περὶ τῶν ναυκληριῶν καὶ*
18 *περὶ τῆς ἐμπορίας, ὡς | ἄρα οἱ θεοὶ διὰ τοῦτό με ἐκ*
τῶν κινδύνων σώσειαν, ἵνα ἐλθὼν δεῦρο, ὡς ἔοικεν, ὑπὸ
Κηφισίου ἀπολοίμην. ἐγὼ δέ, ὦ Ἀθηναῖοι, οὐκ ἀξιῶ
τοὺς θεοὺς τοιαύτην γνώμην ἔχειν, ὥστ᾽ εἰ ἐνόμιζον ὑπ᾽
ἐμοῦ ἀδικεῖσθαι, λαμβάνοντάς με ἐν τοῖς μεγίστοις κιν-
δύνοις μὴ τιμωρεῖσθαι· τίς γὰρ κίνδυνος μείζων ἀνθρώ-
ποις ἢ χειμῶνος ὥρᾳ πλεῖν τὴν θάλατταν; ἐν οἷς ἔχοντες
μὲν τὸ σῶμα τοὐμόν, κρατοῦντες δὲ τοῦ βίου καὶ τῆς
138 *οὐσίας τῆς ἐμῆς, εἶτα ἔσῳζον, οὗπερ ἦν αὐτοῖς ποιῆσαι*
μηδὲ ταφῆς τὸ σῶμα ἀξιωθῆναι; ἔτι δὲ πολέμου γενο-
μένου καὶ τριήρων ἀεὶ κατὰ θάλατταν οὐσῶν καὶ λῃστῶν,
ὑφ᾽ ὧν πολλοὶ ληφθέντες, ἀπολέσαντες τὰ ὄντα, δου-
λεύοντες τὸν βίον διετέλεσαν, οὔσης δὲ χώρας βαρβάρου,
εἰς ἣν πολλοὶ ἤδη ἐκπεσόντες αἰκίαις ταῖς μεγίσταις
περιέπεσον καὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν σώματα αἰκισθέντες
139 *ἀπέθανον — εἶτα οἱ μὲν θεοὶ ἐκ το|σούτων κινδύνων*
69 *ἔσῳζόν με, σφῶν δὲ αὐτῶν προὐστήσαντο τιμωρὸν γενέ-*
σθαι Κηφίσιον τὸν πονηρότατον Ἀθηναίων, ὃν οὗτός
φησι πολίτης εἶναι οὐκ ὤν, ᾧ οὐδ᾽ ὑμῶν τῶν καθημένων
οὐδεὶς ἂν ἐπιτρέψειεν οὐδὲν τῶν ἰδίων, εἰδὼς τοῦτον
οἷός ἐστιν; ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες, ἡγοῦμαι χρῆναι νομί-
ζειν τοὺς τοιούτους κινδύνους ἀνθρωπίνους, τοὺς δὲ κατὰ
θάλατταν θείους. εἴπερ οὖν δεῖ τὰ τῶν θεῶν ὑπονοεῖν,
πολὺ ἂν αὐτοὺς οἶμαι ἐγὼ ὀργίζεσθαι καὶ ἀγανακτεῖν, εἰ
τοὺς ὑφ᾽ ἑαυτῶν σῳζομένους ὑπ᾽ ἀνθρώπων ἀπολλυ-
μένους ὁρῷεν.

140 *Καὶ μὲν δὴ καὶ τάδε ὑμῖν ἄξιον, ὦ ἄνδρες, ἐνθυμη-*
θῆναι, ὅτι νυνὶ πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν ἄνδρες ἄριστοι καὶ
εὐβουλότατοι δοκεῖτε γεγενῆσθαι οὐκ ἐπὶ τιμωρίαν τρα-
70 *πόμενοι τῶν γεγενημένων, ἀλλ᾽ ἐπὶ σωτη|ρίαν τῆς πόλεως*
καὶ ὁμόνοιαν τῶν πολιτῶν. συμφοραὶ μὲν γὰρ ἤδη καὶ
ἄλλοις πολλοῖς ἐγένοντο οὐκ ἐλάττους ἢ καὶ ἡμῖν· τὸ δὲ

τὰς γενομένας διαφορὰς πρὸς ἀλλήλους θέσθαι καλῶς, τοῦτ' εἰκότως ἤδη δοκεῖ ἀνδρῶν ἀγαθῶν καὶ σωφρόνων ἔργον εἶναι. ἐπειδὴ τοίνυν παρὰ πάντων ὁμολογουμένως ταῦθ' ὑμῖν ὑπάρχει, καὶ εἴ τις φίλος ὢν τυγχάνει καὶ εἴ τις ἐχθρός, μὴ μεταγνῶτε, μηδὲ βούλεσθε τὴν πόλιν ἀποστερῆσαι ταύτης τῆς δόξης, μηδὲ αὐτοὶ δοκεῖν τύχῃ ταῦτα μᾶλλον ἢ γνώμῃ ψηφίσασθαι.

Δέομαι οὖν ἁπάντων ⟨ὑμῶν⟩ περὶ ἐμοῦ τὴν αὐτὴν 141
γνώμην ἔχειν, ἥνπερ καὶ περὶ τῶν ἐμῶν προγόνων, ἵνα κἀμοὶ ἐγγένηται ἐκείνους μιμήσασθαι, ἀναμνησθέντας αὐτῶν ὅτι ὅμοιοι τοῖς πλείστων καὶ μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίοις τῇ πόλει γεγένηνται, πολλῶν ἕνεκα σφᾶς αὐτοὺς παρέχοντες τοιούτους, μάλιστα δὲ τῆς εἰς ὑμᾶς εὐνοίας, καὶ ὅπως, εἴ ποτέ τις αὐτοῖς ἢ τῶν ἐξ ἐκείνων τινὶ κίνδυνος γενήσεται ἢ συμφορά, σῴζοιντο συγγνώμης παρ'
ὑμῶν τυγχάνοντες. εἰκότως δ' ἂν αὐτῶν μεμνῆσθε· καὶ 142
γὰρ τῇ πόλει ἁπάσῃ αἱ τῶν ὑμετέρων προγόνων ἀ|ρεταὶ 71
πλείστου ἄξιαι ἐγένοντο. ἐπειδὴ γάρ, ὦ ἄνδρες, αἱ νῆες διεφθάρησαν, πολλῶν βουλομένων τὴν πόλιν ἀνηκέστοις συμφοραῖς περιβαλεῖν, Λακεδαιμόνιοι ἔγνωσαν ὅμως τότε ἐχθροὶ ὄντες σῴζειν τὴν πόλιν διὰ τὰς ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ἀρετάς, οἳ ὑπῆρξαν τῆς ἐλευθερίας ἁπάσῃ τῇ
Ἑλλάδι. ἐπειδὴ τοίνυν καὶ ἡ πόλις ἐσώθη δημοσίᾳ διὰ 143
τὰς τῶν προγόνων τῶν ὑμετέρων ἀρετάς, ἀξιῶ κἀμοὶ διὰ τὰς τῶν προγόνων τῶν ἐμῶν ἀρετὰς σωτηρίαν γενέσθαι. καὶ γὰρ αὐτῶν τῶν ἔργων, δι' ἅπερ ἡ πόλις ἐσώθη, οὐκ ἐλάχιστον μέρος οἱ ἐμοὶ πρόγονοι συνεβάλοντο· ὧν ἕνεκα καὶ ἐμοὶ δίκαιον ὑμᾶς μεταδοῦναι σωτηρίας, ἧσπερ καὶ αὐτοὶ παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἐτύχετε.

Σκέψασθε τοίνυν καὶ τάδε, ἂν με σώσητε, οἷον ἕξετε 144
πολίτην· ὃς πρῶτον μὲν ἐκ πολλοῦ πλούτου, ὅσον ὑμεῖς ἴστε, οὐ δι' ἐμαυτὸν ἀλλὰ διὰ τὰς τῆς πόλεως συμφορὰς εἰς πενίαν πολλὴν καὶ ἀπορίαν κατέστην, ἔπειτα δὲ
καινὸν βίον εἰργα|σάμην ἐκ τοῦ δικαίου, τῇ γνώμῃ καὶ 72
ταῖν χεροῖν ταῖν ἐμαυτοῦ· ἔτι δὲ εἰδότα μὲν οἷόν ἐστι πόλεως τοιαύτης πολίτην εἶναι, εἰδότα δὲ οἷόν ἐστι ξένον
εἶναι καὶ μέτοικον ἐν τῇ τῶν πλησίον, | ἐπιστάμενον δὲ 145
οἷον τὸ σωφρονεῖν καὶ ὀρθῶς βουλεύεσθαι, ἐπιστάμενον 19
δ' οἷον τὸ ἁμαρτόντα πρᾶξαι κακῶς, πολλοῖς συγγενόμενος καὶ πλείστων πειραθείς, ἀφ' ὧν ἐμοὶ ξενίαι καὶ

*φιλότητες πρὸς πολλοὺς καὶ βασιλέας καὶ πόλεις καὶ
ἄλλους ἰδίᾳ ξένους γεγένηνται, ὧν ἐμὲ σώσαντες μεθέ-
ξετε, καὶ ἔσται ὑμῖν χρῆσθαι τούτοις, ὅπου ἂν ἐν καιρῷ
146 τι ὑμῖν γίγνηται. Ἔχει δὲ καὶ ὑμῖν, ὦ ἄνδρες, οὕτως·
ἐάν με νυνὶ διαφθείρητε, οὐκ ἔστιν ὑμῖν ἔτι λοιπὸς τοῦ
γένους τοῦ ἡμετέρου οὐδείς, ἀλλ' οἴχεται πᾶν πρόρριζον.
καίτοι οὐκ ὄνειδος ὑμῖν ἐστιν ἡ Ἀνδοκίδου καὶ Λεωγόρου
73 οἰκία οὖσα, | ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τότ' ἦν ὄνειδος, ὅτ' ἐμοῦ
φεύγοντος Κλεοφῶν αὐτὴν ὁ λυροποιὸς ᾤκει. οὐ γάρ
ἔστιν ὅςτις πώποτε ὑμῶν παριὼν τὴν οἰκίαν τὴν ἡμε-
τέραν ἀνεμνήσθη ἢ ἰδίᾳ τι ἢ δημοσίᾳ κακὸν παθὼν ὑπ'
147 ἐκείνων, οἳ πλείστας μὲν στρατηγήσαντες στρατηγίας
πολλὰ τρόπαια τῶν πολεμίων καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ
θάλατταν ὑμῖν ἀπέδειξαν, πλείστας δὲ ἄλλας ἀρχὰς
ἄρξαντες καὶ χρήματα διαχειρίσαντες τὰ ὑμέτερα οὐδὲν
πώποτε ὦφλον, οὐδ' ἡμάρτηται οὐδὲν οὔτε ἡμῖν εἰς ὑμᾶς
οὔτε ὑμῖν εἰς ἡμᾶς, οἰκία δὲ πασῶν ἀρχαιοτάτη καὶ κοινο-
τάτη ἀεὶ τῷ δεομένῳ. οὐδ' ἔστιν ὅπου ἐκείνων τις τῶν
ἀνδρῶν καταστὰς εἰς ἀγῶνα ἀπήτησεν ὑμᾶς χάριν τού-
148 των τῶν ἔργων. μὴ τοίνυν, εἰ αὐτοὶ τεθνᾶσι, καὶ περὶ
τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ἐπιλάθησθε, ἀλλ' ἀναμνη-
σθέντες τῶν ἔργων νομίσατε τὰ σώματα αὐτῶν ὁρᾶν
αἰτουμένων ἐμὲ παρ' ὑμῶν σῶσαι. τίνα γὰρ καὶ ἀνα-
βιβάσωμαι δεησόμενον ὑπὲρ ἐμαυτοῦ; τὸν πατέρα; ἀλλὰ
τέθνηκεν. ἀλλὰ τοὺς ἀδελφούς; ἀλλ' οὐκ εἰσί. ἀλλὰ
149 τοὺς παῖδας; ἀλλ' οὔπω γεγένηνται. ὑμεῖς τοίνυν καὶ
ἀντὶ πατρὸς ἐμοὶ καὶ ἀντὶ ἀδελφῶν καὶ ἀντὶ παίδων
γένεσθε· εἰς ὑμᾶς καταφεύγω καὶ ἀντιβολῶ καὶ ἱκετεύω·
74 ὑμεῖς με | παρ' ὑμῶν αὐτῶν αἰτησάμενοι σώσατε, καὶ μὴ
βούλεσθε Θετταλοὺς καὶ Ἀνδρίους πολίτας ποιεῖσθαι δι'
ἀπορίαν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ ὄντας πολίτας ὁμολογουμένως,
οἷς προσήκει ἀνδράσιν ἀγαθοῖς εἶναι καὶ βουλόμενοι
δυνήσονται, τούτους δὲ ἀπόλλυτε. μὴ δῆτα. ἔπειτα καὶ
ταῦθ' ὑμῶν δέομαι, εὖ ποιῶν ὑμᾶς ὑφ' ὑμῶν τιμᾶσθαι.
ὡς ἐμοὶ μὲν πειθόμενοι οὐκ ἀποστερεῖσθε εἴ τι ἐγὼ
δυνήσομαι ὑμᾶς εὖ ποιεῖν· ἐὰν δὲ τοῖς ἐχθροῖς τοῖς ἐμοῖς
πεισθῆτε, οὐδ' ἂν ὑστέρῳ χρόνῳ ὑμῖν μεταμελήσῃ, οὐδὲν
150 ἔτι πλέον ποιήσετε. μὴ τοίνυν μήθ' ὑμᾶς αὐτοὺς τῶν
ἀπ' ἐμοῦ ἐλπίδων ἀποστερήσητε μήτ' ἐμὲ τῶν εἰς ὑμᾶς.
ἀξιῶ δ' ἔγωγε τούτους οἵτινες ὑμῖν ἀρετῆς ἤδη τῆς με-*

γίστης εἰς τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον ἔλεγχον ἔδοσαν, ἀναβάντας ἐνταυθοῖ συμβουλεύειν ὑμῖν ἃ γιγνώσκουσι περὶ ἐμοῦ. Δεῦρο Ἄνυτε, Κέφαλε, ἔτι δὲ καὶ οἱ φυλέται οἱ ᾑρημένοι μοι συνδικεῖν, Θράσυλλος καὶ οἱ ἄλλοι.

II. 75

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΑΥΤΟΥ ΚΑΘΟΔΟΥ.

Εἰ μέν, ὦ ἄνδρες, ἐν ἑτέρῳ τῳ πράγματι οἱ παριόντες 1
μὴ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχοντες πάντες ἐφαίνοντο, οὐδὲν ἂν θαυμαστὸν ἐνόμιζον· ὅπου μέντοι δεῖ τὴν πόλιν ἐμέ τι ποιῆσαι ἀγαθόν, ἢ εἴ τις ἕτερος βούλοιτο ἐμοῦ κακίων, δεινότατον ἁπάντων χρημάτων ἡγοῦμαι, εἰ τῷ μὲν δοκεῖ ταῦτα τῷ δὲ μή, ἀλλὰ μὴ πᾶσιν ὁμοίως. εἴπερ γὰρ ἡ πόλις ἁπάντων τῶν πολιτευομένων κοινή ἐστι, καὶ τὰ γιγνόμενα δήπου ἀγαθὰ τῇ πόλει κοινά ἐστι. τουτὶ 2
τοίνυν τὸ μέγα καὶ δεινὸν πάρεστιν ὑμῖν ὁρᾶν τοὺς μὲν ἤδη πράττοντας, τοὺς δὲ τάχα μέλλοντας· καί μοι μέγιστον θαῦμα παρέστηκε, τί ποτε οὗτοι οἱ | ἄνδρες δεινῶς οὕτως περικάονται, εἴ τι ὑμᾶς χρὴ ἀγαθὸν ἐμοῦ ἐπαυρέσθαι. δεῖ γὰρ αὐτοὺς ἤτοι ἀμαθεστάτους εἶναι πάντων ἀνθρώπων, ἢ τῇ πόλει ταύτῃ δυσμενεστάτους. εἰ μέν γε νομίζουσι | τῆς πόλεως εὖ πραττούσης καὶ τὰ 76
ἴδια σφῶν αὐτῶν ἄμεινον ἂν φέρεσθαι, ἀμαθέστατοί εἰσι τὰ ἐναντία νῦν τῇ ἑαυτῶν ὠφελείᾳ σπεύδοντες· εἰ 3
δὲ μὴ ταὐτὰ ἡγοῦνται σφίσι τε αὐτοῖς συμφέρειν καὶ τῷ ὑμετέρῳ κοινῷ, δυσμενεῖς ἂν τῇ πόλει εἶεν· οἵτινες εἰσαγγείλαντός μου ἀπόρρητα εἰς τὴν βουλὴν περὶ τῶν πραγμάτων, ὧν ἀποτελεσθέντων οὐκ εἰσὶ τῇ πόλει ταύτῃ μείζους ὠφέλειαι, καὶ τούτων ἀποδεικνύντος μου τοῖς βουλευταῖς σαφεῖς τε καὶ βεβαίους τὰς ἀποδείξεις, ἐκεῖ μὲν οὔτε τούτων τῶν ἀνδρῶν οἱ παραγενόμενοι ἐλέγχοντες οἷοί τ' ἦσαν ἀποδεῖξαι εἴ τι μὴ ὀρθῶς ἐλέγετο, οὔτ' ἄλλος οὐδείς, ἐνθάδε δὲ νῦν πειρῶνται διαβάλλειν. ση- 4
μεῖον οὖν τοῦτο ὅτι οὗτοι οὐκ ἀφ' αὑτῶν ταῦτα πράττουσιν — εὐθὺς γὰρ ἂν τότε ἠναντιοῦντο — ἀλλ' ἀπ' ἀνδρῶν ἑτέρων, οἷοί εἰσιν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, οὐδενὸς ἂν χρήματος δεξάμενοι ὑμᾶς τι ἀγαθὸν ἐξ ἐμοῦ πρᾶξαι.

καὶ αὐτοὶ μὲν οὗτοι οἱ ἄνδρες οὐ τολμῶσι σφᾶς αὐτοὺς εἰς τὸ μέσον καταστήσαντες διισχυρίζεσθαι περὶ τούτων, φοβούμενοι ἔλεγχον διδόναι εἴ τι εἰς ὑμᾶς τυγχάνουσι μὴ εὖ φρονοῦντες· ἑτέρους δὲ εἰσπέμπουσι, τοιούτους ἀνθρώπους οἷς εἰθισμένοις ἤδη ἀναισχυντεῖν οὐδὲν δια-
77 5 φέρει εἰ|πεῖν τε καὶ ἀκοῦσαι τὰ μέγιστα τῶν κακῶν. τὸ δ᾽ ἰσχυρὸν τοῦτο μόνον εὕροι τις ἂν αὐτῶν ἐν τοῖς λόγοις, τὰς ἐμὰς συμφορὰς ἐπὶ παντὶ ὀνειδίζειν, καὶ ταῦτα ἐν εἰδόσι δήπου κάλλιον ὑμῖν, ὥςτε μηδὲν ἂν τούτων δικαίως τιμὴν αὐτοῖς τινα φέρειν. ἐμοὶ δέ, ὦ ἄνδρες, καὶ τῷ πρώτῳ τοῦτο εἰπόντι ὀρθῶς δοκεῖ εἰρῆσθαι, ὅτι πάντες ἄνθρωποι γίγνονται ἐπὶ τῷ εὖ καὶ κακῶς πράττειν, μεγάλη δὲ δήπου καὶ τὸ ἐξαμαρτεῖν δυσπραξία
6 ἐστί, καί εἰσιν εὐτυχέστατοι μὲν οἱ ἐλάχιστα ἐξαμαρτάνοντες, σωφρονέστατοι δὲ οἳ ἂν τάχιστα μεταγιγνώσκωσι. καὶ ταῦτα οὐ διακέκριται τοῖς μὲν γίγνεσθαι τοῖς δὲ μή, ἀλλ᾽ ἔστιν ἐν τῷ κοινῷ πᾶσιν ἀνθρώποις καὶ ἐξαμαρτεῖν τι καὶ κακῶς πρᾶξαι. ὧν ἕνεκα, ὦ Ἀθηναῖοι, εἰ ἀνθρωπίνως περὶ ἐμοῦ γιγνώσκοιτε, εἴτε ἂν ἄνδρες εὐγνω-
78 μονέστε|ροι. οὐ γὰρ φθόνου μᾶλλον ἢ οἴκτου ἄξιά μοί
7 ἐστι τὰ γεγενημένα· ὃς εἰς τοσοῦτον ἦλθον τῆς ἐμαυτοῦ δυσδαιμονίας, εἴτε χρὴ εἰπεῖν νεότητί τε καὶ ἀνοίᾳ, εἴτε καὶ δυνάμει τῶν πεισάντων με ἐλθεῖν εἰς τοιαύτην συμφορὰν τῶν φρενῶν, ὥςτ᾽ ἀνάγκην μοι γενέσθαι δυοῖν κακοῖν τοῖν μεγίστοιν θάτερον ἑλέσθαι, ἢ μὴ βουληθέντι κατειπεῖν τοὺς ταῦτα ποιήσαντας οὐ περὶ ἐμοῦ μόνου ὀρρωδεῖν, εἴ τι δεῖ παθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸν πατέρα οὐδὲν ἀδικοῦντα σὺν ἐμαυτῷ ἀποκτεῖναι — ὅπερ ἀνάγκη παθεῖν ἦν αὐτῷ, εἰ ἐγὼ μὴ ἐβουλόμην ταῦτα ποιῆσαι —, ἢ κατειπόντι τὰ γεγενημένα αὐτὸν μὲν ἀφεθέντα μὴ τεθνάναι, τοῦ δὲ ἐμαυτοῦ πατρὸς μὴ φονέα γενέσθαι. τί δ᾽ ἂν οὐ
8 πρό γε τούτου τολμήσειεν ἄνθρωπος ποιῆσαι; ἐγὼ τοίνυν ἐκ τῶν παρόντων εἱλόμην ταῦτα, ἃ ἐμοὶ μὲν λύπας ἐπὶ χρόνον πλεῖστον οἴσειν ἔμελλεν, ὑμῖν δὲ ταχίστην τοῦ παρόντος τότε κακοῦ μετάστασιν. ἀναμνήσθητε δὲ ἐν
79 οἵῳ κινδύνῳ τε καὶ ἀμηχανίᾳ καθέστατε, καὶ | ὅτι οὕτως σφόδρα σφᾶς αὐτοὺς ἐπεφόβησθε, ὥςτ᾽ οὐδ᾽ εἰς τὴν ἀγορὰν ἔτι ἐξῇτε, ἕκαστος ὑμῶν οἰόμενος συλληφθήσεσθαι. ταῦτα τοίνυν ὥςτε μὲν γενέσθαι τοιαῦτα, πολλοστὸν δή τι ἐγὼ μέρος τῆς αἰτίας ηὑρέθην ἔχων, ὥςτε

μέντοι πανθῆναι, ἐγὼ εἷς ὢν μόνος αἴτιος. καὶ ὅμως 9
τό γε δυστυχέστατος εἶναι ἀνθρώπων οὐδαμῇ ἐκφεύγω,
ὅτε δὴ προαγομένης μὲν τῆς πόλεως ἐπὶ ταύτας τὰς συμ-
φορὰς οὐδεὶς ἐμοῦ ἤρχετο γίγνεσθαι δυσδαιμονέστερος,
μεθισταμένης δὲ πάλιν εἰς τὸ ἀσφαλὲς ἁπάντων ἐγὼ
ἀθλιώτατος. ὄντων γὰρ κακῶν τοσούτων τῇ πόλει ἀδύ-
νατον ἦν ταῦτα ἰαθῆναι ἄλλως ἢ τῷ ἐμῷ αἰσχρῷ, | ὥςτ' 21
ἐν αὐτῷ ᾧ ἐγὼ κακῶς ἔπραττον, ἐν τούτῳ ὑμᾶς σῴζεσθαι.
χάριν οὖν εἰκός με, οὐ μῖσος τῷ δυστυχήματι τούτῳ φέ-
ρεσθαι παρ' ὑμῶν.

Καίτοι ἐγὼ τότ' αὐτὸς γνοὺς τὰς ἐμαυτοῦ συμφοράς, 1080
ᾧτινι κακῶν τε καὶ αἰσχρῶν οὐκ οἶδ' εἴ τι ἀπεγένετο,
τὰ μὲν παρανοίᾳ τῇ ἐμαυτοῦ, τὰ δ' ἀνάγκῃ τῶν παρόν-
των πραγμάτων, ἔγνων ἥδιστον εἶναι πράττειν τε τοιαῦτα
καὶ διαιτᾶσθαι ἐκεῖ, ὅπου ἥκιστα μέλλοιμι ὀφθήσεσθαι
ὑφ' ὑμῶν. ἐπειδὴ δὲ χρόνῳ ὕστερον εἰσῆλθέ μοι, ὥςπερ
εἰκός, ἐπιθυμία τῆς τε μεθ' ὑμῶν πολιτείας καὶ τῆς
ἐκεῖ διαίτης ⟨κόρος⟩, ἐξ ἧς δευρὶ μετέστην, ἔγνων λυσι-
τελεῖν μοι ἢ τοῦ βίου ἀπηλλάχθαι, ἢ τὴν πόλιν ταύτην
ἀγαθόν τι τοσοῦτον ἐργάσασθαι, ὥςτε ὑμῶν ἑκόντων
εἶναί ποτέ μοι πολιτεύσασθαι μεθ' ὑμῶν. ἐκ δὲ τούτου 11
οὐ πώποτε οὔτε τοῦ σώματος οὔτε τῶν ὄντων ἐμοὶ
ἐφεισάμην, ὅπου ἔδει παρακινδυνεύειν· ἀλλ' αὐτίκα μὲν
τότε εἰσήγαγον εἰς στρατιὰν ὑμῶν οὖσαν ἐν Σάμῳ κω-
πέας, τῶν τετρακοσίων ἤδη τὰ πράγματα ἐνθάδε | κατει- 81
ληφότων, ὄντος μοι Ἀρχελάου ξένου πατρικοῦ καὶ διδόν-
τος τέμνεσθαί τε καὶ ἐξάγεσθαι ὁπόσους ἐβουλόμην.
τούτους τε εἰσήγαγον τοὺς κωπέας, καὶ παρόν μοι πέντε
δραχμῶν τὴν τιμὴν αὐτῶν δέξασθαι οὐκ ἠθέλησα πρά-
ξασθαι πλέον ἢ ὅσου ἐμοὶ κατέστησαν, εἰσήγαγον δὲ
σῖτόν τε καὶ χαλκόν· καὶ οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι ἐκ τούτων 12
παρεσκευασμένοι ἐνίκησαν μετὰ ταῦτα Πελοποννησίους
ναυμαχοῦντες, καὶ τὴν πόλιν ταύτην μόνοι ἀνθρώπων
ἔσωσαν ἐν τῷ τότε χρόνῳ. εἰ τοίνυν μεγάλων ἀγαθῶν
αἴτια ὑμᾶς εἰργάσαντο ἐκεῖνοι, μέρος ἐγὼ οὐκ ἂν ἐλά-
χιστον δικαίως ταύτης τῆς αἰτίας ἔχοιμι. εἰ γὰρ τοῖς
ἀνδράσιν ἐκείνοις τότε τὰ ἐπιτήδεια μὴ εἰσήχθη, οὐ περὶ
τοῦ σῶσαι τὰς Ἀθήνας ὁ κίνδυνος ἦν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ
περὶ τοῦ μηδὲ αὐτοὺς σωθῆναι. Τού|των τοίνυν οὕτως 1382
ἐχόντων οὐκ ὀλίγῳ μοι παρὰ γνώμην ηὑρέθη τὰ ἐνταῦθα

*πράγματα ἔχοντα. κατέπλευσα μὲν γὰρ ὡς ἐπαινεθη-
σόμενος ὑπὸ τῶν ἐνθάδε προθυμίας τε ἕνεκα καὶ ἐπι-
μελείας τῶν ὑμετέρων πραγμάτων· πυθόμενοι δέ τινές
με ἥκοντα τῶν τετρακοσίων ἐζήτουν τε παραχρῆμα, καὶ
14 λαβόντες ἤγαγον εἰς τὴν βουλήν. εὐθὺς δὲ παραστάς
μοι Πείσανδρος ‘ἄνδρες’ ἔφη ‘βουλευταί, ἐγὼ τὸν ἄνδρα
τοῦτον ἐνδεικνύω ὑμῖν σῖτόν τε εἰς τοὺς πολεμίους εἰσα-
γαγόντα ⟨καὶ χαλκὸν⟩ καὶ κωπέας.’ καὶ τὸ πρᾶγμα ἤδη
πᾶν διηγεῖτο ὡς ἐπέπρακτο. ἐν δὲ τῷ τότε τὰ ἐναντία
φρονοῦντες δῆλοι ἦσαν ἤδη οἱ ἐπὶ στρατιᾶς ὄντες τοῖς
15 τετρακοσίοις. κἀγώ, θόρυβος γὰρ δὴ τοιοῦτος ἐγίγνετο
τῶν βουλευτῶν, [καὶ] ἐπειδὴ ἐγίγνωσκον ἀπολούμενος,
εὐθὺς προσπηδῶ πρὸς τὴν ἑστίαν καὶ λαμβάνομαι τῶν
ἱερῶν. ὅπερ μοι καὶ πλείστου ἄξιον ἐγένετο ἐν τῷ
τότε· εἰς γὰρ τοὺς θεοὺς ἔχοντα ὀνείδη οὗτοί με μᾶλλον
83 τῶν ἀνθρώπων | ἐοίκασι κατελεῆσαι, βουληθέντων τε
αὐτῶν ἀποκτεῖναί με οὗτοι ἦσαν οἱ διασώσαντες. δεσμά
τε ὕστερον καὶ κακὰ ὅσα τε καὶ οἷα τῷ σώματι ἠνεσχό-
16 μην, μακρὸν ἂν εἴη μοι λέγειν. οὗ δὴ καὶ μάλιστ' ἐμαυ-
τὸν ἀπωλοφυράμην· ὅςτις τοῦτο μὲν ἐν ᾧ ἐδόκει ὁ
δῆμος κακοῦσθαι, ἐγὼ ἀντὶ τούτου κακὰ εἶχον, τοῦτο δὲ
ἐπειδὴ ἐφαίνετο ⟨εὖ⟩ ὑπ' ἐμοῦ πεπονθώς, πάλιν αὖ καὶ
διὰ τοῦτ' ἐγὼ ἀπωλλύμην· ὥςτε ὁδόν τε καὶ πόρον
μηδαμῇ ἔτι εἶναί μοι εὐθαρσεῖν· ὅποι γὰρ τραποίμην,
πάντοθεν κακόν τί μοι ἐφαίνετο ἑτοιμαζόμενον. ἀλλ'
ὅμως καὶ ἐκ τούτων τοιούτων ὄντων ἀπαλλαγεὶς οὐκ
ἔστιν ὅ τι ἕτερον ἔργον περὶ πλείονος ἐποιούμην ἢ τὴν
πόλιν ταύτην ἀγαθόν τι ἐργάσασθαι.*

17 *Ὁρᾶν δὲ χρή, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅσῳ τὰ τοιαῦτα τῶν
84 ὑπουργημάτων διαφέρει. τοῦτο μὲν | γὰρ ὅσοι τῶν πο-
λιτῶν τὰ ὑμέτερα πράγματα διαχειρίζοντες ἀργύριον
ὑμῖν ἐκπορίζουσιν, ἄλλο τι ἢ τὰ ὑμέτερα ὑμῖν διδόασι;
τοῦτο δὲ ὅσοι στρατηγοὶ γενόμενοι καλόν τι τὴν πόλιν
22 κατεργάζονται, τί ἄλλο ἢ μετὰ τῆς τῶν | ὑμετέρων σωμά-
των ταλαιπωρίας τε καὶ κινδύνων καὶ ἔτι τῶν κοινῶν
χρημάτων δαπάνης ποιοῦσιν ὑμᾶς εἴ τι τυγχάνουσιν
ἀγαθόν; ἐν ᾧ καὶ ἄν τι ἐξαμάρτωσιν, οὐκ αὐτοὶ τῆς
σφετέρας αὐτῶν ἁμαρτίας δίκην διδόασιν, ἀλλ' ὑμεῖς
18 ὑπὲρ τῶν ἐκείνοις ἡμαρτημένων. ἀλλ' ὅμως οὗτοι στε-
φανοῦνταί γε ὑφ' ὑμῶν καὶ ἀνακηρύττονται ὡς ὄντες*

ἄνδρες ἀγαθοί. καὶ οὐκ ἐρῶ ὡς οὐ δικαίως· μεγάλη γάρ ἐστιν ἀρετή, ὅςτις τὴν ἑαυτοῦ πόλιν ὁτῳοῦν δύναται τρόπῳ ἀγαθόν τι ἐργάζεσθαι. ἀλλ᾽ οὖν [τι] γιγνώσκειν γε χρὴ ὅτι ἐκεῖνος ἂν εἴη πολὺ πλείστου ἄξιος ἀνήρ, ὅςτις τοῖς ἑαυτοῦ παρακινδυνεύων χρήμασί τε καὶ σώματι τολμῴη ἀγαθόν τι ποιεῖν τοὺς ἑαυτοῦ πολίτας.

Ἐμοὶ τοίνυν τὰ μὲν ἤδη εἰς ὑμᾶς πεπραγμένα σχεδόν 19
τι ἅπαντες ἂν εἰδεῖτε, τὰ δὲ μέλλοντά τε καὶ ἤδη πραττόμενα ἄνδρες ὑμῶν πεντακόσιοι ἐν ἀπορρήτῳ ἴσασιν
[ἡ βουλή]· οὓς πολλῷ δήπου | εἰκὸς ἧττον ἄν τι ἐξα- 85
μαρτεῖν, ἢ εἰ ὑμᾶς δέοι ἀκούσαντάς τι ἐν τῷ παραχρῆμα νῦν διαβουλεύσασθαι. οἱ μέν γε σχολῇ περὶ τῶν εἰσαγγελλομένων σκοποῦνται, ὑπάρχει τε αὐτοῖς, ἐάν τι ἐξαμαρτάνωσιν, αἰτίαν ἔχειν καὶ λόγον αἰσχρὸν ἐκ τῶν ἄλλων πολιτῶν· ὑμῖν δὲ οὐκ εἰσὶν ἕτεροι ὑφ᾽ ὧν ⟨ἂν⟩ αἰτίαν ἔχοιτε· τὰ γὰρ ὑμέτερα αὐτῶν ἐφ᾽ ὑμῖν δικαίως ἐστὶ καὶ
εὖ καὶ κακῶς, ἐὰν βούλησθε, διαθέσθαι. ἅ γε μέντοι 20
ἔξω τῶν ἀπορρήτων οἷόν τέ μοί ἐστιν εἰπεῖν εἰς ὑμᾶς ἤδη πεπραγμένα, ἀκούσεσθε. ἐπίστασθε γάρ που ὡς ἠγγέλθη ὑμῖν ὅτι οὐ μέλλει ἐκ Κύπρου σῖτος ἥξειν ἐνταῦθα· ἐγὼ τοίνυν τοιοῦτός τε καὶ τοσοῦτος ἐγενόμην, ὥςτε τοὺς ἄνδρας τοὺς ταῦτα βουλεύσαντας ἐφ᾽ ὑμῖν καὶ
πράξαντας ψευσθῆναι τῆς | αὐτῶν γνώμης. καὶ ὡς μὲν 21 86
ταῦτα διεπράχθη, οὐδὲν προὔργου ἀκοῦσαι ὑμῖν· τὰ δὲ νυνὶ βούλομαι ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι αἱ μέλλουσαι νῆες ἤδη σιταγωγοὶ καταπλεῖν εἰς τὸν Πειραιᾶ εἰσιν ὑμῖν τέτταρες καὶ δέκα, αἱ δὲ λοιπαὶ τῶν ἐκ Κύπρου ἀναχθεισῶν ἥξουσιν ἀθρόαι οὐ πολὺ ὕστερον. ἐδεξάμην δ᾽ ⟨ἂν⟩ ἀντὶ πάντων χρημάτων εἶναι ἐν ἀσφαλεῖ φράσαι πρὸς ὑμᾶς ἃ καὶ τῇ βουλῇ ἐν ἀπορρήτῳ εἰσήγγειλα, ὅπως αὐτόθεν
προῄδειτε. νῦν δὲ ἐκεῖνα μὲν τότε ὅταν ἀποτελεσθῇ 22
γνώσεσθε ἅμα καὶ ὠφεληθήσεσθε· νῦν δέ, ὦ Ἀθηναῖοι, εἴ μοι βουληθεῖτε δοῦναι χάριν μικράν τε καὶ ἄπονον ὑμῖν καὶ ἅμα δικαίαν, πάνυ ἄν μοι τοῦτο ἐν μεγάλῃ ἡδονῇ γένοιτο. ὡς δὲ καὶ δικαία ἐστίν, εἴσεσθε. ἃ γάρ μοι αὐτοὶ γνόντες τε καὶ ὑποσχόμενοι ἔδοτε, ὕστερον δὲ ἑτέροις πειθόμενοι ἀφείλεσθε, ταῦθ᾽ ὑμᾶς, εἰ μὲν βού-
λεσθε, ἀπαιτῶ, εἰ δὲ μὴ βούλεσθε, αἰτῶ. ὁρῶ δὲ ὑμᾶς 23
πολλάκις καὶ δούλοις ἀνθρώποις καὶ ξένοις παντο-
δαποῖς πολιτείαν διδόντας τε καὶ εἰς χρή|ματα μεγάλας 87

δωρειάς, οἳ ἂν ὑμᾶς φαίνωνται ποιοῦντές τι ἀγαθόν. καὶ ταῦτα μέντοι ὀρθῶς ὑμεῖς φρονοῦντες δίδοτε· οὕτω γὰρ ἂν ὑπὸ πλείστων ἀνθρώπων εὖ πάσχοιτε. ἐγὼ τοίνυν τοσοῦτον ὑμῶν μόνον δέομαι· τὸ ψήφισμα ὃ Μενίππου εἰπόντος ἐψηφίσασθε, εἶναί μοι ἄδειαν, πάλιν ἀπόδοτε. ἀναγνώσεται δὲ ὑμῖν αὐτό· ἔτι γὰρ καὶ νῦν ἐγγέγραπται ἐν τῷ βουλευτηρίῳ.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

24 *Τουτὶ τὸ ψήφισμα ὃ ἠκούσατε ψηφισάμενοί μοι, ὦ Ἀθηναῖοι, ὕστερον ἀφείλεσθε χάριν ἑτέρῳ φέροντες. πείθεσθε οὖν μοι, καὶ ἤδη παύσασθε εἴ τῳ ὑμῶν διάβολόν τι ἐν τῇ γνώμῃ περὶ ἐμοῦ παρέστηκεν. εἰ γὰρ ὅσα οἱ ἄνθρωποι ⟨τῇ⟩ γνώμῃ ἁμαρτάνουσι, τὸ σῶμα αὐτῶν μὴ αἴτιόν ἐστιν, ἐμοῦ τὸ μὲν σῶμα τυγχάνει ταὐτὸν ἔτι ὄν, ὅπερ τῆς αἰτίας ἀπήλλακται, ἡ δὲ γνώμη ἀντὶ τῆς προτέρας ἑτέρα νυνὶ παρέστηκεν. οὐδὲν οὖν ἔτι*
88 25 *ὑπολείπεται ὅτῳ ἄν μοι | δικαίως διαβεβλῆσθε. ὥςπερ δὲ τῆς τότε ἁμαρτίας τὰ ἀπὸ τῶν ἔργων σημεῖα ἔφατε χρῆναι πιστότατα ποιούμενοι κακόν με ἄνδρα ἡγεῖσθαι, οὕτω καὶ ἐπὶ τῇ νῦν εὐνοίᾳ μὴ ζητεῖτε ἑτέραν βάσανον ἢ τὰ ἀπὸ τῶν νυνὶ ἔργων σημεῖα ὑμῖν γιγνόμενα. πολὺ*
23 *δέ μοι προσήκει ταῦτα μᾶλλον | ἐκείνων καὶ τῷ γένει*
26 *συνηθέστερά ἐστι. τάδε γὰρ οὐ ψευσαμένῳ μοι λαθεῖν οἷόν τ' ἐστὶ τούς γε πρεσβυτέρους ὑμῶν, ὅτι ὁ τοῦ ἐμοῦ πατρὸς πάππος Λεωγόρας στασιάσας πρὸς τοὺς τυράννους ὑπὲρ τοῦ δήμου, ἐξὸν αὐτῷ διαλλαχθέντι τῆς ἔχθρας καὶ γενομένῳ κηδεστῇ ἄρξαι μετ' ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν τῆς πόλεως, εἵλετο μᾶλλον ἐκπεσεῖν μετὰ τοῦ δήμου καὶ φεύγων κακοπαθεῖν μᾶλλον ἢ προδότης αὐτοῦ καταστῆναι. ὥςτ' ἔμοιγε καὶ διὰ τὰ τῶν προγόνων ἔργα εἰκότως ὑπάρχει δημοτικῷ εἶναι, εἴπερ τι ἀλλὰ νῦν γε φρονῶν τυγχάνω. ὧν καὶ ἕνεκα εἰκὸς ὑμᾶς, ἐὰν χρηστὸς ὢν ἀνὴρ εἰς ὑμᾶς φαίνωμαι, προθυμότερόν μου ἀπο-*
27 *δέχεσθαι τὰ πραττόμενα. τὸ δὲ δόντας ἐμοὶ τὴν ἄδειαν*
89 *ἀφελέσθαι ὑμᾶς, εὖ ἴστε ὅτι οὐδεπώ|ποτε ἠγανάκτησα· ὅπου γὰρ ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν τούτων αὐτοὶ εἰς ὑμᾶς αἰτοὺς ἐπείσθητε τὰ μέγιστα ἐξαμαρτεῖν, ὥςτε ἀντὶ τῆς ἀρχῆς δουλείαν ἀλλάξασθαι, ἐκ δημοκρατίας δυναστείαν κατα-*

στήσαντες, τί ἄν τις ὑμῶν θαυμάζοι καὶ εἰς ἐμὲ εἴ τι 28
ἐπείσθητε ἐξαμαρτεῖν; βουλοίμην μέντἄν, ὥςπερ ἐν
τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν πράγμασιν, ἐπειδὴ ἐξουσίαν ἐλά-
βετε, τὰς τῶν ἐξαπατησάντων ὑμᾶς ἀκύρους ἔθετε βου-
λάς, οὕτω καὶ ἐν ᾧ περὶ ἐμοῦ ἐπείσθητε γνῶναί τι
ἀνεπιτήδειον, ἀτελῆ τὴν γνώμην αὐτῶν ποιῆσαι, καὶ μήτε
ἐν τούτῳ μήτε ἐν ἑτέρῳ τῳ τοῖς ὑμῶν αὐτῶν ἐχθίστοις
ὁμόψηφοί ποτε γένησθε.

III.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΥΣ ΕΙΡΗΝΗΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

*Τοῦ Ἑλληνικοῦ μηκυνομένου πολέμου, καὶ πολλὰ μὲν Ἀθη-
ναίων κακὰ πολλὰ δὲ Λακεδαιμονίων ὑπομεινάντων καὶ τῶν
ἑκατέρων συμμάχων, Ἀθηναῖοι πρέσβεις ἀπέστειλαν πρὸς Λακε-
δαιμονίους αὐ|τοκράτορας· ὧν ἐστι καὶ Ἀνδοκίδης. τινῶν 90
δὲ προταθέντων παρὰ Λακεδαιμονίων, καὶ ἀποστειλάντων
κἀκείνων ἰδίους πρέσβεις, ἔδοξεν ὥςτε εἴσω τεσσαράκοντα
ἡμερῶν ἐπιβουλεύσασθαι τὸν δῆμον περὶ τῆς εἰρήνης. καὶ ἐπὶ
τούτοις Ἀνδοκίδης συμβουλεύει τοῖς Ἀθηναίοις καταδέξασθαι
τὴν εἰρήνην. Ἔστι μὲν οὖν συμβουλῆς τὸ εἶδος· κεφάλαιον
τὸ συμφέρον. Φιλόχορος μὲν οὖν λέγει καὶ ἐλθεῖν τοὺς
πρέσβεις ἐκ Λακεδαιμονίας, καὶ ἀπράκτους ἀνελθεῖν μὴ πεί-
σαντος τοῦ Ἀνδοκίδου· ὁ δὲ Διονύσιος νόθον εἶναι λέγει τὸν
λόγον.*

Ὅτι μὲν εἰρήνην ποιεῖσθαι δικαίαν ἄμεινόν ἐστιν ἢ πο- 1
λεμεῖν, δοκεῖτέ μοι, ὦ Ἀθηναῖοι, πάντες γιγνώσκειν· ὅτι
δὲ οἱ ῥήτορες τῷ μὲν ὀνόματι τῆς εἰρήνης συγχωροῦσι,
τοῖς δ' ἔργοις ἀφ' ὧν ἂν ἡ εἰρήνη γένοιτο ἐναντιοῦνται,
τοῦτο δὲ οὐ πάντες αἰσθάνεσθε. λέγουσι γὰρ ὡς ἔστι
δεινότατον τῷ δήμῳ γενομένης εἰρήνης, ἡ νῦν οὖσα πολι-
τεία μὴ καταλυθῇ. εἰ μὲν οὖν μηδεπώποτε πρότερον ὁ 2
δῆμος ὁ [τῶν] Ἀθηναίων εἰρήνην ἐποιήσατο πρὸς Λακε-
δαιμονίους, εἰκότως ἂν ἐφοβούμεθα αὐτὸ διά τε τὴν
ἀπειρίαν τοῦ ἔργου διά τε τὴν ἐκείνων ἀπιστίαν· ὅπου

91 *δὲ πολλάκις ἤδη πρότε|ρον εἰρήνην ἐποιήσασθε δημο-*
κρατούμενοι, πῶς οὐκ εἰκὸς ὑμᾶς πρῶτον ἐκεῖνα σκέ-
ψασθαι τὰ τότε γενόμενα; χρὴ γάρ, ὦ Ἀθηναῖοι, τεκμη-
ρίοις χρῆσθαι τοῖς πρότερον γενομένοις περὶ τῶν
3 *μελλόντων ἔσεσθαι. Ἡνίκα τοίνυν ἦν μὲν ὁ πόλεμος*
ἡμῖν ἐν Εὐβοίᾳ, Μέγαρα δὲ εἴχομεν καὶ Πηγὰς καὶ Τρο-
ζῆνα, εἰρήνης ἐπεθυμήσαμεν, καὶ Μιλτιάδην τὸν Κίμωνος
ὠστρακισμένον καὶ ὄντα ἐν Χερρονήσῳ κατεδεξάμεθα δι᾽
αὐτὸ τοῦτο, πρόξενον ὄντα Λακεδαιμονίων, ὅπως
πέμψαιμεν εἰς Λακεδαίμονα προκηρυκευσόμενον περὶ
4 *σπονδῶν. καὶ τότε ἡμῖν εἰρήνη ἐγένετο πρὸς | Λακεδαι-*
24 *μονίους ἔτη πέντε, καὶ ἐνεμείναμεν ἀμφότεροι ταύταις*
ταῖς σπονδαῖς ἔτη τριακαίδεκα. ἓν δὴ τοῦτο, ὦ Ἀθηναῖοι,
πρῶτον σκεψώμεθα. ἐν ταύτῃ τῇ εἰρήνῃ ὁ δῆμος ὁ
[τῶν] Ἀθηναίων ἔσθ᾽ ὅπου κατελύθη; οὐδεὶς ἀποδείξει.
ἀγαθὰ δὲ ὅσα ἐγένετο διὰ ταύτην τὴν εἰρήνην, ἐγὼ ὑμῖν
5 *φράσω. πρῶτον μὲν τὸν Πειραιᾶ ἐτειχίσαμεν ἐν τούτῳ*
τῷ χρόνῳ, εἶτα τὸ μακρὸν τεῖχος τὸ βόρειον· ἀντὶ δὲ
τῶν τριήρων αἳ τότε ἡμῖν ἦσαν παλαιαὶ καὶ ἄπλοι, αἷς
βασιλέα καὶ τοὺς βαρβάρους καταναυμαχήσαντες ἠλευ-
θερώσαμεν τοὺς Ἕλληνας, ἀντὶ τούτων τῶν νεῶν ἑκατὸν
92 *τριήρεις ἐναυπηγησάμε|θα, καὶ πρῶτον τότε τριακοσίους*
ἱππέας κατεστησάμεθα καὶ τοξότας τριακοσίους Σκύθας
ἐπριάμεθα. καὶ ταῦτα ἐκ τῆς εἰρήνης τῆς πρὸς Λακε-
δαιμονίους ἀγαθὰ τῇ πόλει καὶ δύναμις τῷ δήμῳ τῷ
6 *Ἀθηναίων ἐγένετο. Μετὰ δὲ ταῦτα δι᾽ Αἰγινήτας εἰς*
πόλεμον κατέστημεν, καὶ πολλὰ κακὰ παθόντες πολλὰ
δὲ ποιήσαντες ἐπεθυμήσαμεν πάλιν τῆς εἰρήνης, καὶ
ᾑρέθησαν δέκα ἄνδρες ἐξ Ἀθηναίων ἁπάντων πρέσβεις
εἰς Λακεδαίμονα περὶ εἰρήνης αὐτοκράτορες, ὧν ἦν καὶ
Ἀνδοκίδης ὁ πάππος ὁ ἡμέτερος. οὗτοι ἡμῖν εἰρήνην
ἐποίησαν πρὸς Λακεδαιμονίους ἔτη τριάκοντα. καὶ ἐν
τοσούτῳ χρόνῳ ἔστιν ὅπου, ὦ Ἀθηναῖοι, ὁ δῆμος κατε-
λύθη; τί δέ; πράττοντές τινες δήμου κατάλυσιν ἐλήφθη-
σαν; οὐκ ἔστιν ὅστις ἀποδείξει, ἀλλ᾽ αὐτὸ τὸ ἐναντιώ-
7 *τατον· αὕτη γὰρ ἡ εἰρήνη τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων*
ὑψηλὸν ἦρε καὶ κατέστησεν ἰσχυρὸν οὕτως, ὥστε πρῶτον
μὲν ἐν τούτοις τοῖς ἔτεσιν εἰρήνην ἄγοντες χίλια τάλαντα
93 *ἀνηνέγκαμεν εἰς τὴν ἀ|κρόπολιν, καὶ νόμῳ κατεκλῄσαμεν*
ἐξαίρετα εἶναι τῷ δήμῳ, τοῦτο δὲ τριήρεις ἄλλας ἑκατὸν

*ἐναυπηγησάμεθα, καὶ ταύτας ἐξαιρέτους ἐψηφισάμεθα
εἶναι, νεωσοίκους τε ᾠκοδομησάμεθα, χιλίους τε καὶ
διακοσίους ἱππέας καὶ τοξότας ἑτέρους τοσούτους κατε-
στήσαμεν, καὶ τὸ τεῖχος τὸ μακρὸν τὸ νότιον ἐτειχίσθη·
ταῦτα ἐκ ταύτης τῆς εἰρήνης τῆς πρὸς Λακεδαιμονίους
ἀγαθὰ τῇ πόλει καὶ δύναμις τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων
ἐγένετο. Πάλιν δὲ διὰ Μεγαρέας πολεμήσαντες καὶ τὴν* 8
*χώραν τμηθῆναι προέμενοι, πολλῶν ἀγαθῶν στερηθέντες
αὖθις τὴν εἰρήνην ἐποιησάμεθα, ἣν ἡμῖν Νικίας ὁ Νι-
κηράτου κατειργάσατο. οἶμαι δ' ὑμᾶς ἅπαντας εἰδέναι
τοῦτο, ὅτι διὰ ταύτην τὴν εἰρήνην ἑπτακισχίλια μὲν τά-
λαντα νομίσματος εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνηνέγκαμεν, ναῦς* 9
*δὲ πλείους ἢ τετρακοσίας ἐκτησάμεθα, καὶ φόρος προσῄει
κατ' ἐνιαυτὸν πλέον ἢ διακόσια καὶ χίλια τάλαντα, καὶ
Χερρόνησόν τε εἴχομεν καὶ Νάξον καὶ Εὐβοίας πλέον ἢ
τὰ δύο μέρη· τάς τε ἄλλας ἀποικίας καθ' ἕκαστον διη-
γεῖσθαι μακρὸς | ἂν εἴη λόγος. ταῦτα δ' ἔχοντες τὰ* 94
*ἀγαθὰ πάλιν κατέστημεν εἰς πόλεμον πρὸς Λακεδαι-
μονίους, πεισθέντες καὶ τότε ὑπ' Ἀργείων.*

Πρῶτον μὲν οὖν, ὦ Ἀθηναῖοι, τούτου ἀναμνήσθητε, 10
*τί ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς ὑπεθέμην τῷ λόγῳ. ἄλλο τι ἢ τοῦτο,
ὅτι διὰ τὴν εἰρήνην οὐδεπώποτε ὁ δῆμος ὁ [τῶν] Ἀθη-
ναίων κατελύθη; οὐκοῦν ἀποδέδεικται. καὶ οὐδεὶς
ἐξελέγξει με ὡς οὐκ ἔστι ταῦτ' ἀληθῆ. ἤδη δέ τινων
ἤκουσα λεγόντων ὡς ἐκ τῆς τελευταίας εἰρήνης τῆς πρὸς
Λακεδαιμονίους οἵ τε τριάκοντα κατέστησαν πολλοί τε
Ἀθηναίων κώνειον πιόντες ἀπέθανον, οἱ δὲ φεύγοντες
ᾤχοντο. ὁπόσοι οὖν ταῦτα λέγουσιν, οὐκ ὀρθῶς γιγνώ-* 11
*σκουσιν· εἰρήνη γὰρ καὶ σπονδαὶ πολὺ διαφέρουσι σφῶν
αὐτῶν. εἰρήνην μὲν γὰρ ἐξ ἴσου ποιοῦνται πρὸς ἀλλή-
λους ὁμολογήσαντες περὶ ὧν ἂν διαφέρωνται· σπονδὰς
δέ, ὅταν κρατήσωσιν κατὰ τὸν πόλεμον, οἱ κρείττους τοῖς
ἥττοσιν ἐξ ἐπιταγμάτων ποιοῦνται, ὥςπερ ἡμῶν κρατή-
σαντες Λακεδαιμόνιοι τῷ πολέμῳ ἐπέταξαν ἡμῖν καὶ
⟨τὰ⟩ τείχη καθαιρεῖν καὶ τὰς ναῦς παραδιδόναι καὶ τοὺς
φεύγοντας καταδέχεσθαι. τότε μὲν οὖν σπονδαὶ κατ'* 12
ἀνάγκην ἐξ ἐπιταγμάτων ἐγένοντο, νῦν δὲ | περὶ εἰρήνης 25
*βουλεύεσθε. σκέψασθε δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν γραμμάτων, ἅ
τε ἡμῖν ἐν τῇ στήλῃ γέγραπται, ἐφ' οἷς τε νῦν ἔξεστι τὴν
εἰρήνην | ποιεῖσθαι. ἐκεῖ μὲν γὰρ γέγραπται τὰ τείχη* 95

καθαιρεῖν, ἐν δὲ τοῖςδε ἔξεστιν οἰκοδομεῖν· ναῦς ἐκεῖ μὲν
δώδεκα κεκτῆσθαι, νῦν δ' ὁπόσας ἂν βουλώμεθα· Λῆμνον
δὲ καὶ Ἴμβρον καὶ Σκῦρον τότε μὲν ἔχειν τοὺς ἔχοντας,
νῦν δὲ ἡμετέρας εἶναι· καὶ φεύγοντας νῦν μὲν οὐκ ἐπά-
ναγκες οὐδένα καταδέχεσθαι, τότε δ' ἐπάναγκες, ἐξ ὧν ὁ
δῆμος κατελύθη. τί ταῦτα ἐκείνοις ὁμολογεῖ; τοσοῦτον
οὖν ἔγωγε, ὦ Ἀθηναῖοι, διορίζομαι περὶ τούτων, τὴν μὲν
εἰρήνην σωτηρίαν εἶναι τῷ δήμῳ καὶ δύναμιν, τὸν δὲ
πόλεμον δήμου κατάλυσιν γίγνεσθαι. περὶ μὲν οὖν
τούτων ταῦτα λέγω.
13 Φασὶ δέ τινες ἀναγκαίως νῦν ἡμῖν ἔχειν πολεμεῖν·
σκεψώμεθα οὖν πρῶτον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διὰ τί καὶ
πολεμήσωμεν. οἶμαι γὰρ ἂν πάντας ἀνθρώπους ὁμολο-
γῆσαι διὰ τάδε δεῖν πολεμεῖν, ἢ ἀδικουμένους ἢ βοη-
θοῦντας ἠδικημένοις. ἡμεῖς τοίνυν αὐτοί τε ἠδικούμεθα
Βοιωτοῖς τε ἀδικουμένοις ἐβοηθοῦμεν. εἰ τοίνυν ἡμῖν
τέ ἐστι τοῦτο παρὰ Λακεδαιμονίων, τὸ μηκέτι ἀδικεῖ-
σθαι, Βοιωτοῖς τε δέδοκται ποιεῖσθαι τὴν εἰρήνην
ἀφεῖσιν Ὀρχομενὸν αὐτόνομον, τίνος ἕνεκα πολεμήσω-
14 μεν; ἵνα ἡ πόλις ἡμῶν ἐλευθέρα ᾖ; ἀλλὰ τοῦτό γε αὐτῇ
96 ὑπάρχει. | ἀλλ' ὅπως ἡμῖν τείχη γένηται; ἔστι καὶ ταῦτα
ἐκ τῆς εἰρήνης. ἀλλ' ἵνα τριήρεις ἐξῇ ναυπηγεῖσθαι καὶ
τὰς οὔσας ἐπισκευάζειν καὶ κεκτῆσθαι; καὶ τοῦτο ὑπάρχει·
τὰς γὰρ πόλεις αὐτονόμους αἱ συνθῆκαι ποιοῦσιν. ἀλλ'
ὅπως τὰς νήσους κομισώμεθα, Λῆμνον καὶ Σκῦρον καὶ
Ἴμβρον; οὐκοῦν διαρρήδην γέγραπται ταύτας Ἀθηναίων
15 εἶναι. φέρε, ἀλλὰ Χερρόνησον καὶ τὰς ἀποικίας καὶ τὰ
ἐγκτήματα καὶ τὰ χρέα ἵνα ἀπολάβωμεν; ἀλλ' οὔτε βα-
σιλεὺς οὔτε οἱ σύμμαχοι συγχωροῦσιν ἡμῖν, μεθ' ὧν αὐτὰ
δεῖ πολεμοῦντας κτήσασθαι. ἀλλὰ νὴ Δία ἕως ἂν Λακε-
δαιμονίους καταπολεμήσωμεν καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν,
μέχρι τούτου δεῖ πολεμεῖν; ἀλλ' οὔ μοι δοκοῦμεν οὕτω
παρεσκευάσθαι. ἐὰν δ' ἄρα κατεργασώμεθα, τί ποτε
αὐτοὶ πείσεσθαι δοκοῦμεν ὑπὸ τῶν βαρβάρων, ὅταν
16 ταῦτα πράξωμεν; εἰ τοίνυν περὶ τούτου μὲν ἔδει πολε-
μεῖν, χρήματα δὲ ὑπῆρχεν ἡμῖν ἱκανά, τοῖς δὲ σώμασιν
ἦμεν δυνατοί, οὐδὲ οὕτως ἔδει πολεμεῖν. εἰ δὲ μήτε δι'
ὅ τι μήτε ὅτοισι μήτε ἀφ' ὅτου πολεμήσομεν ἔστι, πῶς
οὐκ ἐκ παντὸς τρόπου τὴν εἰρήνην ποιητέον ἡμῖν;
17 Σκέψασθε δ', ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ τόδε, ὅτι νυνὶ πᾶσι

τοῖς | Ἕλλησι κοινὴν εἰρήνην καὶ ἐλευθερίαν πράττετε, 97
καὶ μετέχειν ἅπασι πάντων ἐξουσίαν ποιεῖτε. ἐνθυμή-
θητε οὖν τῶν πόλεων τὰς μεγίστας, τίνι τρόπῳ τὸν πό-
λεμον καταλύονται. πρῶτον μὲν Λακεδαιμονίους, οἵτινες
ἀρχόμενοι μὲν ἡμῖν καὶ τοῖς συμμάχοις πολεμεῖν ἦρχον
καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, νῦν δ' αὐτοῖς ἐκ τῆς
εἰρήνης οὐδέτερον τούτων ὑπάρχει. καὶ οὐχ ὑφ' ἡμῶν 18
ἀναγκαζόμενοι ταῦτ' ἀφιᾶσιν, ἀλλ' ἐπ' ἐλευθερίᾳ πάσης
τῆς Ἑλλάδος. νενικήκασι γὰρ τρὶς ἤδη μαχόμενοι, τοτὲ
μὲν ἐν Κορίνθῳ πάντας πανδημεὶ τοὺς συμμάχους παρ-
όντας, οὐχ ὑπολιπόντες πρόφασιν οὐδεμίαν, ἀλλ' ⟨ἣ⟩ ἐν
τῷ κρατιστεύειν μόνοι πάντων, αὖθις δ' ἐν Βοιωτοῖς,
ὅτ' αὐτῶν Ἀγησίλαος ἡγεῖτο, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τότε
τὴν νίκην ἐποιήσαντο, τρίτον | δ' ἡνίκα Λέχαιον ἔλαβον, 98
Ἀργείους μὲν ἅπαντας καὶ Κορινθίους, ἡμῶν δὲ καὶ
Βοιωτῶν τοὺς παρόντας. τοιαῦτα δ' ἔργα ἐπιδειξάμενοι 19
τοῖς Ἕλλησι τὴν εἰρήνην εἰσὶν ἕτοιμοι ποιεῖσθαι τὴν
ἑαυτῶν ἔχοντες, οἳ ἐνίκων μαχόμενοι, καὶ τὰς πόλεις
αὐτονόμους εἶναι καὶ τὴν θάλατταν κοινὴν ἐῶντες τοῖς
ἡττημένοις. καίτοι ποίας τινὸς ἂν ἐκεῖνοι παρ' ἡμῶν
εἰρήνης ἔτυχον, εἰ μίαν μόνον μάχην ἡττήθησαν; Βοιωτοὶ 20
δ' αὖ πῶς τὴν εἰρήνην ποιοῦνται; οἵτινες τὸν μὲν πόλε-
μον ἐποιήσαντο ἕνεκα Ὀρχομενοῦ, ὡς οὐκ ἐπιτρέψοντες
αὐτόνομον εἶναι, νῦν δὲ | τεθνεώτων μὲν αὐτοῖς ἀνδρῶν 26
τοσούτων τὸ πλῆθος, τῆς δὲ γῆς ἐκ μέρους τινὸς τετμη-
μένης, χρήματα δ' εἰσενηνοχότες πολλὰ καὶ ἰδίᾳ καὶ δη-
μοσίᾳ, ὧν στέρονται, πολεμήσαντες δὲ ἔτη τέτταρα, ὅμως
Ὀρχομενὸν ἀφέντες αὐτόνομον τὴν εἰρήνην ποιοῦνται καὶ
ταῦτα μάτην πεπόνθασιν· ἐξῆν γὰρ αὐτοῖς καὶ τὴν ἀρχὴν
ἐῶσιν Ὀρχομενίους αὐτονόμους εἰρήνην ἄγειν. οὗτοι δ'
αὖ τούτῳ | τῷ τρόπῳ τὸν πόλεμον καταλύονται. ἡμῖν 99 21
δέ, ὦ Ἀθηναῖοι, πῶς ἔξεστι τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι;
ποίων τινῶν Λακεδαιμονίων τυγχάνοντας; καὶ γὰρ εἴ τις
ὑμῶν ἀχθεσθήσεται παραιτοῦμαι· ⟨τὰ⟩ γὰρ ὄντα λέξω.
πρῶτον μὲν γὰρ ἡνίκα ἀπωλέσαμεν τὰς ναῦς ἐν Ἑλλησ-
πόντῳ καὶ τειχήρεις ἐγενόμεθα, τίνα γνώμην ἔθεντο
περὶ ἡμῶν οἱ νῦν μὲν ἡμέτεροι τότε δὲ Λακεδαιμονίων
ὄντες σύμμαχοι; οὐ τὴν πόλιν ἡμῶν ἀνδραποδίζεσθαι
καὶ τὴν χώραν ἐρημοῦν; οἱ δὲ διακωλύσαντες ταῦτα μὴ
γενέσθαι τίνες ἦσαν; οὐ Λακεδαιμόνιοι, τοὺς μὲν συμ-

μάχους ἀποτρέψαντες τῆς γνώμης, αὐτοὶ δ' οὐδ' ἐπιχει-
22 ρήσαντες διαβουλεύσασθαι περὶ τοιούτων ἔργων; μετὰ δὲ τοῦτο ὅρκους ὀμόσαντες αὐτοῖς καὶ τὴν στήλην εὑρόμενοι ⟨παρ'⟩ αὐτῶν στῆσαι, κακὸν ἀγαπητὸν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, σπονδὰς ἤγομεν ἐπὶ ῥητοῖς. εἶτα δὲ συμμαχίαν ποιησάμενοι, Βοιωτοὺς καὶ Κορινθίους ἀποστήσαντες αὐτῶν, Ἀργείους δὲ ἀγαγόντες εἰς τὴν ποτὲ
100 φιλίαν, | αἴτιοι τῆς ἐν Κορίνθῳ μάχης ἐγενόμεθα αὐτοῖς. τίνες δὲ βασιλέα πολέμιον αὐτοῖς ἐποίησαν, καὶ Κόνωνι τὴν ναυμαχίαν παρεσκεύασαν, δι' ἣν ἀπώλεσαν τὴν ἀρχὴν
23 τῆς θαλάττης; ὅμως τοίνυν ταῦτα πεπονθότες ὑφ' ἡμῶν συγχωροῦσι ταὐτὰ ἅπερ οἱ σύμμαχοι, καὶ διδόασιν ἡμῖν τὰ τείχη καὶ τὰς ναῦς καὶ τὰς νήσους ἡμῶν εἶναι. ποίαν τιν' οὖν χρὴ εἰρήνην πρεσβεύοντας ἥκειν; οὐ ταὐτὰ παρὰ τῶν πολεμίων εὑρομένους ἅπερ οἱ φίλοι διδόασι, καὶ δι' ἅπερ ἠρξάμεθα πολεμεῖν, ἵνα ἡμῶν γένηται τῇ πόλει, ταῦτα; οἱ μὲν τοίνυν ἄλλοι τὴν εἰρήνην ποιοῦνται τῶν ὑπαρχόντων ἀφιέντες, ἡμεῖς δὲ προσλαμβάνοντες αὐτὰ ὧν μάλιστα δεόμεθα.

24 Τί οὖν ἐστιν ὑπόλοιπον περὶ ὅτου δεῖ βουλεύεσθαι; περὶ Κορίνθου καὶ περὶ ὧν ἡμᾶς Ἀργεῖοι προκαλοῦνται. πρῶτον μὲν περὶ Κορίνθου διδαξάτω μέ τις· Βοιωτῶν
101 μὴ συμπολεμούν|των, εἰρήνην δὲ ποιουμένων πρὸς Λακε-
25 δαιμονίους, τίνος ἐστὶν ἡμῖν ἀξία Κόρινθος; ἀναμνήσθητε γάρ, ὦ Ἀθηναῖοι, τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅτε Βοιωτοῖς τὴν συμμαχίαν ἐποιούμεθα, τίνα γνώμην ἔχοντες ταῦτα ἐπράττομεν. οὐχ ὡς ἱκανὴν οὖσαν τὴν Βοιωτῶν δύναμιν μεθ' ἡμῶν γενομένην κοινῇ πάντας ἀνθρώπους ἀμύνασθαι; νῦν δὲ βουλευόμεθα, Βοιωτῶν εἰρήνην ποιουμένων πῶς δυνατοὶ Λακεδαιμονίοις πολεμεῖν ἐσμεν
26 ἄνευ Βοιωτῶν. ναί, φασί τινες, ἂν Κόρινθόν τε φυλάττωμεν καὶ συμμάχους ἔχωμεν Ἀργείους. ἰόντων δὲ Λακεδαιμονίων εἰς Ἄργος πότερον βοηθήσομεν αὐτοῖς ἢ οὔ; πολλὴ γὰρ ἀνάγκη ὁπότερον τούτων ἑλέσθαι. μὴ βοηθούντων μὲν οὖν ἡμῶν οὐδὲ λόγος ὑπολείπεται μὴ οὐκ ἀδικεῖν καὶ ποιεῖν ⟨ἂν⟩ Ἀργείους ὁποῖον ἄν τι βούλωνται δικαίως· βοηθούντων δὲ ἡμῶν εἰς Ἄργος οὐχ ἕτοι-
102 μον μάχεσθαι | Λακεδαιμονίοις; ἵνα ἡμῖν τί γένηται; ἵνα ἡττώμενοι μὲν καὶ τὴν οἰκείαν χώραν ἀπολέσωμεν πρὸς τῇ Κορινθίων, νικήσαντες δὲ τὴν Κορινθίων

Ἀργείων ποιήσωμεν. οὐχ ἕνεκα τούτων πολεμήσομεν;
Σκεψώμεθα δὴ καὶ τοὺς Ἀργείων λόγους. κελεύουσι γὰρ 26
ἡμᾶς κοινῇ μετὰ σφῶν καὶ μετὰ Κορινθίων πολεμεῖν, αὐτοὶ δ' ἰδίᾳ εἰρήνην ποιησάμενοι τὴν χώραν οὐ παρέχουσιν ἐμπολεμεῖν. καὶ μετὰ μὲν πάντων τῶν συμμάχων τὴν εἰρήνην ποιουμένους οὐκ ἐῶσιν ἡμᾶς οὐδὲν πιστεύειν Λακεδαιμονίοις· ἃ δὲ πρὸς τούτους μόνους ἐκεῖνοι συνέθεντο, ταῦτα δ' οὐδεπώποτ' αὐτούς φασι παραβῆναι. πατρίαν δὲ εἰρήνην ὀνομάζοντες ᾗ χρῶνται,
τοῖς δὲ ἄλλοις Ἕλλησιν οὐκ ἐῶσι πατρίαν | γενέσθαι τὴν 27
εἰρήνην· ἐκ γὰρ τοῦ πολέμου χρονισθέντος Κόρινθον ἑλεῖν προσδοκῶσι, κρατήσαντες δὲ τούτων ὑφ' ὧν ἀεὶ κρατοῦνται, καὶ τοὺς συννικῶντας ἐλπίζουσι παραστήσεσθαι.

Τοιούτων δ' ἐλπίδων με|τασχόντας ἡμᾶς δεῖ δυοῖν 28 103
θάτερον ἑλέσθαι, ἢ πολεμεῖν μετὰ Ἀργείων Λακεδαιμονίοις, ἢ μετὰ Βοιωτῶν κοινῇ τὴν εἰρήνην ποιεῖσθαι. ἐγὼ μὲν οὖν ἐκεῖνο δέδοικα μάλιστα, ὦ Ἀθηναῖοι, τὸ εἰθισμένον κακόν, ὅτι τοὺς κρείττους φίλους ἀφιέντες ἀεὶ τοὺς ἥττους αἱρούμεθα, καὶ πόλεμον ποιούμεθα δι' ἑτέρους,
ἐξὸν δι' ἡμᾶς αὐτοὺς εἰρήνην ἄγειν· οἵτινες πρῶτον μὲν 29
βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ — χρὴ γὰρ ἀναμνησθέντας τὰ γεγενημένα καλῶς βουλεύσασθαι — σπονδὰς ποιησάμενοι καὶ συνθέμενοι φιλίαν εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον, ἃ ἡμῖν ἐπρέσβευσεν Ἐπίλυκος ⟨ὁ⟩ Τεισάνδρου, τῆς μητρὸς τῆς ἡμετέρας ἀδελφός, ⟨μετὰ⟩ ταῦτα Ἀμόργῃ πειθόμενοι τῷ δούλῳ τῷ βασιλέως καὶ φυγάδι τὴν μὲν βασιλέως δύναμιν ἀπεβαλόμεθα ὡς οὐδενὸς οὖσαν ἀξίαν, τὴν δὲ Ἀμόργου φιλίαν εἱλόμεθα, κρείττω νομίσαντες εἶναι· ἀνθ' ὧν βασιλεὺς ὀργισθεὶς ἡμῖν, σύμμαχος γενόμενος Λακεδαιμονίοις, παρέσχεν αὐτοῖς εἰς τὸν πόλεμον πεντακισχίλια
τάλαντα, ἕως κατέλυσεν ἡμῶν τὴν | δύναμιν. ἓν μὲν 104
βούλευμα τοιοῦτον ἐβουλευσάμεθα· Συρακόσιοι δ' ὅτε 30
ἦλθον ἡμῶν δεόμενοι, φιλότητα μὲν ἀντὶ διαφορᾶς ἐθέλοντες εἰρήνην δ' ἀντὶ πολέμου ποιεῖσθαι, τήν τε συμμαχίαν ἀποδεικνύντες ὅσῳ κρείττων ἡ σφετέρα εἴη τῆς Ἐγεσταίων καὶ Καταναίων, εἰ βουλοίμεθα πρὸς αὐτοὺς ποιεῖσθαι, ἡμεῖς τοίνυν εἱλόμεθα καὶ τότε πόλεμον μὲν ἀντὶ εἰρήνης, Ἐγεσταίους δὲ ἀντὶ Συρακοσίων, στρατεύεσθαι δ' εἰς Σικελίαν ἀντὶ τοῦ μένοντες οἴκοι συμμάχους

ἔχειν Συρακοσίους· ἐξ ὧν πολλοὺς μὲν Ἀθηναίων ἀπολέ-
σαντες ἀριστίνδην καὶ τῶν συμμάχων, πολλὰς δὲ ναῦς
καὶ χρήματα καὶ δύναμιν ἀποβαλόντες, αἰσχρῶς διεκομί-
31 σθησαν οἱ σωθέντες αὐτῶν. ὕστερον δ' ὑπ' Ἀργείων
ἐπείσθημεν, οἵπερ νῦν ἥκουσι πείθοντες πολεμεῖν, πλεύ-
σαντες ἐπὶ τὴν Λακωνικὴν εἰρήνης ἡμῖν οὔσης πρὸς
Λακεδαιμονίους ἐντεῖναι ⟨αὐτῶν⟩ τὸν θυμόν, ἀρχὴν πολ-
λῶν κακῶν· ἐξ οὗ πολεμήσαντες ἠναγκάσθημεν τὰ τείχη
κατασκάπτειν καὶ τὰς ναῦς παραδιδόναι καὶ τοὺς φεύ-|
105 γοντας καταδέχεσθαι. ταῦτα δὲ πασχόντων ἡμῶν οἱ
πείσαντες ἡμᾶς πολεμεῖν Ἀργεῖοι τίνα ὠφέλειαν παρέσχον
ἡμῖν; τίνα δὲ κίνδυνον ὑπὲρ [τῶν] Ἀθηναίων ἐποιήσαντο;
32 νῦν οὖν τοῦτο ὑπόλοιπόν ἐστιν ἡμῖν, πόλεμον μὲν ἑλέσθαι
καὶ νῦν ἀντ' εἰρήνης, τὴν δὲ συμμαχίαν τὴν Ἀργείων ἀντὶ
τῆς Βοιωτῶν, Κορινθίων δὲ τοὺς νῦν ἔχοντας τὴν πόλιν
ἀντὶ Λακεδαιμονίων. μὴ δῆτα, ὦ Ἀθηναῖοι, μηδεὶς ἡμᾶς
ταῦτα πείσῃ· τὰ γὰρ παραδείγματα τὰ γεγενημένα τῶν
ἁμαρτημάτων ἱκανὰ τοῖς σώφροσι τῶν ἀνθρώπων ὥςτε
μηκέτι ἁμαρτάνειν.

33 Εἰσὶ δέ τινες ὑμῶν οἳ τοσαύτην ὑπερβολὴν τῆς ἐπι-
θυμίας ἔχουσιν εἰρήνην ὡς τάχιστα γενέσθαι· φασὶ γὰρ
καὶ τὰς τετταράκονθ' ἡμέρας ἐν αἷς ὑμῖν ἔξεστι βου-
λεύεσθαι περίεργον εἶναι, καὶ τοῦτο ἀδικεῖν ἡμᾶς· αὐτο-
κράτορας γὰρ πεμφθῆναι εἰς Λακεδαίμονα διὰ τοῦθ',
ἵνα μὴ πάλιν ἐπαναφέρωμεν. τήν τε ἀσφάλειαν ἡμῶν
τῆς ἐπαναφορᾶς δέος ὀνομάζουσι, λέγοντες ὡς οὐδεὶς
106 πώποτε τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων | ἐκ τοῦ φανεροῦ πεί-
σας ἔσωσεν, ἀλλὰ δεῖ λαθόντας ἢ ἐξαπατήσαντας αὐτὸν
34 εὖ ποιῆσαι. τὸν λόγον οὖν τοῦτον οὐκ ἐπαινῶ. φημὶ
γάρ, ὦ Ἀθηναῖοι, πολέμου μὲν ὄντος ἄνδρα στρατηγὸν τῇ
πόλει τε εὔνουν εἰδότα τε ὅ τι πράττῃ, λανθάνοντα δεῖν
τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐξαπατῶντα ἄγειν ἐπὶ
τοὺς κινδύνους, εἰρήνης δὲ πέρι πρεσβεύοντας κοινῆς τοῖς
Ἕλλησιν, ἐφ' οἷς ὅρκοι τε ὀμοσθήσονται στῆλαί τε στα-
θήσονται γεγραμμέναι, ταῦτα δὲ οὔτε λαθεῖν οὔτε ἐξαπα-
τῆσαι δεῖν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἐπαινεῖν ἢ ψέγειν, εἰ πεμ-
28 φθέντες αὐτοκράτορες ἀποδίδομεν ὑμῖν | περὶ αὐτῶν
σκέψασθαι. βουλεύσασθαι μὲν οὖν ἀσφαλῶς χρὴ κατὰ
δύναμιν, οἷς δ' ἂν ὀμόσωμεν καὶ συνθώμεθα, τούτοις
35 ἐμμένειν. οὐ γὰρ μόνον, ὦ Ἀθηναῖοι, πρὸς γράμματα τὰ

*γεγραμμένα δεῖ βλέποντας πρεσβεύειν ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ
πρὸς τοὺς τρόπους τοὺς ὑμετέρους. ὑμεῖς γὰρ περὶ μὲν
τῶν ἑτοίμων ὑμῖν ὑπονοεῖν εἰώθατε καὶ δυσχεραίνειν, τὰ
δ' οὐκ ὄντα λογοποιεῖν ὡς ἔστιν ὑμῖν ἕτοιμα· κἂν μὲν
πολεμεῖν δέῃ, τῆς εἰρήνης ἐπιθυμεῖτε, ἐὰν δέ τις ὑμῖν
τὴν εἰρήνην πράττῃ, λογίζεσθε τὸν πόλεμον ὅσα ἀγαθὰ
ὑμῖν κατειργάσατο. ὅπου καὶ νῦν ἤδη τινὲς λέγουσιν* 36
οὐ γιγνώσκειν τὰς | διαλλαγὰς αἵτινές εἰσι, τείχη καὶ 107
*νῆες εἰ γενήσονται τῇ πόλει· τὰ γὰρ ἴδια τὰ σφέτερ'
αὐτῶν ἐκ τῆς ὑπερορίας οὐκ ἀπολαμβάνειν, ἀπὸ δὲ τῶν
τειχῶν οὐκ εἶναι σφίσι τροφήν. ἀναγκαίως οὖν ἔχει καὶ
πρὸς ταῦτ' ἀντειπεῖν.*
Ἦν γάρ ποτε χρόνος, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτε τείχη καὶ ναῦς 37
*οὐκ ἐκεκτήμεθα· γενομένων δὲ τούτων τὴν ἀρχὴν ἐποιη-
σάμεθα τῶν ἀγαθῶν. ὧν εἰ καὶ νῦν ἐπιθυμεῖτε, ταῦτα
κατεργάσασθε. ταύτην δὲ λαβόντες ἀφορμὴν οἱ πατέρες
ἡμῶν κατειργάσαντο τῇ πόλει δύναμιν τοσαύτην ὅσην
οὔπω τις ἄλλη πόλις ἐκτήσατο, τὰ μὲν πείσαντες τοὺς
Ἕλληνας, τὰ δὲ λαθόντες, τὰ δὲ πριάμενοι, τὰ δὲ βια-
σάμενοι· πείσαντες μὲν οὖν Ἀθήνησι ποιήσασθαι τῶν* 38
*κοινῶν χρημάτων Ἑλληνοταμίας, καὶ τὸν σύλλογον τῶν
νεῶν παρ' ἡμῖν γενέσθαι, ὅσαι δὲ τῶν πόλεων τριήρεις
μὴ κέκτηνται, ταύταις ἡμᾶς παρέχειν· λαθόντες δὲ Πελο-
ποννησίους τειχισάμενοι τὰ τείχη· πριάμενοι δὲ παρὰ
Λακεδαιμονίων μὴ δοῦναι τούτων δίκην· βιασάμενοι δὲ
τοὺς ἐναντίους τὴν ἀρχὴν τῶν Ἑλλήνων κατειργασάμεθα.
καὶ ταῦτα τὰ ἀγαθὰ ἐν ὀγδοήκοντα καὶ πέντε ἡμῖν ἔτεσιν
ἐγένετο. κρατηθέντες δὲ τῷ πολέμῳ τά τε ἄλλα πάντα* 39
ἀπωλέσαμεν, καὶ | τὰ τείχη καὶ τὰς ναῦς ἔλαβον ἡμῶν 108
*ἐνέχυρα Λακεδαιμόνιοι, τὰ μὲν καθελόντες, τὰς δὲ παρα-
λαβόντες, ὅπως μὴ πάλιν ταύτην ἔχοντες ἀφορμὴν
δύναμιν τῇ πόλει κατασκευάσαιμεν. πεισθέντες τοίνυν
ὑφ' ἡμῶν Λακεδαιμόνιοι πάρεισι νυνὶ πρέσβεις αὐτοκρά-
τορες, τά τε ἐνέχυρα ἡμῖν ἀποδιδόντες, καὶ τὰ τείχη καὶ
ναῦς ἐῶντες κεκτῆσθαι, τάς τε νήσους ἡμετέρας εἶναι.
τὴν αὐτὴν τοίνυν ἀρχὴν ἀγαθῶν λαμβάνοντας ἥνπερ ἡμῶν* 40
*ἐλάμβανον οἱ πρόγονοι, ταύτην οὐκ ἀκτέον φασὶ τὴν
εἰρήνην τινὲς εἶναι. παριόντες οὖν αὐτοὶ διδασκόντων
ὑμᾶς — ἐξουσίαν δ' αὐτοῖς ἡμεῖς ἐποιήσαμεν, προσθέν-
τες τετταράκοντα ἡμέρας βουλεύσασθαι — τοῦτο μὲν*

τῶν γεγραμμένων εἴ τι τυγχάνει μὴ καλῶς ἔχον· ἔξεστι
109 γὰρ ἀφελεῖν· τοῦτο δ' εἴ τίς ⟨τι⟩ | προσθεῖναι βούλεται,
πείσας ὑμᾶς προσγραψάτω. πᾶσί τε τοῖς γεγραμμένοις
χρωμένοις ἔστιν εἰρήνην ἄγειν. εἰ δὲ μηδὲν ἀρέσκει τού-
41 των, πολεμεῖν ἕτοιμον. καὶ ταῦτ' ἐφ' ὑμῖν πάντ' ἐστίν,
ὦ Ἀθηναῖοι, τούτων ὅ τι ἂν βούλησθε ἑλέσθαι. πάρεισι
μὲν γὰρ Ἀργεῖοι καὶ Κορίνθιοι διδάξοντες ὡς ἄμεινόν
ἐστι πολεμεῖν, ἥκουσι δὲ Λακεδαιμόνιοι πείσοντες ὑμᾶς
εἰρήνην ποιήσασθαι. τούτων δ' ἐστὶ τὸ τέλος παρ' ὑμῖν,
ἀλλ' οὐκ ἐν Λακεδαιμονίοις, δι' ἡμᾶς. πρεσβευτὰς οὖν
πάντας ὑμᾶς ἡμεῖς οἱ πρέσβεις ποιοῦμεν· ὁ γὰρ τὴν χεῖρα
μέλλων ὑμῶν αἴρειν, οὗτος ὁ πρεσβεύων ἐστίν, ὁπότερ'
ἂν αὐτῷ δοκῇ, καὶ τὴν εἰρήνην καὶ τὸν πόλεμον ποιεῖν.
μέμνησθε μὲν οὖν, ὦ Ἀθηναῖοι, τοὺς ἡμετέρους λόγους,
ψηφίσασθε δὲ τοιαῦτα ἐξ ὧν ὑμῖν μηδέποτε μεταμελήσει. |

29
110

IIII.

ΚΑΤΑ ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἀνδοκίδης Ἀλκιβιάδου κατηγορεῖ τοῦ Κλεινίου ὡς καὶ τὰ τῆς πόλεως καὶ τὰ τῶν συμμάχων διαφθείραντος καὶ κατὰ τὸν ἴδιον βίον πλεῖστα ἡμαρτηκότος· τοῦ δὲ δήμου βουλευομένου καὶ αὐτὸν ἐξοστρακίσαι τὸν Ἀνδοκίδην πρῶτον παραγράφεται, λέγων ἤδη ἀπολελογῆσθαι καὶ ἀνεύθυνος εἶναι. εἰρήκαμεν γὰρ πολλάκις ὅτι δεῖ τὸν τοῖς αὐτοῖς ἐγκλήμασι δοκοῦντα ἐνέχεσθαι πρῶτον ἑαυτὸν ἐλευθεροῦν, εἶτα διαβάλλειν. τὴν δὲ στάσιν οἱ μέν φασιν ὁρικὴν εἶναι, οἱ δὲ πραγματικήν. ἠκριβωμένη δὲ ἡ στάσις κατὰ μὲν τὴν ἀρχὴν μετάληψίς ἐστι (παραγράφεται γάρ), ἐν δὲ τοῖς ὑστέροις πραγματική· δίκαιον γάρ φησι καὶ συμφέρον ἐξοστρακισθῆναι Ἀλκιβιάδην.

111 Οὐκ ἐν τῷ παρόντι μόνον γιγνώσκω τῶν πολιτικῶν πραγμάτων ὡς σφαλερόν ἐστιν ἅπτεσθαι, ἀλλὰ καὶ πρότερον χαλεπὸν ἡγούμην, πρὶν τῶν κοινῶν ἐπιμελεῖσθαί τινος. πολίτου δὲ ἀγαθοῦ νομίζω προκινδυνεύειν ἐθέλειν τοῦ πλήθους, καὶ μὴ καταδείσαντα τὰς ἔχθρας τὰς

ἰδίας ὑπὲρ τῶν δημοσίων ἔχειν ἡσυχίαν· διὰ μὲν γὰρ
τοὺς τῶν ἰδίων ἐπιμελουμένους οὐδὲν αἱ πόλεις μείζους
καθίστανται, διὰ δὲ τοὺς τῶν κοινῶν μεγάλαι καὶ ἐλεύ-
θεραι γίγνονται. ὧν εἷς ἐγὼ βουληθεὶς ἐξετάζεσθαι 2
μεγίστοις περιπέπτωκα κινδύνοις, προθύμων μὲν καὶ
ἀγαθῶν ἀνδρῶν ὑμῶν τυγχάνων, δι' ὅπερ σῴζομαι, πλεί-
στοις δὲ καὶ δεινοτάτοις ἐχθροῖς χρώμενος, ὑφ' ὧν δια-
βάλλομαι. ὁ μὲν οὖν ἀγὼν ὁ παρὼν οὐ στεφανηφόρος,
ἀλλ' εἰ χρὴ μηδὲν ἀδικήσαντα τὴν πόλιν δέκα ἔτη φεύ-|
γειν· οἱ δ' ἀνταγωνιζόμενοι περὶ τῶν ἄθλων τούτων 112
ἐσμὲν ἐγὼ καὶ Ἀλκιβιάδης καὶ Νικίας, ὧν ἀναγκαῖον ἕνα
τῇ συμφορᾷ περιπεσεῖν.

Ἄξιον δὲ μέμψασθαι τὸν θέντα τὸν νόμον, ὃς ἐναντία 3
τῷ ὅρκῳ τοῦ δήμου καὶ τῆς βουλῆς ἐνομοθέτησεν· ἐκεῖ
μὲν γὰρ ὄμνυτε μηδένα μήτ' ἐξελᾶν μήτε δήσειν μήτε
ἀποκτενεῖν ἄκριτον, ἐν δὲ τῷδε τῷ καιρῷ οὔτε κατηγο-
ρίας γενομένης οὔτε ἀπολογίας ἀποδοθείσης διαψηφισα-
μένων κρύβδην τὸν ὀστρακισθέντα τοσοῦτον χρόνον δεῖ
στερηθῆναι τῆς πόλεως. εἶτα ἐν τοῖς τοιούτοις οἱ τοὺς 4
ἑταίρους καὶ συνωμότας κεκτημένοι πλέον φέρονται τῶν
ἄλλων· οὐ γὰρ ὥςπερ ἐν τοῖς δικαστηρίοις οἱ λαχόντες
κρίνουσιν, ἀλλὰ τούτου τοῦ πράγματος ἅπασιν Ἀθη-
ναίοις μέτεστι. πρὸς δὲ τούτοις τῷ μὲν ἐλλείπειν τῷ
δ' ὑπερβάλλειν ὁ νόμος μοι δοκεῖ· τῶν μὲν γὰρ ἰδίων
ἀδικημάτων μεγάλην τιμωρίαν ταύτην νομίζω, τῶν δὲ
δημοσίων μικρὰν καὶ οὐδενὸς ἀξίαν ἡγοῦμαι ζημίαν,
ἐξὸν κολάζειν χρήμασι καὶ δεσμῷ καὶ θανάτῳ. ἔτι δ' εἴ 5
τις διὰ τοῦτο μεθίσταται ὅτι ⟨πονηρὸς⟩ πολίτης ἐστίν,
οὗτος οὐδ' | ἀπελθὼν ἐνθένδε παύσεται, ἀλλ' ὅπου ἂν 113
οἰκῇ, ταύτην ⟨τε⟩ τὴν πόλιν διαφθερεῖ, καὶ τῇδε οὐδὲν
ἧττον ἐπιβουλεύσει, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ⟨καὶ⟩ δικαιότερον ἢ
πρὶν ἐκβληθῆναι. οἶμαι δὲ καὶ τοὺς φίλους ὑμῶν ἐν
ταύτῃ μάλιστα τῇ ἡμέρᾳ λυπεῖσθαι καὶ τοὺς ἐχθροὺς
ἥδεσθαι, συνειδότας ὡς ἂν ἀγνοήσαντες ἐξελάσητε τὸν
βέλτιστον, δέκα ἐτῶν ἡ πόλις οὐδὲν ἀγαθὸν ὑπὸ τούτου
τοῦ ἀνδρὸς πείσεται. ῥᾴδιον δὲ καὶ ἐντεῦθεν γνῶναι 6
τὸν νόμον πονηρὸν ὄντα· μόνοι γὰρ αὐτῷ τῶν Ἑλλή-
νων χρώμεθα, καὶ οὐδεμία τῶν ἄλλων πόλεων ἐθέλει
μιμήσασθαι. καίτοι ταῦτα διέγνωσται ἄριστα τῶν
δογμάτων, ἃ καὶ τοῖς πολλοῖς καὶ τοῖς ὀλίγοις ἁρμόττ-

τοντα μάλιστα τυγχάνει καὶ πλείστους ἐπιθυμητὰς
ἔχει.
7 Περὶ μὲν οὖν τούτων οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ μακρότερα
114 λέγειν· πάντως | γὰρ οὐδὲν ἂν πλέον εἰς τὸ παρὸν
ποιήσαιμεν· δέομαι δ' ὑμῶν τῶν λόγων ἴσους καὶ κοινοὺς
ἡμῖν ἐπιστάτας γενέσθαι, καὶ πάντας ἄρχοντας περὶ
τούτων καταστῆναι, καὶ μήτε τοῖς λοιδορουμένοις μήτε
30 τοῖς ὑπὲρ καιρὸν | χαριζομένοις ἐπιτρέπειν, ἀλλὰ τῷ
μὲν ἐθέλοντι λέγειν καὶ ἀκούειν εὐμενεῖς εἶναι, τῷ δὲ
ἀσελγαίνοντι καὶ θορυβοῦντι χαλεπούς. ἀκούσαντες γὰρ
ἑκάστου τῶν ὑπαρχόντων ἄμεινον βουλεύσεσθε περὶ ἡμῶν.
8 Ἔστι δὲ περὶ τῆς μισοδημίας καὶ τῆς στασιωτείας
βραχύς μοι λόγος καταλελειμμένος. εἰ μὲν γὰρ ἄκριτος
ἦν, εἰκότως ἂν τῶν κατηγορούντων ἠκροᾶσθε καὶ ἐμοὶ
115 ἀναγκαῖον ἦν ἀπολο|γεῖσθαι περὶ τούτων· ἐπειδὴ δὲ
τετράκις ἀγωνιζόμενος ἀπέφυγον, οὐκέτι δίκαιον ἡγοῦμαι
λόγον οὐδένα περὶ τούτου γίγνεσθαι. πρὶν μὲν γὰρ κρι-
θῆναι οὐ ῥᾴδιον ἦν εἰδέναι τὰς αἰτίας, οὔτ' εἰ ψευδεῖς
εἰσιν οὔτ' εἰ ἀληθεῖς· ἀποφυγόντος δὲ ἢ καταγνωσθέν-
τος τέλος ἔχει καὶ διώρισται τούτων ὁπότερόν ἐστιν.
9 ὥςτε δεινὸν νομίζω τοὺς μὲν ἁλόντας μιᾷ ψήφῳ μόνον
ἀποθνήσκειν, καὶ τὰ χρήματα ⟨ὑμᾶς⟩ δημεύειν αὐτῶν,
τῶν δὲ νικησάντων πάλιν τὰς αὐτὰς κατηγορίας ὑπο-
μένειν, καὶ τοὺς δικαστὰς ἀπολέσαι μὲν κυρίους εἶναι,
σῶσαι δ' ἀκύρους καὶ ἀτελεῖς φαίνεσθαι, ἄλλως τε καὶ
τῶν νόμων ἀπαγορευόντων δὶς περὶ τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν
αὐτὸν μὴ ἐξεῖναι δικάζεσθαι, καὶ ὑμῶν ὀμωμοκότων
χρήσεσθαι τοῖς νόμοις.
10 Ὧν ἕνεκα περὶ ἐμαυτοῦ παραλιπὼν Ἀλκιβιάδου τὸν
βίον ἀναμνῆσαι βούλομαι. καίτοι ἀπορῶ γε διὰ τὸ
πλῆθος τῶν ἁμαρτημάτων πόθεν ἄρξωμαι, ἐμποδὼν
ἁπάντων ὄντων. περὶ μὲν οὖν μοιχείας καὶ γυναικῶν
ἀλλοτρίων ἁρπαγῆς καὶ τῆς ἄλλης βιαιότητος καὶ παρα-
116 νομίας καθ' ἕκαστον | εἰ δεήσειε λέγειν, οὐκ ἂν ἐξαρκέ-
σειεν ὁ παρὼν χρόνος, ἅμα δὲ καὶ πολλοῖς ἀπεχθοίμην
τῶν πολιτῶν, φανερὰς τὰς συμφορὰς ποιῶν αὐτῶν. ἃ
δὲ περὶ τὴν πόλιν εἴργασται καὶ τοὺς προσήκοντας καὶ
τῶν ἄλλων ἀστῶν καὶ ξένων τοὺς ἐντυγχάνοντας, ἀπο-
11 δείξω. Πρῶτον μὲν οὖν πείσας ὑμᾶς τὸν φόρον ταῖς
πόλεσιν ἐξ ἀρχῆς τάξαι τὸν ὑπ' Ἀριστείδου πάντων δι-

καιότατα τεταγμένον, αἱρεθεὶς ἐπὶ τούτῳ δέκατος αὐτὸς μάλιστα διπλάσιον αὐτὸν ἑκάστοις τῶν συμμάχων ἐποίησεν, ἐπιδείξας δ' αὑτὸν φοβερὸν καὶ μέγα δυνάμενον ἰδίας ἀπὸ τῶν κοινῶν προσόδους κατεσκευάσατο. σκέψασθε δὲ πῶς ἄν τις κακὰ μείζω τούτων κατασκευάσειεν, ⟨ἢ⟩ εἰ τῆς σωτηρίας ἡμῖν πάσης διὰ τῶν συμμάχων οὔσης, ὁμολογουμένως νῦν κάκιον ἢ πρότερον πραττόντων, τὸν φόρον ἑκάστοις διπλασιάσειεν. ὥςτ' εἴπερ ἡγεῖσθε 12
πολίτην ἀγαθὸν Ἀριστείδην καὶ δίκαιον γεγονέναι, τοῦτον προσήκει κάκιστον νομίζειν ὡς τἀναντία περὶ τῶν πόλεων ἐκείνῳ γιγνώσκοντα. τοι|γάρτοι διὰ ταῦτα πολ- 117
λοὶ τὴν πατρίδα τὴν αὑτῶν ἀπολιπόντες φυγάδες γίγνονται καὶ εἰς Θουρίους οἰκήσοντες ἀπέρχονται. δηλώσει δὲ ἡ τῶν συμμάχων ἔχθρα, ὅταν πρῶτον ἡμῖν καὶ Λακεδαιμονίοις γένηται ναυτικὸς πόλεμος. ἐγὼ δὲ νομίζω τὸν τοιοῦτον πονηρὸν εἶναι προστάτην, ὅςτις τοῦ παρόντος χρόνου ⟨μόνον⟩ ἐπιμελεῖται, ἀλλὰ μὴ καὶ τοῦ μέλλοντος προνοεῖται, καὶ τὰ ἥδιστα τῷ πλήθει, παραλιπὼν τὰ βέλτιστα, συμβουλεύει. θαυμάζω δὲ τῶν πεπεισμέ- 13
νων Ἀλκιβιάδην δημοκρατίας ἐπιθυμεῖν, τοιαύτης πολιτείας ἣ μάλιστα κοινότητα δοκεῖ ἡρῆσθαι, οἳ οὐδ' ἀπὸ τῶν ἰδίων αὐτὸν θεῶνται, ὁρῶντες τὴν πλεονεξίαν καὶ τὴν ὑπερηφανίαν, ὃς τὴν Καλλίου γήμας ἀδελφὴν ἐπὶ δέκα ταλάντοις, τελευτήσαντος Ἱππονίκου στρατηγοῦντος ἐπὶ Δηλίῳ ἕτερα τοσαῦτα προσεπράξατο, λέγων ὡς ὡμολόγησεν ἐκεῖνος, ὁπότε παῖς αὐτῷ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ γένοιτο, προσθήσειν ταῦτα. παραλαβὼν δὲ τοσαύτην 14
προῖκα ὅσην οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων, οὕτως ὑβριστὴς ἦν, |
ἐπεισάγων εἰς τὴν αὐτὴν οἰκίαν ἑταίρας, καὶ δούλας καὶ 118
ἐλευθέρας, ὥςτ' ἠνάγκασε τὴν γυναῖκα σωφρονεστάτην οὖσαν ἀπολιπεῖν, ἐλθοῦσαν πρὸς τὸν ἄρχοντα κατὰ τὸν νόμον. οὗ δὴ μάλιστα τὴν αὑτοῦ δύναμιν ἐπεδείξατο· παρακαλέσας γὰρ τοὺς ἑταίρους, ἁρπάσας ἐκ τῆς ἀγορᾶς τὴν γυναῖκα ᾤχετο βίᾳ, καὶ πᾶσιν ἐδήλωσε καὶ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν νόμων καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν | κατα- 31
φρονῶν. οὐ τοίνυν ταῦτα μόνον ἐξήρκεσεν, ἀλλὰ καὶ 15
λαθραῖον θάνατον ἐπεβούλευσε Καλλίᾳ, ἵνα τὸν οἶκον τὸν Ἱππονίκου κατάσχοι, ὡς ἐναντίον πάντων ὑμῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ κατηγόρει· καὶ τὰ χρήματα τῷ δήμῳ ἔδωκεν, εἴ πως τελευτήσειεν ἄπαις, φοβούμενος μὴ διὰ τὴν οὐσίαν

ἀπόλοιτο. καίτοι ὅςτις ὑβρίζει γυναῖκα τὴν ἑαυτοῦ καὶ
τῷ κηδεστῇ θάνατον ἐπιβουλεύει, τί χρὴ προσδοκᾶν τοῦ-
τον περὶ τοὺς ἐντυχόντας τῶν πολιτῶν διαπράττεσθαι;
πάντες γὰρ ἄνθρωποι τοὺς οἰκείους τῶν ἀλλοτρίων
ποιοῦνται περὶ πλείονος. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἔρημος οὐδ'
119 εὐαδίκη|τός ἐστιν, ἐπεὶ διὰ τὸν πλοῦτον ἔχει πολλοὺς
16 τοὺς βοηθήσοντας. Ὃ δὲ πάντων δεινότατόν ἐστι, τοιοῦ-
τος ὢν ὡς εὔνους τῷ δήμῳ τοὺς λόγους ποιεῖται αὐτός,
⟨τοὺς δ'⟩ ἄλλους ὀλιγαρχικοὺς καὶ μισοδήμους ἀποκαλεῖ·
καὶ ὃν ἔδει τεθνάναι διὰ τὰ ἐπιτηδεύματα, κατήγορος
τῶν διαβεβλημένων ὑφ' ὑμῶν αἱρεῖται, καί φησι φύλαξ
εἶναι τῆς πολιτείας, οὐδενὶ τῶν ἄλλων Ἀθηναίων οὔτ'
ἴσον οὔτ' ὀλίγῳ πλέον ἀξιῶν ἔχειν· ἀλλ' οὕτω σφόδρα
καταπεφρόνηκεν, ὥςτε διατετέλεκεν ἀθρόους μὲν ὑμᾶς
17 κολακεύων, ἕνα δ' ἕκαστον προπηλακίζων. ὃς εἰς το-
σοῦτον ἐλήλυθε τόλμης, ὥςτε πείσας Ἀγάθαρχον τὸν
γραφέα συνεισελθεῖν οἴκαδε τὴν οἰκίαν ἐπηνάγκασε
120 γράφειν, δεομένου δὲ καὶ προ|φάσεις ἀληθεῖς λέγοντος,
ὡς οὐκ ἂν δύναιτο ταῦτα πράττειν ἤδη διὰ τὸ συγ-
γραφὰς ἔχειν παρ' ἑτέρων, προεῖπεν αὐτῷ δήσειν, εἰ μὴ
πάνυ ταχέως γράφοι. ὅπερ ἐποίησε· καὶ οὐ πρότερον
ἀπηλλάγη, πρὶν ἀποδρὰς ᾤχετο τετάρτῳ μηνί, τοὺς φύ-
λακας λαθών, ὥςπερ παρὰ βασιλέως. οὕτω δ' ἀναίσχυν-
τός ἐστιν, ὥςτε προσελθὼν ἐνεκάλει αὐτῷ ὡς ἀδικού-
μενος, καὶ οὐχ ὧν ἐβιάσατο μετέμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι
κατέλιπε τὸ ἔργον ἠπείλει, καὶ οὔτε τῆς δημοκρατίας
οὔτε τῆς ἐλευθερίας οὐδὲν ἦν ὄφελος· οὐδὲν γὰρ ἧττον
18 ἐδεδέκει τῶν ὁμολογουμένων δούλων. ἀγανακτῶ δ' ἐνθυ-
μούμενος ὑμῖν μὲν οὐδὲ τοὺς κακούργους ἀσφαλὲς ὂν εἰς
τὸ δεσμωτήριον ἀπάγειν, διὰ τὸ χιλίας δραχμὰς τετάχθαι
121 ἀποτεῖσαι ὃς ἂν τὸ πέμπτον μέρος | μὴ μεταλάβῃ τῶν
ψήφων· ὁ δὲ τοσοῦτον χρόνον εἵρξας καὶ ἐπαναγκάζων
γράφειν οὐδὲν κακὸν πέπονθεν, ἀλλὰ διὰ ταῦτα σεμνό-
τερος δοκεῖ καὶ φοβερώτερος εἶναι. καὶ πρὸς μὲν τὰς
ἄλλας πόλεις ἐν τοῖς συμβόλοις συντιθέμεθα μὴ ἐξεῖναι
μήθ' εἷρξαι μήτε δῆσαι τὸν ἐλεύθερον· ἐὰν δέ τις πα-
ραβῇ, μεγάλην ζημίαν ἐπὶ τούτοις ἔθεμεν· τούτου δὲ
τοιαῦτα πράξαντος οὐδεμίαν οὐδεὶς οὔτ' ἰδίαν οὔτε δη-
19 μοσίαν τιμωρίαν ποιεῖται. νομίζω δὲ ταύτην εἶναι σω-
τηρίαν ἅπασι, πείθεσθαι τοῖς ἄρχουσι καὶ τοῖς νόμοις·

ὅςτις δὲ ὑπερορᾷ ταῦτα, τὴν μεγίστην φυλακὴν ἀνῄρηκε τῆς πόλεως. δεινὸν μὲν οὖν ἐστι καὶ ὑπὸ τῶν ἀγνοούντων τὰ δίκαια πάσχειν κακῶς, πολὺ δὲ χαλεπώτερον, ὅταν τις ἐπιστάμενος τὰ διαφέροντα παραβαίνειν τολμᾷ· φανερῶς γὰρ ἐνδείκνυται, ὥςπερ οὗτος, οὐκ αὐτὸς τοῖς νόμοις τῆς πόλεως ἀλλ᾽ ὑμᾶς τοῖς αὑτοῦ τρόποις ἀκολουθεῖν ἀξιῶν. Ἐνθυμήθητε δὲ Ταυρέαν, ὃς ἀντιχορηγὸς 20
ἦν Ἀλκιβιάδῃ παισί. κελεύοντος δὲ τοῦ νόμου τῶν χορευτῶν ἐξάγειν ὃν ἄν τις βούληται ξένον, ἀγωνιζόμενον οὐκ ἐξὸν ἐπιχειρήσαντα | κωλύειν, ἐναντίον ὑμῶν καὶ τῶν 122
ἄλλων Ἑλλήνων τῶν θεωρούντων καὶ τῶν ἀρχόντων ἁπάντων παρόντων ἐν τῇ πόλει τύπτων ἐξήλασεν αὐτόν, καὶ τῶν θεατῶν συμφιλονικούντων ἐκείνῳ καὶ μισούντων τοῦτον, ὥςτε τῶν χορῶν τὸν μὲν ἐπαινούντων, τοῦ δ᾽ ἀκροάσασθαι οὐκ ἐθελόντων, οὐδὲν πλέον ἔπραξεν· ἀλλὰ 21
τῶν κριτῶν οἱ μὲν φοβούμενοι οἱ δὲ χαριζόμενοι νικᾶν ἔκριναν αὐτόν, περὶ ἐλάττονος ποιούμενοι τὸν ὅρκον ἢ τοῦτον. εἰκότως δέ μοι δοκοῦσιν οἱ κριταὶ ὑπέρχεσθαι Ἀλκιβιάδην, ὁρῶντες Ταυρέαν μὲν τοσαῦτα χρήματα ἀναλώσαντα προπηλακιζόμενον, τὸν | δὲ τοιαῦτα | παρα- 123 32
νομοῦντα μέγιστον δυνάμενον. αἴτιοι δ᾽ ὑμεῖς, οὐ τιμωρούμενοι τοὺς ὑβρίζοντας, καὶ τοὺς μὲν λάθρα ἀδικοῦντας κολάζοντες, τοὺς δὲ φανερῶς ἀσελγαίνοντας θαυμάζοντες. τοιγάρτοι τῶν νέων αἱ διατριβαὶ οὐκ ἐν τοῖς γυμνασίοις 22
ἀλλ᾽ ἐν τοῖς δικαστηρίοις εἰσί, καὶ στρατεύονται μὲν οἱ πρεσβύτεροι, δημηγοροῦσι δὲ οἱ νεώτεροι, παραδείγματι τούτῳ χρώμενοι, ὃς τηλικαύτας ποιεῖται τῶν ἁμαρτημάτων ὑπερβολάς, ὥςτε περὶ τῶν Μηλίων γνώμην ἀποφηνάμενος ἐξανδραποδίζεσθαι, πριάμενος γυναῖκα τῶν αἰχμαλώτων ὑὸν ἐξ αὐτῆς πεποίηται, ὃς τοσούτῳ παρανομωτέρως Αἰγίσθου γέγονεν, ὥςτ᾽ ἐκ τῶν ἐχθίστων ἀλλήλοις πέφυκε, καὶ τῶν οἰκειοτάτων ὑπάρχει αὐτῷ τὰ ἔσχατα τοὺς μὲν πεποιηκέναι τοὺς δὲ πε|πονθέναι. 124
ἄξιον δὲ τὴν τόλμαν αὐτοῦ σαφέστερον ἔτι διελθεῖν. ἐκ 23
ταύτης γὰρ παιδοποιεῖται τῆς γυναικός, ἣν ἀντ᾽ ἐλευθέρας δούλην κατέστησε, καὶ ἧς τὸν πατέρα καὶ τοὺς προσήκοντας ἀπέκτεινε, καὶ ἧς τὴν πόλιν ἀνάστατον πεποίηκεν, ὡς ἂν μάλιστα τὸν ὑὸν ἐχθρὸν ἑαυτῷ καὶ τῇ πόλει ποιήσειε· τοσαύταις ἀνάγκαις κατείληπται μισεῖν. ἀλλ᾽ ὑμεῖς ἐν μὲν ταῖς τραγῳδίαις τοιαῦτα θεωροῦντες

δεινὰ νομίζετε, γιγνόμενα δ' ἐν τῇ πόλει ὁρῶντες οὐδὲν
φροντίζετε. καίτοι ἐκεῖνα μὲν οὐκ ἐπίστασθε πότερον
οὕτω γεγένηται ἢ πέπλασται ὑπὸ τῶν ποιητῶν· ταῦτα
δὲ σαφῶς εἰδότες οὕτω παρανόμως πεπραγμένα, ῥαθύ-
24 μως φέρετε. Πρὸς δὲ τούτοις τολμῶσί τινες περὶ αὐτοῦ
λέγειν ὡς οὐδὲ γεγένηται οὐδεὶς πώποτε τοιοῦτος. ἐγὼ
δὲ νομίζω μέγιστα κακὰ τὴν πόλιν ὑπὸ τούτου πείσεσθαι,
καὶ τηλικούτων πραγμάτων εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον αἴτιον
δόξειν, ὥστε μηδένα τῶν προτέρων ἀδικημάτων μεμνῆ-
σθαι· ἀνέλπιστον γὰρ οὐδὲν τὸν τὴν ἀρχὴν τοῦ βίου
125 τοιαύτην κατασκευα|σάμενον καὶ τὴν τελευτὴν ὑπερβάλ-
λουσαν ποιήσεσθαι. ἔστι δὲ σωφρόνων ἀνδρῶν φυλάτ-
τεσθαι τῶν πολιτῶν τοὺς ὑπεραυξανομένους, ἐνθυμου-
μένους ὑπὸ τῶν τοιούτων τὰς τυραννίδας καθισταμένας.
25 Ἡγοῦμαι δ' αὐτὸν πρὸς ταῦτα μὲν οὐδὲν ἀντερεῖν,
λέξειν δὲ περὶ τῆς νίκης τῆς Ὀλυμπίασι, καὶ περὶ πάντων
μᾶλλον ἢ τῶν κατηγορηθέντων ἀπολογήσεσθαι. ἐξ αὐτῶν
δὲ τούτων ἐπιδείξω αὐτὸν ἐπιτηδειότερον τεθνάναι μᾶλλον
26 ἢ σῴζεσθαι. διηγήσομαι δ' ὑμῖν. Διομήδης ἦλθε ζεῦγος
ἵππων ἄγων Ὀλυμπίαζε, κεκτημένος μὲν οὐσίαν μετρίαν,
στεφανῶσαι δὲ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων τὴν πόλιν καὶ τὴν
οἰκίαν βουλόμενος, λογιζόμενος τοὺς ἀγῶνας τοὺς ἱππι-
κοὺς τύχῃ τοὺς πλείστους κρινομένους. τοῦτον Ἀλκιβιά-
δης πολίτην ὄντα καὶ ⟨οὐ⟩ τὸν ἐπιτυχόντα, δυνάμενος
παρὰ τοῖς ἀγωνοθέταις τῶν Ἠλείων, ἀφελόμενος αὐτὸς
ἠγωνίζετο. καίτοι τί ἂν ἐποίησεν, εἴ τις τῶν συμμάχων
27 126 τῶν ἡμετέρων ἀφίκετο ζεῦγος ἵππων ἔχων; | ἦ που τα-
χέως ἂν ἐπέτρεψεν ἀνταγωνίζεσθαι ἑαυτῷ, ὃς Ἀθηναῖον
ἄνδρα βιασάμενος τοῖς ἀλλοτρίοις ἐτόλμησεν ἵπποις
ἁμιλλᾶσθαι, δηλώσας τοῖς Ἕλλησι μηδὲν θαυμάζειν ἄν
τινα αὐτῶν βιάσηται, ἐπεὶ καὶ τοῖς πολίταις οὐκ ἐξ ἴσου
χρῆται, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἀφαιρούμενος, τοὺς δὲ τύπτων,
τοὺς δὲ εἱργνύων, τοὺς δὲ χρήματα πραττόμενος, οὐδενὸς
ἀξίαν τὴν δημοκρατίαν ἀποφαίνει, τοὺς μὲν λόγους δη-
μαγωγοῦ τὰ δ' ἔργα τυράννου παρέχων, καταμαθὼν ὑμᾶς
τοῦ μὲν ὀνόματος φροντίζοντας, τοῦ δὲ πράγματος ἀμε-
28 λοῦντας. τοσοῦτον δὲ διαφέρει Λακεδαιμονίων, ὥστ'
ἐκεῖνοι μὲν καὶ ὑπὸ τῶν συμμάχων ἀνταγωνιζομένων
ἀνέχονται ἡττώμενοι, οὗτος δὲ οὐδ' ὑπὸ τῶν πολιτῶν,
ἀλλὰ φανερῶς εἴρηκεν οὐκ ἐπιτρέψειν τοῖς ἀντεπιθυμοῦσι

*τινος. εἶτ' ἐκ τῶν τοιούτων ἀναγκαῖον τὰς πόλεις τῶν
ἡμετέρων πολεμίων ἐπιθυμεῖν, ἡμᾶς δὲ μισεῖν. Ἵνα δὲ* 29
*μὴ μόνον Διομήδην ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν ὅλην ὑβρίζων
ἐπιδείξειε, τὰ πομπεῖα παρὰ τῶν ἀρχιθεωρῶν αἰτησά-
μενος | ὡς εἰς τἀπινίκια τῇ προτεραίᾳ τῆς θυσίας* 33 127
*χρησόμενος, ἐξηπάτησε καὶ ἀποδοῦναι οὐκ ἤθελε, βου-
λόμενος τῇ ὑστεραίᾳ πρότερος τῆς πόλεως χρήσασθαι
τοῖς χρυσοῖς χερνιβίοις καὶ θυμιατηρίοις. ὅσοι μὲν οὖν
τῶν ξένων μὴ ἐγίγνωσκον ἡμέτερα ὄντα, τὴν πομπὴν τὴν
κοινὴν ὁρῶντες ὑστέραν οὖσαν τῆς Ἀλκιβιάδου τοῖς τού-
του πομπείοις χρῆσθαι ἐνόμιζον ἡμᾶς· ὅσοι δὲ ἢ παρὰ
τῶν πολιτῶν ἤκουον ἢ καὶ ἐπεγίγνωσκον τὰ τούτου,
κατεγέλων ἡμῶν, ὁρῶντες ἕνα ἄνδρα μεῖζον ἁπάσης τῆς
πόλεως δυνάμενον.*

Σκέψασθε δὲ καὶ τὴν ἄλλην ἀποδημίαν τὴν εἰς 30
*Ὀλυμπίαν ὡς διέθετο. τούτῳ σκηνὴν μὲν Περσικὴν
Ἐφέσιοι διπλασίαν τῆς δημοσίας ἔπηξαν, ἱερεῖα δὲ | καὶ* 128
*τοῖς ἵπποις ἐφόδια Χῖοι παρεσκεύασαν, οἶνον δὲ καὶ τὰ
ἄλλα ἀναλώματα Λεσβίοις προσέταξε. καὶ οὕτως εὐτυχής
ἐστιν, ὥστε τοὺς Ἕλληνας τῆς παρανομίας καὶ τῆς δωρο-
δοκίας μάρτυρας κεκτημένος οὐδεμίαν δέδωκε δίκην, ἀλλὰ
ὁπόσοι μὲν ἄρχοντες ἐν μιᾷ πόλει γεγένηνται, ὑπεύθυνοί
εἰσιν, ὁ δὲ πάντων τῶν συμμάχων χρήματα λαμβάνων* 31
*οὐδενὸς τούτων ὑπόδικός ἐστιν, ἀλλὰ τοιαῦτα διαπεπρα-
γμένος σίτησιν ἐν πρυτανείῳ ἔλαβε, καὶ προσέτι πολλῇ
τῇ νίκῃ χρῆται, ὥσπερ οὐ πολὺ μᾶλλον ἠτιμακὼς ἢ ἐστε-
φανωκὼς τὴν πόλιν. εἰ δὲ βούλεσθε σκοπεῖν, εὑρήσετε
τῶν πολλάκις τούτῳ πεπραγμένων ἕκαστον ὀλίγον χρό-
νον πράξαντάς τινας ἀναστάτους τοὺς οἴκους ποιήσαντας·
οὗτος δ' ἐπιτηδεύων ἅπαντα πολυτελέστατα διπλασίαν
οὐ|σίαν κέκτηται. καίτοι ὑμεῖς γε νομίζετε τοὺς φειδο-* 129 32
*μένους καὶ τοὺς ἀκριβῶς διαιτωμένους φιλοχρημάτους
εἶναι, οὐκ ὀρθῶς γιγνώσκοντες· οἱ γὰρ μεγάλα δαπανώ-
μενοι πολλῶν δεόμενοι αἰσχροκερδέστατοί εἰσιν. αἴσχι-
στον δὲ φανήσεσθε ποιοῦντες, εἰ τοῦτον μὲν ἀγαπᾶτε
τὸν ἀπὸ τῶν ὑμετέρων χρημάτων ταῦτα κατεργασάμενον,
Καλλίαν δὲ τὸν Διδυμίου, τῷ σώματι νικήσαντα πάντας
τοὺς στεφανηφόρους ἀγῶνας, ἐξωστρακίσατε πρὸς τοῦτο
οὐδὲν ἀποβλέψαντες, ὡς ἀπὸ τῶν ἑαυτοῦ πόνων ἐτίμησε
τὴν πόλιν. ἀναμνήσθητε δὲ καὶ τοὺς προγόνους, ὡς* 33

ἀγαθοὶ καὶ σώφρονες ἦσαν, οἵτινες ἐξωστράκισαν Κίμωνα διὰ παρανομίαν, ὅτι τῇ ἀδελφῇ τῇ ἑαυτοῦ συνῴκησε. καίτοι οὐ μόνον αὐτὸς ὀλυμπιονίκης ἦν, ἀλλὰ καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Μιλτιάδης. ἀλλ' ὅμως οὐδὲν ὑπελογίζοντο τὰς νίκας· οὐ γὰρ ἐκ τῶν ἀγώνων ἀλλ' ἐκ τῶν ἐπιτηδευμάτων ἔκρινον αὐτόν.

34 *Ἀλλὰ μὴν εἰ δεῖ κατὰ γένος σκοπεῖν, ἐμοὶ μὲν οὐδα-*
130 *μόθεν προσ|ήκει τούτου τοῦ πράγματος, οὐδὲ ἔστιν οὐδεὶς ὅςτις ἂν ἀποδείξειε τῶν ἡμετέρων οὐδένα τῇ συμφορᾷ ταύτῃ χρησάμενον, Ἀλκιβιάδῃ δὲ μάλιστα πάντων Ἀθηναίων. καὶ γὰρ ὁ τῆς μητρὸς πατὴρ Μεγακλῆς καὶ ὁ πάππος Ἀλκιβιάδης ⟨δὶς⟩ ἐξωστρακίσθησαν ἀμφότεροι, ὥςτ' οὐδὲν θαυμαστὸν οὐδ' ἄτοπον πείσεται τῶν αὐτῶν τοῖς προγόνοις ἀξιούμενος. καὶ μὴν οὐδ' ἂν αὐτὸς ἐπιχειρήσειεν ἀντειπεῖν, ὡς οὐ τῶν ἄλλων ἐκεῖνοι παρανομώτατοι ὄντες τούτου σωφρονέστεροι καὶ δικαιότεροι ἦσαν, ἐπεὶ τῶν γε τούτῳ πεπραγμένων οὐδ' ἂν εἷς ἀξίως κατηγορῆσαι δύναιτο.*

35 *Νομίζω δὲ καὶ τὸν θέντα τὸν νόμον ταύτην τὴν διάνοιαν ἔχειν· ἀποβλέψαντα τῶν πολιτῶν πρὸς τοὺς κρείττους τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν νόμων, ἐπειδὴ παρὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν ἰδίᾳ δίκην λαβεῖν, δημοσίαν τιμωρίαν*
131 *ὑπὲρ τῶν ἀδικουμένων κατασκευάσαι. ἐγὼ ⟨μὲν⟩ | τοίνυν ἔν τε τῷ κοινῷ κέκριμαι τετράκις, ἰδίᾳ τε οὐδένα διεκώλυσα δικάζεσθαι βουλόμενον· Ἀλκιβιάδης δὲ τοιαῦτα ἐργασάμεος οὐδεμίαν πώποτε δίκην ὑποσχεῖν ἐτόλμησεν.*
36 *οὕτω γὰρ χαλεπός ἐστιν, ὥςτε οὐ περὶ τῶν παρεληλυθότων ἀδικημάτων αὐτὸν τιμωροῦνται ἀλλ' ὑπὲρ τῶν μελλόντων φοβοῦνται, καὶ τοῖς μὲν πεπονθόσι κακῶς ἀνέχεσθαι λυσιτελεῖ, τούτῳ δὲ οὐκ ἐξαρκεῖ, εἰ μὴ καὶ τὸ λοιπὸν*
34 *ὅ τι ἂν βούληται | διαπράξεται. καίτοι οὐ δήπου, ὦ Ἀθηναῖοι, ὀστρακισθῆναι μὲν ἐπιτήδειός εἰμι, τεθνάναι δὲ οὐκ ἄξιος, οὐδὲ κρινόμενος μὲν ἀποφυγεῖν, ἄκριτος δὲ φεύγειν, οὐδὲ τοσαυτάκις ἀγωνιζόμενος νικήσας*
37 *δικαίως ⟨ἂν⟩ πάλιν δόξαιμι δι' ἐκεῖνα ἐκπεσεῖν. ἀλλὰ γὰρ ἴσως μετὰ μικρᾶς διαβολῆς ἢ φαύλων κατηγόρων ἢ διὰ τῶν ἐπιτυχόντων ἐχθρῶν ἐκινδύνευον, ἀλλ' οὐ διὰ τῶν ἐρρωμενεστάτων καὶ λέγειν καὶ πράττειν, οἵτινες δύο*
132 *τῶν τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἐχόντων ἐμοὶ ἀπέκτειναν. οὔκουν | τοὺς τοιούτους δίκαιον ἐκβάλλειν, οὓς πολλάκις ἐλέγχον-*

τες εὑρίσκετε μηδὲν ἀδικοῦντας, ἀλλὰ τοὺς μὴ θέλοντας
ὑποσχεῖν τῇ πόλει περὶ τοῦ βίου λόγον. δεινὸν δέ μοι 38
δοκεῖ εἶναι, εἰ μέν τις ἀπολογεῖσθαι ἀξιώσειεν ὑπὲρ τῶν
ἀποθανόντων ὡς ἀδίκως ἀπολώλασιν, οὐκ ⟨ἂν⟩ ἀνασχέ-
σθαι τῶν ἐπιχειρούντων· εἰ δέ τις τῶν ἀποφυγόντων
πάλιν περὶ τῆς αὐτῆς αἰτίας κατηγορεῖ, πῶς οὐ δίκαιον
περὶ τοὺς ζῶντας καὶ τοὺς τεθνηκότας τὴν αὐτὴν γνώμην
ἔχειν; ἔστι μὲν οὖν Ἀλκιβιάδου μήτε αὐτὸν τῶν νόμων 39
καὶ τῶν ὅρκων φροντίζειν, ὑμᾶς τε παραβαίνειν ἐπιχει-
ρεῖν διδάσκειν, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἐκβάλλειν καὶ ἀπο-
κτείνειν ἀνηλεῶς, αὐτὸν δὲ ἱκετεύειν καὶ δακρύειν οἰκτρῶς.
καὶ ταῦτα μὲν οὐ θαυμάζω· πολλῶν γὰρ αὐτῷ κλαυμά-
των ἄξια εἴργασται· ἐνθυμοῦμαι δὲ τίνας ποτὲ καὶ πείσει
δεόμενος, πότερα τοὺς νεωτέρους, οὓς πρὸς τὸ πλῆθος
διαβέβληκεν ἀσελγαίνων καὶ τὰ γυμνάσια καταλύων καὶ
παρὰ τὴν ἡλικίαν πράττων, ἢ τοὺς πρεσβυτέρους, οἷς
οὐδὲν ὁμοίως βεβίωκεν, ἀλλὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν
καταπεφρόνηκεν; Οὐ μόνον δὲ αὐτῶν ἕνεκα τῶν παρα- 40
νομούντων, ἵνα δίκην διδῶσιν, ἐπιμελεῖσθαι ἄξιον, ἀλλὰ
καὶ τῶν ἄλλων, ὅπως τούτους ὁρῶντες δικαιότεροι καὶ
σωφρονέστεροι γίγνωνται. ἐμὲ μὲν τοίνυν ἐξελάσαν|τες 133
τοὺς βελτίστους περιδεεῖς καταστήσετε, τοῦτον δὲ κολά-
σαντες τοὺς ἀσελγεστάτους νομιμωτέρους ποιήσετε.

Βούλομαι δ' ὑμᾶς ἀναμνῆσαι τῶν ἐμοὶ πεπραγμένων. 41
ἐγὼ γὰρ πρεσβεύσας εἰς Θετταλίαν καὶ εἰς Μακεδονίαν
καὶ εἰς Μολοσσίαν καὶ εἰς Θεσπρωτίαν καὶ εἰς Ἰταλίαν
καὶ εἰς Σικελίαν τοὺς μὲν διαφόρους ⟨ἡμῖν⟩ ὄντας διήλ-
λαξα, τοὺς δ' ἐπιτηδείους ἐποίησα, τοὺς δ' ἀπὸ τῶν
ἐχθρῶν ἀπέστησα. καίτοι εἰ τῶν πρεσβευόντων ἕκαστος
τὰ αὐτὰ ἐποίησεν, ὀλίγους ἂν πολεμίους εἴχετε καὶ πολ-
λοὺς συμμάχους ἐκέκτησθε. περὶ δὲ τῶν λειτουργιῶν 42
οὐκ ἀξιῶ μεμνῆσθαι, πλὴν κατὰ τοσοῦτον, ὅτι τὰ προσ-
ταττόμενα δαπανῶ οὐκ ἀπὸ τῶν κοινῶν ἀλλ' ἀπὸ τῶν
ἰδίων. καίτοι τυγχάνω νενικηκὼς εὐανδρίᾳ καὶ λαμπάδι
καὶ τραγῳδοῖς, οὐ τύπτων τοὺς ἀντιχορηγοῦντας, οὐδ'
αἰσχυνόμενος εἰ τῶν νόμων ἔλαττον δύναμαι. τοὺς οὖν
τοιούτους τῶν πολιτῶν πολὺ μᾶλλον ἐπιτηδείους ἡγοῦμαι
μένειν ἢ φεύγειν.

FRAGMENTA.

I. ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΤΑΙΡΟΥΣ.

S. 4 1. *Καὶ τάφον μὲν αὐτοῦ* (Themistoclis) *λαμπρὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ Μάγνητες ἔχουσι· περὶ δὲ τῶν λειψάνων οὔτ' Ἀνδοκίδῃ προσέχειν ἄξιον ἐν τῷ πρὸς τοὺς ἑταίρους λέγοντι φωράσαντας τὰ λείψανα διαρρῖψαι τοὺς Ἀθηναίους· ψεύδεται γὰρ ἐπὶ τὸν δῆμον παροξύνων τοὺς ὀλιγαρχικούς.* Plut. Themist. 32.

II. ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ.

2 2. *εὐωχεῖν ἀντὶ τοῦ εὐωχεῖσθαι Ἀνδοκίδης Συμβουλευτικῷ.* Bekk. an. p. 94, 21.

3 3. *ναυκρατίαν Ἀνδοκίδης Συμβουλευτικῷ.* Phot. s. u.

III. ΑΠΑΡΑΣΗΜΑ.

5 4. *σκάνδικα οὖν λάχανα οὐ τὰ ἐκ τῶν κηπίων, ἀλλὰ τὰ αὐτομάτως φυόμενα, ὥς φησιν Ἀνδοκίδης· μὴ γὰρ ἴδοιμέν ποτε πάλιν ἐκ τῶν ὀρέων τοὺς ἀνθρακευτὰς ἥκοντας εἰς τὸ ἄστυ, καὶ γύναια καὶ πρόβατα καὶ βοῦς καὶ τὰς ἁμάξας ⟨συγκομιζομένους⟩ καὶ πρεσβυτέρους ἄνδρας καὶ ἐργάτας ἐξοπλιζομένους· μηδὲ ἄγρια λάχανα καὶ σκάνδικας ἔτι φάγοιμεν.* Suid. s. *σκάνδιξ* ex scholio ad Ar. Ach. 477 iis quae nunc habemus pleniore.

6 5. *Ἀνδοκίδης φησὶ τοίνυν· περὶ Ὑπερβόλου λέγειν αἰσχύνομαι, οὗ ὁ μὲν πατὴρ ἐστιγμένος ἔτι καὶ νῦν ἐν τῷ ἀργυροκοπείῳ δουλεύει τῷ δημοσίῳ, αὐτὸς δὲ ξένος ὢν καὶ βάρβαρος λυχνοποιεῖ.* Schol. Ar. Vesp. 1007 cf. Schol. Lucian. p. 46 Jac.

7 6. *Αὐτόπτης ὡς Ἀνδοκίδης καὶ σύνοπτον κτλ.* Poll. II 58.

VITA ANDOCIDIS.

Ἀνδοκίδης Λεωγόρου μὲν ἦν πατρὸς ⟨τοῦ Ἀνδοκίδου⟩ τοῦ θε- 834
μένου ποτὲ πρὸς Λακεδαιμονίους εἰρήνην Ἀθηναίοις, τῶν δήμων δὲ
Κυδαθήναιος ἢ Θορεύς, γένους εὐπατριδῶν, ὡς δ' Ἑλλάνικος καὶ
ἀπὸ Ἑρμοῦ· καθήκει γὰρ εἰς αὐτὸν τὸ Κηρύκων γένος. διὸ καὶ C
προεχειρίσθη ποτὲ μετὰ Γλαύκωνος σὺν ναυσὶν εἴκοσι Κερκυραίοις
βοηθήσων διαφερομένοις πρὸς Κορινθίους. μετὰ δὲ ταῦτα αἰτια-
θεὶς ἀσεβεῖν ὡς καὶ αὐτὸς τοὺς Ἑρμᾶς περικόψας καὶ εἰς τὰ τῆς
Δήμητρος ἁμαρτὼν μυστήρια, [διὰ τὸ πρότερον ἀκόλαστον ὄντα
νύκτωρ κωμάσαντα θραῦσαί τι τῶν ἀγαλμάτων τοῦ θεοῦ, καὶ εἰσαγ-
γελθέντα, ἐπειδὴ οὐκ ἠβουλήθη ὃν ἐξήτουν οἱ κατήγοροι δοῦλον
ἐκδοῦναι, διαβληθῆναι καὶ πρὸς τὴν αἰτίαν τῆς δευτέρας γραφῆς
ὕποπτον γενέσθαι, ἣν μετ' οὐ πολὺν χρόνον τοῦ ἐπὶ Σικελίαν στό-
λου συνέβη γενέσθαι, Κορινθίων εἰσπεμψάντων ἄνδρας διὰ Λεον- D
τίνους τε καὶ Ἐγεσταίους, μελλόντων βοηθεῖν αὐτοῖς τῶν Ἀθηναίων,
⟨οἳ⟩ νύκτωρ τοὺς περὶ τὴν ἀγορὰν Ἑρμᾶς περιέκοψαν, ὡς Κράτιπ-
πός φησι] κριθεὶς ἐπὶ τούτοις ἀπέφυγεν ἐπὶ τῷ μηνύσειν τοὺς ἀδι-
κοῦντας· σπουδὴν δὲ πᾶσαν εἰσενεγκάμενος ἐξεῦρε τοὺς περὶ τὰ ἱερὰ
ἁμαρτόντας, ἐν οἷς καὶ τὸν αὐτοῦ πατέρα ἐμήνυσεν. καὶ τοὺς μὲν
ἄλλους πάντας ἐλέγξας ἐποίησεν ἀπολέσθαι, τὸν δὲ πατέρα ἐρρύσατο,
καίτοι δεδεμένον ἤδη, ὑποσχόμενος πολλὰ λυσιτελήσειν αὐτὸν τῇ
πόλει. καὶ οὐκ ἐψεύσατο· ἤλεγξε γὰρ ὁ Λεωγόρας πολλοὺς δημόσια E
χρήματα σφετερισαμένους καὶ ἄλλα τινὰ ἀδικοῦντας. καὶ διὰ μὲν
ταῦτα ἀφείθη τῆς αἰτίας· ⟨οὐκ⟩ εὐδοκιμῶν δ' ὁ Ἀνδοκίδης ἐπὶ τοῖς
πολιτευομένοις ἐπέθετο ναυκληρίᾳ καὶ τοῖς τε Κυπρίων βασιλεῦσι
καὶ πολλοῖς ἄλλοις ἐπεξενώθη· ὅτε καὶ μίαν τῶν πολιτίδων, Ἀριστεί-
δου θυγατέρα, ἀνεψιὰν οὖσαν αὐτῷ, λάθρα τῶν οἰκείων ἐξαγαγὼν
ἔπεμψε δῶρον τῷ Κυπρίων βασιλεῖ. μέλλων δ' ἐπὶ τούτοις εἰς δι-
καστήριον εἰσάγεσθαι πάλιν αὐτὴν ἐξέκλεψεν ἀπὸ τῆς Κύπρου, καὶ
ληφθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐδέθη. διαδρὰς δ' ἧκεν εἰς τὴν πόλιν, F
καθ' ὃν χρόνον οἱ τετρακόσιοι διεῖπον τὰ πράγματα. δεθεὶς δ'
ὑπὸ τούτων καὶ διαφυγὼν αὖθις, ὁπότε κατελύθη ἡ ὀλιγαρχία,
ἐξέπεσε τῆς πόλεως ⟨ἕως⟩ τῶν τριάκοντα τὴν ἀρχὴν παραλαβόντων.
οἰκήσας δὲ τὸν τῆς φυγῆς χρόνον ἐν Ἤλιδι, κατελθόντων τῶν περὶ 835
Θρασύβουλον καὶ αὐτὸς ἧκεν εἰς τὴν πόλιν. πεμφθεὶς δὲ περὶ τῆς
εἰρήνης εἰς Λακεδαίμονα καὶ δόξας ἀδικεῖν ἔφυγε. δηλοῖ δὲ περὶ
πάντων ἐν τοῖς λόγοις οἷς συγγέγραφεν· οἱ μὲν γὰρ ἀπολογουμένου

*περὶ τῶν μυστηρίων εἰσίν, οἱ δὲ καθόδου δεομένου. σῴζεται δ'
αὐτοῦ καὶ ὁ περὶ τῆς ἐνδείξεως λόγος καὶ ἀπολογία πρὸς Φαίακα καὶ
⟨ὁ⟩ περὶ τῆς εἰρήνης. καὶ ἤκμακε μὲν κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἅμα
Σωκράτει τῷ φιλοσόφῳ· ἄρχει δ' αὐτῷ τῆς γενέσεως ὀλυμπιὰς μὲν
οη', ἄρχων δ' Ἀθήνησι Θεογενίδης, ὥστ' εἶναι πρεσβύτερον Λυσίου*
G *ἔτεσί που δέκα. τούτου δ' ἐπώνυμός ἐστι καὶ Ἑρμῆς ὁ Ἀνδοκίδου
καλούμενος, ἀνάθημα μὲν ὢν φυλῆς Αἰγηΐδος, ἐπικληθεὶς δ' Ἀνδοκί-
δου διὰ τὸ πλησίον παροικῆσαι τὸν Ἀνδοκίδην. καὶ αὐτὸς δ' ἐχορή-
γησε κυκλίῳ χορῷ τῇ αὑτοῦ φυλῇ ἀγωνιζομένῃ διθυράμβῳ, καὶ νική-
σας ἀνέθηκε τρίποδα ἐφ' ὑψηλοῦ ἄντικρυς τοῦ πωρίνου Σειληνοῦ.
ἔστι δ' ἁπλοῦς καὶ ἀκατάσκευος ἐν τοῖς λόγοις, ἀφελής τε καὶ ἀσχη-
μάτιστος.*

INDEX.

Numeris crassioribus expressa quae in psephismatis leguntur, * signo notata quae coniectura nituntur.

